

Onderzoek naar grensoverschrijdende verschillen van Natura 2000 gebieden van de Provincie Limburg met België en Duitsland

provincie limburg

Afstudeeropdracht

Marie-cecile van Aubel

Hogeschool van Hall-Larenstein

Onderzoek naar grensoverschrijdende verschillen van Natura 2000 gebieden van de Provincie Limburg met België en Duitsland

Planvorm: Afstudeerscriptie

Opdrachtgever: Provincie Limburg

Instelling: Hogeschool van Hall-Larenstein (Velp)

Studie: Bos- en Natuurbeheer (DT)

Begeleider extern: de heer ir. L.F.H. Janssen

Begeleider intern: mw. H.A.M.M. van Loon

Auteur: mw. M.C.T. van Aubel

Plaats/datum: Maastricht, 03-06-2015

Trefwoorden: Natura 2000, grensoverschrijdende verschillen

Foto voorpagina: <http://www.parochedinther.nl/joomla/content/view/621/98/>

Trefwoorden: Natura 2000, grensoverschrijdende verschillen

provincie limburg

AAN DE INHOUD VAN DIT RAPPORT KUNNEN GEEN RECHTEN WORDEN ONTLEEND.

Voorwoord

Deze afstudeeropdracht is uitgevoerd als afsluiting van de deeltijdopleiding Bos- en Natuurbeheer Major Natuur- en landschapstechniek aan Hogeschool Van Hall Larenstein te Velp. Tijdens de laatste periode van het vierde jaar van de opleiding krijgen studenten de gelegenheid om, in de vorm van een afstudeeropdracht, de geleerde theorie in praktijk te brengen.

De provincie Limburg heeft mij de gelegenheid gegeven om een opdracht uit te voeren op het gebied van natuurbeleid. Het onderwerp van de afstudeeropdracht vormt een onderzoek naar de grensoverschrijdende verschillen van Natura 2000 gebieden gelegen in de provincie Limburg met aangrenzende Natura 2000 gebieden in België en Duitsland.

Voor het uitvoeren van de opdracht was ik in eerste instantie op de donderdag bij de provincie Limburg aanwezig. De literatuurstudie en de uitwerkingen hebben met name plaatsgevonden tijdens de avonden en in de weekends.

Bij deze wil ik graag de heer Janssen van de provincie Limburg hartelijk danken voor het aanbieden van de opdracht, voor de hulp gedurende het onderzoek en de feedback op mijn rapport. De momenten van begeleiding heb ik zowel aangenaam als leerzaam ervaren. Daarnaast bedank ik mevrouw Blankena en mevrouw Van Loon voor de begeleiding en de constructieve feedback vanuit de opleiding. Verder bedank ik de provinciale medewerkers de heren Voskamp en Bakker voor hun aandeel in de begeleiding.

Mortroux, 3 juni 2015

Marie-cecile van Aubel

Samenvatting

In het kader van het Europees Natura 2000 netwerk zijn in de provincie Limburg Natura 2000 gebieden aangewezen. Elk Natura 2000 gebied is aangewezen voor de bescherming van een of meerdere habitattypen en/of soorten. Dat gebeurt in de vorm van een aanwijzingsbesluit. In het aanwijzingsbesluit staat welke natuurdoelen Nederland nastreeft voor een bepaald gebied, bijvoorbeeld welke planten en dieren bescherming verdienen. De provincie Limburg wordt aan twee kanten omringd wordt door buurlanden Duitsland of België die (als lidstaat van de Europese Unie) ook Natura 2000 gebieden hebben aangewezen. Tijdens de aanwijzing van Nederlandse Natura 2000 gebieden is nagenoeg geen aandacht besteed aan Natura 2000 gebieden die vlak over de grens gelegen zijn.

Omdat de verwachting is dat in 2015 een landelijke evaluatie van de aanwijzingen van de Natura 2000 gebieden zal plaatsvinden heeft dit onderzoek zich gericht op het inzichtelijk maken van de verschillen in aanwijzingen tussen aangrenzende Natura 2000 gebieden in de provincie Limburg.

Dit onderzoek dient een tweeledig doel. Enerzijds geeft het de provincie Limburg inzicht of de aangewezen natuurdoelen voldoende aansluiten op aangrenzende buitenlandse natuurdoelen, anderzijds of met het oog op de resultaten wijzigingen of natuurdoelen nog toegevoegd dienen te worden.

Uit de resultaten van dit onderzoek kan geconcludeerd worden dat Nederland voor de Limburgse grensgebieden minder natuurdoelen heeft aangewezen dan zijn buurlanden. Bovendien komen de aangewezen Nederlandse natuurdoelen veelal niet met de buitenlandse natuurdoelen overeen.

Opmerkelijk is echter dat na vergelijking van deze grote hoeveelheid natuurdoelen slechts één vissoort, slechts één habitatype en 7 vogelsoorten overblijven voor toekomstige aanwijzing. Op basis van deze bevindingen kan dan ook gesteld worden dat de huidige aangewezen natuurdoelen in Limburg voldoende aansluiten op aangrenzende buitenlandse natuurdoelen.

Uit de resultaten blijkt dat de volgende natuurdoelen nog toegevoegd dienen te worden.

Natura 200 gebied	Aanwijzing	Nederlandse naam
Grensmaas	H1134	Bittervoorn
Weerter- en Budelbergen & Ringelsven	A021	Roerdomp
Weerter- en Budelbergen & Ringelsven	A081	Bruine kiekendief
Weerter- en Budelbergen & Ringelsven	A272	Blauwborst
Meinweg	H3130	Zwak gebufferde vennen
Brunssummerheide	A257	Graspieper
Brunssummerheide	A236	Zwarte Specht
Brunssummerheide	A246	Boomleeuwerik
Brunssummerheide	A276	Roodborsttapuit

Inhoud

1.	Inleiding	8
1.1	Aanleiding onderwerp en achtergrond	8
1.2	Kader	8
1.3	Doelstelling	8
1.4	Centrale vraag	9
1.5	Globale werkwijze	9
1.6	Afbakening	9
1.7	Opbouw van de rapportage	10
2	Het netwerk Natura 2000	10
2.1	Wat is Natura 2000?	10
2.2	Habitatrichtlijn	10
2.2.1	Geschiedenis habitatrichtlijn in Nederland	11
2.2.2	Algemene uitgangspunten habitatrichtlijn	11
2.2.3	Nederlandse selectiecriteria Habitatrichtlijn	12
2.3	Vogelrichtlijn	13
2.3.1	Nederlandse selectiecriteria Vogelrichtlijn	13
2.4	Relevante jurisprudentie	13
2.5	Implementatie Natura 2000 in buurlanden	14
3	Werkwijze	15
3.1	Grensoverschrijdend Natura 2000 gebied	15
3.1.1	Globale gebiedsomschrijving	16
3.1.2	Natuurdoelen	16
3.2	Vergelijking natuurdoelen	17
3.3	Onderzoek naar criteria	17
3.4	Resultaten, Conclusie en aanbevelingen	17
4	Resultaten	18
4.1	Grensoverschrijdende Natura 2000 gebied (clusters)	18
4.2	Bepalen criteria natuurdoelen	18
4.3	Resultaten aangewezen natuurdoelen	21
4.3.1.	Cluster Sint Pietersberg & Jekerdal versus Plateau van Caestert en Mergelgroeven en Montagne Saint-Pierre	21
4.3.2	Cluster Grensmaas -Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek	23
4.3.3.	Cluster Weerter- en Budelbergen & Ringelsven versus Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierheide en Mariahof.	25

4.3.4	Cluster Sint Jansberg-Reichswald.....	26
4.3.5	Cluster Swalmdal-Elmpter Schwalmbruch	28
4.3.6.	Cluster Meinweg-Lüsekamp und Boschbeek-Helpensteiner Bachtal-Rothenbach- Meinweg mit Ritzroder Dünen-Schaagbacht-Schwalm-Nette-Platte	30
4.3.7	Cluster Brunsummerheide versus Teverener heide.....	35
4.3.8	Cluster Geuldal versus Voerstreek	38
4.3.9	Noorbeemden & Hoogbos versus Voerstreek.....	40
4.4	Resultaten vergelijking natuurdoelen	42
5	Conclusie	45
5.1	aanwijzing natuurdoelen.....	45
5.2	Discussie natuurdoelen	46
5.2.	Beantwoording van de hoofdvraag.....	48
6	Kritische beschouwing en aanbeveling	49
6.1	selectie criteria	49
6.2	Literatuuronderzoek.....	49
6.3	Formuleren criteria.....	50
6.4	betrouwbaarheid gevonden gegevens.....	50
6.5	Aanbeveling.....	50
Bronnen	 Error! Bookmark not defined.	
Bijlage 1		54
	Cluster Sint Pietersberg & Jekerdal (NL)-Plateau van Caestert met hellingbossen en mergelgroeven(BE)-Plateau Montagne Saint-Pierre(BE)	54
Bijlage 2		68
	Cluster Grensmaas (NL) en Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek (BE).....	68
	Uiterwaarden langs de Limburgse maas met Vijverbroek	72
Bijlage 3		79
	Cluster Weerter-en Budelbergen & Ringelsven (NL)-Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierbroek en Mariahof (BE)	79
Bijlage 4		94
	Cluster Sint-Jansberg-Reichswald.....	94
Bijlage 5		103
	Cluster Swalmdal-Elmpter-Schwalmbruch.....	103
Bijlage 6		113
	Cluster Meinweg-Lüsekamp en Boschbeek-Helpensteiner Bachtal-Rothenbach- Meinweg mit Ritzroder Dünen-Schaagbachtal.....	113

Bijlage 7	134
Cluster Natura 2000 gebied Brunssummerheide (NL)-natura 2000 gebied Teverener Heide(DU)	134
Bijlage 8	148
Cluster Geuldal (NL)-Voerstreek (BE)	148
Natura 2000 gebied Geuldal.....	149
Bijlage 9	155
Cluster Noordbeemden & Hoogbos versus de Voerstreek	155
Bijlage10	166
Landelijk vegetatiedatabank	166
Bijlage 11	175
Atlantische referentielijst (verschil aanwijzing landen)	175
Bijlage 12	178
Stroomdiagram Selectiecriteria Natuurdoelen	178

1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de volgende onderwerpen achtereenvolgens behandeld: de aanleiding van het afstudeeronderzoek, het kader waarbinnen het onderzoek is uitgevoerd, de doelstelling, de probleemstelling en de onderzoeksvragen, de methode die tijdens het onderzoek is gebruikt en de randvoorwaarden, tenslotte de opbouw van het rapport middels een leeswijzer.

1.1 Aanleiding onderwerp en achtergrond

Om de achteruitgang van de Europese biodiversiteit (soortenrijkdom) te stoppen zijn door de lidstaten van de Europese Unie de vogel- en habitatrichtlijn in het leven geroepen. Deze richtlijnen behelzen onder meer het realiseren van een netwerk van beschermde gebieden (Natura 2000). Natura 2000 is niet alleen opgericht ter bescherming van gebieden (natuurlijke habitats) maar draagt ook bij aan soortenbescherming (wilde flora en fauna).

Elk Natura 2000 gebied is aangewezen voor de bescherming van een of meerdere habitattypen en/of soorten. Dat gebeurt in de vorm van een aanwijzingsbesluit. In het aanwijzingsbesluit staat welke doelen Nederland nastreeft voor een bepaald gebied, bijvoorbeeld welke planten en dieren bescherming verdienen. Voor elk gebied zijn vervolgens specifieke natuurdoelen (instandhoudingsdoelstellingen) geformuleerd. Deze doelen beschrijven de gewenste oppervlakte en kwaliteit van de habitattypen of leefgebieden van soorten, of de gewenste populatiegrootte waarvoor het leefgebied minimaal geschikt moet zijn.

De verwachting is dat in 2015 een evaluatie van de aanwijzingen van de Natura 2000 gebieden zal plaatsvinden. Die evaluatie zal op landelijk niveau plaatsvinden (ministerie van Economische Zaken).

In het kader van deze toekomstige evaluatie stelt de provincie Limburg zich de vraag of de aangewezen natuurdoelen (soorten en habitattypen) in de Limburgse Natura 2000 gebieden voldoende aansluiten op aangewezen doelen in de aangrenzende buitenlandse natura 2000 gebieden. Door verbetering van de natuurkwaliteit en voortschrijdend inzicht kan de inhoud van de aanwijzingsbesluiten niet meer voldoen aan de huidige situatie.

1.2 Kader

Deze rapportage is in hoofdzaak bedoeld voor de opdrachtgever provincie Limburg. Dit onderzoek geeft inzicht in de overeenkomsten en de verschillen van de aangewezen natuurdoelen in een grensoverschrijdend Natura 2000 gebied. De resultaten kunnen worden gebruikt om eventueel natuurdoelen aan te wijzen. De afstudeeropdracht vormt de afsluiting van de studie bos- en natuurbeheer en de rapportage geeft de docenten van Van Hall Larenstein en externe deskundigen de gelegenheid om de uitgevoerde opdracht te beoordelen.

1.3 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is inzicht verschaffen of de aangewezen natuurdoelen van de Limburgse Natura 2000 gebieden aansluiten op aangrenzende buitenlandse Natura 2000 gebieden. Daarnaast inzicht geven of alle aanwezige natuurdoelen (soorten en habitattypen) die in de gebieden voorkomen ook voldoende in de aanwijzingsbesluiten tot hun recht komen.

1.4 Centrale vraag

De centrale vraag is tweeledig. Wat zijn de verschillen in natuurdoelen (habitattypen en soorten) van de grensoverschrijdende Natura 2000 gebieden van Limburg, België en Duitsland? En komen deze natuurdoelen op basis van criteria in aanmerking om toegevoegd te worden aan aanwijzingsbesluiten?

Om deze hoofdvragen te kunnen beantwoorden zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

- Wat is het Natura 2000 netwerk?
- Wat wordt verstaan onder een grensoverschrijdend Natura 2000 gebied en wat zijn hiervan de gebiedskenmerken?
- Welke natuurdoelen (habitattypen en soorten) zijn per Natura 2000 gebied aangewezen die tot het grensoverschrijdend gebied behoren? En welke natuurdoelen zijn hiervan niet aangewezen voor het Limburgse gebied maar wel voor de buitenlandse gebied?
- Welke criteria kunnen ten grondslag liggen aan de verschillen in aanwijzing?
- Zijn na toetsing van deze criteria, natuurdoelen aanwezig in de Limburgse Natura 2000 gebieden die nog toegevoegd dienen te worden?

1.5 Globale werkwijze

Dit onderzoek is volledig via literatuuronderzoek tot stand gekomen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de diverse publicaties en onderzoeken die op het gebied van de Natura 2000 gepubliceerd zijn. In eerste instantie is kennis gemaakt met de inhoud van het Natura 2000 netwerk. Voor het bepalen van de grensoverschrijdende gebieden en aangewezen natuurdoelen zijn beheerplannen van de gebieden geraadpleegd. Om de natuurdoelen te kunnen vergelijken zijn monitoringsgegevens bij diverse instanties opgevraagd. Na alle informatie te hebben verzameld zijn de natuurdoelen met elkaar vergeleken en geanalyseerd. Uiteindelijk zijn de gegevens gerapporteerd en verwerkt in dit onderzoeksrapport. Het onderzoeksrapport sluit af met een conclusie, aanbevelingen en een kritische discussie ten behoeve van het afstudeeronderwerp. De geraadpleegde bronnen zijn opgenomen in de bronnenlijst.

1.6 Afbakening

- Dit onderzoek zal verricht worden door middel van literatuuronderzoek. Voor dit onderzoek zal geen interview worden afgenomen bij terreinbeheerders, natuurbeherende organisaties van de (buitenlandse) Natura 2000 gebieden.
- In de aanwijzingsbesluiten wordt bepaald welke Natura 2000-doelen gerealiseerd moeten worden, de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen. Voor bepaalde soorten habitattypen en voor bepaalde diersoorten staat aangegeven of het doel is om ze in hun huidige toestand te behouden, of dat er iets extra's moet gebeuren. In een beheerplan moet vervolgens aangegeven worden op welke manier (met welke maatregelen) de doelen worden bereikt en op welke termijn. Instandhoudingsdoelstellingen maken geen deel uit van dit onderzoek
- Dit onderzoek zal geen voorstellen doen om de begrenzing van Natura 2000 gebieden aan te passen
- Monitoringsgegevens door middel van vegetatiekarteringen zijn vertaald in habitattypen. Deze vertaalslag heeft dus al plaatsgevonden

1.7 Opbouw van de rapportage

Het rapport begint met in hoofdstuk 2 een algemene beschrijving te geven van het Natura 2000 netwerk en de implementatie van dit netwerk bij de buurlanden. In hoofdstuk 3 wordt de werkwijze en de achterliggende technieken besproken. In hoofdstuk 4 komen de resultaten aan bod. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 de conclusie besproken met antwoord op de hoofdvraag en de aanbevelingen. In hoofdstuk 6 volgt een kritische beschouwing ten aanzien van het onderzoek. Ten slotte volgen de bronnen met de bijlagen.

2 Het netwerk Natura 2000

Dit hoofdstuk geeft een algemeen inzicht in het Natura 2000 netwerk. Het beschrijft de reden van het netwerk en de doelstelling. Vervolgens worden de richtlijnen die als basis dienen van het netwerk beschreven. Tenslotte wordt de implementatie van het Natura 2000 netwerk beschreven in België en Duitsland.

2.1 Wat is Natura 2000?

De Europese Unie beschermt de natuurwaarden van Europa. De belangrijkste pijler van Europese natuurbescherming is de realisatie van Natura 2000: een netwerk van Europese gebieden met belangrijke natuurwaarden. Het doel is een wezenlijke bijdrage te leveren aan het behoud en herstel van de natuur van het gemeenschapsbelang in de Europese Unie¹

De erkenning van de noodzaak van een dergelijk netwerk was een reactie op de massale vernietiging en versnippering van soorten en habitats die in de decennia vóór 1992 had plaatsgevonden². Bij de top van Göteborg in 2001 kwam de EU overeen om vóór 2010 een halt toe te roepen aan het verlies van biodiversiteit in de EU³. De lidstaten, waaronder Nederland, dragen de verantwoordelijkheid voor een gunstige instandhouding van soorten en habitattypen die van gemeenschappelijk belang zijn.

In Nederland zijn ruim 160 Natura 2000 gebieden aangewezen door de staatsecretaris van Economische Zaken. Voor Nederland gaat het om 51 habitattypen, 36 soorten en 95 vogelsoorten. Al deze gebieden bij elkaar hebben een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare (het merendeel bestaat uit water).

In juridische zin komt Natura 2000 voort uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. Hieronder volgt een beschrijving van deze betreffende richtlijnen.

2.2 Habitatrichtlijn

De habitatrichtlijn is in 1992 vastgesteld door de Europese milieuministers. Het doel van de habitatrichtlijn is *“bijdragen tot het waarborgen van de biodiversiteit door de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het grondgebied van de Europese unie*. Elke lidstaat wijst gebieden aan waar deze bijzondere habitats voorkomen. Deze gebieden vormen samen Natura 2000.

¹ Ontwerpbeheerplan Natura 2000, vlakte van de Raan, januari 2015

² Werkdocument van de Commissie over Natura 2000

³ Werkdocument van de Commissie over Natura 2000

De habitatrichtlijn bestaat uit twee delen:

1) Het gebiedsbeschermingsgedeelte waarin de bescherming van habitats en (deels andere) soorten wordt geregeld door de aanwijzing van hun leefgebieden. De natuurlijke habitats en soorten waar de gebiedsbescherming op is gericht worden beschreven in Bijlage I en II. In Bijlage III staat het proces van selectie beschreven.

2) Daarnaast een soortbeschermingsgedeelte waarin de bescherming van de specifiek bedreigde dier- en plantensoorten wordt geregeld, ongeacht waar ze voorkomen. In Bijlage IV staat de lijst met soorten die niet verstoort of vernietigd mag worden. En in Bijlage V is een lijst van soorten vermeld voor welke het in de natuur verzamelen en verhandelen is gereguleerd.

In Nederland is het soortbeschermingsgedeelte geïmplementeerd in de Flora en Faunawet (2001). Het gebiedsbeschermingsgedeelte is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet (1998). Het kabinet wil deze wetten samenvoegen tot één wet: de Wet natuurbescherming. De nieuwe Wet natuurbescherming gaat naar verwachting in 2015 in werking⁴.

Vervolgens moeten ook daadwerkelijk gebieden worden aangewezen. Het voorstellen van gebieden voor de Natura 2000 is de verantwoordelijkheid van de lidstaten. De procedure tot aanmelding en uiteindelijke aanwijzing is beschreven in de eerste drie leden van artikel 4 van de Habitatrichtlijn.

2.2.1 Geschiedenis habitatrichtlijn in Nederland⁵

In 1996 en 1998 deed Nederland resp. de eerste en tweede aanmelding van in totaal 76 gebieden, waarop de Europese Commissie in 1999 en 2002 reageerde. Daaruit bleek dat de aanmelding onvoldoende werd geacht, omdat een deel van de habitattypen (bijlage I) en de soorten (bijlage II) die in Nederland voorkomen, door de aangemelde gebieden onvoldoende waren 'afgedekt'. Pogingen van Nederland om met minder gebieden aan de verplichtingen van de Habitatrichtlijn te voldoen bleek niet mogelijk. Daarbij moest Nederland bijvoorbeeld afstappen van het principe dat alleen gebieden groter dan 250 hectare werden aangemeld. In mei 2003 diende Nederland een geheel herziene lijst van 141 gebieden in. Nederland heeft momenteel in totaal 166 (inclusief vier mariene) gebieden aangemeld die onderdeel uitmaken van het Natura 2000-netwerk.

2.2.2 Algemene uitgangspunten habitatrichtlijn⁶

Bij de selectie van de bijdrage aan de communautaire lijst door de lidstaten worden de volgende algemene uitgangspunten gehanteerd.

1. ecologische criteria: elke lidstaat dient op basis van criteria van de bijlage III van de HR en van relevante actuele wetenschappelijke gegevens een lijst van gebieden op te geven van communautair belang. De selectie van de gebieden is dus gedaan op grond van louter ecologische criteria;
2. Referentielijst: voor elk van de Lidstaten in de Atlantische regio (waar Nederland onderdeel van uitmaakt) is een referentielijst opgesteld, met daarop alle habitattypen en soorten van bijlagen I en II voor zover zij in de betreffende Lidstaat voorkomen. Geherintroduceerde soorten staan alleen op deze lijst, wanneer de herintroductie heeft geleid tot een zichzelf in

⁴ www.rijksoverheid.nl 19-4-2015

⁵ Implementatie natura 2000 beleid in Nederland

⁶ Verantwoordingsdocument

stand houdende populatie (zo staat de soort Bever wel en de Otter niet op de lijst). In beginsel zijn alle habitattypen en soorten zoals opgenomen op de Atlantische Referentielijst voor Nederlandse gebieden geselecteerd;

3. gunstige (of herstelbare) staat van instandhouding: Een gunstige of herstelbare staat van instandhouding van de soort of het habitatype is als randvoorwaarde gesteld voor de selectie van gebieden. Voor de omvang van de gebieden wordt geen ondergrens (meer) gehanteerd;
4. actualiteit data: voor de selectie van Habitatrictlijngebieden is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de gegevens van ná 1992 (jaar van vaststelling van de Habitatrictlijn);
5. verspreid voorkomende diersoorten: enkele soorten van bijlage II die in Nederland voorkomen hebben in Nederland een relatief ruim verspreidingsgebied. Voor deze soorten worden geen afzonderlijke gebieden geselecteerd. Wel worden alle Habitatrictlijngebieden waarin deze soorten significant aanwezig zijn, mede aangemeld voor deze verspreid voorkomende soorten.

2.2.3 Nederlandse selectiecriteria Habitatrictlijn ⁷

Tenslotte zijn voor de selectie van habitatgebieden in Nederland een aantal selectiecriteria vastgesteld.

- Belangrijkste gebieden: Alleen gebieden van voldoende kwaliteit en betekenis komen voor de aanduiding van belangrijkste gebied in aanmerking. Voor elk niet prioritair habitatype en niet prioritaire soort zijn in principe 5 gebieden geselecteerd, waar het type of de populatie van de soort het best ontwikkeld is. Voor prioritaire typen en soorten zijn in principe 10 belangrijkste gebieden geselecteerd;
- Ecologische variatie: indien de ecologische variatie in een habitatype zodanig groot is dat meerdere planten sociologische eenheden op verbondsniveau omvat die in verschillende gebieden voorkomen, zijnde 3 belangrijkste gebieden geselecteerd bij niet prioritaire en 5 belangrijkste gebieden bij prioritaire habitattypen.
- Landelijke dekking: voor iedere habitatype en soort wordt een voldoende landelijke dekking nagestreefd. Bij minder dan 20 % landelijke dekking wordt dit onvoldoende beschouwd. Meer dan 60 % is voldoende en daartussen in, is discussie waard. Hierbij wordt uitdrukkelijk rekening gehouden met de specifieke kenmerken en eisen die de afzonderlijke habitattypen en soorten stellen;
- Geografische spreiding: Indien de belangrijkste gebieden onvoldoende spreiding over de verschillende regio's binnen Nederland geven zijn gebieden toegevoegd. In beginsel betekent dit dat ten minste een gebied in elk van de volgende vijf regio's: noorden (Groningen, Friesland, Drenthe), oosten (Twente, Achterhoek), midden (West-Overijssel, Veluwe, Betuwe, rivierengebied), westen (Noord- en Zuid-Holland, Zeeland) of zuiden (Noord-Brabant, Limburg) wordt geselecteerd. Vrijwel geen enkel habitatype of soort komt in alle vijf regio's voor.
- Grensoverschrijdende gebieden: indien in het Nederlandse deel van het grensoverschrijdend gebied een deel van de habitattypen of- soorten bevat (in gunstige of herstelbare staat van instandhouding) waar de gebieden door Duitsland of België zijn

⁷ Natura 2000 Doelendocument Bijlage 9.1

aangemeld kan de lijst met gebieden worden uitgebreid mits hiermee een ecologische eenheid wordt gevormd.

2.3 Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (1979) is ouder dan de Habitatrichtlijn (1992). De procedure voor de aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden was in 2000 al afgerond. De gebieden waren dus al aangewezen voordat ze Natura 2000 gebieden werden. De Vogelrichtlijn heeft een limitatieve lijst met soorten (bijlage 1 van de VR), waarvan Nederland de hier voorkomende soorten beschermt. Voor de trekvogels (artikel 4, lid 2 VR) is de lijst niet limitatief en vraagt de Vogelrichtlijn speciale aandacht voor trekkende watervogels. Nederland beschermt de trekkende watervogels waarvoor dit land een belangrijke rol speelt (o.a. voor overwintering of broedkolonies). Andere trekvogels worden alleen via Natura 2000 beschermd als het gaat om broedvogels die voorkomen op de Rode Lijst en waarvoor de Vogelrichtlijngebieden wezenlijk bijdragen aan de gunstige staat van instandhouding (> 25% van de nationale broedpopulatie). In totaal (Bijlage I en trekvogels) gaat het om 95 vogelsoorten.

2.3.1 Nederlandse selectiecriteria Vogelrichtlijn

Op basis van vogelkundige criteria worden de meest geschikte gebieden eerst nationaal aangewezen, de aanmelding bij de Europese commissie vindt pas achteraf plaats. Voor elke soort van bijlage I die geregeld vast verblijfplaatsen in ons land heeft zijn de 5 belangrijkste gebieden geselecteerd. Dit zijn de gebieden met waar gemiddeld de grootste aantallen zijn gemeld. Voor trekvogels die niet zijn opgenomen in bijlage I zijn de gebieden geselecteerd die voldoen aan de 1 % drempelwaarde.

2.4 Relevante jurisprudentie

Voor dit onderzoek zijn in de literatuur nog de volgende relevante vraagstukken aangetroffen:

1. De Habitatrichtlijn verplicht ertoe om bij de aanwijzing van gebieden instandhoudingsdoelstellingen te formuleren voor alle habitattypen van Bijlage I van de richtlijn en alle soorten van Bijlage II van de richtlijn, die in een gebied in meer dan verwaarloosbare mate voorkomen. De Europese Commissie maakt duidelijk dat: wanneer een soort of habitatype voorkomt in een gebied, moet deze een doel krijgen en kan daar niet van worden afgezien. Nederland stelt per gebied instandhoudingsdoelstellingen voor alle habitattypen van Bijlage I en soorten van Bijlage II die ten tijde van aanmelding in het gebied in meer dan verwaarloosbare mate aanwezig waren. Daarmee doet Nederland niets meer dan de verplichtingen⁸.
2. In het methodiekdocument “kartering habitattypen Natura 2000” wordt vermeld dat een habitatype moet voldoen aan een minimumoppervlak. In de profielendocumenten zijn dan voor beschrijving van de habitattypen de volgende oppervlakten opgenomen:
 - De standaard is 100 m² (= 1 are)
 - Voor H6110 en H7220 geldt 10 m² (= 0,1 are)
 - Voor bossen (H2180, H9110 t/m H91F0) geldt 1000 m² (=0,1 ha)
3. Van een instandhoudingsdoelstelling kan worden afgezien wanneer een habitatype of soort ‘aanwezig, maar verwaarloosbaar’ is in het gebied. Op de vraag wat dan precies “verwaarloosbaar aanwezig” is in de Europese omschrijving (Standard Data Form, explanatory notes and guidelines) en daarbij de Nederlandse interpretatie (leeswijzer Natura 2000 profielendocument en Nota van Antwoord) het antwoord te vinden:

⁸ Implementatie Natura 2000 in Nederland

- Soort: een soort is waargenomen in een gebied maar vormt geen populatie;
- Habitattype: vegetaties die bij het habitattype behoren, maar niet voldoen aan de minimum oppervlakte.

2.5 Implementatie Natura 2000 in buurlanden

De lidstaten België en Duitsland hebben op hun beurt ook natuurdoelen voor de Natura 2000 gebieden vastgesteld. In volgende paragraaf worden een tweetal verschillen uitgediept.

Aanwijzing grote Natura 2000 gebieden⁹

In vergelijking met de buurlanden België en Duitsland (i.c. Nordrhein-Westfalen) valt op te merken dat Nederland relatief grote Natura 2000 gebieden heeft aangewezen. De helft van de aaneengesloten delen van Natura 2000 gebieden is 100 ha of groter. Een verklaring kan gezocht worden in het feit dat Nederland heeft ingezet op relatief grote gebieden waar de habitats van soorten en de habitattypen in een groter geheel opgenomen zijn. Het voordeel van een dergelijke strategie is dat binnen het Natura 2000-gebiedsmaatregelen genomen kunnen worden om kwetsbare habitats te beschermen en waar nodig te herstellen of uit te breiden. Doordat er in Nederland relatief veel landbouwgrond aan de Natura 2000-gebieden grenst en de landbouw in Nederland intensief is, is de onderlinge beïnvloeding groot in Nederland. Over het algemeen geldt dat grotere natuurgebieden robuuster zijn dan kleinere en dan beter bestand tegen negatieve beïnvloeding van buiten.

Proces aanwijzing gebieden¹⁰

De Habitatrichtlijn heeft geen regels gegeven voor de bij de selectie van de gebieden te volgen procedure. Als gevolg daarvan varieerden de in de lidstaten gevolgde procedures naar gelang van de bestuurlijke systemen. België en Duitsland kennen elk hun eigen aanpak bij de selectie van Natura 2000 gebieden. De aanwijzing van gebieden onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn vindt namelijk plaats op deelstaatniveau in plaats op landelijk niveau. Elk land en in dit geval elke deelstaat heeft dus een eigen procedure doorlopen voor de aanwijzing van de gebieden. Wederzijds overleg over de grenzen heen voor de aanwijzing van gebieden heeft niet plaatsgevonden. Het is vaak min of meer toeval dat aan elkaar grenzende gebieden aan weerszijden van de grens zijn aangewezen als Natura 2000 gebied.

Bovendien is artikel 6 van de Habitatrichtlijn niet eenduidig geformuleerd. In de uitwerking van essentiële begrippen als “effecten van significant belang voor Natura 2000 soorten” en “compensatie” ontstaan makkelijk verschillen onder andere door het operationeel maken van deze begrippen op basis van landeigen of regionale jurisprudentie.

In Duitsland zijn de Vogel- en Habitatrichtlijn in het Bundesnaturschutzgesetz (BNNatschG) geïmplementeerd en zijn nader uitgewerkt op deelstaatniveau. Bij de gebiedsbescherming is in

⁹ Backes, M.P., van Veen, B.A., Beijen, A.A., Freriks, D.C.J., van der Hoek, A.L., Gerritsen (2011), Natura 2000 in Nederland, Juridische ruimte, natuurdoelen en beheerplanprocessen, PBL 555084001

¹⁰ Wingerden W.K.R.E. et al (2000), Natura 2000 grensgebieden Ecologische kansen en grensoverschrijdende samenwerking in Natura 2000 grensgebieden, Wageningen Alterra –rapport 1061

Duitsland gekozen voor een integrale benadering. De Habitattoets van art 6 Habitatrictlijn is geïntegreerd in het ruimtelijke ordening spoor. Er is dus niet zoals in Nederland een aparte vergunning voor nodig maar de habitattoets lift mee op het planologische spoor. Duitsland betreft de omgeving van de Natura 2000-gebieden bij het uitvoeren van de doelen van de Habitatrictlijn, via het instrument van externe werking. Externe werking betekent dat activiteiten buiten het gebied een (negatieve) uitwerking kunnen hebben binnen het gebied.

In België¹¹ is de natuurbescherming geheel overgelaten aan de deelstaten. Dit heeft geresulteerd dat het lang geduurd heeft voor de vertaling van de Habitatrictlijn in het wijzigingsdecreet Natuurbehoud uit 2002. Het opstellen van natuurdoelen gebeurde in Vlaanderen in twee stappen. Eerst op Vlaams niveau en later op gebiedsniveau. De Vlaamse gebiedsdoelen (G-IHD) werden politiek bekrachtigd in 2010. De definitieve goedkeuring van de gebiedsdoelen (S-IHD) kwam op april 2014 (ruim 4 jaar na de Europese deadline). In het wijzigingsdecreet Natuurbehoud is artikel 6 van de habitattoets geïmplementeerd. Net als in Duitsland heeft Vlaanderen daarbij gekozen voor een integrale stelsel en dus ook geen aparte vergunning. De habitattoets lift mee op een bestaand vergunningentraject vergelijkbaar met de milieu-bouwvergunning.

3 Werkwijze

Door het beantwoorden van de deelvragen (zie paragraaf 1.4) wordt met de uitkomsten stapsgewijs toegewerkt naar het beantwoorden van de hoofdvragen. In dit hoofdstuk wordt de werkwijze (met de achterliggende technieken) uitgewerkt die achter de beantwoording van deze deelvragen liggen.

3.1 Grensoverschrijdend Natura 2000 gebied

In deze paragraaf wordt aangegeven wat in dit onderzoek onder een grensoverschrijdend Natura 2000 gebied wordt verstaan.

In totaal heeft Nederland 166 natura 2000 gebieden, waarvan 4 gebieden op de Noordzee¹². In de provincie Limburg zijn 23 Natura 2000 gebieden¹³. De viewer van de website www.natura2000.eea.europa.eu geeft een topografisch overzicht van de Natura 2000 gebieden. Met behulp van deze viewer zal gezocht worden naar Limburgse Natura 2000 gebieden die op of nabij de landgrens gelegen zijn en in de nabijheid van een buitenlands Natura gebied liggen.

In paragraaf 4.1 wordt de bepaling van het grensoverschrijdend Natura 2000 gebied verder uitgewerkt.

¹¹ http://www.belgium.be/nl/leefmilieu/biodiversiteit_en_natuur/natuurbeleid/gebiedsgericht/natura_2000

¹² <http://www.natura2000.nl/pages/veelgestelde vragen.aspx> (14-05-2015)

¹³ http://www.limburg.nl/Beleid/Natuur_en_Landschap/Natura_2000 (14-05-2015)

3.1.1 Globale gebiedsomschrijving

Na het bepalen van de grensoverschrijdende gebieden zal in een korte kenschets de gebieds kenmerken beschreven worden.

Voor de globale gebiedsomschrijving van de Natura 2000 gebieden is voor de Limburgse gebieden gebruik gemaakt van (concept) beheerplannen, Natura 2000 gebiedsanalyses voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) , gecombineerd met de gebiedsbeschrijving in het profielformulier van de website: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.

Voor de gebiedsbeschrijving van de Belgische gebieden is per Vlaams Natura 2000 gebied gebruik gemaakt van een concept “informatief document bij het besluit van de Vlaamse regering tot aanwijzing van de speciale beschermingszone en tot definitieve vaststelling van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten” (afgekort S-IHD) en de bij het gebied behorende management beheerplannen. Voor het Waalse Natura 2000 gebied is gebruik gemaakt van de beschrijving van het gebied in de website: www.biodiversite.wallonie.be/fr/natura-2000.

Voor de gebiedsbeschrijving van de Duitse gebieden (allen gelegen in het deelgebied NordRhein Westfalen) is gebruik gemaakt van de beschrijvingen op de site www.naturschutz-fachinformationssysteme-nrw.de/natura2000-meldedok/de, inclusief het formulier “standard data bogen” (vergelijkbaar met de standaardformulieren). Deze beschrijvingen zijn aangevuld met gebiedsbeschrijvingen uit diverse natuurwetvergunningen.

In bijlagen (1 tot en met 9) is per Natura 2000 gebied een korte kenschets (gebiedsomschrijving) beschreven.

3.1.2 Natuurdoelen

Per grensoverschrijdend Natura 2000 gebied worden de kenmerkende natuurdoelen (habitattypen en soorten) van het gebied weergegeven. De natuurwaarden worden op een tweeledige manier inzichtelijk gemaakt:

Weergave habitattypen

De habitattypen in het Natura 2000 gebied zullen grafisch worden weergegeven met behulp van een habitattypenkaart. De huidige kwaliteit van de Natura 2000 gebieden wordt in de provincie Limburg gemonitord door middel van vegetatiekarteringen (een beschrijving van aanwezige vegetatietypen en oppervlakte van die typen). De vegetatiekarteringen zijn in een database vastgelegd en vertaald naar Natura 2000 habitattypen (behalve het Natura 2000 gebied “Grensmaas” waarvan alleen een concept habitatkartering beschikbaar is, niet digitaal)

Vergelijkbare Duitse databestanden zijn geleverd door het Bundesamt für Naturschutz en door het Landesamt für Natur Umwelt und Verbraucherschutz Nordrhein –Westfalen¹⁴. De databestanden van Vlaanderen zijn geleverd door het Instituut voor Natuur en Bos (INBO). Voor het Waalse gedeelte van de Natura 2000 gebieden zijn de gegevens opgevraagd bij het portal van Wallonië namelijk via de site www.biodiversite.wallonie.be. Deze laatste hebben niet (binnen een redelijk termijn) gereageerd, noch zijn hiervan gegevens via het internet beschikbaar.

¹⁴ http://www.lanuv.nrw.de/veroeffentlichungen/publ_start.htm (10-1-2015)

Met behulp van de bovenstaande databestanden en het programma Arcgis is voor elk Natura 2000 gebied een kaartje gemaakt waarin de situering van de habitattypen in het gebied zijn weergegeven. Voor de Limburgse Natura 2000 gebieden is een topografische ondergrond beschikbaar van de website www.pdok.nl. Deze ondergrond eindigt echter enkele kilometers over de grens. De geleverde buitenlandse databestanden waren niet verenigbaar met deze ondergrond (vertoonden vervormingen) vandaar dat de topografische ondergrond ontbreekt bij de weergave van de kaarten van de buitenlandse gebieden.

Weergave soorten

Voor de soorten die voorkomen in het Natura 2000 gebied is gekozen deze slechts te benoemen. De verklaring hiervoor is gelegen in het feit dat de opname c.q. waarnemingen van exemplaren van een soort in een gebied meestal momentopnamen betreft, waardoor grafische weergave in het gebied geen meerwaarde heeft.

In Bijlage (1 tot en met 9) wordt per Natura 2000 gebied de natuurdoelen (habitattypen en/of soorten) beschreven en/of inzichtelijk gemaakt.

3.2 Vergelijking natuurdoelen

De gegevens van de natuurdoelen (habitattypen en soorten) zijn per gebied te vinden in de Natura 2000 standaard formulieren (Standard Data Forms). Deze standaardformulieren zijn te raadplegen via de website www.natura2000.eea.europa.eu. Dit is een database waarin per Natura 2000 gebied ecologische gegevens zijn ingevuld die gebruikt worden door de Europese Commissie bij het beoordelen van de voorstellen voor aanwijzing van Natura 2000-gebieden.

- 1) Per cluster zullen de overeenkomstige en verschillende natuurdoelen (zowel voor habitattypen en soorten) per gebied in een tabel (Excel) worden gepresenteerd.
- 2) De natuurdoelen die **niet** zijn aangewezen in de Limburgse gebieden ten opzichte van de buitenlandse gebieden worden dan verder uitgewerkt.

3.3 Onderzoek naar criteria

Naast een overzicht naar de verschillende natuurdoelen van de grensoverschrijdende Natura 2000 gebieden ligt ook de deelvraag of de verschillende natuurdoelen in aanmerking komen om aangewezen te worden voor de Nederlandse Natura 2000 gebieden.

Op basis van literatuuronderzoek zullen criteria gevormd worden waaraan de verschillende natuurdoelen getoetst worden. De criteria zullen onder meer worden gezocht uit de selectievereisten van de Habitat-en Vogelrichtlijn (paragraaf 2.3 en paragraaf 2.4).

3.4 Resultaten, Conclusie en aanbevelingen

In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het onderzoek naar de bepaling van grensoverschrijdende gebieden beschreven. Daarnaast worden de resultaten van het onderzoek naar de criteria, die mogelijk ten grondslag liggen aan het toewijzen van natuurdoelen, gepresenteerd. Vervolgens worden de verschillende natuurdoelen (habitattypen en soorten) van het grensoverschrijdend gebied weergegeven waarna deze vervolgens getoetst worden aan de gevonden criteria.

In hoofdstuk 5 wordt antwoord gegeven op de vraag welke natuurdoelen verschillen en of deze in aanmerking komen voor toekomstige aanwijzing of niet. Daarmee worden de hoofdvragen van dit onderzoek beantwoord. In hoofdstuk 6 worden aanbevelingen gedaan en wordt in een kritische beschouwing de inhoud van dit rapport doorsproken.

4 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van de bepaling van grensoverschrijdende Natura 2000 gebieden. Vervolgens worden de criteria benoemd die mogelijk ten grondslag kunnen liggen aan de verschillen in aanwijzing van natuurdoelen. De verschillende natuurdoelen van de grensoverschrijdende gebieden worden in tabellen gepresenteerd. Vervolgens worden deze natuurdoelen aan de criteria getoetst met als doel te bepalen of een aanwijzing van de natuurdoelen noodzakelijk is of niet.

4.1 Grensoverschrijdende Natura 2000 gebied (clusters)

Na raadpleging van de viewer van de website www.natura2000.eea.europa.eu zijn 9 gebieden geselecteerd die op of langs de landgrens gelegen zijn en waarvan binnen een straal van 1 km afstand een Belgisch of een Duits Natura 2000 gebied aanwezig is. Deze gebieden zijn onderwerp van dit onderzoek en worden beschouwd als grensoverschrijdend en samengevoegd tot clusters. De arbitraire keuze van 1 km is gelegen in het feit dat gebleken is dat de geselecteerde Natura 2000 gebieden zodanig op of nabij de grens gelegen zijn, dat de afstand tot elkaar slechts nog maar enkele (honderden) meters betreft. Door een straal van 1 km te trekken worden dan ook grote delen van het nabijgelegen buitenlandse Natura 2000 gebied ingesloten. Hiermee wordt tevens voorkomen dat Natura 2000 gebieden achter deze Natura 2000 gebieden worden meegenomen in de boordeling. Vervolgens is de kans dat gebieden doorsneden worden door infrastructuur (snel)wegen, spoorlijn e.d.) ook kleiner (minder kans op uitwisseling van habitattypen/soorten).

Dit heeft geresulteerd in de volgende clusters:

- 1) Sint Pieter & Jekerdal (NL) versus Plateau van Caestert met Mergelgroeven (BE) en Montagne Saint Pierre (BE);
- 2) Grensmaas (NL) versus Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek (BE);
- 3) Weerter- en Budelbergen & Ringelsven versus Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierbroek en Mariahof (BE);
- 4) Sint Jansberg (NL) versus Reichswald (DU);
- 5) Swalmdal (NL) versus Elmpeter Schwalmbruch (DU);
- 6) Meinweg (NL) versus Lüsekamp en Boschbeek (DU) en Helpensteiner Bachtal-Rothenbach (DU) en Meinweg mit Ritzroder Dünen (DU) en Schaagbachtal (DU);
- 7) Brunssummerheide (NL) versus Teverenerheide (DU);
- 8) Geuldal (NL) versus Voerstreek (BE)
- 9) Noordbeemden & Hoogbos (NL) versus Voerstreek (BE),

4.2 Bepalen criteria natuurdoelen

Voor het onderzoek naar de verschillen in aanwijzing van natuurdoelen te kunnen verklaren is literatuuronderzoek verricht. Uit dit onderzoek blijkt dat Nederland verschillende selectiecriteria hanteert voor de aanwijzing van natuurdoelen in Natura 2000 gebieden. Van deze selectiecriteria zijn hieronder een aantal opgesomd.

1) aanwezigheid soort/habitatype

Een onderscheidend criterium is de aanwezigheid (of het voorkomen in het verleden) van het habitatype of soort in het Natura 2000 gebied (zie paragraaf 2.4. punt 1)

2) drempelgetal voor aanwijzing

Nederland heeft voor de aanwijzing van natuurdoelen criteria voor minimale oppervlakten/minimale aantallen opgesteld. (zie paragraaf 2.2. 2.3.1 en 2.4 punten 2 en 3)

3) Atlantische referentielijst

Voor elk van de Lidstaten in de Atlantische regio is Habitatrichtlijn een referentielijst opgesteld (zie paragraaf 2.2.1). Nederland hanteert in de Atlantische referentielijst soms andere natuurdoelen dan België en Duitsland. Ter verduidelijking zijn de verschillende natuurdoelen van deze landen in een tabel naast elkaar opgesteld en te raadplegen in bijlage 11. Van alle Natura 2000 gebieden die in de clusters voorkomen is het Natura 2000 gebied de Voerstreek de enige die niet gelegen is in de Atlantische referentielijst maar in de Continentale referentielijst¹⁵. Overigens komen vogelsoorten van de Vogelrichtlijn niet voor op deze Atlantische referentielijst.

4) biotoop/leefgebied:

Ieder Natura 2000 gebied heeft een eigen opbouw van het landschap en aanwezigheid van milieucondities die bepalen of een habitatype /soort in het gebied kan voorkomen of niet. Hoewel de onderzochte Natura 2000 gebieden naast elkaar gelegen zijn hoeft dit niet automatisch te betekenen dat wanneer de soort/habitatype in het ene gebied voorkomt deze vervolgens ook in het andere gebied over de grens voorkomt. Ieder habitatype en/ of soort vraagt zijn eigen specifieke ecologische vereisten/milieucondities

Stroomdiagram criteria

Aan de hand van de bovenstaande selectiecriteria is een stroomdiagram opgesteld. In dit stroomdiagram zijn de selectiecriteria vertaald naar een aantal vragen. Met het doorlopen van een stroomdiagram (schematische voorstelling van een proces) wordt de gebruiker door het stellen van steeds een vraag naar een bepaald eindresultaat geleid. In dit geval is dat wanneer de vragen bevestigend kunnen worden beantwoord, een aanbeveling volgt voor een eventuele aanwijzing als natuurdoel. Indien uit de antwoorden een negatieve beoordeling volgt, is het bij enkele natuurdoelen een discussie waard om toch tot aanwijzing over te gaan Deze discussie zal worden beschreven in paragraaf 5.1 (conclusie natuurdoelen).

De volgende vragen zijn gevormd uit de criteria:

1) *Vraag: Staat het habitatype /soort op de Atlantische referentielijst voor Nederland?*

Indien een natuurdoel niet op deze lijst vermeld staat is aanwijzing niet noodzakelijk. Voor vogelsoorten is de lijst niet van toepassing

2) *Vraag: Kan het habitatype een biotoop vinden in het Natura 2000 gebied? Of is dit Natura 2000 gebied een geschikt leefgebied voor de soort?*

¹⁵ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/sites_hab/biogeog_regions/docs/Continental_ref_list

Voor het voorkomen van een habitattype in een gebied zijn een aantal standplaatsfactoren relevant. In dit rapport wordt voor het voorkomen van de habitattype de nadruk gelegd op de indeling naar de (conditionerende) standplaatsfactoren: gebied (bodem, hoogte, etc) en omgeving. Met de omgeving wordt ook bedoeld dat de mate van voorkomen (en de kwaliteit) van het habitattype bij het grensoverschrijdend Natura gebied bij de boordeling betrokken wordt.

Of een soort ergens kan voorkomen hangt af van verschillende zaken af zoals voedsel, veiligheid en voortplanting. Elke soort is in de loop der tijd aangepast aan een specifiek gebied dat voorziet in de behoeften van deze soort. Een gebied waarin een soort kan voortbestaan wordt in dit onderzoek gedefinieerd als een leefgebied.

- 3) *Vraag: Is momenteel het habitattype en/of soort al aanwezig (of is in het verleden voorgekomen) in het Natura 2000 gebied?*

Voor de aanwezigheid van habitattypen in het Limburgs Natura 2000 gebied te bepalen zijn databestanden van de provincie Limburg geraadpleegd. Daarnaast zijn waarnemingen opgevraagd bij de landelijke vegetatie databank¹⁶. Voor de aanwezigheid van de soorten in het Limburgs gebied zijn waarnemingen opgevraagd bij de Nationale databank Flora en Fauna¹⁷. Daarnaast is een (gis)databestand van broedvogels (1999-2013) in Natura 2000 gebieden geraadpleegd afkomstig van de provincie Limburg.

- 4) *Vraag: Komt het habitattype met minimale oppervlakte voor of komt de soort in voldoende aantallen/minimale drempel voor in dit Natura 2000 gebied?*

Wat de minimale oppervlakte /minimale aantallen zijn wordt bepaald door:

Voor het bepalen van de minimale oppervlakte habitattypen:

In de profielendocumenten voor habitattypen¹⁸ zijn voor de definitie van de habitattypen minimaal de volgende oppervlakten opgenomen

De standaard is 100 m² (= 1 are)

- Voor H6110 en H7220 geldt 10 m² (= 0,1 are)
- Voor bossen (H2180, H9110 t/m H91F0) geldt 1000 m² (=0,1 ha).

Voor het bepalen van de minimale drempel van de vogelsoorten:

In de profielendocumenten voor vogelrichtlijnsoorten¹⁹ zijn in het onderdeel: minimum omvang duurzame populatie, exacte getallen aangegeven voor duurzame sleutelpopulaties. Deze getallen worden in dit rapport als minimum aantal beschouwd.

Voor het bepalen van de minimale aantallen van de habitatsoorten²⁰:

In de profielendocumenten voor habitatsoorten zijn streefbeelden benoemd. Deze streefbeelden worden in dit rapport als minimum aantal opgevat.

¹⁶ www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

¹⁷ www.ndff.nl.

¹⁸ <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen>

¹⁹ <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels>

²⁰ <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/soorten>

Vervolgens wordt in dit rapport de volgende aanvullende voorwaarde gebruikt:

Volgens de selectiecriteria van de habitatrichtlijnen (zie paragraaf 2.2.3) geldt de volgende stelregel: indien in het Nederlandse deel van het grensoverschrijdend gebied een deel van de habitattypen of habitatsoorten bevat waarvoor de gebieden door Duitsland of België zijn aangemeld, mag de lijst met gebieden worden uitgebreid mits hiermee een ecologische eenheid wordt gevormd. Daarbij zal, in afwijking met de landelijke systematiek, in dit rapport onderzocht worden of deze stelregel ook voor vogelsoorten van de Vogelrichtlijn van toepassing kan zijn. Onderzocht wordt of de vogelsoorten gezamenlijk met de populatie vogels die verblijven in aangrenzende buurgebieden een duurzame sleutelpopulatie kunnen vormen. Achterliggende gedachte hierbij is dat de (grotere) vogelsoorten uiterst mobiel zijn, soms grote afstanden kunnen overbruggen en waarbij deze zich niks aantrekken van eventuele landsgrenzen. De soorten vormen gezamenlijk een metapopulatie, waarbij onderling individuen uitgewisseld kunnen worden.

4.3 Resultaten aangewezen natuurdoelen

In deze paragraaf worden in paragrafen 4.3.1 tot en met 4.3.9 de tabellen gepresenteerd met de overeenkomsten en verschillen in natuurdoelen per grensoverschrijdend gebied (habitattypen en soorten). De in groen aangegeven regels geven de overeenkomstige habitattypen tussen de twee gebieden weer. Vervolgens worden de natuurdoelen van de grensoverschrijdende gebieden die **niet** zijn aangewezen in het Nederlands (Limburgs) Natura 2000 gebied getoetst aan de selectiecriteria in het stroomdiagram. De uitkomst van dit proces (antwoorden) wordt per cluster in een overzichtelijke tabel gepresenteerd. Het resultaat van het doorlopen van het stroomdiagram is een bevestiging of een ontkenning voor het toekomstig aanwijzen van het betreffend natuurdoel. In de laatste kolom wordt het resultaat beschreven .

N.B: De volledige onderbouwing van de resultaten worden (in verband met de beperkte ruimte in dit rapport) per cluster in de bijlagen 1 tot en met 9 beschreven.

4.3.1. Cluster Sint Pietersberg & Jekerdal versus Plateau van Caestert en Mergelgroeven en Montagne Saint-Pierre

4.3.1.1. *Natura 2000 gebied Sint Pietersberg & Jekerdal versus natura 2000 gebied Plateau van Caestert en Mergelgroeven*

Verschil habitatype

Hieronder volgt de vergelijking van de habitattypen in de Natura 2000 gebieden Sint Pietersberg & Jekerdal versus het Plateau van Caestert en Mergelgroeven (voor een volledige omschrijving zie bijlage 1)

Habitattypen	Verkorte naam	Sint Pietersberg & Jekerdal	Plateau van Caestert
H2330	zandverstuivingen		X
H6110	pioniersbegroeiing op rotsbodem	X	
H6210	kalkgraslanden	X	X
H6230	heischrale graslanden	X	X
H6510	glanshaver-en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	X	X
H8310	niet voor publiek opengestelde grotten		X
H9150	kalk-beukenbossen		X
H9160	eiken-haagbeukbossen	X	X

Tabel 1 vergelijking habitattypen Sint Pietersberg & Jekerdal en Plateau van Caestert (bron: standaard formulieren).

Uit de tabel 1 blijkt dat de natuurdoelen H2330 (zandverstuivingen) en H8310 (grotten) en H9150 (kalk-beukenbossen) zijn aangewezen voor het Belgisch Natura 2000 gebied plateau van Caestert en Mergelgroeven maar niet voor Sint Pietersberg en Jekerdal.

4.3.1.2 *Natura 2000 gebied Sint Pietersberg & Jekerdal versus Natura 2000 gebied Montagne Saint Pierre.*

Vergelijking habitattypen

Hieronder volgt de vergelijking van de habitattypen in de Natura 2000 gebieden Sint Pietersberg & Jekerdal versus Montagne Saint Pierre (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 1)

Habitattypen	Verkorte naam	Sint Pietersberg & Jekerdal	Montagne Saint-Pierre
H3140	kranswierwateren		X
H5130	jeneverbesstruwelen		X
H6110	pionierbegroeiingen op rotsbodem	X	
H6110	pioniersbegroeiingen op rotsbodem	X	X
H6210	kalkgraslanden	X	X
H6230	heischrale graslanden	X	
H6510	glanshaver-en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	X	X
H9160	eiken-haagbeukbossen	X	

Tabel 2 vergelijking Habitattypen natura 2000 gebieden Sint Pieter en Jekerdal met Montagne Saint Pierre (bron Standard data forms)

Uit de tabel 2 blijkt dat de natuurdoelen H3140 (kranswierwateren) en Jeneverbesstruwelen (H5130) aangewezen zijn voor het Belgisch Natura 2000 gebied Montagne Saint Pierre, maar niet voor het natura 2000 gebied Sint Pietersberg en Jekerdal.

Vergelijking soorten

In onderstaande tabel worden de verschillende soorten vergeleken van de Natura 2000 gebieden Sint Pietersberg & Jekerdal versus Caestert met mergelgroeven en Montagne Saint Pierre.

Soorten	nederlandse naam	Sint Pietersberg	Montagne Saint-Pierre	Plateau van Caestert
H1078	Spaanse vlag	X		
H1318	Meervleermuis	X	X	X
H1321	Ingekorven vleermuis	X	X	X
H1323	Bechsteins vleermuis		X	X
H1324	Vale vleermuis	X	X	X
H1304	Grote hoefijzerneus		X	X

Tabel 3 vergelijking soorten Sint Pietersberg & Jekerdal versus Caestert met mergelgroeven en Montagne Saint Pierre (bron Standard data forms)

Uit de tabel 3 volgt dat de soorten H1323 (Bechsteins vleermuis) en H1304 (Grote hoefijzerneus) voor de Belgische Natura 2000 gebieden (Montagne Saint Pierre en Plateau van Caestert) zijn aangewezen.

4.3.1.3 *aanwijzing natuurdoelen Natura 2000 gebied Sint Pieter & Jekerdal*

Om een antwoord te krijgen of de natuurdoelen die ten opzichte van de twee Belgische gebieden niet zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Sint Pietersberg & Jekerdal in aanmerking komen voor aanwijzing in de toekomst, zijn deze natuurdoelen getoetst aan de criteria in het stroomdiagram

(bijlage 12). In onderstaand tabel 4 wordt in een kort overzicht de beantwoording van de vragen aangegeven. Voor een volledige beschrijving van de onderbouwing wordt verwezen naar bijlage 1. In de laatste kolom wordt het resultaat van de antwoorden aangegeven na het doorlopen van het stroomdiagram.

Tabel 4 Overzicht beantwoording criteria natuurdoelen Sint Pietersberg & Jekerdal

Habitattypen/soorten	Atlantische referentielijst	biotoop/leefgebied	aanwezig	minimale oppervlakte/aantallen	resultaat
H2330	+	-	-	-	-
H3140	+	-	-	-	-
H5130	+	+	-	-	-
H8310	-	+	+	+	..*
H9150	-	-	-	-	-
H1323	-	+	+	+	..*
H1304	-	-	-	-	-

Na het doorlopen van het stroomdiagram blijkt dat van alle (aangewezen) grensoverschrijdende natuurdoelen die **niet** zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Sint Pietersberg & Jekerdal het resultaat een negatief antwoord is.

Voor het habitatype H8130 (niet voor publiek opengestelde grotten) en de soort H1323 (Bechsteins vleermuis) geldt dat het eindresultaat negatief is maar dat hier nog redenen kunnen bestaan om hier gemotiveerd van af te wijken. Deze worden in de conclusie (paragraaf 5.1) uitvoerig besproken.

4.3.2 Cluster Grensmaas -Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek.

4.3.2.1 Natura 2000 gebied Grensmaas versus Natura 2000 gebied Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek

Vergelijking habitatype

Hieronder volgt de vergelijking van de habitattypen in de Natura 2000 gebieden Grensmaas versus Natura 2000 gebied Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 2).

Habitattypen	Verkorte naam	Grensmaas	Uiterwaarde
H3150	meren met Krabbescheer en Fonteinkruid		X
H3260	Beken en rivieren met waterplanten.	X	X
H3270	Slikkige rivieroever	X	X
H6120	Stroomdalgraslanden		X
H6430	Ruigten en zoomen	X	X
H6510	Glanshaver en vossenstaarthooilanden		X
H7140	Overgangs- en trilvenen		X
H9160	Eiken-haagbeukenbossen		X
H91E0	Vochtige alluviale bossen	X	X
H91F0	Droge hardhoutoibossen		X

Tabel 5 vergelijking habitattypen Natura 2000 gebieden Grensmaas en Uiterwaarde met Vijverbroek (bron standard data forms)

Uit de tabel 5 blijkt dat de habitattypen H3150 (meren met Krabbescheer en fonteinkruid), H6120 (stroomdalgraslanden), H6510 (Glanshaver en vossenstaarthooilanden) en H7140 (Overgangs- en trilvenen) en de bossen H9160 (Eiken-haagbeukenbossen) H91F0 (droge hardhoutooibossen) aangewezen zijn voor het Belgisch Natura 2000 gebied Uiterwaarde langs de Limburgse Maas en Vijverbroek en **niet** voor het Natura 2000 gebied Grensmaas.

Vergelijking soorten

Hieronder volgt de vergelijking van de soorten in de Natura 2000 gebieden Grensmaas versus Natura 2000 gebied Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek (voor de volledige beschrijving, zie bijlage 2).

soorten	Nederlandse naam	Grensmaas	Uiterwaarde
H1099	Beekprik	X	X
H1106	Atlantische zalm	X	X
H1134	Bittervoorn		X
H1149	Kleine modderkruiper		X
H1163	Rivierdonderpad	X	X
H1166	Kamsalamander		X
H1337	Bever	X	X
H1355	Otter		X

Tabel 6 vergelijking soorten Natura 2000 gebieden Grensmaas en Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek (bron standard data Forms)

Uit tabel 6 volgt dat de soorten die zijn aangewezen voor de Belgische Uiterwaarden en niet aangewezen zijn voor de Grensmaas zijn H1134 (Bittervoorn), H1149 (Kleine modderkruiper), H1166 (Kamsalamander) en H1355 (Otter).

4.3.2.2 aanwijzing natuurdoelen Natura 2000 gebied Grensmaas

Om een antwoord te krijgen of de natuurdoelen die ten opzichte van het Belgische gebied Uiterwaarden langs de Limburgse maas met Vijverbroek maar niet zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Grensmaas in aanmerking komen voor aanwijzing in de toekomst, zijn deze natuurdoelen getoetst aan de criteria in het stroomdiagram.

In onderstaand tabel 7 wordt in een kort overzicht de beantwoording van de vragen aangegeven. Voor een volledige beschrijving van de onderbouwing wordt verwezen naar bijlage 2. In de laatste kolom wordt het resultaat van de antwoorden aangegeven na het doorlopen van het stroomdiagram

Tabel 7 Overzicht beantwoording criteria natuurdoelen natura 2000 gebied Grensmaas

Habitattypen/soorten	Atlantische referentielijst	biotoop/leefgebied	aanwezig	Minimale oppervlakte/aantallen	resultaat
H3150	+	-	-	-	-
H6120	+	+	-	-	-
H6510	+	+	-	-	-
H7140	+	-	-	-	-
H9160	+	-	-	-	-
H91F0	+	+	-	-	-
H1134	+	+	+	+	+
H1149	+	+	-	-	-
H1166	-	-	-	-	-
H1355	+	+	-	-	-

+ : ja

Na het doorlopen van het stroomdiagram blijkt dat slechts een van de aangewezen (Belgische) natuurdoelen die **niet** zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Grensmaas het resultaat positief is. Voor de soort H1134 (Bittervoorn) is het resultaat een positief antwoord. De overige habitattypen en/of soorten hebben een negatief resultaat.

4.3.3. Cluster Weerter- en Budelbergen & Ringelsven versus Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierheide en Mariahof.

4.3.3.1 Natura 2000 gebied Weerter- en Budelbergen & Ringelsven versus Natura 2000 gebied Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierheide en Mariahof.

Vergelijking soorten

Hieronder volgt de vergelijking van de soorten in de Natura 2000 Weerter- en Budelbergen & Ringelsven versus Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierheide en Mariahof. (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 3).

soorten	nederlandse naam	Weerter- & Budelbergen	Hamonterheide
A229	IJsvogel		X
A021	Roerdomp		X
A224	Nachtzwaluw	X	X
A081	Bruine kiekendief		X
A037	Fluitzwaan		X
A238	Middelste bonte specht		X
A236	Zwarte specht		X
A022	Woudaap		X
A338	Grauwe klauwier		X
A246	Boomleeuwerik	X	X
A272	Blauwborst		X
A094	Visarend		X
A072	Wespendief		X
A119	Porseleinhoen		X
A192	Dougalls stern		X

Tabel 8 vergelijking soorten natura 2000 gebieden Weerter – en Budelbergen en Hamonterheide (bron sdf)

De soorten die zijn aangewezen voor het Belgische Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierheide en Mariahof en **niet** zijn aangewezen voor de Weerter- en Budelbergen & Ringelsven zijn achtereenvolgens A229 (IJsvogel), A021 (Roerdomp), A081 (Bruine kiekendief), A037 (Kleine zwaan), A238 (Middelste bonte specht), A236 (Zwarte specht), A022 (Woudaap), A338 (Grauwe klauwier), A272 (Blauwborst), A094 (Visarend), A072 (Wespendief), A119 (Porseleinhoen) en tenslotte A192 (Dougalls Stern).

4.3.3.2. aanwijzing natuurdoelen Natura 2000 Weerter- Budelbergen & Ringelsven

In onderstaand tabel 9 wordt een overzicht gegeven van de uitkomst na het doorlopen van het proces in het stroomdiagram van de criteria, voor de soorten die voor het Natura 2000 gebied Weerter-Budelbergen en Ringelsven verschillen met de buurgebieden. In de laatste kolom wordt het resultaat van de antwoorden aangegeven na het doorlopen van het stroomdiagram.

Tabel 9 Overzicht beantwoording criteria natuurdoelen Weerter- en Budelbergen en Ringelsven

Habitattypen/soorten	Atlantische referentielijst	biotoop/leefgebied	aanwezig	Minimale oppervlakte/aantallen	resultaat
A229	Nvt	+	+	-	-
A021	Nvt	+	+	+	+
A081	Nvt	+	+	+	+
A037	Nvt	-	+	-	-
A238	Nvt	-	+	-	-
A236	Nvt	+	+	+	+
A022	Nvt	+	+	-	-
A338	Nvt	+	+	-	-
A272	nvt	+	+	+	+
A094	nvt	-	-	-	-
A072	Nvt	+	+	+	+
A119	nvt	-	-	-	-
A192	nvt	-	-	-	-

Legenda

+: ja

-: nee

Na het doorlopen van het stroomdiagram blijkt dat voor indicatief voor toekomstige aanwijzing in aanmerking komen. De overige vogelsoorten komen niet voor aanwijzing in aanmerking.

Na het doorlopen van het stroomdiagram blijkt dat van alle (aangewezen) grensoverschrijdende natuurdoelen die **niet** zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Weerter- en Budelbergen & Ringelsven de volgende soorten een positief resultaat hebben. De vogelsoorten A021 (Roerdomp), A081 (Bruine kiekendief), A236 (zwarte specht), A272 (Blauwborst) en tenslotte A072 (Wespendief) hebben een positief resultaat. De overige natuurdoelen hebben een negatief resultaat.

4.3.4 Cluster Sint Jansberg-Reichswald.

4.3.4.1 Natura 2000 gebied Sint Jansberg versus Natura 2000 gebied Reichswald.

Vergelijking habitattypen

Hieronder volgt de vergelijking van de habitattypen in het Natura 2000 gebied Sint Jansberg versus Reichswald (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 4).

habitattypen	Verkorte naam	Sint-Jansberg	Reichswald
7210	kalkhoudende moerassen	X	
9110	Veldbies-beukenbossen		X
9120	Beuken-Eikenbossen met Hulst	X	
91E0	Vochtige alluviale bossen	X	

Tabel 9 vergelijking habitattypen Sint-Jansberg en Reichswald (bron Standard data Forms)

Uit de tabel 9 blijkt dat het natuurdoel H9110 (Veldbies-beukenbossen) is aangewezen voor het Duitse gebied Natura 2000 Reichswald en **niet** voor het Natura 2000 gebied Sint-Jansberg.

Vergelijking soorten

Hieronder volgt de vergelijking van de soorten in de Natura 2000 Sint-Jansberg versus natura 2000 gebied Reichswald (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 4).

Soorten		Sint Jansberg	Reichswald
1083	Vliegend hert	X	X
1016	Zeggekorfslak	X	
A236	Zwarte specht		X
A337	Wielewaal		X
A072	Wespendief		X

Tabel 10 vergelijking Natura 200 gebieden Sint-Jansberg versus Reichswald (bron standard dat forms)

Uit de tabel 10 blijkt dat de soorten die zijn aangewezen voor het Duitse Natura gebied Reichswald en **niet** zijn aangewezen voor het Natura 200 gebied Sint-Jansberg zijn A236 (Zwarte specht), A337 (Wielewaal) A072 (Wespendief).

4.3.4.2 aanwijzing natuurdoelen Natura 2000 gebied Sint-Jansberg

Om een antwoord te krijgen of de natuurdoelen die ten opzichte van het Duitse natura 2000 gebied Reichswald en niet zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Sint-Jansberg in aanmerking komen voor aanwijzing in de toekomst, zijn deze natuurdoelen getoetst aan de criteria in het stroomdiagram. In onderstaand tabel 11 wordt in een kort overzicht de beantwoording van de vragen aangegeven. Voor een volledige beschrijving van de onderbouwing wordt verwezen naar bijlage 4. In de laatste kolom wordt het resultaat van de antwoorden aangegeven na het doorlopen van het stroomdiagram.

Tabel 11 Overzicht beantwoording criteria natuurdoelen Sint Jansberg

Habitattypen/soorten	Atlantische referentielijst	biotoop/leefgebied	aanwezig	Minimale oppervlakte/aantallen	resultaat
H9120	+	-	-	-	-
A236	Nvt	+	+	-	-*
A337	Nvt	+	+	-	-
A072	Nvt	+	+	-	-*

Legenda
+ : ja
- : nee
* : discussie

Na het doorlopen van het stroomdiagram blijkt dat alle natuurdoelen van de aangewezen Duitse Natura 2000 gebied Reichswald natuurdoelen die **niet** zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Sint-Jansberg het resultaat een negatief antwoord is.

Voor twee vogelsoorten A236 (Zwarte specht) en A072 (Wespendief) geldt dat het eindresultaat negatief is maar dat hier nog redenen kunnen bestaan om hier gemotiveerd van af te wijken. Deze worden in de conclusie (paragraaf 5.1) uitvoerig besproken.

4.3.5 Cluster Swalmdal-Elmpter Schwalmbruch

4.3.5.1 Natura 2000 gebied Swalmdal versus Natura 2000 gebied Elmpter Schwalmbruch

Vergelijking habitattypen

Hieronder volgt de vergelijking van de habitattypen in het Natura 2000 gebied Swalmdal versus Natura 2000 gebied Elmpter Schwalmbruch (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 5).

habitattypen	Verkorte naam	Swalmdal	Elmpter Schwalmbruch
H3130	zwak gebufferde vennen		X
H3150	meren met krabbenscheer en fonteinkruid		X
H3160	zure vennen		X
H3260	beken en rivieren met waterplanten (waterranonkel)	X	
H4010	vochtige heiden		X
H4030	droge heiden		X
H5130	jeneverbesstruwelen		X
H6120	stroomdalgrasland	X	
H7140	overgangs- en trilveen		X
H7150	pioniersvegetaties met snavelbiezen		X
H9110	veldbies-beukenbossen		X
H9190	oude eikenbossen		X
H91D0	hoogveenbossen		X
H91E0	Vochtige alluviale bossen	X	

Tabel 12 vergelijking habitattypen Natura 2000 gebieden Swalmdal en Elmpter Schwalmbruch (bron SDF)

Uit de tabel 12 volgt dat de volgende natuurdoelen zijn aangewezen voor het Duitse Natura 2000 gebied Elmpter Schwalmbruch en **niet** voor het Natura 2000 gebied Swalmdal : H3130 (zwak gebufferde vennen), H3150 (meren met krabbenscheer en fonteinkruid) en H3160 (zure vennen), H4010 (vochtige heiden), H4030 (droge heiden), H5130 (jeneverbesstruwelen), H7140 (overgangs- en trilvenen), H7150 (pioniersvegetatie), H9110 (Veldbies-beukenbossen), H9190 (Oude Eiken-berkenbossen) en tenslotte H91D0 (Hoogveenbossen).

Vergelijking soorten

Hieronder volgt de vergelijking van de soorten in de Natura 2000 gebied Sint-Jansberg versus Natura 2000 gebied Reichswald. (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 5).

Soorten	Nederlandse naam	Swalmdal	Elmpter Schwalmbruch
H1163	Rivierdonderpad	x	
H1337	Bever	x	
A229	IJsvogel		x
A021	Roerdomp		x
A224	Nachtzwaluw		x
A082	Blauwe kiekendief		x
A236	Zwarte specht		x
A246	Boomleeuwerik		x
A612	Blauwborst		x
A094	Visarend		x
A072	Wespendief		x
1166	Kamsalamander		x
1016	Zeggekorfslak	x	x

Tabel 13 vergelijking soorten Natura 200 gebieden Sint-Jansberg versus Reichswald (bron sdf)

Uit de tabel 13 volgt dat de soorten die zijn aangewezen voor het Duitse Natura 2000 gebied Elmpter Schwalmbruch en **niet** zijn aangewezen voor het Natura 2000 gebied Swalmdal zijn achtereenvolgens A229 (IJsvogel), A021 (Roerdomp), A082 (Blauwe kiekendief), A236 (Zwarte specht), A246 (Boomleeuwerik), A272 (Blauwborst), A094 (Visarend), A072 (Wespendief), en H1166 Kamsalamander. .

4.3.5.2 aanwijzing natuurdoelen Natura 2000 gebied Swalmdal

Om een antwoord te krijgen of de natuurdoelen die ten opzichte van het Duitse Natura 2000 gebied Elmpter Schwalmbruch niet zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Swalmdal in aanmerking komen voor aanwijzing in de toekomst, zijn deze natuurdoelen getoetst aan de criteria in het stroomdiagram. In onderstaand tabel 13 wordt in een kort overzicht de beantwoording van de vragen aangegeven. Voor een volledige beschrijving van de onderbouwing wordt verwezen naar bijlage 5. In de laatste kolom wordt het resultaat van de antwoorden aangegeven na het doorlopen van het stroomdiagram

Tabel 14 Overzicht beantwoording criteria natuurdoelen Natura 2000 gebied Swalmdal

Habitattypen/soorten	Atlantische referentielijst	biotoop/leefgebied	aanwezig	Minimale oppervlakte/aantallen	resultaat
3130	+	-	-	-	-
3150	+	-	-	-	-
3160	+	-	-	-	-
4010	+	-	-	-	-
4030	+	+	-	-	-
5130	+	-	-	-	-
7140	+	-	-	-	-
7150	+	-	-	-	-
9110	-	-	-	-	-
9190	+	+	-	-	..*
A229	+	+	+	-	-
A224	Nvt	-	-	-	-
A082	Nvt	-	-	-	-
A236	Nvt	+	+	-	-
A246	Nvt	+	+	-	-
A612	Nvt	+	+	-	-
A094	Nvt	+	+	-	-
A072	Nvt	+	+	-	-

Na het doorlopen van het stroomdiagram blijkt dat voor alle natuurdoelen (habitattypen en soorten) die niet zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Swalmdal ten opzichte van het Natura 2000 gebied Elmpter Schwalmbruch het resultaat een negatief antwoord is. Voor habitatype H9190 (oude eikenbossen) geldt dat het eindresultaat negatief is , maar dat hier nog redenen kunnen bestaan om hier gemotiveerd van af te wijken. De motivatie hiervoor wordt beschreven in de conclusie uitvoerig besproken.

4.3.6. Cluster Meinweg-Lüsekamp und Boschbeek-Helpensteiner Bachtal-Rothenbach-Meinweg mit Ritzroder Dünen-Schaagbacht-Schwalm-Nette-Platte

4.3.6.1 Natura 2000 gebied Meinweg versus Natura 2000 gebied Lüsekamp und Boschbeek

Vergelijking habitattypen

Hieronder volgt de vergelijking van de habitattypen in het Natura 2000 gebied Meinweg versus Natura 2000 gebied Lüsekamp und Boschbeek (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 6).

Habitattypen	Verkorte naam	Meinweg	Lüsekamp
H2310	Stuifzandheide met struikhei		X
H3130	Zwakgebufferde vennen		X
H3160	Zure vennen	X	X
H4010	Vochtige heide	X	X
H4030	Droge heide	X	X
H7110	Actieve hoogvenen	X	
H7140	Overgangs- en trilveen		X
H7150	Pioniersvegetaties met Snavelbies	X	X
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	X	
H9190	Oude eikenbossen		X
H91D0	Hoogveenbossen	X	X
H91E0	Vochtige alluviale bossen	X	

Tabel 15 vergelijking habitattypen natura 2000 gebieden Meinweg versus Lüsekamp und Boschbeek (bron SDF)

Uit de tabel 15 volgt dat de volgende natuurdoelen zijn aangewezen voor het Duitse Natura 2000 gebied Lüsekamp und Boschbeek: H2310 (Stuifzandheide met struikheide), H3130 (Zwakgebufferde vennen), H7140 (overgangs- en trilvenen), H9190 (Oude Eiken-berkenbossen).

4.3.6.2 Natura 2000 gebied Meinweg versus natura 2000 gebied Helpsteiner Bachtal

Vergelijking habitattypen

Hieronder volgt de vergelijking van de habitattypen in het Natura 2000 gebied Meinweg versus Natura 2000 gebied Helpsteiner Bachtal (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 6)

Habitattypen	Nederlandse naam	Meinweg	Helpsteiner
H3160	Zure vennen	X	
H4010	vochtige heide	X	
H4030	droge Europese heide	X	
H7110	actieve hoogvenen	X	
H7150	pioniervegetaties met Snavelbies	X	
H9110	veldbies-beukenbossen		X
H9120	Beuken- eikenbossen met hulst	X	
H9160	eiken-haagbeukbossen		X
H9190	Oude eikenbossen		X
H91D0	veenbossen	X	X
H91E0	alluviale bossen	X	X

Tabel 16 vergelijking habitattypen natura 2000 gebieden Meinweg versus Helpsteiner Bachtal (bron SDF)

Uit de tabel 16 volgt dat de volgende natuurdoelen alleen zijn aangewezen voor het Duitse natura 2000 gebied Helpsteiner Bachtal: H9110 (veldbies-beukenbossen), H9160 (eiken-haagbeukenbossen), H9190 (Oude Eiken-berkenbossen).

4.3.6.3 Meinweg versus Meinweg mit Ritzroder Dünen

Vergelijking habitattypen

Hieronder volgt de vergelijking van de habitattypen in het Natura 2000 gebied Meinweg versus Natura 2000 gebied Meinweg mit Ritzroder Dünen (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 6)

habitattypen	Nederlandse naam	Meinweg	Ritzroder dünen
H3160	zure vennen	X	
H4010	vochtige heide	X	
H4030	droge Europese heide	X	X
H7110	actief hoogveen*	X	
H7140	overgangs- en trilveen		X
H7150	pioniervegetaties met Snavelbies	X	
H9110	veldbies-beukenbossen		X
H9120	beuken- eikenbossen met hulst	X	
H9190	oude eikenbossen		X
H91D0	veenbossen	X	
H91E0	alluviale bossen	X	

Tabel 17 vergelijking habitattypen Natura 2000 gebieden Meinweg versus Ritzroder Dünen (bron SDF)

Uit de tabel 17 volgt dat de volgende natuurdoelen alleen zijn aangewezen voor het Duitse natura 2000 gebied Meinweg mit Ritzroter Dünen: H7140 (overgangs en trilveen), H9110 (veldbies-beukenbossen), H9160 eiken-haagbeukenbossen, H9190 (Oude Eiken-berkenbossen) .

4.3.6.4 Natura 2000 gebied Meinweg versus Natura 2000 gebied Schaagbachtal

Vergelijking habitattypen

Hieronder volgt de vergelijking van de habitattypen in het Natura 2000 gebied Meinweg versus Natura 2000 gebied Schaagbachtal (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 6)

Habitattypen	Verkorte naam	Meinweg	Schaagbachtal
3160	Zure vennen	X	
3260	Beken en rivieren met waterplanten		X
4010	vochtige heide	X	
4030	droge Europese heide	X	
7110	actieve hoogvenen	X	
7150	pioniervegetaties met Snavelbies	X	
9110	veldbies-beukenbossen		X
9120	Beuken- eikenbossen met hulst	X	
9160	eiken-haagbeukbossen		X
9190	Oude eikenbossen		X
91D0	veenbossen	X	X
91E0	alluviale bossen	X	X

Tabel 18 vergelijking habitattypen Natura 2000 gebieden Meinweg versus Schaagbachtal (bron SDF)

Uit de tabel 18 volgt dat de volgende natuurdoelen alleen zijn aangewezen voor het Duitse natura 2000 gebied Schaagbachtal: H3260 (beken en rivieren met waterplanten), H9110 (veldbies-beukenbossen), H9160 eiken-haagbeukenbossen, H9190 (Oude Eiken-berkenbossen) .

4.3.6.5 Meinweg versus Schwalm-Nette-Platte

Vergelijking soorten

Hieronder volgt de vergelijking van de soorten die aangewezen zijn in de Natura 2000 gebied Meinweg versus Schwalm-Nette-Platte. (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 6).

Soorten	Nederlandse naam	Meinweg	Schwalm-Nette-Platte
A297	bosrietzanger		X
A229	lijsvogel		X
A054	peilstaart		X
A056	slobeend		X
A704	wintertaling		X
A055	zomertaling		X
A257	graspieper		X
A059	tafeleend		X
A688	Roerdomp		X
A224	Nachtswaluw	X	X
A197	zwarte stern		X
A082	blauwe kiekendief		X
1149	kleine modderkruiper		X
A236	zwarte specht		X
A153	Watersnip		X
1096	Beekprik	X	X
A653	klapekster		X
1042	geklepte witsnuitlibel		X
A246	Boomleeuwerik	X	X
A271	Nachtegaal		X
A612	blauwborst		X
A068	nonnetje		X
A654	grote zaagbek		X
A073	zwarte wouw		X
A337	Wielewaal		X
A094	Visarend		X
A072	Wespendief		X
A718	waterral		X
1134	bittervoorn		X
A249	Oeverzwaluw		X
A276	roodborsttapuit	X	X
A155	houtsnip		X
A006	dodaars		X
A161	zwarte ruiter		X
A164	groenpootruiter		X
A165	witgat		X
1166	Kamsalamander	X	X

Tabel 19 soorten vergelijking Natura 2000 gebieden Meinweg versus Schwalm-Nette -Platte

Uit de tabel 19 volgen 32 vogelsoorten die zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Schwalm-Nette-Platte (het voert te ver om ze allemaal op te noemen).

4.3.6.2. 6 *aanwijzing natuurdoelen Natura 2000 gebied Meinweg*

Om een antwoord te krijgen of de natuurdoelen die ten opzichte van het Duitse gebieden Lüsekamp und Boschbeek/Helpensteiner Bachtal-Rothenbach/ Meinweg mit Ritzroder Dünen/Schaagbachtal/-Schwalm-Nette-Platte niet zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Meinweg in aanmerking komen voor aanwijzing in de toekomst, zijn deze natuurdoelen getoetst aan de criteria in het stroomdiagram. In onderstaand tabel 20 wordt in een kort overzicht de beantwoording van de vragen aangegeven. Voor een volledige beschrijving van de onderbouwing wordt verwezen naar bijlage 6. In de laatste kolom wordt het resultaat van de antwoorden aangegeven na het doorlopen van het stroomdiagram.

Tabel 20 Overzicht beantwoording criteria natuurdoelen Natura 2000 gebied Meinweg

Habitattypen/soorten	Atlantische referentielijst	biotoop/leefgebied	aanwezig	Minimale oppervlakte/aantallen	resultaat
2310	+	+	+	-	_*
3130	+	+	+	+	+
3260	+	-	-	-	-
7140	+	+	+	-	-
9110	+	-	-	-	-
9160	+	+	-	-	-
9190	+	-	-	-	-
A297	Nvt	+	+	-	_*
A229	Nvt	+	+	-	-
A054	Nvt	-	-	-	-
A056	Nvt	-	-	-	-
A704	Nvt	+	+	-	_*
A055	Nvt	-	-	-	-
A257	Nvt	-	-	-	-
A059	Nvt	-	-	-	-
A688	Nvt	-	-	-	-
A197	Nvt	-	-	-	-
A082	Nvt	+	+	-	-
1149	Nvt	-	-	-	-
A236	Nvt	+	+	-	-
A153	Nvt	-	-	-	-
A271	Nvt	-	-	-	-
A272	Nvt	+	+	-	-
A068	Nvt	-	-	-	-
A654	Nvt	-	-	-	-
A073	Nvt	-	-	-	-
A337	Nvt	+	+	-	-
A094	Nvt	-	-	-	-
A072	Nvt	+	+	-	-
A718	Nvt	-	-	-	-
1134	Nvt	-	-	-	-
A249	Nvt	-	-	-	-
A155	Nvt	+	+	-	-
A006	Nvt	+	+	-	_*
A161	Nvt	-	-	-	-
A164	Nvt	-	-	-	-
A165	Nvt	-	-	-	-

Legenda
 + : ja
 - : nee
 * : discussie

Uit tabel 20 volgt dat na het doorlopen van de vragen in het stroomdiagram blijkt dat voor de Natuurdoelen (habitattypen en soorten) die niet zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Meinweg ten opzichte van het Natura 2000 gebieden Lüsekamp und Boschbeek/Helpensteiner Bachtal-Rothenbach/ Meinweg mit Ritzroder Dünen/Schaagbachtal/-Schwalm-Nette-Platte slechts één habitatype H3130 (Zwakgebufferde vennen) een positief resultaat heeft. Voor habitatype H2310 (Stuifzandheide met struikhei) en de soorten A297 (Bosrietzanger), A704 (Wintertaling) en A006 (Dodaars) geldt dat het eindresultaat negatief is, maar dat hier nog redenen kunnen bestaan om hier gemotiveerd van af te wijken. De motivatie hiervoor wordt beschreven in de conclusie.

4.3.7 Cluster Brunsummerheide versus Teverener heide

4.3.7.1 Natura 2000 gebied Brunsummerheide versus Natura 2000 gebied Teverener Heide

Vergelijking habitattypen

Hieronder volgt de vergelijking van de habitattypen in het Natura 2000 gebied Brunsummerheide versus het Natura 2000 gebied Teverener heide (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 7).

Code	Verkorte naam	Brunsummerheide	Teverener Heide
2330	Zandverstuivingen	X	X
3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren		X
3160	Zure vennen	X	X
4010	Vochtige heide	X	X
4030	Droge Europese heide	X	X
6230	soortenrijke heischrale graslanden	X	
7110	Actief hoogveen	X	
7140	Overgangs- en trilveen		X
7150	Pioniervegetaties met snavelbies	X	X
9190	Oude zuurminnende eikenbossen		X
91D0	Hoogveenbossen	X	

Tabel 21 habitattypen vergelijking Natura 2000 gebieden Brunsummerheide versus Teverener heide (bron SDF)

Uit de tabel 21 volgt dat de volgende natuurdoelen alleen zijn aangewezen voor het Duitse natura 2000 gebied Teverener heide: H3130 (oligotrofe toe mesotrofe stilstaande wateren), H7140 (Overgangs- en trilveen), H9190 (Oude Eikenbossen).

Vergelijking soorten

Hieronder volgt de vergelijking van de soorten die aangewezen zijn in de Natura 2000 gebied Brunsummerheide versus Teverener heide. (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 7).

Soorten	Nederlandse naam	Brunsummerheide	Teverener Heide
A297	Bosrietzanger		X
A056	Slobeend		X
A257	Graspieper		X
A224	Nachtzwaluw		X
A236	Zwarte specht		X
A246	Boomleeuwerik		X
A271	Nachtegaal		X
A337	Wielewaal		X
A072	Wespendief		X
A099	Boomvalk		X
A249	Oeverzwaluw		X
A276	Roodborsttapuit		X
A006	Dodaars		X
1166	Kamsalamander	X	X
A612	Blauwborst		X
A726	Kleine plevier		X

Tabel 22 soorten vergelijking Natura 2000 gebieden Meinweg versus Schwalm-Nette –Platte (bron sdf)

Uit de tabel 22 volgt dat behalve de Kamsalamander die voor beide Natura 2000 gebieden is aangewezen, 15 vogelsoorten alleen voor het Duitse Natura 2000 gebied Teverener Heide aangewezen zijn en niet voor het Natura 2000 gebied Brunsummerheide.

4.3.7.2 aanwijzing natuurdoelen Natura 2000 gebied Brunsummerheide

Om een antwoord te krijgen of de natuurdoelen die ten opzichte van het Duitse gebied Teverener heide **niet** zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Brunsummerheide in aanmerking komen voor aanwijzing in de toekomst, zijn deze natuurdoelen getoetst aan de criteria in het stroomdiagram. In onderstaand tabel 23 wordt in een kort overzicht de beantwoording van de vragen aangegeven. Voor een volledige beschrijving van de onderbouwing wordt verwezen naar bijlage 7. In de laatste kolom wordt het resultaat van de antwoorden aangegeven na het doorlopen van het stroomdiagram.

Tabel 23 Overzicht beantwoording criteria natuurdoelen Natura 2000 gebied Brunssummerheide

Habitattypen/soorten	Atlantische referentielijst	biotoop/leefgebied	aanwezig	Minimale oppervlakte/aantallen	resultaat
3130	+	-	-	-	-
7140	+	-	-	-	-
9190	+	-	-	-	-
A297	Nvt	+	+	-	-
A056	Nvt	+	+	-	-
A224	Nvt	+	+	-	-*
A236	Nvt	+	+	-	+
A246	Nvt	+	+	+	+
A271	Nvt	+	+	-	-
A072	Nvt	+	+	-	-*
A099	Nvt	+	+	-	-*
A249	Nvt	+	+	-	-
A276	Nvt	+	+	+	+
A006	Nvt	+	+	-	-
A612	Nvt	+	-	-	-
A726	Nvt	+	+	-	-

Legenda
 + : ja
 - : nee
 *: discussie

Uit tabel 23 volgt dat na het doorlopen van de vragen in het stroomdiagram blijkt dat de natuurdoelen A236 (zwarte specht), A246 (boomleeuwerik) en A276 (Roodborsttapuit) een positief resultaat hebben. De overige natuurdoelen hebben een negatief resultaat.

Van de soorten A224 (Nachtswaluw) en A072 (Wespendief), en A099 (boomvalk) geldt dat het eindresultaat negatief is, maar dat hier nog redenen kunnen bestaan om hier gemotiveerd van af te wijken. De motivatie hiervoor wordt beschreven in de conclusie .

4.3.8 Cluster Geuldal versus Voerstreek

4.3.8.1 Natura 2000 gebied Geuldal versus Natura 2000 gebied Voerstreek

Vergelijking habitattypen

Hieronder volgt de vergelijking van de habitattypen in het Natura 2000 gebied Geuldal versus het Natura 2000 gebied Voerstreek (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 8).

habittattypen	nederlandse naam	Geuldal	Voerstreek
3260	Submontane en laaglandrivieren met vegetaties behorende tot het <i>Ranunculion fluitans</i> en het <i>Callitriche-Batrachion</i>	X	X
4030	Droge Europese heide		X
6110	Pionierbegroeiingen op rotsbodem	X	
6130	Grasland op zinkhoudende bodem behorend tot het <i>Violetalia calaminariae</i>	X	
6210	Droge half-natuurlijke graslanden en struikvormende-facies op kalkhoudende bodems (<i>Festuco Brometalia</i>)	X	X
6230	Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)	X	X
6410	blauwgrasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (<i>molinion caeruleae</i>)		X
6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van montane en alpiene zones		X
6510	Laaggelegen schraal Hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)		X
7220	Kalktufbronnen en tufsteenformatie (<i>Cratoneurion</i>)	X	X
7230	Alkalisch laagveen	X	
9110	Beukenbossen van het type <i>Luzulo-Fagetum</i>	X	X
9120	Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei	X	X
9130	Beukenbossen van het type <i>Luzulo-Fagetum</i>		X
9150	Midden-Europese kalkminnende beukenbossen behorend tot het <i>Cephalanthero-Fagion</i>		X
9160	Subatlantische en midden-Europese wintereikbossen of eik-haagbeukbossen behorend tot <i>Carpinion</i> -betuli	X	X
910E0	Bossen op alluviale grond met <i>Alnus Glutinosa</i> en <i>Fraxinus Excelsior</i>	X	X

Tabel 24 habitattypen vergelijking Natura 2000 gebieden Geuldal versus Voerstreek (bron SDF)

Uit de tabel 24 volgt dat de volgende natuurdoelen alleen zijn aangewezen voor het Belgische Natura 2000 gebied Voerstreek: H 430 (droge heide), H6410 (blauwgraslanden), H9130 Beukenbossen en H9150 Midden-Europese kalkrijke beukenbossen.

Vergelijking soorten

Hieronder volgt de vergelijking van de soorten die aangewezen zijn in de Natura 2000 gebied Geuldal versus de Natura 2000 gebied de Voerstreek. (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 8).

Soorten		Geuldal	Voerstreek
1078	Spaanse vlag	X	
1083	Vliegend hert	X	X
1096	Beekprik	X	X
1106	Zalm		X
1163	Rivierdonderpad	X	X
1166	Kamslamander	X	X
1193	Geelbuikvuurpad	X	
1304	Grote hoefijzerneus		X
1318	Meervleermuis	X	
1321	Ingekorven vleermuis	X	X
1324	Vale vleermuis	X	X

Tabel 25 soorten vergelijking Natura 2000 gebieden Meinweg versus Schwalm-Nette –Platte (bron sdf)

Uit tabel 25 volgt dat de natuurdoelen H 1304 (Grote hoefijzerneus) en de H1106 (zalm) aangewezen zijn als natuurdoelen voor de Voerstreek en niet voor het natura 2000 gebied Geuldal.

4.3.8.2 aanwijzing natuurdoelen Natura 2000 gebied Geuldal

Om een antwoord te krijgen of de natuurdoelen die ten opzichte van het Belgische Natura 2000 gebied Voerstreek niet zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Geuldal in aanmerking komen voor aanwijzing in de toekomst, zijn deze natuurdoelen getoetst aan de criteria in het stroomdiagram. In onderstaand tabel 26 wordt in een kort overzicht de beantwoording van de vragen aangegeven. Voor een volledige beschrijving van de onderbouwing wordt verwezen naar bijlage 8. In de laatste kolom wordt het resultaat van de antwoorden aangegeven na het doorlopen van het stroomdiagram.

Tabel 26 Overzicht beantwoording criteria natuurdoelen Natura 2000 gebied Geuldal

Habitattypen/soorten	Atlantische referentielijst	biotoop/leefgebied	aanwezig	Minimale oppervlakte/aantallen	resultaat
H4030	+	-	-	-	-
H6410	+	-	-	-	-
H9130	-	-	-	-	-
H9150	-	-	-	-	-
H1304	-	-	-	-	-
H1106	+	-	-	-	-

Legenda

+ : ja

- : nee

*: discussie

Uit tabel 26 volgt dat na het doorlopen van de vragen in het stroomdiagram blijkt dat, geen enkele natuurdoel (habitattypen en soorten) die niet is aangewezen in het Natura 2000 gebied Geuldal een positief resultaat heeft.

4.3.9 Noorbeemden & Hoogbos versus Voerstreek

4.3.9.1. Natura 2000 gebied Noorbeemden & Hoogbos versus Natura 2000 gebied Voerstreek

Vergelijking habitattypen

Hieronder volgt de vergelijking van de habitattypen in het Natura 2000 Noorbeemden & Hoogbos versus Natura 2000 gebied Voerstreek (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 9).

Code	Verkorte naam	Noorbeemden & Hoogbos	Voerstreek
H3260	Beken en rivieren met waterplanten		X
H4030	Droge heiden		X
H6210	Kalkgraslanden		X
H6230	Heischrale graslanden		X
H6410	Blauwgraslanden		X
H6430	Ruigten en Zoomen		X
H6510	Glanshaver-en vossenstaarthooilanden		X
H7220	Kalktufbronnen	X	X
H9110	Veldbies-beukenbossen		X
H9120	Beuken-eikenbossen met Hulst		X
H9130	Beukenbossen		X
H9150	Kalk-beukenbossen		X
H9160	Eiken-haagbeukbossen	X	X
H91E0	Vochtige alluviale bossen	X	X

Tabel 27 habitattypen vergelijking Natura 2000 gebieden Noordbeemden versus Voerstreek (bron SDF)

Uit de tabel 27 volgt dat de volgende natuurdoelen alleen zijn aangewezen voor het Belgische Natura 2000 gebied Voerstreek: H3260 Beken en rivieren met waterplanten, H4030 droge heide, H4030 Droge Europese heide, H6210 Kalkgraslanden, H6230 Heischrale graslanden, H6430 Ruigten en Zoomen, H6510 Glanshaver en vossenstaarthooilanden, H9110 Veldbies-beukenbossen, H9110 beuken-eikenbossen met Hulst en H9120 beuken-eikenbossen met hulst, en H9130 Beukenbossen en 9150 Kalk-beukenbossen.

Vergelijking soorten

Hieronder volgt de vergelijking van de soorten die aangewezen zijn in de Natura 2000 gebied Noordbeemden & Hoogbos versus de natura 2000 gebied Voerstreek. (voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar bijlage 8).

Soorten	Nederlandse naam	Noorbeemden	Voerstreek
H1016	Zeggekorfslak	X	
H1163	Rivierdonderpad		X
H6199	Spaanse vlag		X
H1096	Beekprik		X
H1083	Vliegend hert	X	X
H1321	Ingekorven vleermuis		X
H1324	Vale vleermuis		X
H1304	Grote hoefijzerneus		X
H1106	Zalm		X
H1166	Kamsalamander		X

Tabel 28 soorten vergelijking Natura 2000 gebieden Noordbeemden & Hoogbos versus Natura 2000 gebied Voersteek (bron sdf)

Uit de tabel 28 volgt dat de volgende natuurdoelen in de Voerstreek aangewezen: H1163 (rivierdonderpad), H6199 (Spaanse vlag), H1096 (Beekprik), H1321 (ingekorven vleermuis), H1324 (Vale vleermuis), H1304 (Grote hoefijzerneus), H1106 Zalm, H1166 (kamsalamander).

4.3.9.2 aanwijzing natuurdoelen Natura 2000 gebied Noordbeemden en Hoogbos

Om een antwoord te krijgen of de natuurdoelen die ten opzichte van het Belgische Natura 2000 gebied Voerstreek niet zijn aangewezen in het Natura 2000 gebied Noordbeemden & Hoogbos in aanmerking komen voor aanwijzing in de toekomst, zijn deze natuurdoelen getoetst aan de criteria in het stroomdiagram. In onderstaand tabel 26 wordt in een kort overzicht de beantwoording van de vragen aangegeven. Voor een volledige beschrijving van de onderbouwing wordt verwezen naar bijlage 8. In de laatste kolom wordt het resultaat van de antwoorden aangegeven na het doorlopen van het stroomdiagram.

Tabel 29 Overzicht beantwoording criteria natuurdoelen Natura 2000 gebied Noordbeemden & Noordbos

Habitattypen/soorten	Atlantische referentielijst	biotoop/leefgebied	aanwezig	Minimale oppervlakte/aantallen	resultaat
H3260	+	+	-	-	-
H4030	+	-	-	-	-
H6210	+	-	-	-	-
H6230	+	+	-	-	-
H6410	+	+	-	-	-
H6430	+	-	-	-	-
H9110	+	-	-	-	-
H9120	+	-	-	-	-
H9130	-	-	-	-	-
H9150	-	-	-	-	-
H1163	+	+	-	-	-
H6199	+	+	+	-	-
H1096	+	-	-	-	-
H1321	+	-	-	-	-
H1324	+	-	-	-	-
H1304	-	-	-	-	-
H1106	+	-	-	-	-
H1166	+	-	-	-	-

Legenda

+ : ja

- : nee

*: discussie

Uit tabel 29 volgt dat na het doorlopen van de vragen in het stroomdiagram blijkt dat, geen enkel natuurdoel (habitattypen en soorten) die **niet** is aangewezen in het Natura 2000 gebied Noordbeemden & hoogbos een positief resultaat heeft.

4.4 Resultaten vergelijking natuurdoelen

In de onderstaande tabel 30 zijn voor negen Limburgse Natura 2000 gebieden de antwoorden weergegeven op de vragen van de selectiecriteria in vergelijking met de verschillende natuurdoelen. Vervolgens wordt in de laatste kolom aangegeven of de soort in aanmerking komt voor toekomstige aanwijzing of niet.

Natuurdoel	Resultaat Natura 2000 gebied Sint Pietersberg & Jekerdal	aanwijzing
H2330	Geschikt biotoop, geen oppervlakte van dit habitatype aangetroffen, geen aanwijzing noodzakelijk	nee
H3140	Geen geschikt biotoop, geen aanwijzing noodzakelijk voor dit habitatype	nee
H5130	Ontbreken van waarnemingen van dit habitatype in het gebied	nee
H8130	Het habitatype komt niet voor op Atlantische referentielijst voor Nederland	nee*
H9150	Het habitatype staat niet op de Atlantische referentielijst voor Nederland	nee
H1304	De soort staat niet op de Atlantische referentielijst voor Nederland.	nee
H1323	Deze soort staat niet op de Atlantische referentielijst voor Nederland	nee*
Natuurdoel	Resultaat Natura 2000 gebied Grensmaas	aanwijzing
H3150	Geen geschikt biotoop aanwezig, waarnemingen van dit habitatype ontbreken	nee
H6120	Geen waarnemingen van dit habitatype, geen aanwijzing noodzakelijk	nee
H6510	Geschikt biotoop, geen waarnemingen van het habitatype	nee
H7140	Geen geschikt biotoop aanwezig, geen waarnemingen van dit habitatype	nee
H9160	Geschikt biotoop aanwezig, geen waarnemingen van dit habitatype	nee
H91F0	Ontbreken van waarnemingen van dit habitatype	nee
H1134	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimaal aantal moeilijk te herleiden.	ja*
H1149	Ontbreken van waarnemingen van deze soort.	nee
H1166	Geen geschikt biotoop, ontbreken van waarnemingen van deze soort	nee

H1355	Ontbreken van waarnemingen van deze soort is geen aanwijzing noodzakelijk.	nee
Natuurdoel	Resultaat Natura 2000 gebied Weerter- en Budelbergen en Ringelsven	aanwijzing
A229	Geschikt leefgebied, minimale aantallen niet behaald, geen aanwijzing noodzakelijk	nee
A021	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimaal aantal behaald	ja
A081	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantallen voor duurzame sleutelpopulatie behaald.	ja
A037	Geschikt biotoop, soort aanwezig, echter minimale aantallen van voorkomen niet gehaald, geen aanwijzing noodzakelijk.	nee
A238	Geen geschikt biotoop, beperkt aanwezigheid	nee
A236	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantallen behaald	ja
A022	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale drempel niet gehaald	nee
A338	Geschikt leefgebied, minimale aantallen niet behaald.	nee
A272	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantallen behaald	ja
Natuurdoel	Resultaat Natura 2000 gebied Sint-Jansberg	aanwijzing
H9110	Geen geschikt biotoop vanwege het ontbreken van vuursteenalluvium in de ondergrond	nee
A236	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantallen niet gehaald	nee*
A337	Geschikt biotoop, de soort is aanwezig. minimale aantallen niet gehaald	nee
A072	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantallen niet bekend	nee*
Natuurdoel	Conclusie Natura 2000 gebied Swalmdal	aanwijzing
H3150	Geen geschikt biotoop, geen waarnemingen van het habitatype	nee
H3160	Geen geschikt biotoop, geen waarnemingen van het habitatype	nee
H4010	Geschikt biotoop, geen waarnemingen van het habitattypen	nee
H4030	Geschikt biotoop, geen waarnemingen van het habitatype	nee
H3130	Geen geschikt biotoop, geen waarnemingen van het habitatype	nee
H5130	Geschikt biotoop, geen waarnemingen van het habitatype	nee
H7140	Geschikt biotoop, geen waarnemingen van het habitatype	nee
H7150	Geschikt biotoop, geen waarnemingen van dit habitatype	nee
H9110	Geen geschikt biotoop	nee
H9190	Geschikt biotoop, habitatype is aanwezig, minimum oppervlakte onbekend.	nee*
H91D0	Ontbreken van huidige waarnemingen van het habitatype	nee
A229	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig. minimum aantal niet behaald	nee
A224	Geen waarnemingen van de soort in het gebied	nee
A082	Geen waarnemingen van de soort in het gebied	nee
A236	Geschikt leefgebied, soort aanwezig, minimale aantallen niet gehaald	nee
A246	Geschikt leefgebied, soort aanwezig, minimale aantallen niet gehaald	nee
A612	Geschikt leefgebied, soort aanwezig, minimale aantallen niet gehaald	nee
A094	Geschikt leefgebied, soort aanwezig, minimale aantallen niet ge	nee
A072	Geschikt leefgebied, soort aanwezig, minimale aantallen niet ge	nee

Natuurdoel	Resultaat Natura 2000 gebied Meinweg	aanwijzing
H2310	Geschikt biotoop, habitatype aanwezig (2010), minimaal oppervlakte onbekend	nee*
H3130	Geschikt biotoop, habitatype is aanwezig, minimaal aantal oppervlakte is gehaald	ja
H3260	Geen geschikt biotoop	nee
H7140	Ontbreken van waarnemingen van dit habitatype.	nee
H9110	Geen geschikt biotoop	nee
H9160	Ontbreken van waarnemingen van dit habitatype	nee
H9190	Geen geschikt biotoop	nee
A297	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, Minimum aantal onbekend	nee*
A229	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimum aantal niet gehaald	nee
A054	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A056	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A704	Soort is aanwezig, minimaal aantal niet gehaald	nee*
A055	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A257	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A059	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A688	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A197	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee

A082	Getalscriteria te weinig	nee
1149	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A236	Getalscriteria te weinig	nee
A153	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
1042	aanwijzing niet noodzakelijk, de soort is hier niet permanent aanwezig.	nee
A271	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A272	Getalscriteria te weinig	nee
A068	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A654	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A073	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A337	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantallen onbekend	nee
A094	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A072	Getalscriteria te weinig	nee
A718	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
1134	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A249	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A155	Getalscriteria te weinig	nee
A006	Geschikt biotoop, soort is aanwezig, minimaal aantal wordt niet gehaald	nee*
A161	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A164	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
A165	Geen aanwijzing van soorten in het gebied	nee
Natuurdoel	Resultaat Natura 2000 gebied Brunssummerheide	aanwijzing
3130	Geen geschikt biotoop, geen waarnemingen habitatype	nee
7140	Geen geschikt biotoop	nee
9190	Geen geschikt biotoop, habitatype niet aanwezig	
A297	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantal niet behaald	nee
A056	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantal niet behaald	nee
A224	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantal niet behaald	nee*
A257	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minmaal aantal is gehaald	ja
A236	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantal is behaald	ja
A246	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantal is behaald	ja
A271	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantal niet behaald	nee
A072	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimaal aantal wordt niet gehaald	nee*
A099	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimaal aantal wordt niet gehaald	nee*
A249	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimaal aantal wordt niet gehaald	nee
A276	Geschikt leefgebied, soort aanwezig, minimaal aantal gehaald.	ja
A609	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantal niet behaald	nee
A612	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantal niet behaald	nee
A726	Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantal niet behaald	nee
Natuurdoel	Resultaat Natura 2000 gebied Geuldal	aanwijzing
H4030	Geschikt biotoop, habitatype niet aanwezig	nee
H6410	Geschikt biotoop, habitatype niet aanwezig	nee
H9130	Habitatype staat niet op de Atlantische referentielijst voor Nederland	nee
H9150	Habitatype staat niet op de Atlantische referentielijst voor Nederland	nee
H1304	Soort staat niet op de Atlantische referentielijst voor nederland	nee
H1106	Geen geschikt leefgebied, geen waarnemingen soort	nee
Natuurdoel	Resultaat Natura 2000 gebied Noordbeemden & Hoogbos	aanwijzing
H3260	Geschikt biotoop, aanwezigheid habitatype niet aangetoond	nee
H4030	Geen geschikt biotoop	nee
H6210	Geen geschikt biotoop	nee
H6230	Geschikt biotoop, aanwezigheid habitatype niet aangetoond	nee
H6410	Geen geschikt biotoop, habitatype niet aanwezig	nee
H6430	Geschikt biotoop, aanwezigheid habitatype niet aangetoond	nee
H9110	Geen geschikt biotoop	nee
H9120	Geen geschikt biotoop	nee
H9130	Habitatype staat niet op de Atlantische referentielijst voor Nederland	nee
H9150	Habitatype staat niet op de Atlantische referentielijst voor Nederland	nee
H1163	Soort niet waargenomen, geen aanwijzing noodzakelijk	nee

H6199	Geen aanwijzing noodzakelijk geen prioritair gebied	nee
H1096	Soort niet waargenomen	nee
H1321	Soort niet waargenomen	nee
H1324	Soort niet waargenomen	nee
H1304	Soort niet waargenomen	nee
H1106	Soort niet waargenomen	nee
H1166	Soort niet waargenomen	nee

Tabel 30 resultaten selectiecriteria natuurdoelen

Uit de tabel 30 volgt dat de volgende natuurdoelen voor aanwijzing in aanmerking kunnen komen: H1134 (Grensmaas), A021 (Weerter- en Budelbergen & Ringelsven), A081, Weerter- en Budelbergen & Ringelsven), A 272 (Weerter- en Budelbergen & Ringelsven), A257 (Brunssummerheide) A236 (Brunssummerheide), A246 (Brunssummerheide), en A276 (Brunssummerheide).

De volgende natuurdoelen H8130 (sint Pietersberg en Jekerdal), H1323 (Sint Pietersberg en Jekerdal), A236 (Sint-Jansberg) en A072 (Sint Jansberg), H9190 (Swalmdal) H2310 (Meinweg), A297 (Meinweg), A704 (Meinweg), A006 (Meinweg) en A224 (Brunssummerheide), A072 (Brunssummerheide), A099 (Brunssummerheide) komen na het doorlopen van het stroomschema niet in aanmerking voor aanwijzing, maar kunnen nog redenen bevatten zijn om dit in een later stadium nog te doen.

5 Conclusie

In paragraaf 5.1 wordt inzichtelijk gemaakt welke natuurdoelen in de Natura 2000 gebieden voor aanwijzing in aanmerking komen. In paragraaf 5.2 worden de natuurdoelen die nog discussie oproepen ten aanzien van de toekomstige aanwijzing, uitgewerkt. In paragraaf 5.3 zal een algemene conclusie worden gevormd als antwoord op de hoofdvraag.

5.1 aanwijzing natuurdoelen

Met het oog op een evaluatie van de Natura 2000 aanwijzingsbesluiten is met dit onderzoek getracht inzicht te verkrijgen of de aangewezen natuurdoelen in de Limburgse Natura 2000 gebieden voldoende aansluiten op aangewezen doelen in de aangrenzende buitenlandse Natura 2000 gebieden. Door het accent te leggen op de verschillen tussen de Natura 2000 grensgebieden zijn een aantal natuurdoelen (soorten en habitattypen) naar voren gekomen die mogelijk voor een toekomstige aanwijzing in aanmerking kunnen komen. De onderstaande tabel geeft hierin een samenvatting van de bevindingen.

Natura 200 gebied	Aanwijzing	Nederlandse naam
Grensmaas	H1134	Bittervoorn
Weerter- en Budelbergen & Ringelsven	A021	Roerdomp
Weerter- en Budelbergen & Ringelsven	A081	Bruine kiekendief
Weerter- en Budelbergen & Ringelsven	A272	Blauwborst
Meinweg	H3130	Zwak gebufferde vennen
Brunssummerheide	A257	Graspieper
Brunssummerheide	A236	Zwarte Specht
Brunssummerheide	A246	Boomleeuwrik
Brunssummerheide	A276	Roodborsttapuit

Tabel 31 overzicht aan te wijzen natuurdoelen

In zijn totaal komt slechts één habitattype (zwakgebufferde vennen) voor aanwijzing in aanmerking. Voor het overige komen 7 soorten vogels (Roerdomp, Bruine kiekendief, Blauwborst, Graspieper, Zwarte Specht, Boomleeuwerik, Roodborsttapuit en een vissoort (Bittervoorn) in aanmerking voor toekomstige aanwijzing.

Vervolgens valt op te merken dat slechts 4 Limburgse Natura 2000 gebieden van de negen extra natuurdoelen dient op te nemen.

5.2 Discussie natuurdoelen

In onderstaande tabel zijn de habitattypen en soorten opgenomen per natura 2000 gebied waarover nog discussie bestaat

Natura 200 gebied	Aanwijzing	Nederlandse naam
Sint Pietersberg & Jekerdal	H8130	niet voor publiek opengestelde grotten
Sint Pietersberg & jekerdal	H1323	Bechsteins vleermuis
Sint Jansberg	A236	Zwarte specht
Sint Jansberg	A072	Wespendief
Swalmdal	H9190	Oude eikenbossen
Meinweg	H2310	Stuifzandheide met Struikhei
Meinweg	A704	Wintertaling
Meinweg	AA06	Dodaars
Meinweg	A297	Bosrietzanger
Brunsummerheide	A224	Nachtzwaluw
Brunsummerheide	A099	Boomvalk
Brunsummerheide	A072	Wespendief

Tabel 32 overzicht discussie natuurdoelen

Vervolgens wordt per habitattype/soort de redenen besproken waarom het natuurdoel mogelijk (in de toekomst) voor aanwijzing in aanmerking dient te worden

H8130 (niet voor publiek opengestelde grotten)

Het habitattype H8310 is voor Nederland niet opgenomen in de Atlantische referentielijst, waardoor een aanwijzing niet mogelijk is voor dit habitattype (zie bijlage 10). Momenteel doet zich de bijzondere situatie hier voor dat substantiële delen van ondergrondse mergelgroeven die van groot belang zijn voor overwinterende vleermuizen buiten de begrenzing van het Natura 2000 gebied zijn gelegen. De betreffende groeven blijken zich uit te strekken buiten begremsd gebied tot onder de bebouwing en cultuurgronden waar bovengronds geen habitatwaarden aanwezig zijn²¹. Deze groeven zijn , voor zover gelegen buiten het op de kaart bovengronds begrensde deel op de (bij de aanwijzing) kaart ingetekend door middel van een rasterpatroon. Het gerasterde gebied maken op de kaart alleen de ondergrondse kalksteengroeven onderdeel uit van het habitatrichtlijn gebied. Met andere woorden ook als ze buiten de begrenzing van het Natura 2000 gebied liggen zijn de grotten dus beschermd. Het rasterpatroon dient dus als een soort tussenoplossing. In België hebben ze een andere werkwijze gekozen met hetzelfde resultaat. Het opnemen van dit habitattype op de Atlantische referentielijst voor Nederland zou deze tussenoplossing dan dichter bij de

²¹ Natura 2000 doelendocument

habitatrichtlijnsystematiek brengen. Dit zou een eenduidiger methode creëren die aansluit bij de internationale werkwijze.

H1323 De Bechsteins vleermuis

De Bechsteins vleermuis is voor Nederland niet toegevoegd aan de Atlantische referentielijst, waardoor geen aanwijzing voor de soort heeft plaatsgevonden. Gezien de mate van zeldzaamheid van de Bechsteins vleermuis en het regelmatig voorkomen van deze soort in dit gebied (grotten zijn overwinteringsplaats) is een aanwijzing voor deze soort in dit gebied echter sterk aan te raden. Dit zou ook voor andere vleermuissoorten kunnen gelden die ook niet in de Belgische aanwijzingsbesluiten zitten (bv Brandts vleermuis). Het valt te overwegen om meer onderzoek te plegen of nog meer vleermuissoorten toegevoegd dienen te worden.

A236 Zwarte Specht en A072 Wespendif

Beide soorten zouden mogelijk voor het Natura 2000 gebied Sint-Jansberg aangewezen kunnen worden. Beide soorten zijn aanwezig maar de preciese aantal is niet bekend, mogelijk dat ook in het aangrenzend gebied een populatie zit waarmee een metapopulatie gevormd kan worden.

Aangeraden wordt om een inventarisatie-onderzoek naar deze soorten in het natura 2000 gebied Sint Jansberg uit te voeren gezamenlijk met de soorten die in het in het Duitse Reihswald voorkomen om te bepalen of hier sprake is van een metapopulatie /duurzame sleutelpopulaties die kwalificeren. Achterliggende gedachte hierbij is dat indien in het Nederlandse deel van het grensoverschrijdend gebied een deel van de habitattypen of- soorten bevat waar de gebieden door Duitsland of België zijn aangemeld kan de lijst met gebieden worden uitgebreid mits hiermee een ecologische eenheid wordt gevormd. Dit geldt zeker voor vogels die zich niets aantrekken van landsgrenzen

H9190 Oude eikenbossen

Een Nederlands selectiecriteria houdt in dat het habitatype H9190 onderdeel uitmaakt van een minimaal honderdjarige opstand van Zomereik of op een bosgroeiplaats ouder dan 1850. De in de definitie genoemde bosgroeiplaatsen ouder dan 1850 zijn af te lezen van de Topografische kaarten die omstreeks dat jaar zijn gemaakt²². In het Natura 2000 gebied het Swalmdal zijn aanwijzingen dat dit habitatype aanwezig is. Nader onderzoek naar het voorkomen van dit habitatype deel uitmaakt van de oude bosgroeiplaatsen ouder dan 1850 dient nog plaats te vinden

A 704 Wintertaling, AA06 Dodaars en de A297 Bosrietzanger

De soorten zouden mogelijk voor het Natura 2000 gebied Meinweg gebied aangewezen kunnen worden. Alle soorten zijn aanwezig maar de exacte aantal is niet bekend, mogelijk dat ook in het aangrenzend gebied een populatie zit waarmee een metapopulatie gevormd kan worden.

Aangeraden wordt om een inventarisatie-onderzoek naar deze soorten in het natura 2000 gebied Meinweg te voeren gezamenlijk met de soorten die in het in het Duitse Schwalm-Nette-Platte voorkomen om te bepalen of hier sprake is van een metapopulatie /duurzame sleutelpopulaties die kwalificeren.

²² http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitatype_9190.

H2310 Stuifzand met Struikhei

Uit de gegevens van de Landelijke Vegetatiedatabank komen tussen 2001 en 2010 zeven waarnemingen met kenmerkende plantengemeenschappen (hiervan zijn geen oppervlakte bekend) naar voren in het Meinweg Natura 2000 gebied. In de provinciale databestanden komt dit habitattatype echter niet voor. Gezien de recente opnamen (2010) is nader onderzoek naar het voorkomen van dit habitattype in het Meinweg gebied aan te raden voor meer inzicht.

A224 Nachtwaluw, A099 boomvalk, A072 Wespendif

Ook voor deze soorten geldt dat deze voor Natura 2000 gebied Brunssummerheide aangewezen kunnen worden. Alle soorten zijn aanwezig maar de exacte aantal is niet bekend, mogelijk dat ook in het aangrenzend gebied een populatie zit waarmee een metapopulatie gevormd kan worden. Aangeraden wordt om een inventarisatie-onderzoek naar deze soorten in het Natura 2000 gebied Brunssummerheide te voeren gezamenlijk met de soorten die in het in het Duitse Teverenerheide voorkomen om te bepalen of hier sprake is van een metapopulatie /duurzame sleutelpopulaties die kwalificeren.

5.2. Beantwoording van de hoofdvraag

De hoofdvraag of de aangewezen natuurdoelen in de Limburgse Natura 2000 gebieden voldoende aansluiten op aangewezen doelen in de aangrenzende buitenlandse Natura 2000 gebieden is niet eenvoudig te beantwoorden. In ieder geval zijn hier twee zaken opmerkelijk te noemen. Het eerste is dat beide buurlanden België en Duitsland relatief gezien meer habitattypen en met name meer vogelsoorten als natuurdoelen hebben aangewezen dan Nederland. Vervolgens is het opmerkelijk dat de natuurdoelen die in Nederland dan zijn aangewezen, weinig tot niet overeenkomen met de aangewezen natuurdoelen in de aangrenzende Natura 2000 gebieden. Deze twee zaken zorgen ervoor dat hoeveelheid verschillende natuurdoelen tussen de aangrenzende gebieden groot zijn.

Het meest opmerkelijk is echter dat, gezien de grote hoeveelheid verschillende natuurdoelen, de uitkomst van het onderzoek naar natuurdoelen die mogelijk voor het Limburgse Natura 2000 gebied in aanmerking komen om aangewezen te worden, slechts enkele natuurdoelen oplevert.

Als dit de uitkomst is van de vraag of de aangewezen natuurdoelen in de Limburgse Natura 2000 gebieden voldoende aansluiten, dan kan deze bevestigend beantwoord worden. Immers de uitkomst van dit onderzoek is dat maar weinig extra natuurdoelen toegevoegd hoeven te worden.

Benaderen we de vraag vanuit een ander perspectief namelijk of de Limburgse natuurdoelen in overeenstemming zijn met de aangewezen natuurdoelen van het buitenland dan dient de vraag negatief beantwoord te worden. Gezien de mate van verschillende natuurdoelen ten opzichte van elkaar.

De provincie Limburg heeft nu wel inzicht in de natuurdoelen die mogelijk voor aanwijzing in aanmerking zou kunnen komen met het oog op de toekomstige evaluatie.

Het betreft in totaal 9 soorten, waarvan een vissoort, 7 vogelsoorten en een habitattype. Vervolgens komen nog 3 habitattypen, een habitatsoort en 8 vogelsoorten mogelijk in de toekomst in aanmerking voor aanwijzing. Voor deze laatste natuurdoelen dient mogelijk nog aanvullend onderzoek verricht te worden of standpunten te worden ingenomen.

6 Kritische beschouwing en aanbeveling

In dit hoofdstuk volgen een aantal opmerkingen wat betreft de resultaten van dit afstudeeronderzoek.

6.1 selectie criteria

Wat op het eerste gezicht een redelijk simpele taak lijkt om de verschillen en overeenkomsten aan te duiden tussen de aangewezen natuurdoelen van Natura 2000 gebieden in Nederland (i.c. de provincie Limburg) met de aangrenzende Natura 2000 gebieden van de buurlanden (België, Duitsland), blijkt dit in de praktijk een vergelijking van “appels met peren”.

Men zou verwachten dat natuurgebieden die naast elkaar gelegen zijn (of in de nabije omgeving) dezelfde natuurdoelen als uitgangspunt hanteren. Het landschap stoelt immers qua oorsprong en opbouw min of meer op gelijke uitgangspunten. De grens is meestal gebaseerd op een administratieve of een politieke keuze en niet op een scheiding van landschappelijke eenheden.

Na vergelijking van de natuurdoelen blijkt echter dat Nederland voor de Limburgse grensgebieden beduidend minder natuurdoelen heeft aangewezen dan zijn buurlanden. Bovendien komen weinig aangewezen Nederlandse natuurdoelen met de buitenlandse natuurdoelen overeen.

Een verklaring voor het verschil in aanwijzen van natuurdoelen ligt mogelijk in het feit dat ieder land zijn eigen selectiecriteria hanteert. Zo zijn in Nederland een aantal criteria geformuleerd voordat een natuurdoel (habitattypen of soorten) voor aanwijzing in gebieden in aanmerking kan komen. (Zie hoofdstuk 2). Inzicht in de selectiecriteria van de buurlanden zou misschien meer duidelijkheid kunnen geven. Het onderzoek naar deze criteria in de buurlanden heeft echter niets opgeleverd.

6.2 Literatuuronderzoek

Een onderzoek louter gebaseerd op literatuuronderzoek staat of valt met de betrouwbaarheid én de actualiteit van de gegevens. Hieronder volgen een aantal kritische kanttekeningen op dat gebied.

1) actualiteit van de Standard data Forms

Dit afstudeer onderzoek heeft gebruik gemaakt van ecologische gegevens van de natuurdoelen die van de Natura 2000 (grens)gebieden te vinden zijn in de ingevulde Standard Data Forms. De database kan een keer per jaar (op 1 oktober) geüpdatet worden²³. Tijdens het verloop van dit onderzoek is echter gebleken dat de actualiteit van de aangegeven natuurdoelen in de Standard Data Forms niet altijd overeen kwamen met de uiteindelijke aanwijzingsbesluiten van de gebieden. In Nederland worden de Standard Data Forms pas geactualiseerd na de definitieve aanwijzing van de gebieden, aangezien op ontwerp-aanwijzingsbesluiten nog zienswijzen ingebracht kunnen worden²⁴. Zo kunnen bijvoorbeeld doelstellingen worden verwijderd als uit zienswijzen blijkt dat aangemelde soorten of habitattypen ten tijde van aanmelding niet voorkwamen in een gebied. Andersom worden doelstellingen toegevoegd voor habitattypen en soorten die niet waren aangemeld, maar waarvan blijkt dat ze wel voorkomen in een gebied. Ook de ingevulde natuurdoelen van de buurlanden in de Standard Forms komen niet altijd overeen met de uiteindelijke aanwijzingsbesluiten. Regelmatig komt nieuwe informatie over de Natura 2000 gebieden beschikbaar, inzichten veranderen en de

²³ <http://www.wageningenur.nl/nl/project/Natura-2000-Standaardgegevensformulier.htm>

²⁴ Bleker, H. (2011), Ecologische onderbouwing Natura 2000 gebieden

natuur is dynamisch en de database zal dan ook komende jaren worden aangepast. Dit rapport is dan ook op dat gebied een momentopname. Er is gewerkt met gegevens die momenteel beschikbaar zijn.

Systematiek

Vergelijking kartering habitattypen

Omdat lidstaten zich baseren op hetzelfde Europese document zouden de verschillen in definities van de habitattypen minimaal moeten zijn. Toch verschillen de bijvoorbeeld de Belgische definities op een aantal punten van de Nederlandse profielfdocumenten en andersom. In Vlaanderen is de kartering gekoppeld aan het systeem van de Biologische waarderingskaart (enigszins vergelijkbaar met het Nederlandse SNL systeem) en worden voor habitattypen enkele aanvullende kenmerken genoteerd (bv sub, hub, bk, bkr enz.).

Men zou zich de vraag kunnen stellen of de habitattypen een op een met elkaar te vergelijken zijn. Zo worden bijvoorbeeld in Vlaanderen drie types beukenbos onderscheiden, die met elkaar wordt vergeleken, terwijl het over dezelfde vegetatie lijkt te gaan. (H9110, H9120, H9150).

In ieder geval zijn in dit onderzoek de Nederlandse definities (aangeven in het profielfdocument) leidend. In ieder geval zou afstemmen van de systematiek van de verschillende landen aan te raden zijn

Eenduidigheid profielfdocumenten

Beschrijvingen van de profielfdocumenten habitattypen/soorten niet altijd eenduidig: bv de term duurzame sleutelpopulaties met tenminste xxx paren wordt in de profielfdocumenten voor vogelrichtlijnsoorten veelvuldig gebruikt (ook in dit rapport). Maar gaat het hier dan om broedparen of exemplaren? Zo spreekt men nog van Rivierdonderpad (*Cottus Gobio*) terwijl hiervoor in de literatuur al 15 soorten zijn te onderscheiden, waarbij men opmerkt dat de Cobbus gobio in Nederland niet voorkomt. Zo spreekt men van een Fluitzwaan, maar is dit niet eigenlijk de Kleine zwaan?

6.3 Formuleren criteria

Bij de formulering van de selectiecriteria in dit onderzoek voor aanwijzing van natuurdoelen is een beperkte (eenvoudige) selectie gemaakt. Zo is bijvoorbeeld geen rekening gehouden met prioritaire of niet prioritaire habitattypen of soorten of rekening gehouden met de vijf belangrijkste gebieden zoals verwoord in de landelijke selectiecriteria voor de habitatrichtlijngebieden. Dit zou een grote verdieping betekenen met dito tijdsbesteding, en valt daarom buiten de scope van dit onderzoek

6.4 betrouwbaarheid gevonden gegevens

Dit rapport is volledig gebaseerd op literatuurgegevens. De vraag kan gesteld worden of de gebruikte bronnen nog actueel zijn (bv vegetatiekarteringen van een natura 2000 gebied, één keer in de 12 jaar). Niet alle gegevens zijn openbaar, of moeilijk te vinden. Zijn voor dit onderzoek alle gegevens gevonden?. Niet altijd wordt medewerking verleend aan een verzoek om gegevens op te sturen. Zo blijft informatie liggen of onopgemerkt.

6.5 Aanbeveling

Dit onderzoek is gebaseerd op louter literatuurgegevens. Voordat de natuurdoelen voor aanmerking komen voor aanwijzing, is het zaak iemand in het veld te sturen voor de gegevens te controleren. Dat

kan bestaan uit vegetatiekarteringen of inventarisatie-onderzoek van soorten. Check de bevindingen na bij de desbetreffende natuurbeheerders Ook is dan mogelijk de reden van de verschillende aanwijzingen te achterhalen

Voor sommige toekomstige natuurdoelen ligt nog een vraagstuk ten grondslag of dient er een beslissing te worden genomen over de verdere uitwerking .

Tenslotte is het aan te raden in contact te treden met de grensoverschrijdende natuurbeherende organisaties om gezamenlijk tot afstemming te komen bij het bepalen van de grensoverschrijdende natuurdoelen.

Bronnen

- BE33003 -Montagne Saint-Pierre geraadpleegd op <http://biodiversite.wallonie.be/fr/be33003-montagne-saint-pierre.html?IDD=402653782&IDC=289>
- http://www.belgium.be/nl/leefmilieu/biodiversiteit_en_natuur/natuurbeleid/gebiedsgericht/natura_2000/
- http://www.belgium.be/nl/leefmilieu/biodiversiteit_en_natuur/natuurbeleid/gebiedsgericht/natura_2000
- http://www.lanuv.nrw.de/veroeffentlichungen/publ_start.htm (10-1-2015)
- ¹http://www.limburg.nl/Beleid/Natuur_en_Landschap/Natura_2000 (14-05-2015)
- <http://www.natura2000.nl/pages/veelgestelde vragen.aspx> (14-05-2015)
- <http://www.naturpark-msn.de/Grenspark%20beleven/Natuurgebieden/D%20-%20L%C3%BCsekamp%20und%20Boschbeektal.html>
- <http://www.naturschutzinformationen-nrw.de/natura2000-meldedok/de/karten/n2000?obj=DE-4803-303&title=Helfenstein-Bachtal-Rothenbach&srs=EPSG:31466&rw=2511449&hw=5668545>
- <http://www.naturschutzinformationen-nrw.de/nsg/de/fachinfo/gebiete/gesamt/>
- <http://www.naturschutzinformationen-nrw.de/nsg/de/fachinfo/gebiete/gesamt>
- <http://www.natuurpunt.be/beleidsdossier-natura-2000-ihd-overleg>
- http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitatype_9190
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen>
- http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitatype_9190
- http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitatype_9190
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/soorten>
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels>
- <http://www.wageningenur.nl/nl/project/Natura-2000-Standaardgegevensformulier.htm>
- Wielewaal, geraadpleegd op 1 april 2015 van www.wikipedia.nl
- www.libellenet.nl
- www.naturpark-msn
- www.vleermuisnet.nl
- www.vogelbescherming.nl
- Zwarte specht, Wespandief, Profielendocument Vogels, versie 1 september 2008 op 1 april 2015 van <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen>

Literatuur

- Schaminee H.J. et al, Europese natuur in Nederland, Habitattypen, KNNV Uitgeverij, Utrecht 2003
- Agentschap voor Natuur en Bos (2012), S-IHD rapport BE2200036 , Plateau van Caestert met hellingbossen en mergelgroeven, docnr.021113120827;
- Agentschap voor Natuur en Bos, (2012), S-IHD-rapport BE2200037, Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek-ontwerp rapport 02110302120935
- Backes, M.P , van Veen, B.A. , Beijen, A.A. Freriks, D.C.J. van der Hoek, A.L. Gerritsen (2011), Natura 2000 in Nederland, Juridische ruimte, natuurdoelen en beheerplanprocessen, PBL 555084001
- Bleker, H. (2011), Ecologische onderbouwing Natura 2000 gebieden opgevraagd op 1 mei 2015 van www.rijksoverheid.nl
- Bureau Strooming bv en Universiteit van Liège (2009), Mergelpark Sint Pietersberg, Ontwikkelingsperspectief op hoofdlijnen voor een grensoverschrijdend natuur- en landschapspark;
- Decler (2007), Europese beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgische deel van de Noordzee-habitattypen/Dier en plantensoorten, Instituut voor natuur en Bosonderzoek.
- Gedeputeerde Staten van Limburg (2013), vergunning artikel 16/19 natuurbeschermingswet 1998 ENCI BV, zaaknummer 2013-0613;
- Haarsma A.J (2011), Vleermuizen in mergelgroeven verschillende aspecten met betrekking tot de in het kader van Natura 2000 aangewezen mergelgroeven als belangrijk leefgebied voor meer-, vale en ingekorven vleermuis, raort Betweter, 2011.03
- Inberg et al, (2015), eindconcept habitattypenkartering Grensmaas. Op weg naar een definitieve kaart, Bureau Waardenburg rapportnummer: 14-249;
- Janssen, J.A.M. et al (2014), Habitattypen in Natura 2000-gebieden. Beoordeling van oppervlakte, representativiteit en behoudsstatus in de Standard Data Forms (SDFs). Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu;
- Janssen, JAM, Natura-2000-standaardgegevensformulier gevraagd op 3 mei 2015 van <http://www.wageningenur.nl/nl/project/Natura-2000-Standaardgegevensformulier.htm>
- Kaarten Montagne Saint-Pierre opgevraagd op 2 april 2015 van http://geoportail.wallonie.be/walonmap/?internalContext=PATRI_NATUREL&codeSiteNatura
- Kiwa water Research/EGG-consult, Natura 2000-gebied 149 –Meinweg, Augustus 2007 knelpunten en kansenanalyse

- Landelijke vegetatie databank geraadpleegd op 2 april 2015
<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapslvddata.aspx?meta=info>;
- Munckhof van den P., De geologie van het Grenspark Maas-Swalm-Nette, Natuurhistorisch maandblad, Natuur in het Grenspark Maas-Swalm-Nette, jaargang 100, nummer 10 oktober 2010
- Peters B, Kurstjens G, (2008), Maas in beeld: succesfactoren voor een natuurlijke rivier. Projectgroep maas in beeld, Bureau Drift/Kurstjens ecologisch adviesbureau. Berg en dal Ubbergen;
- Peters B. et al, (2009), concept-beheerplan Natura 2000 Grensmaas 2009-2015, Bureau Drift en CSO Adviesbureau voor Milieuonderzoek;
- Projectgroep habitatkartering (2012), methodiekdocumentkartering habitattypen Natura 2000 geraadpleegd op 1 mei 2015 van www.potaalnatuurlandschap.nl
- Provincie Limburg (2009), concept beheersplan Sint Pietersberg & Jekerdal;
- Provincie Limburg, Concept-beheerplan Meinweg, 9 augustus 2009
- Provincie Limburg, Natura 2000 gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), Meinweg 149, concept, 18 november 2014;
- Provincie Limburg, Vergunning artikel 16/19d Natuurbeschermingswet G.T.A. Jaspers, zaaknummer 2012-0742, kenmerk 2014/29518, d.d. 5 juni 2014;
- Provincie Limburg, Vergunning artikel 19d Natuurbeschermingswet 1998, maatschap van hees te Siebengewald, zaaknummer 2013-0797, kenmerk 2014/61313 d.d. 6 november 201;
- Regiegroep Natura 2000, <http://www.natura2000.nl/pages/veelgestelde vragen.aspx>
- Schaminee H.J. et al, Europese natuur in Nederland, Habitattypen, KNNV Uitgeverij, Utrecht 2003;
- Schaminee J.H.J, Janssen, J.A.M., Europese natuur in Nederland, Habitattypen, KNNV Uitgeverij Utrecht 2003
- Schaminee J.H.J, Janssen, J.A.M (2003), Europese natuur in Nederland, Natura 2000-gebieden van Hoog Nederland, KNNV Uitgeverij
- Smits, N.A.C et al, Herstelstrategie H2330: Zandverstuivingen, Deel II-315;
- Stichting Koekeloere, De Meinweg, een ecohydrologisch systeem analyse, presentatie Ecotop_geomorfologie_2012
- Thomassen, E.F., Voortoets Rondweg Milsbeek, projectnummer 334713, 19 maart 2014, Grontmij BV, Provincie Limburg, concept-beheerplan Sint Jansberg, 9 augustus 2009.
- Verantwoordingsdocument "selectiemethodiek voor aangemelde habitatrichtlijngebieden (mei 2003)
www.hetlnvloket.nl/txmpub/files/?p_file_id=13958
- Verlinde R et al (2003), Grote hoefijzerneus, Zoogdieren in Vlaanderen Ecologie en verspreiding van 1987 tot 2002, Natuurpunt studie en JNM Zoogdierenwerkgroep;
- Waterbeheersplan 2010-2015 bijlage d, uitgebreide beschrijving gebieden en watersystemen opgevraagd op 2 april 2015 van <http://www.overmaas.nl/regels-beleid/beleid-waterschap/waterbeheersplan>
- Wingerden W.K.R.E. et al (2000), Natura 2000 grensgebieden Ecologische kansen en grensoverschrijdende samenwerking in Natura 2000 grensgebieden, Wageningen Alterra –rapport 1061

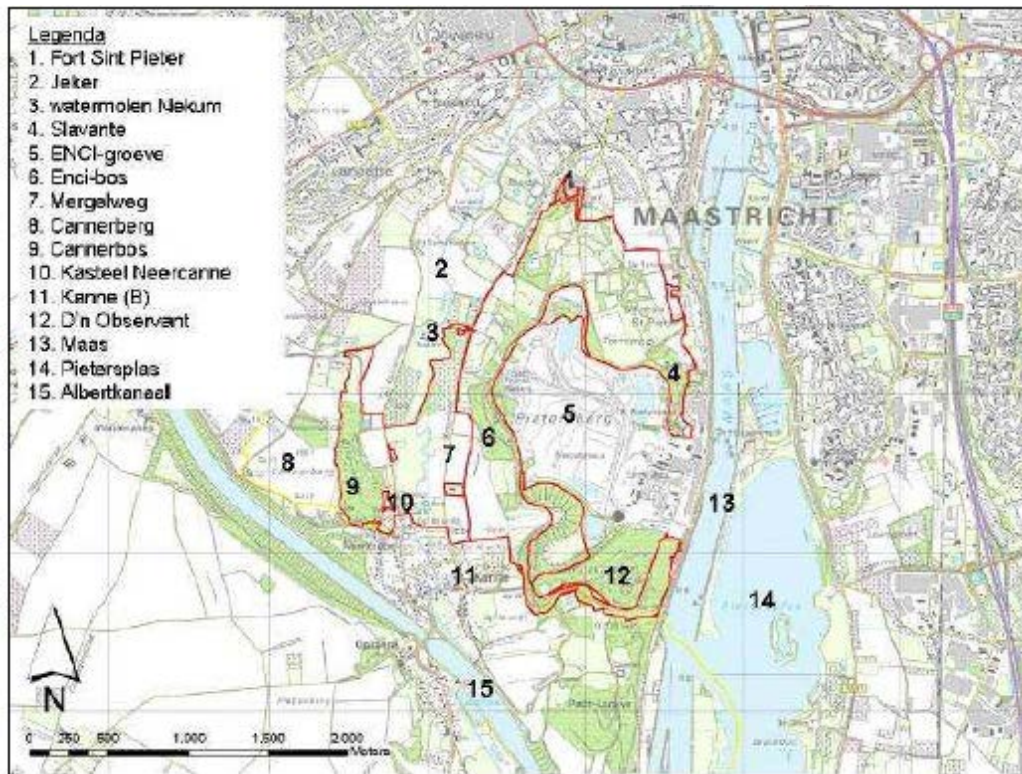
Bijlage 1

**Cluster Sint Pietersberg & Jekerdal (NL)-Plateau van Caestert met
hellingbossen en mergelgroeven(BE)-Plateau Montagne Saint-Pierre(BE)**

Natura 2000 gebied Sint Pietersberg & Jekerdal

Korte kenschets

In onderstaande figuur worden ter verduidelijking de deelgebieden van de natura 2000 gebied Sint Pietersberg & Jekerdal aangegeven .

Figuur 1 deelgebieden Sint Pietersberg & Jekerdal (bron beheerplan)

Het Natura 2000 gebied Sint Pietersberg & Jekerdal is gelegen tussen Maastricht en het Belgische Kanne. Het gebied heeft een totale oppervlakte van 233 ha bovengronds en 24 ha ondergronds (grotten) en bestaat uit drie deelgebieden (Sint Pietersberg, Jekerdal en Cannerberg).

Het deelgebied **Sint Pietersberg** is gelegen tussen de Maas en de Jeker, wordt in het noorden begrensd door Fort Sint Pieter en bebouwing, in het oosten door de concessiegrens van de ENCI-groeve en de Maas, in het zuiden door de landsgrens met België en in het westen gaat het gebied over in het Jekerdal met kleinschalig agrarisch gebied. Het bovengrondse deel wordt gekenmerkt door hellingen met afwisselend graslanden, bloemrijke akkers en hellingbossen die bijzondere kalkminnende soorten herbergen. Het ondergrondse deel bestaat uit een gangenstelsel, ontstaan uit vroegere mergelwinning.

Het deelgebied **Jekerdal** loopt vanaf de grens bij Kanne (B) tot de voormalige watermolen van Nekum. Het dal bestaat voornamelijk uit akkerland en grasland. De Jeker is een beek die door het gebied stroomt en ontspringt onder de naam Geer nabij St. Truiden in België. De totale lengte van de Jeker is ongeveer 65 kilometer lang waarvan de laatste 5 kilometer in Nederland ligt. Vooral in Nederland stroomt de beek door landelijk gebied waarbij het een karakter heeft van een vrij meanderende benedenloop. De beek bezit karakteristieke waterplanten zoals o.a. Vlottende

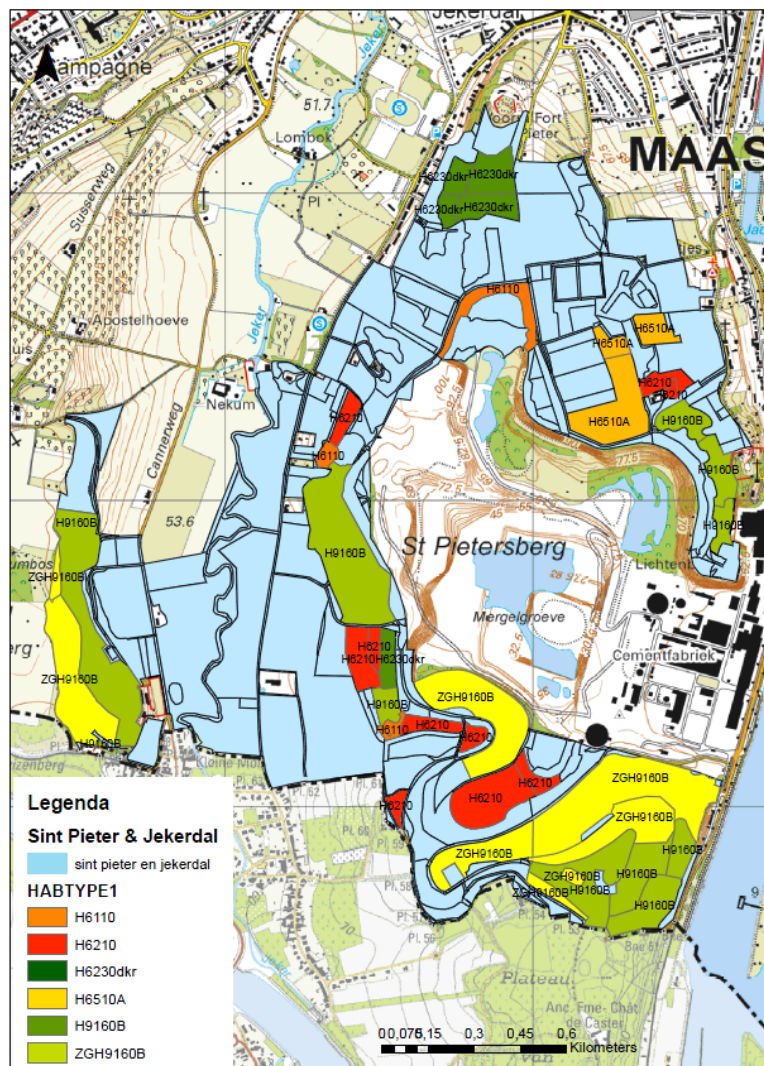
waterranonkel. De kwaliteit van de Jeker is matig tot (zeer) slecht door invloeden van de RWZI en diverse ongezuiverde afvalwaterlozingen ²⁵

In het westen ligt het deelgebied **Cannerberg** met het op de helling gelegen Cannerbos. In het bos liggen enkele holle wegen. Onderaan de hellingen komt op de kalkrijke bodem Eiken-haagbeukenbos voor dat hoger op de helling overgaat in Winter-eikenbeukenbos. Ook in de Cannerberg is een ondergronds gangenstelsel aanwezig.

Natuurwaarden

Flora

Op de hellingen van D'n Observant, in Slavante, het Enci-bos en in het Cannerbos komt het goed ontwikkelde habitatype Eiken-haagbeukbossen (H9160) voor. Aan de noordkant en westkant van de Sint Pietersberg liggen heischrale graslanden (H6230). Op de (steile) hellingen van de Sint Pietersberg bevinden zich kalkgraslanden (H6210). Op de bodems van deze hellingen bevinden zich Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (H6510). Bij de voormalige groeven vindt men voornamelijk pioniersbegroeiingen op rotsbodem (H6110).

Figuur 2 Habitattypen Sint Pieter & Jekerdal (bron: provinciale databestanden)

²⁵ Waterbeheersplan

Fauna

De Meervleermuis (H1318) , de Ingekorven vleermuis (H1321) en de Vale vleermuis (H1324) overwinteren in de ondergrondse kalksteengroeven. Daarnaast komt de Spaanse vlag (H1078) met een relatief grote populatie op en rondom de Sint Pietersberg voor.

Geologie en geomorfologie²⁶

Het Natura 2000-gebied Sint Pietersberg & Jekerdal (hierna ook genoemd: Sint Pietersberg) is aan de zuidzijde van Maastricht gelegen op een uitloper van het Eifel-Ardennen complex. Dit gebergte werd aan het einde van het Carboon (360-300 miljoen jaar geleden) opgetild. In de daarop volgende perioden (300-145 miljoen jaar geleden) Perm, Trias en Jura, lag Zuid-Limburg op de grens van het Europese vasteland. In deze perioden verdween het gebergte door erosie, hetgeen resulteerde in een vrij vlak landschap. In het Krijt (145-65 miljoen jaar geleden) keerde de zee in het zuiden terug en het gebied werd overspoeld door een binnenzee en werden zanden over een grote oppervlakte in Zuid-Limburg afgezet (formatie van Aken). Later werden hierin (Glaucouiet) klei (formatie van Vaals), kleihoudende kalk (formatie van Gulpen) en grofkorrelige kalken (formatie van Maastricht) afgezet. Aan het einde van het Krijt-periode verdween de zee en de Sint Pietersberg maakte vanaf toen onderdeel uit van de landmassa. Door opwelvingen van de Ardennen en het Rijnplateau bereikte de zee na het Oligoceen (34-23 miljoen jaar geleden) Zuid-Limburg niet meer. Als gevolg hiervan zette de Maas puin en grind af (formatie van Sterksel). Toen Zuid-Limburg werd meegenomen in de opheffing van de Ardennen sneed de Maas in haar eigen afzettingen en ontstonden steile hellingen. Een deel van het grind bleef hierbij als terrassen op het opgeheven plateau liggen.

De Maas en zijriviertje de Jeker hebben aan weerszijden van de Sint Pietersberg een dal uitgesleten. Tussen de Maas en de Jeker varieert de hoogte van het plateau van de Sint Pietersberg van 90 tot circa 110 m +NAP. Later, in het Pleistoceen (2,5-0,01 miljoen jaar geleden), volgden er verschillende ijstijden waarin Zuid-Limburg zijn jongste sedimentaire bedekking kreeg. Onder invloed van wind en overige weersomstandigheden werd löss afgezet (formatie van Twente) die op de vlakke delen bleef liggen en op de steile hellingen afspoelde. Hierdoor ontbreekt löss op veel plaatsen. Erosie zorgde voor het nu aanwezige reliëf en voor het dagzomen van kalksteen op de hellingen (Rövekamp et al., 1988). Door hellingprocessen en onder menselijk invloeden komen afzettingen van löss, zand, klei en kalk in gemengde vorm voor. Hierdoor zijn kalkloze en kalkrijke situaties ontstaan.

Door de grootschalige kalksteenwinning heeft de Sint Pietersberg een grote verandering ondergaan waarbij grote delen zijn afgegraven. Een deel van de bij de afgraving vrijgekomen dekgrond werd op de toen vrij kale en steile westhelling Sint Pietersberg gestort en later een groter deel op het plateau van de berg zuidelijk van de groeve. Beide storten werden met bos beplant en zo ontstonden het ENCI-bos en het bos op d'n Observant. Door het storten van het materiaal uit de groeve werd de natuurlijke vorm zowel van de westhelling als van het plateau van de berg zuidelijk van de groeve veranderd.

²⁶ Provincie Limburg (2009), concept beheersplan Sint Pietersberg & Jekerdal

Figuur 3 Doorsnede (bron Bureau Strooming²⁷)

De bodemsubstraten op de Sint Pietersberg zijn afgeleid van drie verschillende geologische afzettingen, namelijk Maastrichter kalk (vroeg mezoïcum), de Maasafzettingen (vroeg pleistoceen) en lössafzettingen (laat pleistoceen). Plekken waar de kalk echt aan de oppervlakte komt zijn rotsranden van steile kalkhellingen en mergelgroeve. Waar het kalkgesteente ondiep in de ondergrond aanwezig is, kunnen kalkgraslanden voorkomen. Dit is vooral op het middengedeelte van de steilere hellingen het geval, waar kalkgesteente op slechts enkele decimeters diepte aanwezig is. Boven aan de helling wordt de kalk meestal afgedekt door zure pleistocene terrasafzettingen van de Maas als zand en grind. Op dergelijk plekken zijn heischrale graslanden te vinden. Meer onderaan de helling is meestal een dikke laag afgespoeld materiaal op de kalk terechtgekomen. Daar kunnen Glanshaverhooilanden voorkomen. Behalve de bodem spelen het reliëf, de zuid-oost tot zuidwest gerichte expositie en het relatief droge klimaat een belangrijke rol voor de graslanden op de Sint Pietersberg.

Op de zeer steile oost- en zuidhelling van de Sint Pietersberg ligt de kalk aan of dicht onder de oppervlakte. Hier liggen kenmerkende hellingbossen, die tot het habitatype Eiken-haagbeukenbossen worden gerekend. Het Cannerbosch dat grotendeels tot hetzelfde habitatype gerekend wordt, ligt op een steile helling westelijk van de Jeker. Het bovenste deel van de helling van de Cannerberg kent een meer zandige, kalkarme bodem. Lager op de helling is de bodem kalkrijker. Het ENCI-bos aan de westzijde van de Sint Pietersberg is aangeplant op gestorte grond afkomstig uit de ENCI-groeve. Hetzelfde geldt voor het bos op d'n Observant.

Bodem²⁸

De ondergrond van Sint Pietersberg & Jekerdal bestaat hoofdzakelijk uit löss- en terrashellinggronden, kalkhoudende en vuursteenhoudende ooivaaggronden en fluviatiele afzettingen bestaande uit grind en grof. zand. Het Jekerdal bestaat nagenoeg geheel uit kalkhoudende ooivaaggronden met lichte en zware zavel en lichte klei. De Cannerberg bestaat uit löss- en terrashellinggronden.

²⁷ Bureau Strooming bv en Universiteit van Liège (2009), Mergelpark Sint Pietersberg, Ontwikkelingsperspectief op hoofdlijnen voor een grensoverschrijdend natuur- en landschapspark

²⁸ Provincie Limburg (2009), concept beheersplan Sint Pietersberg & Jekerdal I

Relatie met aangrenzende Belgische gebieden

Ten zuiden van het Natura 2000 gebied Sint Pieter & Jekerdal zijn twee Belgische natura 2000 gebieden gelegen namelijk het Plateau van Caestert met hellingbossen en mergelgrotten (BE2200036) en Montagne Saint Pierre (BE33003).

Het Natura 2000 gebied Sint Pieter en Jekerdal heeft een relatie met nabijgelegen Belgische Natura 2000 gebieden. Het bijzondere karakter van de Natura 2000 gebieden wordt bepaald door de gezamenlijke complexe geologische en geomorfologische opbouw in samenhang met eeuwenoud landkundig gebruik. Dit heeft voor de Natura 200 gebieden geresulteerd in een kleinschalig landschap met bossen, struwelen, zomen, heischrale graslanden, kalkgraslanden en rotsberggroeiingen, afgewisseld met akkers en boomgaarden.

De Sint Pietersberg is een groot kalkplateau dat tussen het Maasdal aan de oostkant en het Jekerdal aan de westkant ligt. In feite loopt de Sint-Pietersberg aan de Belgische zijde door maar door de aanleg van het Albertkanaal werd deze verbinding verbroken. Het Plateau van Caestert en Montagne Saint Pierre aan de Belgische zijde zijn in feite uitlopers van hetzelfde plateau. Een deel van het plateau is afgegraven ten behoeve van de kalkwinning. Op het Nederlands grondgebied heeft de ENCI-groeve een grote krater geslagen. D'n Observant is een heuvel van metersdikke onbruikbare deklagen die bij het graven van de ENCI-groeve vrijkwam. Op het Belgisch grondgebied heeft men een groeve bij Visé en bij Eben Emael gegraven.

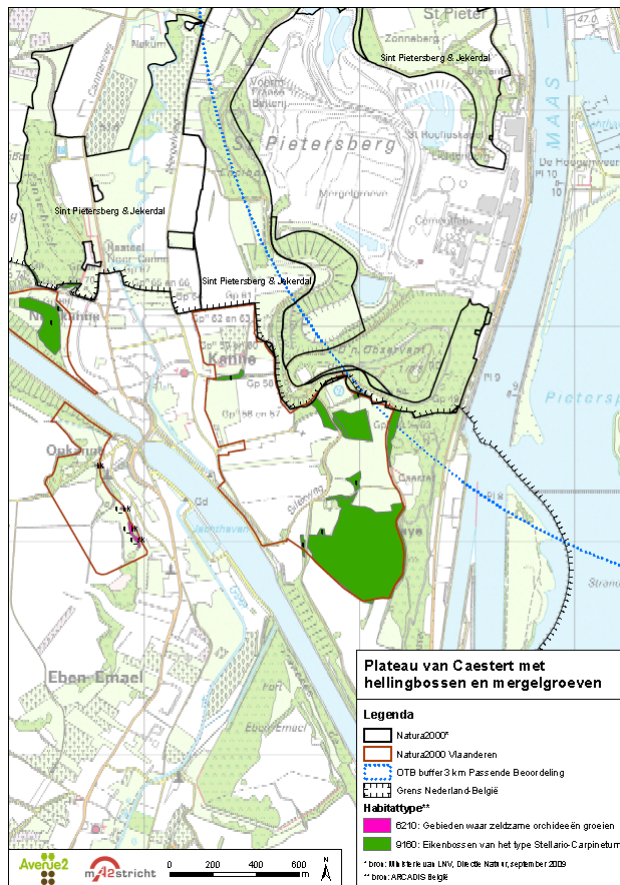
Door de gradriëntrijke opbouw van de hellingen worden omstandigheden gecreëerd voor het ontstaan van verschillende landschappen. Boven aan de helling worden grindrijke Maasafzettingen gevonden, Op de steilere middengedeelte dagzoomt kalkgesteente of ligt dit dichtbij de oppervlakte, terwijl onder aan de helling colluviaal materiaal is afgezet. De bijbehorende graslandtypen zijn bovenaan de helling heide en zure kiezel op graslanden gevolgd door een zone met heischrale vegetatie met daarna kalkgrasland en tenslotte glanshavergemeenschappen.

In deze Natura-2000 gebieden vormen graslanden de belangrijkste natuurwaarden wat habitattypen betreft met pionierbegroeiingen op rotsbodem (H6110), kalkgraslanden (H6210) en heischrale graslanden (H6230). Andere habitattypen waarvoor de gebieden zijn aangewezen zijn glanshaver- en vossenstaarthooilanden (H6510) zoals die worden aangetroffen aan de rand van kalkgrasland en Eiken-haagbeukbossen (H9160)

De Sint Pietersberg heeft ondanks herstelbeheer in de loop van de jaren veel van zijn botanische bijzonderheden moeten prijsgeven. Op het Belgische gedeelte Montagne Saint Pierre komen thans nog 20 soorten orchideeën voor in tegenstelling tot het Nederlands gedeelte met slechts zes soorten. Behalve dat het Belgische gedeelte in veel mindere mate door mergelwinning vernietigd is en in oppervlak aanzienlijk groter is, speelt het ook een rol dat de extensieve beweiding met schapen op het Nederlandse deel al in de eerste kwart van vorige eeuw moet zijn gestopt terwijl op Belgisch gebied de schapenbeweiding veel langer heeft aangehouden.

Natura 2000 gebied Plateau van Caestert en hellingbossen en mergelgroeven

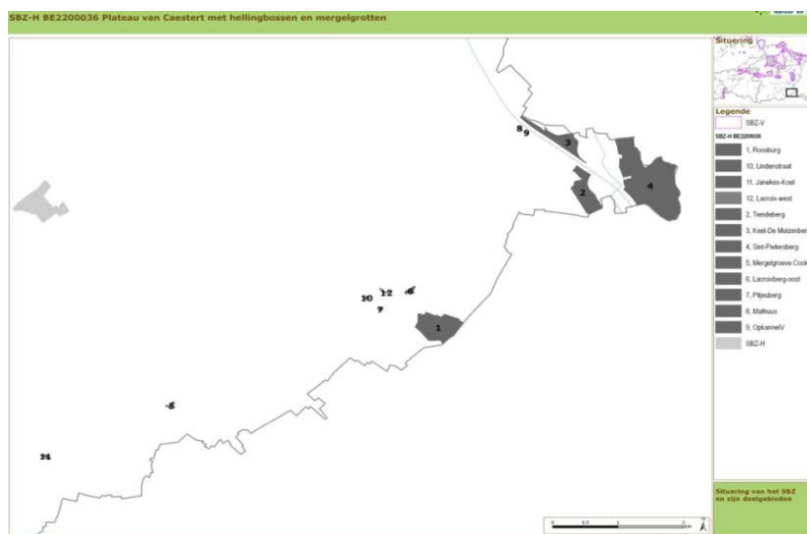
kenschets

Het Plateau van Caestert met hellingbossen en mergelgroeven is een plateau gelegen aan de westzijde van de rivier de Maas in het grensgebied van Nederland (Zuid-Limburg) en België (Luik). Het plateau strekt zich uit van Maastricht tot aan het Waalse stadje Visé. Het plateau vormde vroeger een geheel van Maastricht tot aan Visé. Tegenwoordig stroomt het Albertkanaal tussen de Belgische plaatsen Kanne en Lanaye door en zorgt voor een insnijding van zo'n 60 meter. Het gedeelte van het plateau van Caestert aan de zuidzijde van het Albertkanaal wordt het plateau van Eben-Emael genoemd. Net als in Sint Pieter & Jekerdal bevinden zich hier ook in het plateau diverse ondergrondse gangenstelsels.

Figuur 4 Plateau van Caestert met hellingbossen en mergelgroeven (bron: Ministerie van LNV)

Het Plateau van Caestert met hellingbossen en mergelgroeven heeft een totale omvang van ca. 132 hectare. Het gebied omvat 12 deelgebieden waarvan de meeste relatief ver van elkaar af gelegen zijn en waartussen harde barrières voorkomen (zoals provinciale wegen, Albertkanaal).

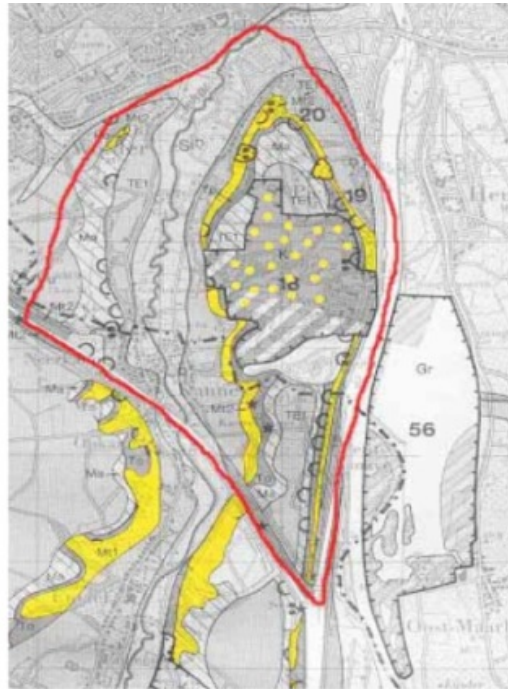

Figuur 5 Deelgebieden Plateau van Caestert en mergelgroeven (bron S-IHD rapport BE2200036)

Het gebied bestaat uit een complex van kalkgraslanden en hellingbossen (Caestert, Tiendeberg, Roosburg) en mergelgroeven (Caestert, Zichen-Zussen-Bolder en Vechmaal). De grotten vormen een belangrijkste overwinteringsplaats en winterverblijf voor vleermuizen.

Hoewel het gebied maar een beperkte oppervlakte heeft, is dit Plateau op Vlaams niveau de grootste zone waar kalkrijk mergel dagzoomt (S-IHD rapport).

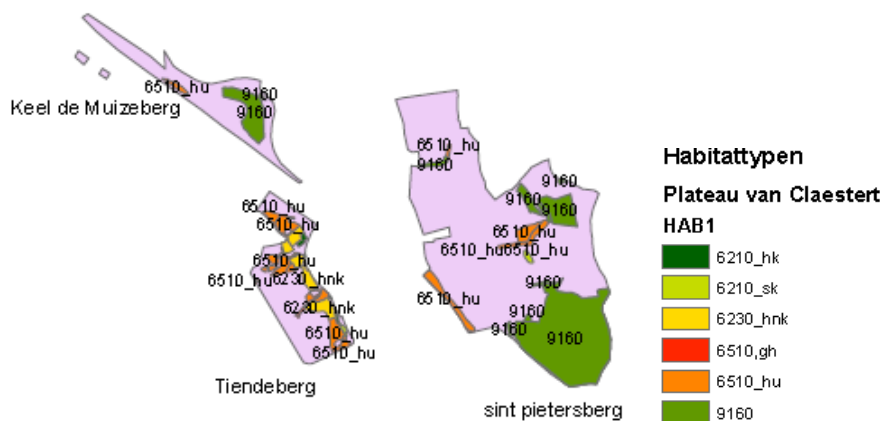
Het vormt een belangrijke schakel in de geografische verbreiding van groeiplaatsen van kalkminnende planten vanwege de ligging tussen zuidelijk en oostelijk gelegen krijtgebieden.

Figuur 6 in geel: dagzomende kalk (bron S-IHD)

Natuurwaarden

De deelgebieden Sint Pietersberg(4), Tienderberg(2), Keel-de Muizenberg(3), Mathuus(8) en Opkanne (9) grenzen direkt aan het Nederlandse Natura 2000 gebied Sint Pietersberg & Jekerdal en worden hier beschreven. Binnen deze gebieden komen bijna geen grote aaneengesloten boscomplexen voor. Een uitzondering hierop vormt de Sint Pietersberg (deelgebied 4) met eiken-haagbeukbossen habitattype (H9160) van ca. 16 ha.

Figuur 7 habitattypen Plateau van Caestert (bron: inbo databestanden)

Voorals voor kalkgrasland vormt dit gebied een kerngebied. Door het schrale karakter en de kalkrijke ondergrond bieden de kalkgraslanden vestigingsmogelijkheden aan tal van planten van open-onbeschaduwde groeiplaatsen. Het kalkgrasland omvat verschillende plantengemeenschappen die niet altijd goed van elkaar te onderscheiden zijn en in mozaïek voorkomen. Dit valt goed te zien aan deelgebied Tiendeberg (deelgebied 2) met habitattypen H6110, H6210 en H6510. Door het

eeuwenlange agrarisch gebruik (begrazing) is een karakteristieke zonering van droge hellinggraslanden ontstaan. Bovenaan bevinden zich de iets zuurdere graslandvegetaties (H2330, H6230) dan volgen de kalkgraslandtypes en onderaan de glanshaverhavergemeenschappen (H6510).

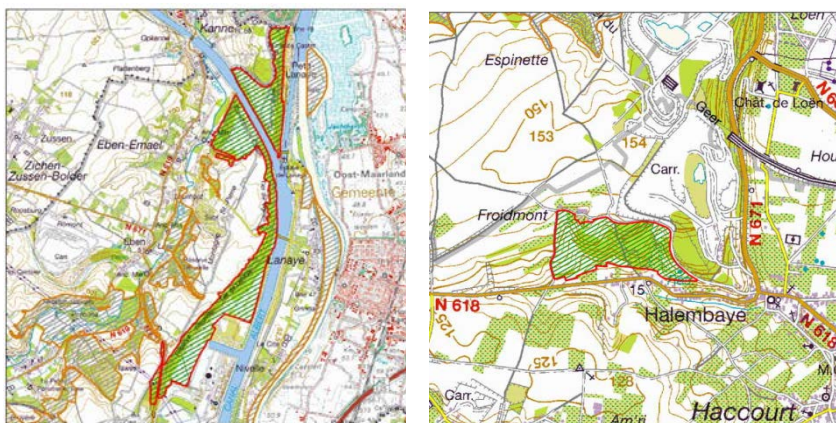
De oppervlakten van habitattypen H6110, H6210 en H6230 zijn in het Natura 2000 gebied Plateau van Caestert echter niet groter dan 1 ha en het habitatype H6510 is amper groter dan 2 ha (S-IHD).

Een dikke leemlaag op de plateaus zorgt voor het voorkomen van Eiken-haagbeukenbossen (H9160) en kalkminnende Beukenbossen (H9150).

De mergelgroeven van Caestert stammen uit de 13^e eeuw, voornamelijk door de vraag naar bouwsteen. Door exploitatie ontstond een gangenstelsel van meer dan 15 kilometer galerijen over een oppervlakte van 15 ha. In totaal zijn 8 mergelgroeven afgebakend als Speciale BeschermingsZone “de groeven van Zuid- Limburg”. Het gebied beperkt zich enkel tot de ondergrondse gedeelten en alle ingangen van deze groeven.

Zuidelijker van de Plateau van Caestert ligt het Natura 2000-gebied Montagne Saint Pierre. Dit gebied is gelegen in Wallonië en heeft een omvang van 241 ha. Ook dit gebied grenst aan het zuiden aan het Nederlandse Natura 2000-gebied Sint-Pietersberg & Jekerdal

Natura 2000 gebied Montagne Saint-Pierre

Figuur 8 en 9 Overzicht Natura 200 gebied Montagne Saint-Pierre, rood omlijnd (bron: www.geoportal.be)

Kenschets

In het noorden wordt het gebied begrenst door de samenvloeiing van twee rivieren bij Maastricht en in het zuiden eindigt het gebied tussen Bassenge-Hallembaye-Haccourt.

La Montagne Saint Pierre is gelegen in de lagere valleien van de Maas en Greer (Jeker). Het gebied ligt op de westhelling van de Maas en bestaat uit een mozaïek van kalkgraslanden en bossen. De graslanden bevatten een verscheidenheid aan plantensoorten, waaronder 20 soorten orchideeën als Soldaatje of Poppenorchis. De ondergrondse gangen vormen het overwinteringsgebied voor diverse vleermuissoorten. Het gebied vormt een leefgebied voor veel insecten, reptielen, vogels en zoogdieren. In de oude mergelgroeve overwinteren diverse soorten vleermuizen. De kalkstenen ondergrond van deze streek werd gevormd tijdens het krijt (meer dan 65 miljoen jaar geleden) In de loop der eeuwen is een typische vegetatie ontstaan. Door het gebruik van hellingen als weidegrond

voor schapen vestigden zich hier kalkgraslanden. Door de relatief weinige neerslag, door zonuren en het feit dat kalksteen goed doorlatend is komt men hier zeldzame planten tegen die meestal van mediterrane afkomst zijn, zoals de Muurhagedis en vele soorten orchideeën en insecten.

Het beheer heeft als doel het behouden en/of herstellen van flora en fauna waarden kenmerkend voor kalkgrasland en bossen op de kalkhelling. Dit bestaat uit begrazing door een lokaal schapenras (mergellandschapen) en enkele geiten (www.biodiversite.wallonie.be)

Vergelijking habitattypen

In onderstaande tabel zijn de habitattypen van de Natura 2000 gebieden Sint Pietersberg & Jekerdal vergeleken met het Plateau van Caestert met Mergelgroeven. De in groen aangegeven regels geven de overeenkomstige habitattypen tussen de twee gebieden weer.

Habitattypen		Sint Pietersberg & Jekerdal	Plateau van Caestert
H2330	Zandverstuivingen	X	X
H6110	pionierbegroeiingen op rotsbodem	X	
H6210	Kalkgraslanden	X	X
H6230	heischrale graslanden	X	X
H6510	glanshaver-en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	X	X
H8310	niet voor publiek opengestelde grotten		X
H9150	kalk-beukenbossen		X
H9160	eiken-haagbeukbossen	X	X

Tabel 2 habitattypen verschil Sint Pietersberg & Jekerdal en Plateau van Caestert (bron: standaard formulieren)

De habitattypen waarvoor het Natura 2000 gebied Sint Pieter & Jekerdal in vergelijking met het aangrenzend gebied de Plateau van Caestert **niet** zijn aangewezen zijn:

H2330 Zandverstuivingen

Het habitatype is beperkt tot locaties op de binnenlandse zandgronden die door verstuiwing van zand zijn ontstaan en nog steeds onderdeel uitmaken van een zandverstuivings- of een heidelandschap.²⁹ Stui fzanden komen in de FGR Hogere Zandgronden voor, met name op de jonge dekzanden, maar ook op een aantal plaatsen op oude rivierduinen die weer opnieuw in verstuiwing zijn geraakt³⁰. Op het Belgisch Plateau van Caestert betreft het vegetaties van het dwerghaververbond op grindsubstraat met onderliggend kalkgesteente. Het habitat komt hier voor o.a. op richels van voormalige loopgraven op de Tiendeberg (deelgebied 2). Uit de infodocumenten³¹ volgt dat ter plaatse van de het Plateau van Caestert dit habitatype slechts in een beperkt oppervlakte voorkomt. De exacte actuele oppervlakte van het habitatype vormt zelfs een kennislacune (< 0.1 ha). In de databestanden van de habitatkartering van het instituut Bos en Natuur (INBO) komt het habitatype niet naar voren (zie legenda, figuur 7). Uit de provinciale databestanden volgt dat het habitatype H2330 in Sint Pieter & Jekerdal niet is aangetroffen. Ook uit de gegevens van de landelijke vegetatiebank komt de kenmerkende plantengemeenschappen niet voren. De vereiste minimale oppervlakte om tot aanwijzing van het habitatype H2330 te komen van 1 are is in ieder geval niet gehaald.

²⁹ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitatype_2330

³⁰ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitatype_2330

³¹ Agentschap voor Natuur en Bos (2012), S-IHD rapport BE2200036 , Plateau van Caestert met hellingbossen en mergelgroeven, docnr.021113120827;

Geen geschikt biotoop (mede gezien de povere resultaten in het plateau van Caestert), geen oppervlakte van dit habitattype aangetroffen, geen aanwijzing noodzakelijk

H8310 Niet voor publiek opengestelde grotten

De in het Natura 2000 gebied Sint Pieter & Jekerdal gelegen grotten zijn in de loop van honderden jaren door mensenhanden uitgegraven. Het heeft dus geen natuurlijke ontstaansgeschiedenis, maar de gangen vertegenwoordigen wel een bijzondere natuurwaarde. Vanwege de duizenden vleermuizen die hier overwinteren. Exacte aantallen zijn niet bekend omdat alleen de toegankelijke gangenstelsels geïnventariseerd kunnen worden. Sinds ongeveer 20 jaar zijn de gangenstelsels afgesloten om ongewenste bezoekers te verhinderen de grotten in te gaan.

De mergelgroeven hebben een typisch grottenklimaat waardoor het geschikte overwinteringsplaatsen zijn voor vleermuizen. Door het voorkomen van verschillende vleermuizen is een groot deel van het plateau van Caestert in België aangewezen als Natura 2000 gebied. Zowel naar aantal als naar soortenrijkdom van de voorkomende vleermuizen zijn de (mergel)groeven van het Plateau van Caestert van Europees belang. De Lacroixberg en de Tiendeberg (groeven van Caestert) vormen de belangrijkste winterverblijfplaats in Vlaanderen voor de Meervleermuis, de Bechsteins vleermuis en Ingekorven vleermuis. Overige soorten die er een verblijfplaats vinden zijn de Baardvleermuis, Brandts vleermuis, Grijs- en Gewone grootoorvleermuis, Vale vleermuis en dwergvleermuis³².

Gezien de diverse waarnemingen van vleermuizen die in de grotten van het Natura 200 gebied Sint Pieter en Jekerdal die in de grotten huisvesten, waaronder ook soorten die in Bijlage II van de Habitatrichtlijn voorkomen zoals Meervleermuis, de Bechsteins vleermuis en Ingekorven vleermuis. Daarnaast worden de grotten gebruikt voor ontmoetingsplaats en paringsplaats voor diverse vleermuizen. *Het is aan te bevelen een aanpassing van de Atlantische referentielijst na te streven voor aanwijzing van het type H8310 vanwege winterverblijfplaats, overwinteringsplaats, en mogelijk ontmoet- en paringsplaats voor diverse vleermuizen die op Bijlage I HR vermeld staan.*

³² Agentschap voor Natuur en Bos (2012), S-IHD rapport BE2200036 , Plateau van Caestert met hellingbossen en mergelgroeven, docnr.02111312082

H9150 Habitatype kalk-beukenbossen

Dit type betreft het habitatype Midden-Europese kalkminnende beukenbossen behorend tot het *Cephalanthero-Fagion*. Deze bosgemeenschap komt voor op hellingen met kalkgesteente ondiep (kleiner dan 60 cm) in de ondergrond. In Vlaanderen komt dit habitatype voor op hellingen waar kalk dagzoomt of ondiep aanwezig is. Door het vroege intensieve beheer van hakhoutkap (met stobbenverwijdering) en begrazing ontstaat een lichtrijk bostype waarbij de minerale, zeer kalkrijke bodem werd blootgelegd. Bij nietsdoen beheer zal dit type evolueren naar een climaxvegetatie die aansluit bij de kalkrijke variant van het Eiken-haagbeukenbos (type H9160) of het parelgras-beukenbos. Door het beperkt voorkomen in Vlaanderen van kalkbodems komt het bostype nauwelijks voor. Mogelijk zijn nog gedegradeerde relictten te vinden in de boszones van de Sint Pietersberg en het Plateau van Caestert ³³.

Dit habitatype is niet opgenomen op de Atlantische referentielijst voor Nederland. Uit de databestanden volgt dat geen oppervlakte met H9150 is aangetroffen uit de habitatkartering. Ook ontbreekt dit type in de landelijke vegetatiedatabank. *Geen reden voor aanwijzing, habitatype staat niet op de Atlantische referentielijst (en is niet aangetroffen/aanwezig)*

Verschillen in habitatypen

In onderstaande tabel zijn de habitatypen van de Natura 2000 gebieden Sint Pietersberg & Jekerdal vergeleken met Montagne Saint-Pierre. De in groen aangegeven regels geven de overeenkomstige habitatypen tussen de twee gebieden weer.

habitattypen	habitattypen Natura 2000	Sint Pietersberg & Jekerdal	Montagne Saint-Pierre
3140	kranswierwateren		X
5130	jeneverbesstruwelen		X
6110	pioniersbegroeiingen op rotsbodempl	X	X
6210	kalkgraslanden	X	X
6230	heischrale graslanden	X	
6510	glanshaver-en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	X	X
9160	eiken-haagbeukbossen	X	

Tabel 3 vergelijking Habitatype natura 2000 gebieden Sint Pieter en Jekerdal met Montagne Saint Pierre (bron SDF)

De habitattypen waarvoor het Natura 2000 gebied Sint Pieter & Jekerdal in vergelijking met het aangrenzend gebied Montagne Saint Pierre **niet** is aangewezen zijn

H 3140 Kranswierwateren

Dit habitatype omvat ondiepe, oligo- tot mesotrofe poelen vijvers, venen en sloten met pioniersgemeenschappen van voedselarme zandige tot enigszins leemhoudende bodems, met wisselende waterstand. Het water op de standplaats is minder diep zodat de oeverzone regelmatig een langere periode droogvalt en afbraak van organisch materiaal mogelijk is. In het Natura 2000 Sint Pieter & Jekerdal stroomt een beek "de Jeker". Dit is geen sloot, poel of vijver, daarnaast valt de Jeker zelden droog. Voor een goede vertegenwoordiging van dit habitatype dient het water een

- ³³ Decler 2007, Europese beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgische deel van de Noordzee-habitatypen/Dier en plantensoorten, Instituut voor natuur en Bosonderzoek.

zwak zure tot relatief hoge pH te bevatten met veel opgeloste basen. De waterkwaliteit van de Jeker is echter slecht door ongezuiverde rioolwaterlozingen, industriële lozingen en overstorten in het bovenstrooms gelegen Belgisch grondgebied. Uit de vegetatiekarteringen (databestanden provincie) volgt dat dit habitatype niet aanwezig is. *geen geschikt biotoop, geen aanwijzing noodzakelijk voor dit habitatype*

H5130 Jeneverbesstruwelen kalkgrasland

Struwelen met Jeneverbes, die op kalkrijke bodem kunnen voorkomen, zijn in het verleden vermoedelijk in de Zuid-limburgse kalkgraslanden voorgekomen, maar het voorkomen daarvan is slecht gedocumenteerd. De laatste Jeneverbessen van dit habitatype groeide in de jaren 70 (vorige eeuw) op de Kunderberg bij Voerendaal³⁴. De afgelopen 10 jaar zijn geen kenmerkende plantengemeenschappen van dit habitatype in het gebied Sint Pieter & Jekerdal gevonden in de landelijke vegetatedatabank. Uit de habitatkartering van de provincie komt ook geen waarneming van het type H5130 naar voren. *Hoewel het gebied een geschikt biotoop vormt (kalkrijke bodem, klagraslanden aanwezig) is vanwege het ontbreken van waarnemingen van dit habitatype geen aanwijzing noodzakelijk voor dit habitatype.*

Vergelijking soorten

In onderstaande tabel zijn de soorten van de Natura 2000 gebieden Sint Pietersberg & Jekerdal vergeleken met het Plateau van Caestert met mergelgroeven en Montagne Saint Pierre. De in groen aangegeven regels geven de overeenkomstige soorten tussen de twee gebieden weer.

Soorten	nederlandse naam	Sint Pieter	Montagne Saint-Pierre	Plateau van Caestert
1078	Spaanse vlag	X		
1318	Meervleermuis	X	X	X
1321	Ingekorven vleermuis	X	X	X
1323	Bechsteins vleermuis		X	X
1324	Vale vleermuis	X	X	X
1304	Grote hoefijzerneus		X	X

Tabel 4 vergelijking soorten Natura 2000 gebieden Sint Pieter en Jekerdal met Montagne Saint Pierre (bron SDF)

Hieronder volgt een beschrijving over het voorkomen van de soorten die **niet** zijn aangewezen voor het Natura 2000 gebied Sint Pietersberg-Jekerdal in vergelijking met de nabijgelegen Natura 2000 gebieden Montagne Saint-Pierre en het Plateau van Caestert met hellingbossen en mergelgroeven.

H1323 Bechsteins vleermuis

In de groeven van Sint Pieter & Jekerdal overwinteren tenminste negen soorten vleermuizen, waaronder de Meervleermuis, Ingekorven vleermuis en Vale vleermuis en de Bechsteins vleermuis. De ingekorven vleermuis en Meervleermuis gebruiken de grotten als winterverblijfplaats. De vale vleermuis en Bechsteins vleermuis gebruiken de grotten als overwinteringsplaats. Tijdens de zomermaanden zijn de omringende hellingbossen en kalkgraslanden geschikt als jachtgebied voor deze insecteneters.

De Bechsteins vleermuis is voor Nederland niet toegevoegd aan de Atlantische referentielijst (zie bijlage 11), waardoor geen aanwijzing voor de soort heeft plaatsgevonden. Gezien de mate van

³⁴ Schaminee H.J. et al, Europese natuur in Nederland, Habitattypen, KNNV Uitgeverij, Utrecht 2003

zeldzaamheid van de Bechsteins vleermuis en het regelmatig voorkomen van deze soort in dit gebied (grotten overwinteringsplaats) is een aanwijzing voor deze soort in dit gebied echter sterk aan te raden. Dit zou ook voor andere vleermuissoorten kunnen gelden. Het valt te overwegen om meer onderzoek te plegen om een nader onderzoek te verrichten om te onderzoeken of er meer vleermuissoorten kunnen voorkomen. (zie discussie paragraaf 5.2)

H1304 Grote hoefijzerneus

De grote hoefijzerneus leeft in België aan de noordelijke grens van haar verspreidingsgebied. Het areaal van deze soort krimpt de laatste tijd richting het zuiden. De grote hoefijzerneus kende in Zuid-Limburg slechts een kleine populatie aan de uiterste rand van het verspreidingsgebied. Tussen 1938 en 1953 is een kraamkolonie gevestigd geweest in het Belgische gedeelte van de Caestert groeve van de St Pietersberg en deze bestond uit 100-150 dieren. In België is in 1995 in kasteel Altembroek (Voerstreek) nog een waarneming gedaan van 10-15 individuen op een hooizolder. Deze verblijfplaats is echter in de loop van het jaar verloren gegaan door bouwwerkzaamheden. Hoewel de soort sinds 1960 niet meer actueel voorkomt in België is deze vleermuis wel aangemeld voor het Plateau van Caestert en Montagne Saint-Pierre (S-IHD).

Vroeger verbleven kolonies Grote hoefijzerneus in de Limburgse gedeelte van de Sint Pietersberg. Tot omstreeks 1960 bevond zich een kraamverblijfplaats in de Sint Pietersberg. In de periode van 1970-1995 worden slechts nog sporadisch solitaire overwinteraars in Nederland waargenomen. Het laatste individu werd in 1996 waargenomen. De soort wordt op dit moment als uitgestorven beschouwd in Nederland. Hoewel de soort sinds 1960 niet meer actueel voorkomt in België is deze vleermuis wel aangemeld voor het Plateau van Caestert en Montagne Saint-Pierre. Mogelijk dat in de toekomst nog vanuit België en Noord-Frankrijk een uitbreiding zal plaatsvinden in noordelijke richting.

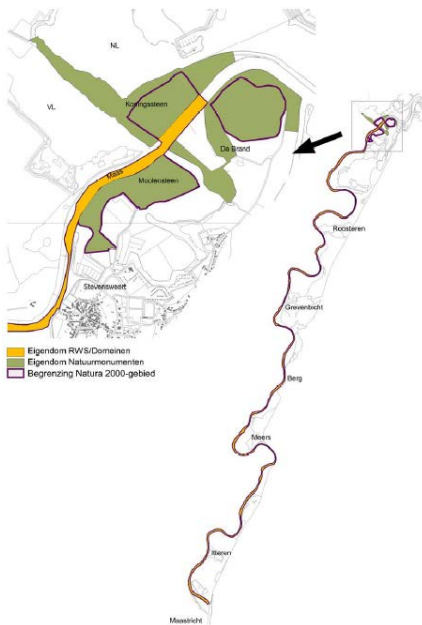
De soort staat niet op de Atlantische referentielijst voor Nederland. Daarnaast heeft de soort in België de grens van haar verspreidingsgebied bereikt. Gezien de afwezigheid van de soort in het Natura 2000 gebied Sint Pieter & Jekerdal zijn geen redenen om een aanwijzing voor deze soort.

Bijlage 2

Cluster Grensmaas (NL) en Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek (BE)

Natura 2000 gebied Grensmaas

Kenschets³⁵

Het Natura 2000-gebied Grensmaas (circa 314 ha) beslaat het Nederlandse deel van het zomerbed plus delen van de natuurontwikkelingsgebieden Koningsteen en de Brandt.

Binnen het rivierengebied neemt de Grensmaas, die in Limburg tussen Wessem en Maastricht de grens met België vormt, een bijzondere positie in omdat deze het karakter heeft van een heuvellandrivier. Anders dan het wijdse landschap met brede uiterwaarden van rivieren als de IJssel, Rijn en de Waal wordt het landschap van de Grensmaas gekenmerkt door een smalle, diep ingesneden bedding, die als het ware ligt beknelde tussen hogere gronden van oudere oorsprong. De sterk meanderende en betrekkelijk ondiepe rivierloop is mede door de aanwezigheid van zand- en grindbanken onbevaarbaar; voor de scheepvaart is ten oosten van de Grensmaas het Julianakanaal gegraven.

Figuur 1 Natura 2000-gebied Grensmaas (bron beheerplan)

De huidige begrenzing van het Natura 2000-gebied omvat naast het zomerbed van de rivier (alleen het Nederlandse deel) een aantal moerasgebieden (waaronder Koningsteen) aan de noordzijde van het gebied, gelegen tussen de dorpen Thorn, Wessem, Maasbracht en Stevensweert. Deze moerasgebieden zijn het resultaat van vroegere ontgroningen ten behoeve van klei- en grindwinning. Hierdoor zijn diepe plassen gevormd, die later deels weer met mijnsteen en klei zijn opgevuld. Zo ontstond een gevarieerd gebied van dijken, stukken die niet waren ontgrind, kleiige laagten en open water.

Het noordelijk deel staat vanaf Roosteren onder invloed van de Stuw van Linne en is bevaarbaar. Sinds de aanleg van de stuw rond 1930 heeft dit traject daardoor het karakter van een vrij afstromende grindrivier verloren; grindbanken en eilanden zijn verdwenen.

Opgemerkt wordt dat in de toekomst de begrenzing van het Natura 2000-gebied vermoedelijk wordt aangepast als in het Grensmaasgebied op grote schaal natuurontwikkeling plaatsvindt in het kader van het gelijknamige Grensmaasproject.

Geschiedenis

Al eeuwenlang zijn bewoners van het Grensmaasgebied bezig het rivierdal in cultuur te brengen en de rivier aan te passen aan de eigen wensen en behoeften. Aanvankelijk heeft zich dat vertaald in het kappen van ooibossen en het gebruik van overstromingsgebieden als weidegrond. Vanaf de 17de eeuw werd de rivier in toenemende mate aan banden gelegd. Tot halverwege de 19de eeuw werden lokaal strekdammen, kades en beschoeiingen rond belangrijke bebouwing aangelegd. In de tweede

³⁵ Peters B. et al, (2009), concept-beheerplan Natura 2000 Grensmaas 2009-2015, Bureau Drift en CSO Adviesbureau voor Milieuonderzoek

helft van de 19de eeuw is dit proces gecontinueerd door normalisatie en kanalisatie. Ondanks deze waterstaatkundige veranderingen is het karakter van de oude grindrivier enigszins behouden gebleven. Op verschillende plaatsen zijn in de loop der tijd grote grindbanken ontstaan. Lokaal liggen tussen de stroomversnellingen door zelfs grindeilanden of grindige Maasmeanders, zoals bij Borgharen en Meers.

Waterkwantiteit

De Maas wordt het hele jaar door gevoed met regenwater. Hierdoor vormt de afvoer in grote lijnen de fluctuaties van de neerslag die in de seizoenen valt. Gedurende de winter en de lente is de afvoer relatief hoog, in de zomer en in de herfst is de gemiddelde afvoer minder hoog. De Maas kent sterke variaties in afvoeren. Extremen kunnen liggen tussen minder dan 10 m³/s tijdens droogteperioden en ca. 3000 m³/s tijdens extreme hoogwaters.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteit wordt sterk bepaald door aangevoerd water van over de grens. De laatste jaren is de kwaliteit verbeterd maar blijft nog steeds onder de maat met vooral eutrofiërende stoffen (stikstof en nitraat). Tevens overschrijden zware metalen en bestrijdingsmiddelen de norm. De slib depositie is hoog, onder meer omdat in Wallonië rioolwaterzuivering nog maar beperkt plaatsvindt.

Bodem

Van nature is de Grensmaas een grindrivier met brede grindoevers en een brede ondiepe bedding die zich lokaal verlegt. De Grensmaas en haar vallei is door de normalisatiewerkzaamheden van 1860-1900 sterk veranderd ten opzichte van de natuurlijke situatie. Het vastleggen van de oevers sinds de 17^e eeuw heeft geleid tot ophoging van de weerden met een dikke leemlaag (ca. 2-4 m.). Het zomerbed is zodanig versmald dat tijdens hoogwater extreme stroomsnelheden optreden. Hierdoor bevat de bedding van de Maas nauwelijks meer fijne grindfracties en bestaat de bodem uit een zware pleisterlaag. Door de aanwezigheid van winterdijken kan het water tijdens hoogwater ook niet meer overal tot aan de natuurlijke randen van de overstromingsvlakte (grotendeels intensieve landbouwgronden) komen.

Met een verhang van verhang van gemiddeld 0,45 m per kilometer kunnen aanzienlijke stroomsnelheden optreden. Hierdoor is de rivier in staat grote hoeveelheden grind en zand te transporteren en af te zetten. Ook in het noordelijke (gestuwde) deel is de Grensmaas bij hoge waterstanden nog in staat grind en zand te transporteren. Een deel van dit materiaal hoopt zich bij de stuw van Linne op, waar het periodiek uitgebaggerd en afgevoerd wordt.

Bedreigingen

De dynamische processen waar veel riviergebonden soorten van afhankelijk zijn, zijn weggedrukt in het zomerbed. Door de hogere onnatuurlijke snelheid bij piekafvoeren, minder gesorteerde grindbodems en slechte waterkwaliteit zijn de omstandigheden verslechterd voor paaiende vissen en karakteristieke waterplanten. Door het ontbreken van fijne grindlagen slaat op de pleisterlaag een laag slib neer. Ook zijn door de dikke leemlaag en het agrarische landgebruik het karakteristieke landschap van grind en zandafzettingen verdwenen. In het gestuwde traject zijn de oevers van de rivier aangepast en kunstmatig versterkt met keien of breuksteen.

Natuurwaarden³⁶

De Maas biedt een geschikte habitat voor Vlottende waterranonkel, waarvan begroeiingen tot habitattype H3260 worden gerekend. Dit habitattype kan zowel voorkomen in de hoofdstroom als in de nevengeulen. Daarnaast biedt het ook een geschikt gebied voor water- en oeverbegroeiingen, waaronder bijzondere pioniersbegroeiingen op strandjes en grindbanken.

Ter hoogte van Wessem treedt de rivier het laagland binnen en vormt daar bredere uiterwaarden. Hier bevinden zich, als restant van vroegere klei- en grindwinning, enkele moerasgebieden met ruigten, graslanden en wilgenbossen. Wilgenstruwelen en wilgenbossen (H910E) zijn langs de Grensmaas minder prominent aanwezig dan langs de laaglandrivieren in Midden-Nederland. Toch neemt het wilgenbos in Koningssteen al met al een kwart van de totale oppervlakte in.

Voor al op en langs de dijken bevinden zich op enkele plaatsen Glanshavergemeenschappen (H6510). Het habitattype ruigten en zomen, (H6430) komt voor in de moerassige laagten van de aanwezige natuurontwikkelingsgebieden zoals Koningssteen en op open plekken tussen het ooibos op de oevers van de Visplas en de Molensteense Plas.

Figuur 2 Koningssteen en habitattype (bron)

Het habitattype Slikkige rivieroever (H3270) lagere grindbanken komt in een bijzondere vorm voor in de bedding van de Grensmaas en op grindige zandbanken, met veel zeldzame soorten zoals Riempjes, IJzerhard en Witte munt. Momenteel komt dit type in slecht ontwikkeld vorm over 142 ha voor (Peters B. et al, (2009), concept-beheerplan).

Tenslotte is de feitelijke rivierloop van de Grensmaas vooral van belang voor een aantal (migrerende) vissoorten. De rivier en haar bedding zijn van belang voor trekvissen als Rivierprik (H1099) en Zalm (H1106). Zalm en Rivierprik zijn soorten, die de Grensmaas vooralsnog enkel gebruiken voor hun trek van zee naar paaigebieden in kleine rivieren, zijstrangen en beekdalen verder stroomopwaarts.

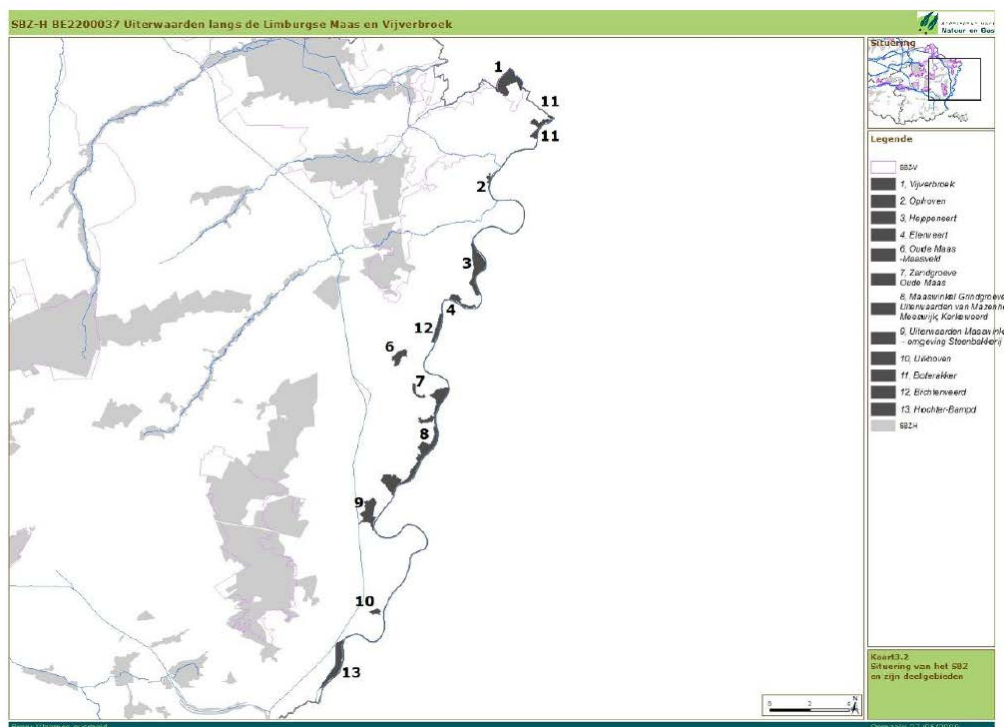
³⁶ Inberg et al, (2015), eindconcept habitattypenkartering Grensmaas. Op weg naar een definitieve kaart, Bureau Waardenburg rapportnummer: 14-249;

Uiterwaarden langs de Limburgse maas met Vijverbroek

De Maas is ook in Vlaanderen beschermd onder de Habitatrichtlijn. De gebieden die begrensd zijn sluiten echter niet direct aan op het Nederlandse Natura 2000 gebied. Het gaat om dertien losse gebieden in het winterbed van de Grensmaas. Het zomerbed zelf is niet begrensd. Wel zijn dezelfde habitattypen aangewezen (naast nog enkele andere typen waarvoor het Nederlandse gebied niet is aangewezen).

Kenschets

Het Natura 2000 gebied “Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek” is ca. 645 ha groot. Het bestaat uit 12 deelgebieden die onderling van elkaar verspreid gelegen zijn in de gemeenten Kinrooi, Maaseik, Dilsen-Stokkem, Maasmechelen en Lanaken.

Figuur 3 Deelgebieden Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek (bron S-IHD)

Landschappelijk kan het rivierbed in verschillende deelgebieden ingedeeld worden. Naast oude grondwinningsgebieden (oa. Hocht-Bampd, Kerkeweerd, Bichterweerd, Maaswinkel) zijn ook nieuwe natuurontwikkelingsgebieden aanwezig (deelgebied 8, 12 en 13). In deze natuurontwikkelingsgebieden komen verschillende habitattypen voor die mede veroorzaakt zijn door de rivierdynamiek. Het betreft wilgenvloedbossen, hardhoutooibossen, voedselrijke zoomvormende ruigten.

Vijverbroek

Het gebied Vijverbroek bevindt zich in het noordoosten van uiterwaarden, zo'n 8 km ten noorden van Maaseik. Door eeuwenlange verleggingen van de Maas is het buiten de invloedssfeer van de Maas komen te liggen en is de afgesloten Maasarm aan het verlanden. Het gebied bestaat uit elzenbroek, populieren, wilgenstruweel, graslanden en ruigtes en nog een aantal stukjes trilveen.

Natuurwaarden³⁷

Het habitatype meren met Krabbescheer en Fonteinkruid (H3150) komt slechts voor in een deelgebied Boterakker (deelgebied 11). Het gaat hier om ondiepe delen van de Dragasaplas. Het voorkomen van smalle waterpest is hoog in de Dragasaplas waardoor het criterium vegetatie en verstoring onvoldoende scoren. Het habitatype beken en rivieren met waterplanten (H3260) komt voornamelijk voor buiten het gebied de Uiterwaarde, omdat de Maas zelf niet is afgebakend. Nog enkele fragmenten zijn aanwezig in o.a. de Kikbeek, Zanderbeek en Bosbeek. Verspreid over een lengte van 24 km komen vlekken van deze habitatype voor in smalle stroken.

Van het habitatype H6430 zijn twee verschillende subtypes. Het subtypes van vochtige tot natte ruigten wordt aangetroffen in deelgebied 8 en 11. In Vijverbroek (deelgebied 1) en Oude Maas (deelgebied 6) is echt sprake van natte ruigte.

Het voorkomen van het kalkminnend grasland (H6120) in de uiterwaarde is een pioniersvegetatie en is sterk gebonden aan de rivierdynamiek en afzettingen ter plaatse. Dit habitatype komt in de Uiterwaarden vaak voor in complex met een ander graslandtype laaggelegen schrale hooilanden (H6510). Binnen de Uiterwaarden komt hiervan de subtypes Glanshaverhooilanden (deelgebieden 6, 7, 8, 9, 13) en de Kalkrijke kamgraslanden voor (deelgebied 1 tot en met 4). Voor beide subtypes is echter een algemeen neerwaartse trend in de Maasvallei aanwezig.

In deelgebied 8 “Maaswinkel, Grindgroeve, uiterwaarde van Mazenhoven, Meeswijk, kerkeweerd en Boterakker” komen Eiken-Haagbeukenbossen (H9160) voor op de leemrijke alluviale gronden die zelden overstroomd. Dit habitatype (H9160) komt voor met een beperkte oppervlakte van nog geen 1 ha groot. Op de natste delen van dit gebied treft men de alluviale bossen (H91E) aan. De hardhoutooibossen (H91F0) treft men aan in Leut met een oppervlakte van 1 ha.

In Vijverbroek (deelgebied 1) komt het habitatype Overgangs- en trilveen (H7140) voor in beperkte oppervlakte. Aan de randen van oude grindplassen komt het habitatype slikkige rivieroever (H3270) voor.

³⁷ (Agentschap voor Natuur en Bos, (2012), S-IHD-rapport BE2200037, Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek-ontwerp rapport 02110302120935

Vergelijking habitattypen

In onderstaande tabel zijn de habitattypen van de Natura 2000 gebieden Grensmaas vergeleken met Uiterwaarden Langs de Limburgse Maas en Vijverbroek. De in groen aangegeven regels geven de overeenkomstige habitattypen tussen de twee gebieden weer.

habitattypen	Nederlandse naam	Grensmaas	Uiterwaarde
3150	meren met Krabbescheer en Fonteinkruid		X
3260	Beken en rivieren met waterplanten.	X	X
3270	Slikkige rivieroever	X	X
6120	Stroomdalgraslanden		X
6430	Ruigten en zoomen	X	X
6510	Glanshaver en vossenstaarthooilanden		X
7140	Overgangs- en trilvenen		X
9160	Eiken-haagbeukenbossen		X
91E0	Vochtige alluviale bossen	X	X
91F0	Droge hardhoutooibossen		X

Tabel 1 vergelijking habitattypen grensmaas en uiterwaarde

Voor de vergelijking van de habitattypen van de Grensmaas is uitsluitend gebruik gemaakt van een concept rapport: “habitattypenkartering Grensmaas. Op weg naar een definitieve kaart” (Bureau Waardenburg rapportnummer: 14-249). Van het Natura 2000 gebied Grensmaas zijn geen databestanden van vegetatiekarteringen beschikbaar van de provincie Limburg.

In dit rapport wordt aangegeven dat twee habitattypen die in Belgische uiterwaarden zijn aangewezen in de Grensmaas momenteel maar zeer beperkt voorkomen: Ruigten en Zoomen (H6430) en Moerasspirea en Slikkige rivieroever (3270).

H3150 Meren met Krabbescheer en Fonteinkruiden

Het habitatype meren met Krabbescheer en Fonteinkruiden is te vinden in allerlei ondiepe stilstaande voedselrijke wateren met lutumrijke of organische stof rijke bodems, zoals meren en plassen, vijvers, sloten en vaarten. Het habitat omvat diverse gemeenschappen van ondergedoken en drijvende waterplanten. Dit habitatype kwam (in het verleden) voor in afgesloten rivierarmen³⁸.

Potenties voor ontwikkeling van dit habitatype zijn in ontginningsplassen op een diepte van minder dan 4 meter. De meeste grootste (ontgrindings) plassen in de Grensmaas hebben echter steile oevers en zijn te diep (> meer dan 4 meter) waardoor dit habitatype moeilijk kan ontstaan. In de Nederlandse Grensmaas is van dit habitatype geen oppervlakte aangetroffen (habitattypenkartering). *Voor dit habitatype is geen geschikt biotoop aanwezig vanwege het ontbreken van geschikte ondiep water, daarnaast ontbreken waarnemingen van dit habitatype in het gebied.*

38

Stroomdalgraslanden (H6120)

Dit type betreft bloemrijke graslanden op zandige oeverwallen en dijkhellingen langs de rivieren. Het is van belang dat het rivierwater jaarlijks de wortelzone van de vegetatie bereikt³⁹. Door de aanleg van een aaneengesloten hoge zomerdijk vlak naast de rivier halverwege de 19^e eeuw legde de natuurlijke erosie en sedimentatieprocessen binnen het winterbed stil. Hierdoor kon het gehele winterbed in gebruik worden genomen door de landbouw waardoor slechts relictvegetaties van dit habitatype achter de dijk overbleven.

In het Belgische deel komt dit habitatype voor in 7 deelgebieden. De oppervlakten zijn klein en versnipperd. Daarnaast wordt een negatieve trend vastgesteld door vergrassing, vervilting en verbraming waardoor vaak populaties van habitat specifieke soorten ontbreken⁴⁰

Langs de Maas kan dit type ontstaan op zandige kalkarme en droge bodems. Als dit type voorkomt, blijkt dit mogelijk uit het voorkomen van een aantal typische soorten (o.a. kattendoorn, kruisdistel en Zacht vetkruid. In de Landelijke vegetatiedatabank zijn vooralsnog geen opnamen aanwezig van dit type in het gebied (habitatypekartering). *Op basis van het ontbreken van waarnemingen van dit habitatype is geen aanwijzing noodzakelijk*

Glanshaverhooilanden en Vossestaarthooilanden (H6510)

Het habitatype betreft soortenrijke, bloemrijke hooilanden op tamelijk voedselrijke, doorgaans kleihoudende gronden. Deze hooilanden liggen met name in de uiterwaarden en komgronden van het rivierengebied, in polders met een klei-op-veen-grond of op zavelige oeverwallen in beekdalen en op hellingen en droogdalen in het heuvelland. De begroeiingen van het habitatype komen ook op de kunstmatig opgebrachte kleihoudende grond van dijken voor. Daar vormen ze linten en liggen ze relatief hoog en droog. De lager gelegen hooilanden van dit habitatype worden af en toe overstroomd. Het type is afhankelijk van een hooilandbeheer, waarbij de vegetatie jaarlijks een of twee keer wordt gemaaid en afgevoerd, eventueel met nabeweidning. Vanwege de vruchtbare bodem is bemesting meestal niet noodzakelijk of zelfs ongewenst, omdat een te hoge productiviteit leidt tot soortenarme vegetaties met vrijwel alleen glanshaver.

Voor dit type geldt dus dat hooilandbeheer een vereiste is. Als dat niet het geval is betreft het nooit dit habitatype ook al zijn de vegetaties mooi ontwikkeld. Op de terreinen waar dit habitatype kan voorkomen word geen hooilandbeheer toegepast (concept habitatkartering). Wel kwam dit habitatype in het verleden voor en kan ontwikkeld worden bij geschikt beheer. Dit habitatype is momenteel uitgesloten op basis van beheer.

Geschikt biotoop. Op basis van het ontbreken van waarnemingen van dit habitatype is geen aanwijzing noodzakelijk.

³⁹ Schaminee H.J. et al, Europese natuur in Nederland, Habitattypen, KNNV Uitgeverij, Utrecht 2003

⁴⁰ Agentschap voor Natuur en Bos, (2012), S-IHD-rapport BE2200037, Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek-ontwerp rapport 02110302120935

Overgangs- en trilvenen H7140

Dit habitatype bevat veenbegroeiingen die voorkomen onder voedselarme tot matig voedselrijke omstandigheden. De plantengroei staat onder invloed van basenrijk grondwater of oppervlakte water dat zich mengt met zuur, voedselarme neerslag. Dit type komt in het Belgische deel voor in het deel Vijverbroek. Het Vijverbroek is een oude Maasmeander waar een venige zone voorkomt. Op deze veenlaag komen de habitatypes H91E0 en H7140 voor. Het habitatype H7140 bevindt zich in Vijverbroek in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Vooral de waterhuishouding (verdroging) in het gebied en de verbossing zijn ongunstig voor de instandhouding van dit habitatype. De potenties voor dit habitatype wordt zeer beperkt geschat ⁴¹(S-IHD).

In de grensmaas zijn geen waarnemingen van dit habitatypen aangetroffen.

Op basis van het ontbreken van waarnemingen van dit habitatype is geen aanwijzing noodzakelijk.

Eiken-haagbeukenbossen (H9160)

In de Maasvallei (deelgebied 8) komt het bostype voor op leemrijke alluviale bodems die zelden overstromen. De bossen zijn aanwezig op matig voedselrijke tot voedselrijke leemgronden met een belangrijke zandfractie, gekenmerkt door een vrij hoge bodemvochtigheid in de winter en een lage grondwaterstand in de zomer. De totale oppervlakte in de Maasvallei is circa 1 ha (S-IHD). Dit type kan slecht tegen overstromingen en dat verklaart de relatief beperkte ontwikkeling van flora en fauna en de versnippering hiervan.

Atlantische referentielijst: dit habitatype komt voor op de lijst voor Nederland

In het Nederlandse deel zijn geen aanwijzingen voor het voorkomen van dit habitatype (habitatypekartering). *Op basis van het ontbreken van waarnemingen van dit habitatype is geen aanwijzing noodzakelijk*

Droge hardhoutooibossen (H91F0)

In Vlaanderen is het natuurlijk verspreidingsareaal van dit bostype beperkt tot de vallei van de Maas, waar het uiterst zeldzaam voorkomt. In Leut is het enige goed ontwikkelde hardhoutooibos (91F0) van Vlaanderen gelegen, maar dit is slechts één hectare groot ⁴². Potentieel gebied is bijna het volledige winterbed van de rivier met alle leemhoudende en niet te frequent overstromende plaatsen, geschikt voor de ontwikkeling van dit bostype.

Hoewel nog niet aanwezig in het Nederlandse deel Grensmaas, is met name in Koningssteen een ontwikkeling te verwachten in de richting van hardhoutooibossen. Bossen met Eiken, Iepen en andere boomsoorten hoog in de zonering worden tot dit habitatype gerekend. Op dit moment komt dit nog niet voor, mogelijk buiten de begrenzing (habitatypekartering). *Op basis van het ontbreken van waarnemingen van dit habitatype is geen aanwijzing noodzakelijk*

⁴¹ Agentschap voor Natuur en Bos, (2012), S-IHD-rapport BE2200037, Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek-ontwerp rapport 02110302120935

⁴² Agentschap voor Natuur en Bos, (2012), S-IHD-rapport BE2200037, Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek-ontwerp rapport 02110302120935

Vergelijking soorten

In onderstaande tabel 2 zijn de soorten van de Natura 2000 gebieden Grensmaas vergeleken met de Uiterwaarde langs de Limburgse Maas. De in groen aangegeven regels geven de overeenkomstige soorten tussen de twee gebieden weer.

soorten	nederlandse naam	grensmaas	uiterwaarde
1099	Beekprik	X	X
1106	Atlantische zalm	X	X
1134	Bittervoorn		X
1149	Kleine modderkruiper		X
1163	Rivierdonderpad	X	X
1166	Kamsalamander		X
1337	Bever	X	X
1355	Otter		X

Tabel 2 vergelijking soorten natura 20000 gebieden Grensmaas en Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek

De soorten die zijn aangewezen voor de Belgische Uiterwaarden en **niet** aangewezen zijn voor de Grensmaas zijn:

H1134 Bittervoorn

De soort is gebonden aan wateren waar zoetwatermossels voorkomen zoals vijvers, plassen sloten en afgesloten riviermeanders met goed ontwikkelde waterplantenvegetaties en oeverzones van traagstromende beken en rivieren met een goede tot vrij goede waterkwaliteit. Ze leven doorgaans in stilstaand of stromend water. De visjes zoeken de beschutting van de waterplanten op waar ze vooral van plankton leven⁴³. Mogelijk dat de Grensmaas door de nieuwe natuurontwikkeling in de toekomst nog meer potentie biedt voor het vestigen van deze soort.

In de Belgische uiterwaarden komen populaties voor in Kollegreend (deelgebied 11), Oude Maas (deelgebied 6) en Hochterbampd (deelgebied 13). Voor de bittervoorn is behoud van de actuele populaties opgenomen⁴⁴. In de nabije omgeving van de Grensmaas zijn in de laatste 10 jaar waarnemingen gedaan van de Bittervoorn. In de buurt van de Grensmaas in Itteren is (even buiten de begrenzing) in 2012 zelfs een opname van 5000 stuks gedaan⁴⁵.

De moeilijkheidsgraad van vissoorten is dat hier in het algemeen weinig (verspreidings) onderzoek naar verricht wordt. Het feit blijft dat de Bittervoorn is aangewezen voor de Belgische kant van de Maas. Dit maakt dat men er min of meer vanuit moet gaan dat deze ook voor de het Nederlandse deel van de Maas moet gelden; he is immers hetzelfde water. *Geschied biotoop, van de soort zijn exemplaren in de Grensmaas waargenomen, aantal exemplaren is moeilijk te herleiden. Op basis van aanwezigheid van de soort in de Belgische Uiterwaarden, in feite spreken we van hetzelfde gebied, is aanwijzing aan te raden.*

⁴³ Ottburg, F.G.W.A. & J.A.M. Janssen (2014). Habitatrichtlijnsoorten in Natura 2000-gebieden. Beoordeling van populatie, leefgebied en isolatie in de Standard Data Forms (SDFs). Wageningen

⁴⁴ Agentschap voor Natuur en Bos, (2012), S-IHD-rapport BE2200037, Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek-ontwerp rapport 02110302120935

⁴⁵ www.NDFF.nl).

H1149 Kleine modderkruiper

De Kleine modderkruiper is een soort van stilstaande en langzaam stromende wateren. De voorkeursbiotoop bestaat uit sloten, plassen en traag stromende beken met een zandige of modderige bodem waar de dieren in kunnen kruipen. Overdag zit de vis ingegraven in het substraat. Dit substraat mag ook een modderpakket zijn maar dan moet wel een zandig of stenig substraat in de buurt zijn als paaiplaats. In de Belgische uiterwaarden is slechts één populatie bekend in de Oude Maas (deelgebied 7) bij Stokkem⁴⁶. In de Grensmaas zijn vooralsnog geen waarnemingen bekend van de soort⁴⁷([www. NDFF.nl](http://www.NDFF.nl)). *Op basis van het ontbreken van waarnemingen van deze soort is geen aanwijzing noodzakelijk.*

H1355 Otter

De Otter komt in Vlaanderen niet (meer) in vaste populaties voor. De soort was tot midden vorige eeuw nog algemeen maar kende daarna een terugval. In de Ardennen konden tot heden een aantal relictpopulaties standhouden. In Vlaanderen is een otter waargenomen in het noordelijke deel van de Grensmaas (Molenbeersel). Dit gebied is in de nabijheid van het noordelijk deel van de Grensmaas gelegen (bij Echt). Hierdoor maakt het Natura 2000 gebied Grensmaas een grote kans door individuen van een buitenlandse populatie bevolkt te raken. Als waterpartij is de Maas met zijn zijlopen geschikt, naast dat een ruime vispopulatie voor handen is en de waterkwaliteit de laatste jaren verbeterd is. Uit de gegevens van de NDFF volgt dat in de jaren negentig ('94 en '96) otters in de Maas bij Stevensweert zijn waargenomen. *Op basis van het ontbreken van waarnemingen van deze soort is geen aanwijzing noodzakelijk.*

H1166 Kamsalamander

De kamsalamander is een typische soort van de uiterwaarden langs alle grote rivieren. Het leefgebied van de kamsalamander staat niet in contact met Maaswater, met uitzondering van periodes met zeer hoge waterstanden. Met name voortplantingsplaatsen in afgesneden rivierenarmen kunnen voorkomen in de Grensmaas.

⁴⁶ Agentschap voor Natuur en Bos, (2012), S-IHD-rapport BE2200037, Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek-ontwerp rapport 02110302120935

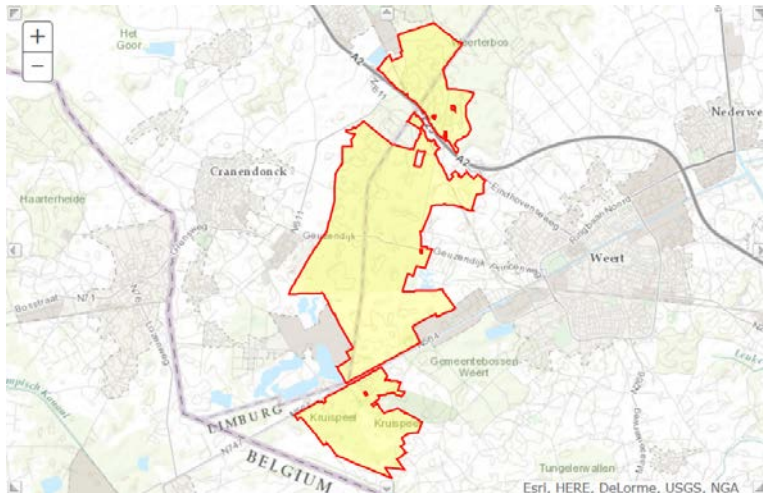
⁴⁷ www.NDFF.nl

Bijlage 3

**Cluster Weerter-en Budelbergen & Ringelsven (NL)-Hamonterheide,
Hageven, Buitenheide, Stamprooierbroek en Mariahof (BE)**

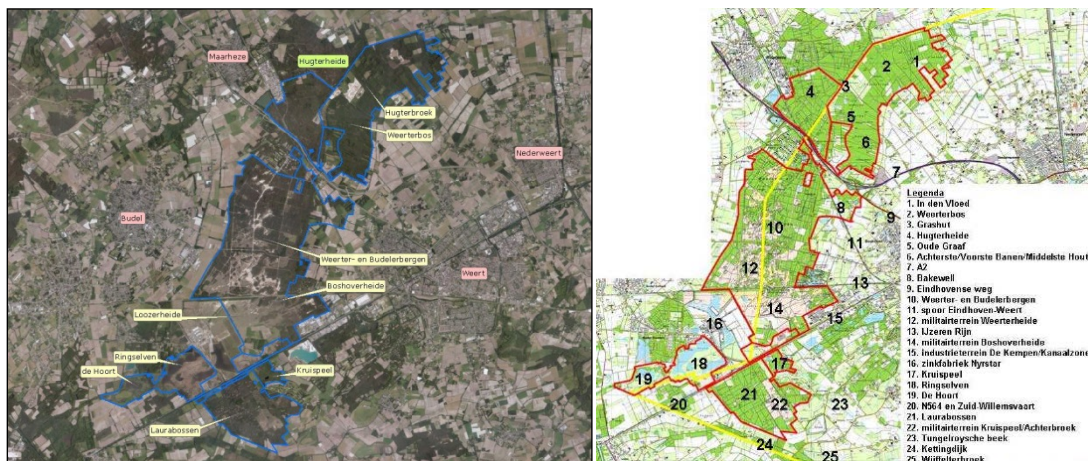
Natura 2000 gebied Weerter- en Budelbergen & Ringelsven

Kenschets

Figuur 1 Omtrek natura 2000 gebied Weerter en Budelbergen & Ringelsven (bron Natura 2000 viewer)

Het Natura 2000 gebied is globaal gelegen tussen de Brabantse plaatsen Budel en Maarheze en de Limburgse plaatsen Weert en Nederweert. In het zuiden wordt het gebied begrenst door België. In totaal heeft het gebied een oppervlakte 3179 ha.

Figuur 2 en 3 Deelgebieden Weerter en Budelbergen & Ringelsven (bron beheerplan)

Het Natura 2000-gebied Weerter en Budelbergen & Ringelsven omvat drie deelgebieden.

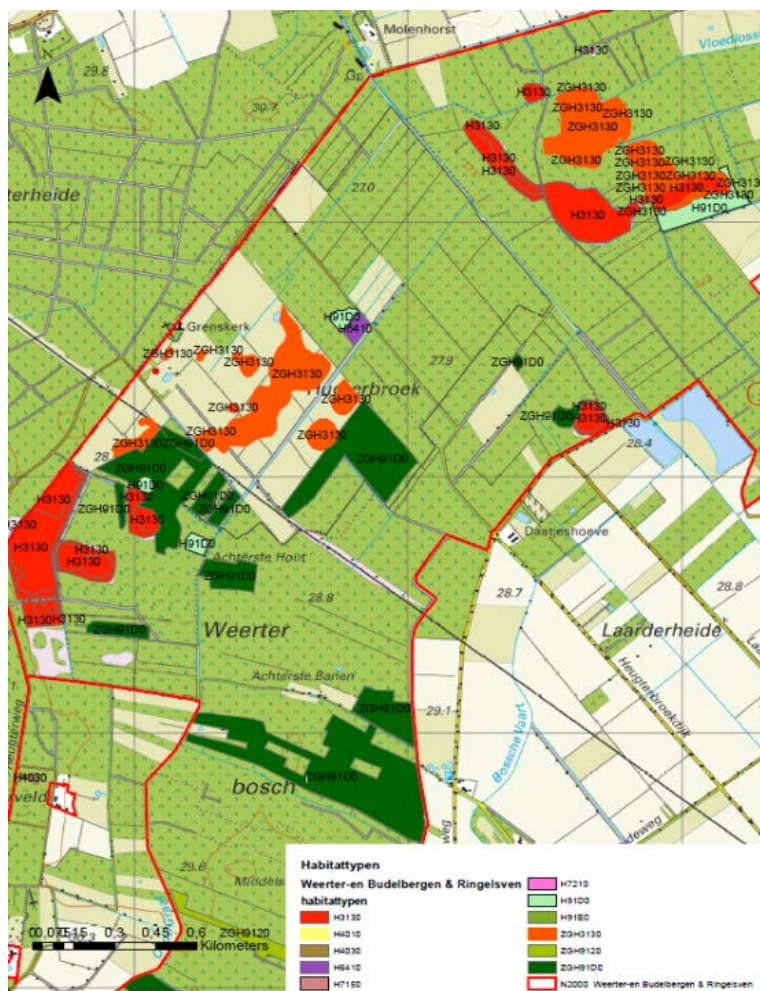
- 1) In het noorden bevinden zich de Weerterbossen, Hugterbroek en In den Vloed. In het verleden was Weerterbos (en omgeving) een moerasgebied, omgeven door heide. Momenteel bepalen vochtige en droge loof- en naaldboutopstanden op rabatten het beeld. Op natte delen, in slenken en geïsoleerde laagtes, komen relictten van Elzen- en Berkenbroekbos voor. In deze wat lagere delen liggen kleine vennen en poelen in plas-dras situaties. Daarnaast komen verspreid over het gebied natte- en droge heideterreinen en graslanden voor. Het gebied wordt doorsneden door gegraven waterlopen (o.a de Oude Graaf). Hugterheide is een bosgebied dat voornamelijk bestaat uit Grove dennen die zijn aangeplant op stuifzand en droge heideterreinen. Het naast gelegen Hugterbroek en In den Vloed bestaat uit moeras en bos.

- 2) In het midden bevindt zich een (Vogelrichtlijn) gebied dat bestaat uit de Weerter- en Budelbergen, de Boshoverheide, de Loozerheide en de Laurabossen. Het gebied ligt op een zandrug en bestaat voornamelijk uit naaldbos afgewisseld met loofbos. Centraal gelegen is het stuifzand- en natte- en droge heideterrein met enkele vennetjes Boshoverheide (defensieterrain).
- 3) Tenslotte bevinden zich in het zuidelijk deel aan weerszijden van de Zuid Willemsvaart de gebieden De Hoort, het Ringelsven, de Kruispeel en een aparte zone. Het Ringelsven waartoe ook de De Hoort behoort is een complex van vennen, moerassen en natte- en droge heide. Deze vennen zijn omgeven door moerasvegetaties met brede riet- en galigaangordels.

Beschrijving Natura 2000 habitattypen in Natura-2000 gebied Weerter- en Budelbergen & Ringelsven

In het noordelijk gelegen Weerterbos zijn sinds 1995 diverse (geheel verlande) vennen uitgebaggerd en sindsdien zijn hier goed ontwikkelde zwak gebufferde vennen ontstaan met vegetatie van de

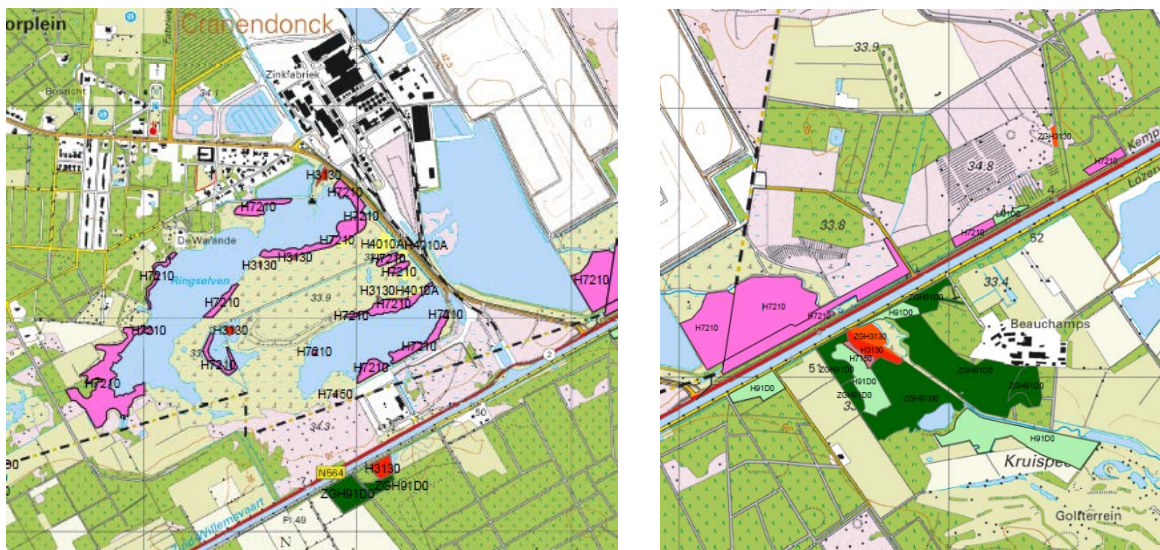
Oeverkruid-klasse (H3130). De rabattenbossen zijn merendeels verdroogd en weinig soortenrijk maar plaatselijk komen hoogveenbossen in de vorm van Zompzegge-Berkenbroekbos (H91D0) in kleine oppervlakten en op diverse locaties voor.

Figuur 4 Noordelijk deelgebied Weerter bos en habitattypen (bron provinciale bestanden)

Het in het midden gelegen gebied Weerter en Budelbergen is alleen aangewezen als vogelrichtlijngebied. De belangrijkste gebieden voor de nachtzwaluw (A224) en boomleeuwrik (A246) bevinden zich hier in het in het open landschap en in het militaire terrein Kruispeel aan de oostkant van de Laurabossen. De voorkeursbiotoop van de roodborsttapuit (A276) ligt in de meer open terreinen van de Weerter- en Budelbergen.

In het zuiden bestaat het Ringelsven uit een complex van vennen, moerassen en vochtige en droge heide. De ontgonnen vennen zijn omgeven door moerasvegetaties met brede riet- en galigaangordels (H7210).

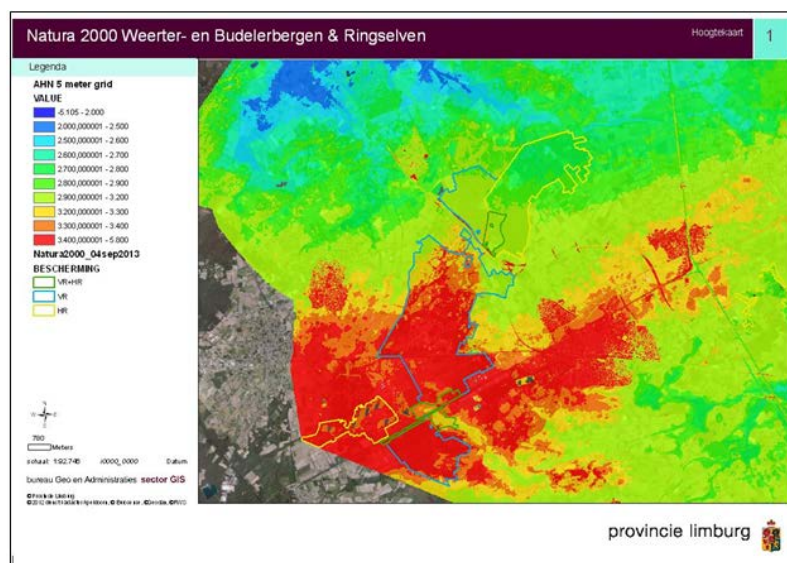

Figuur 5 en 6 Zuidelijke deelgebieden Ringelsven en Kruispeel en habitattypen (bron provinciale bestanden)

De Kruispeel bestaat uit een ven omgeven door vochtige heide, droog en nat Eiken-Berkenbos en Berken- en Elzenbroekbos (H91D0). Tenslotte komen langs de Tengelroyse Beek twee vennen van het habitattype H3130 voor.

Geologie

Het Natura 2000-gebied ligt in de Centrale slenk, ook wel Roerdalslenk genoemd. Deze slenk wordt begrensd door de Feldbissbreuk en Peelrandbreuk. Het zuidwestelijk deel van dit Natura 2000-gebied ligt op circa 37 meter +NAP dat geleidelijk afloopt naar 30 meter; het noordelijk deel ligt op ongeveer 27 meter +NAP.

Figuur 7 Hoogtekaart Weerter- en Budelbergen & Ringelsven (bron provincie Limburg)

De slenk is in de verschillend geologische perioden opgevuld. De ondergrond bestaat uit grof, grindhoudend zand (Formatie van Sterksel) waarna in de laatste ijstijd (zo'n 75.000 jaar geleden)

lokaal grof en fijn zand, soms met leem (Formatie van Eindhoven) werd afgezet. In latere perioden van de ijstijd werden humeuze veen- en leemlagen afgezet (Formatie van Asten en Twente). In de perioden die erna volgden werd door krachtige stormen en smeltwater zand verplaatst en traden inspoelingen op).

Weerterbos

De deklaag van het Weerterbos bestaat uit de Formatie van Nuenen. Hier is het dekzand deels verspoeld. Een bijzonder geomorfologisch verschijnsel is dat er een aantal pingo-ruïnes gelegen zijn. Het zijn afvoerloze laagten, die tijdens en na de laatste ijstijd door groeiende ondergrondse ijskernen zijn ontstaan. Opmerkelijk is dat onder de met veen (0,5 - 2m) opgevulde depressies in een aantal gevallen een dikke laag kalk-gyttja te vinden is.

Weerter- en Budelerbergen

Het Weerter- en Budelerbergen is een gebied dat ligt op een zandrug met lage glooiingen, bestaande uit stuifzand. Het is een door wind gevormd landschap. De ondergrond bestaat uit grove grindhoudende zandige afzettingen (Formatie van Sterksel) waarop later grof en fijn zand en leem zijn afgezet (Formatie van Eindhoven). In de laatste ijstijd, circa 10.000 jaar geleden, zijn hierop weer diverse pakketten dekzand afgezet (Formatie van Twente).

Ringselven, Kruispeel en Laurabossen

De Laurabossen liggen op een dekzandrug met een vrij vlak reliëf. De Kruispeel is een dalvormige laagte met veen. Het Ringselven is een moerassige laagte zonder randwal dat een vrij vlak reliëf heeft. Het wordt omgeven door dekzandruggen, lage landduinen met glooiingen bestaande uit stuifzand. Het afdekkende pakket behoort tot de Formatie van Bortel. Hieronder liggen fluviale en pleistocene zandige afzettingen van respectievelijk de Formaties Sterksel en Stramproy.

Bodem

De bodem van Weerter-en Budelbergen & Ringselven bestaat hoofdzakelijk uit fijn leemhoudende zandgronden met plaatselijk in de lager gelegen delen moerige veenbodems.

Weerterbos

De bodem in het Weerterbos wordt gekenmerkt door een opbouw met lemig (dek)zand en de ondergrond wordt in het algemeen getypeerd als poldervaaggronden met zandig leem. Langs de noordgrens bevinden zich enkele plekken met veldpodzol en made- en vliergronden op zand zonder humuspodzol. In het oosten bevinden zich beekerdgronden. Ter hoogte van Maarheezerveld en Hugterheide komen lemige haarpodzolgronden en gooreerdgronden voor.

Weerter- en Budelbergen

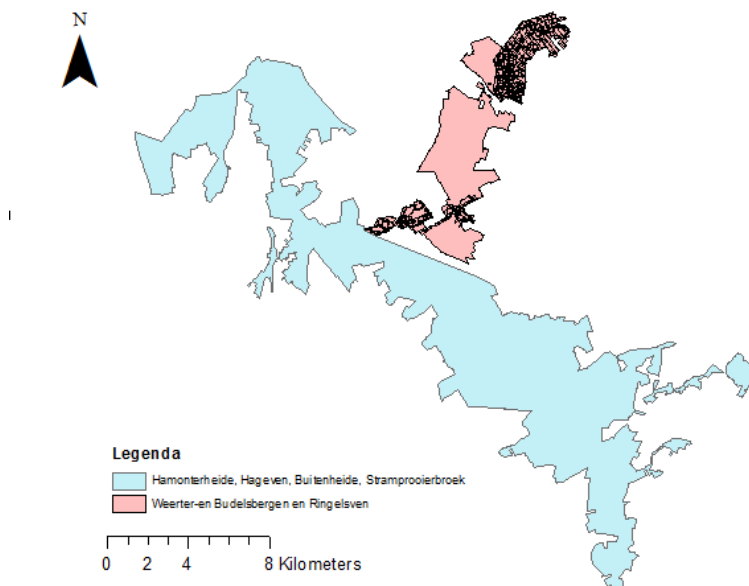
Weerter- en Budelerbergen is gelegen op een hogere gordel van zandgronden die bestaat uit leemarme tot zwak lemig fijn zand. Het is een complex van podzol- en vaaggronden (veld- en haarpodzolgronden en vlak- en duinvaaggronden) voor.

Ringelsven, kruispeel en Laurabossen

Het Ringselven bevat grotendeels veengronden met moerige (veld)podzolgronden en humuspodzol. Het westelijk deel bestaat uit vliervaaggronden. Daarnaast bestaat het westelijk deel uit vliervaaggronden. De Kruispeel bestaat uit veengronden. Eind 19e eeuw is dit gebied onteend en is restveen achtergebleven. Langs de Tungelroysche beek gaat de bodem over in moerige podzolgronden. De Laurabossen bestaan grotendeels uit leemarme tot zwak lemige veldpodzolgronden en duinvaaggrond

Relatie met buurland

Het gebied Weerterbos en Budelbergen & Ringelsven grenst in het zuiden aan het Belgische Natura 2000 vogelrichtlijngebied Hamonterheide Hageven en Dommelvallei en Stramprooierbroek en Mariahof .

Figuur 8 ligging natura 2000 gebieden (bron gisbestanden provincie Limburg en INBO)

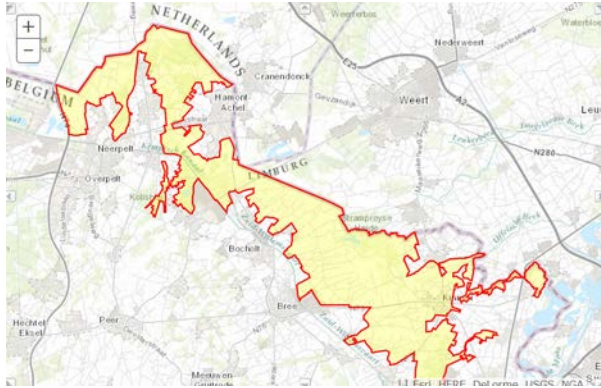
Dit gebied is aangewezen als Vogelrichtlijngebied voor de broedvogels Nachtzwaluw (A224) en Boomleeuwerik (A246). In dit gebied liggen een aantal Habitatrichtlijngebieden ingesloten zoals 'Abeek met aangrenzende moerasgebieden' (code BE2200033) en 'Hageven met Dommelvallei, Beverbeekse heide, Warmbeek en Wateringen (code BE2200032). Deze gebieden zijn eveneens aangemeld voor onder andere de habitattypen Zwakgebuffende vennen (H3130) en Galigaanmoerassen (H7210) en de broedvogels Nachtzwaluw (A224) en Boomleeuwerik (A246). Het vogelrichtlijngebied overspant de Habitatrichtlijngebieden en tussenliggende open-ruimte gebieden

Het gebied ligt in (Belgisch) Noordoost Limburg en wordt gekenmerkt door de aaneengesloten open ruimte met hierin ingebed uitgestrekte bossen, heide en moerasgebieden en noordoostwaarts lopende beekvalleien met broekbossen, moerasbiotopen graslanden en kleine landschapselementen (steilrand van het plateau, oude maasmeanders, dijken, kanalen, holle wegen, ontginningsplassen en hagen). Het gebied omvat tevens de beekvalleien van de Dommel, Abeek, Warmbeek en Itterbeek.

Het gebied rond Lozerheide en Hamonterbeek vormt een grensoverschrijdend natuurkern met het gebied Ringelsven in Nederland.

De omgeving van het Stramprooierbroek sluit aan op de Nederlandse natuurkernen van de Boshoverheide, het Wijfelterbroek en de Stramproyerheide

Natura 2000 gebied Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierbroek en Mariahof

Figuur 9 ligging Natura 2000 gebied Hamonterheide (bron standard data forms)

Het Natura 2000-gebied Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierheide en Mariahof heeft een totale omvang van 13125 hectare. Dit gebied is aangewezen voor broedvogels van bos, heide en vennen, en diverse doortrekkers en wintergasten (zie tabel).

Het Hamonterheide bestaat uit oude landduinen, heidevelden met vennen en naaldbos. Het Hageven bestaat uit droge en natte heide, vennen en rietland. Op enkele kleine plekken komt broekbos voor met wilgen en elzen. Het gebied Buitenheide wordt gedomineerd door akkers met sloten en bomenrijen en vormt een geschikt terrein voor weidevogels. De Stamprooierheide is een voormalig heide- en stuifzandgebied dat begin twintigste eeuw is beplant met grove dennen. Het gebied bestaat uit wilgenstruwelen, lage eikenbossen, open moerasvegetaties en daarnaast uit kleine heidevelden, natte hooilanden, weilanden en dennenbossen. De Mariahof bestaat uit oude zwem- en visvijvers. In 1998 is het gebied heringericht als natuurgebied. Het gebied kenmerkt zich door het open water en de moerasvegetaties. De enigszins voedselrijke plassen worden omringd door zeggenvelden en rietvegetaties. Ook komen er nog restanten van natte heide vegetaties voor. Bij de vijvers van de Mariahof komen onder andere de Roerdomp, Zomertaling en IJsvogel voor, evenals diverse soorten libellen en vlinders.

Vergelijking soorten

In onderstaande tabel zijn de soorten van de Natura 2000 gebieden Weerter en Budelbergen & Ringelsven vergeleken met de aangewezen soorten in het Natura 2000 gebied Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierheide en Mariahof. De in groen aangegeven regels geven de overeenkomstige soorten tussen de twee gebieden weer.

	nederlandse naam	Weerter-& Budelbergen	Hamonterheide
soorten			
A229	Ijsvogel		X
A021	Roerdomp		X
A224	Nachtzwaluw	X	X
A081	Bruine kiekendief		X
A037	Kleine zwaan		X
A238	Middelste bonte specht		X
A236	Zwarte specht		X
A022	Woudaap		X
A338	Grauwe klauwier		X
A246	Boomleeuwerik	X	X
A272	Blauwborst		X
A094	Visarend		X
A072	Wespendief		X
A119	Porseleinhoen		X

Tabel 1 vergelijking natura 2000 soorten (bron Standard data forms)

De soorten die zijn aangewezen voor de Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierheide en Mariahof (voor het gemak hier afgekort met “hamonterheide”) en **niet** aangewezen zijn voor de Weerterbos en Budelbergen & Ringelsven zijn⁴⁸.

A229 Ijsvogel

Leefgebied: De ijsvogel komt voor langs beken en meren, moerasgebieden, plassen, rietland en ruigten, rivieren en vennen. De ijsvogel is in het gebied waargenomen langs oude watergangen (De oude Graaf), vennen en in het zuiden Langs de Zuid-Willemsvaart. Uit de NDFF komen 156 waarnemingen met één broedpaar uit 2006, uit de provinciale broedvogelbestanden zijn geen broedgevallen in het gebied bekend. Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van de ijsvogel tenminste 40 paren vereist binnen een termijn van 5 jaren na strenge winters. In het Belgisch gebied zijn ca. 30-35 paren aanwezig. Mogelijk dat in de toekomst zich meerdere broedparen zullen vestigen. *Voorlopig is op basis van minimale aantallen broedvogels en de slappe winters geen aanwijzing noodzakelijk*

A021 Roerdomp

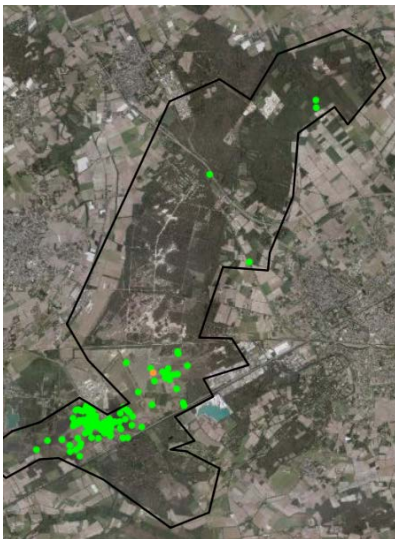
Deze vogel komt voor in moerassen, rietland en ruigten. Deze vogel broedt het liefst in periodiek overstroomt of permanent in water staand rietland van minimaal enkele jaren oud. De broedbiotoop bestaat uit (half)open waterrijke landschappen met brede zones overjarig waterriet en veel overgangen van riet naar water en/of grasland of in homogene vegetaties van lisdodde of mattenbies

⁴⁸ Voor het opvragen van de aantallen van de voorkomende vogelsoorten zijn de provinciale databestanden geraadpleegd van het jaar 1999 tot 2013. Daarnaast zijn van de laatste 10 jaar gegevens opgevraagd bij NDFF

Leefgebied: De waarnemingen van de Roerdomp van de databank van het NDFF lijken zich met name voor te komen in het zuidelijk gedeelte van het Natura 2000 gebied namelijk rondom het Ringelsven . De ontgonnen vennen van het Ringelsven zijn omgeven door moerasvegetaties met brede rietgordels. Dit komt overeen met de vereisten die de vogel stelt aan zijn (broed)biotoop. Aanwezig: De roerdomp is met 54 waarnemingen de laatste 10 jaar een regelmatige gast in het gebied. In het Belgische deelgebied is deze vogel een regelmatige broedvogel (S-IHD) . Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie ten minste 20 paren vereist (profieldocument). Uit de provinciale broedvogelbestanden volgt een aantal van 11 broedparen voor dit Natura 2000 gebied. De Roerdomp met name in het zuiden van het natura 2000 gebied waargenomen, direct grenzend aan het Belgisch natura gebied. Het is aannemelijk dat deze vogels gezamenlijk een metapopulatie vormen. *Gezien het aantal broedparen is het aan te nemen dat deze vogels gezamenlijk met de Belgische populatie een duurzame sleutelpopulatie kunnen vormen, hierdoor is aanwijzing van deze soort aan te raden .*

A081 Bruine kiekendief

Leefgebied: Voor het leefgebied van de Bruine kiekendief is voldoende grote entiteiten van vijver- en moerascomplexen en open vegetaties (heiden en graslanden), en voldoende kwalitatieve open ruimte rond de broedgebieden als foerageergebied noodzakelijk. Aanwezig: Uit de NDFF volgt 217 waarnemingen van deze soort in het gebied, hiervan zijn in 1992 en 1993, 4 broedparen gesignaleerd. Na deze data is de soort alleen jagend, of fouragerend gezien. In de Hamonterheide zijn actueel 0-2 broedparen aanwezig (beheerplan). Minimale aantal: Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van de bruine kiekendief ten minste 20 paren vereist (profieldocument). Hoewel hier geen sprake is van een duurzame sleutelpopulatie in de zin dat broedgevallen bekend zijn, blijkt uit de vele waarnemingen dat dit gebied een belangrijk foerageergebied (leefgebied) is. Deze soort verblijft met name in het zuidelijk gedeelte van het gebied relatief vlakbij de Belgische Hamonterheide . Mogelijk dat hier sprake is van een grensoverschrijdende populatie, zodat de minimale drempel van 20 paren is gehaald en dit in combinatie met de buurpopulatie wel een metapopulatie vormt wat reden kan geven tot aanwijzing. *Gezien het geschikt biotoop en het aantal waarnemingen, is de minimale drempel gehaald zeker in combinatie met het buurland. Aan te raden is de soort aan te wijzen voor dit gebied.*

Figuur 10 Waarnemingen Bruine kiekendief (groene stippen) (bron NDFF)

A037 Kleine zwaan

De Kleine zwaan is een echte wintergast in Nederland. In het zomer halfjaar is de Kleine zwaan niet in Nederland aanwezig. Leefgebied: Het voorkomen van de kleine zwaan is gebonden aan de aanwezigheid van water (slaapplaats en foerageergebied) en uitgestrekte polders of uiterwaarden (foerageergebied). Zijn voedselbiotopen zijn bij voorkeur akkers en natte, vaak ondergelopen graslanden met een korte vegetatie. De kleine zwaan zoekt zijn voedsel liever in cultuurgrasland dan in extensief beheerd grasland, dat hem meestal te ruig of te schraal is. Kleine zwanen arriveren in oktober in Nederland en verschijnen daarbij het eerst in Noord-Nederland (Lauwersmeer) en vervolgens in de randmeren. Daarna verspreiden ze zich over de akkergebieden in het noorden, de Flevopolders en Zeeland

De laatste 10 jaar zijn slechts 5 waarnemingen van de Kleine zwaan in het Natura 2000 gebied waargenomen. *Geschikt leefgebied, soort is waargenomen in het gebied, minimale aantallen van voorkomen, geen aanwijzing noodzakelijk.*

A238 Middelste bonte specht

Leefgebied: Over het algemeen vinden we de middelste Bonte specht in oude, structuurrijke loofbossen met een grote component aan Zomereik. Overige belangrijke boomsoorten kunnen zijn: Wintereik, Haagbeuk, Zoete Kers, Es en (met name in de Brabantse beekdalen).

In het natura 2000 gebied is slechts één waarneming van de Middelste bonte Specht in 2011 (NDFF), verder zijn geen gegevens bekend. In Hamonterheide zijn 5 broedparen waargenomen. *Geen aanwijzing op basis van geringe aantal waarnemingen*

A236 Zwarte specht

Leefgebied: De zwarte specht leeft in oude bossen van minimaal 100 ha, ook middeloude bossen mits oude lanen van beuk, Amerikaanse eik en eik aanwezig zijn. De soort is vrijwel exclusief aan zandgronden gebonden. De grotere boscomplexen in het Weerterbos vormen een prima biotoop voor deze soort. Aanwezigheid: Binnen het Belgisch Vogelrichtlijngebied Hamonterheide komen zo'n 19 tot 25 broedparen voor ⁴⁹. In het natura 200 gebied Weerterbos zijn door de jaren heen 15 broedparen gesignaleerd ⁵⁰. Voor een duurzame sleutelpopulatie zijn zo'n 40 broedparen vereist ⁵¹. In Hamonterheide zijn 19-25 broedparen gesignaleerd ⁵². Zwarte spechten broeden in lage dichtheden, dit maakt dat dit Natura 2000 gebied zeer geschikt is als leefgebied voor de Zwarte specht. In combinatie met de Belgische populatie vormt dit gebied een grensoverschrijdende duurzame sleutel populatie waardoor aanwijzing aan te raden is. *Gezien het geschikt leefgebied, het aantal waarnemingen van de soort (broedgevallen) en de vorming van een duurzame sleutelpopulatie in combinatie met het Belgisch Natura 2000 gebied is aanwijzing aan te raden.*

⁴⁹ S-ihd

⁵⁰ Provinciale broedbestanden

⁵¹ Profieldocument zwarte specht

⁵² S-ihd

A022 Woudaap

Leefgebied: De Woudaap vindt zijn leefgebied in oude rivierstrangen, kleiputten, visvijvers, laagveenmoerassen en voedselrijke vennen. De broedbiotoop van de Woudaap omvat met riet omzoomde oevers van zoetwatermeren en plassen en stille bochten van langzaam stromende rivieren. De vogel nestelt in moerassen met open water en overgangen tussen dichte riet- of lisdoddenvegetatie en verspreide opslag⁵³. De Woudaap zal zich met name thuis voelen in het zuiden van het Natura 2000 gebied met het complex van vennen, moerassen. Aanwezigheid: van de soort Woudaap zijn 7 waarnemingen⁵⁴ bekend waarvan geen broedgevallen waargenomen. In Hamonterheide is één broedgeval bekend in 2006. Minimale duurzame sleutelpopulatie is 20 paren, *Geschikt biotoop, soort is aanwezig, echter niet in grote getale, gezien het uitblijven van broedsucces is aanwijzing niet noodzakelijk.*

A338 Grauwe klauwier

Leefgebied: De biotoop van de Grauwe klauwier bestaat uit halfopen, structuurrijke landschappen met een rijk aanbod van grote insecten en kleine gewervelden. Het kunnen natuurgebieden zijn, vooral duin-, hoogveen- en heidegebieden. De grauwe klauwier is in Nederland een schaarse broedvogel. Het aantal broedparen is sinds de jaren zeventig van de 20e eeuw achteruitgegaan. In Nederland komt de Grauwe klauwier bijna uitsluitend voor als broedvogel op de zandgronden en daarin neemt Drenthe een belangrijke plaats in⁵⁵. Aanwezigheid: De laatste 10 jaar zijn slechts drie waarnemingen waarvan geen broedgevallen. Het Natura 2000 gebied Hamonterheide heeft slechts één broedpaar⁵⁶. Minimale aantal: Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van de grauwe klauwier ten minste 40 paren vereist⁵⁷, dit getal wordt niet behaald. De soort is met name in het Natura 2000 gebied de Maasduinen waargenomen en ondervindt daar een positieve ontwikkeling. Het is niet onwaarschijnlijk dat verspreiding vanuit dit gebied zal plaatsvinden richting het Natura 2000 gebied de Weerterbergen⁵⁸. *Op basis van minimale aantallen waarneming van (broed)vogels is geen aanwijzing noodzakelijk. Aangeraden wordt de waarnemingen van de Grauwe klauwier in dit gebied de komende jaren te monitoren gezien het binnenlands succes in het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Maasduinen.*

A272 Blauwborst

Leefgebied: Deze vogel broedt in verruigd rietland met wilgenopslag, moerasstruwelen of niet te dicht Wilgen- en Elzenbroekbos. In agrarisch cultuurland nestelt de soort in verruigde slootranden en koolzaadakkers. Belangrijk voor de Blauwborst is een combinatie van kale bodem voor gebruik als voedselplek, dichte vegetatie voor zijn nestplaats en opgaande elementen zoals struiken voor zijn zang- en uitkijkpost. Het nest wordt gebouwd in de dichte vegetatie of rietruigte, op of net boven de bodem, of in een ondiepe holte langs een oever. De voedselbiotoop bestaat uit slikkige oevers, kale plekken op de bodem of lage ondergroei⁵⁹. In het gebied de Weerterbergen zal met name het zuidelijke gedeelte geschikt zijn met rietland en moeras. Aanwezig: De Blauwborst komt verspreid

⁵³ Profieldocument?

⁵⁴ www.ndff.nl

⁵⁵ http://nl.wikipedia.org/wiki/Grauwe_klauwier

⁵⁶ S-ihd

⁵⁷ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A338.pdf

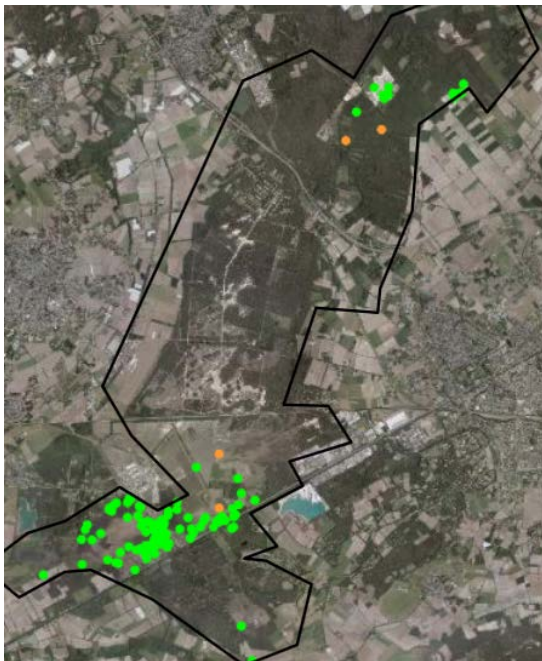
⁵⁸ Mondelinge mededeling L. Janssen

⁵⁹ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A272.pdf

broedend in het Belgisch gebied voor met in totaal zo'n 55-60 broedparen en zit onder andere in het Hageven en het complex Luysen-Mariahof Stramprooierbroek ⁶⁰.

In de provinciale broedvogelbestanden komen 15 broedparen in het Nederlandse gedeelte voor. In de NDFF zijn de laatste 10 jaar 250 waarnemingen van deze soort in het gebied bekend. Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een sleutelpopulatie ten minste 100 paren vereist ⁶¹. In Hamonterheide zijn ca 55 broedparen waargenomen. *In combinatie met de grensoverschrijdende populatie in het Natura 2000 gebied Hamonterheide vormt deze soort mogelijk een duurzame sleutelpopulatie kunnen vormen. Hierdoor is aanwijzing van deze soort aan te raden.*

In onderstaand figuur zijn de waarnemingen (groene en oranje stippen) van de soort Blauwborst van de laatste 10 jaar (NDFF) verbeeld

Figuur 11 waarnemingen Blauwborst (groene stippen) bron NDFF

A094 Visarend

Leefgebied: De favoriete voedselbiotopen van de Visarend zijn vooral zoete wateren, die door bomen omzoomd worden of afwisselen met moerasbos. Waarschijnlijk gaat zijn voorkeur uit naar plassen in de uiterwaarden en het Beneden Rivierengebied. Visarenden zijn daarnaast ook te zien op grote meren, op visvijvers en op infiltratieplassen in de duinen.. ⁶². Aanwezig. De laatste 10 jaar zijn ca 60 waarnemingen van de Visarend in het gebied waargenomen ⁶³. Het Belgisch gebied heeft de soort uiteindelijk niet aangewezen voor de Hamonterheide (in tegenstelling tot wat in de standard dataforms ingevuld was. Minimum aantal: instandhoudingsdoelstelling van de visarend is behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 110 vogels (seizoensmaximum) ⁶⁴. *Geschikt biotoop, soort is aanwezig in het gebied, minimaal aantal is niet gehaald, geen aanwijzing noodzakelijk.*

⁶⁰ S-IHD

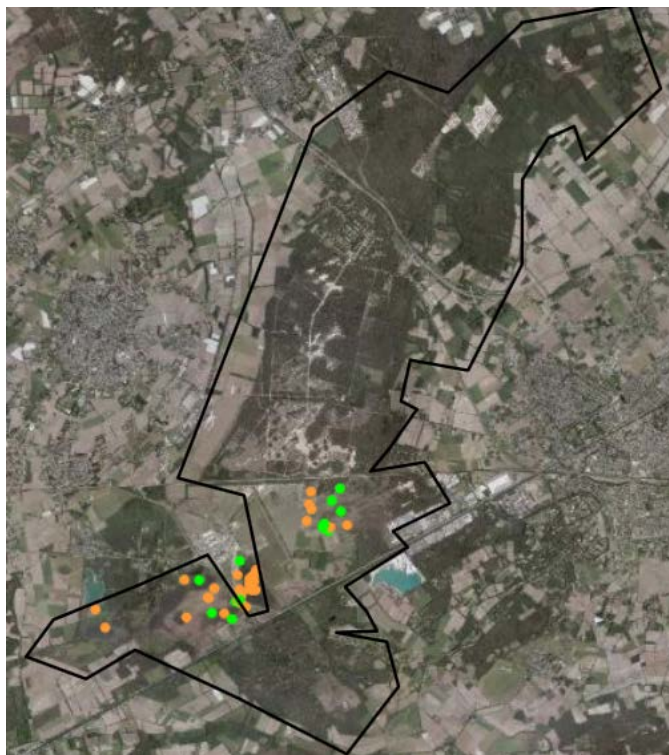
⁶¹ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A272.pdf

⁶² http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A094.pdf

⁶³ www.ndff.nl

⁶⁴ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A094.pdf

In onderstaand figuur zijn de waarnemingen (groene en oranje stippen) van de soort visarend van de laatste 10 jaar (NDFF) verbeeld

Figuur 12 waarnemingen visarend (bron www.ndff.nl)

(A072) Wespendif

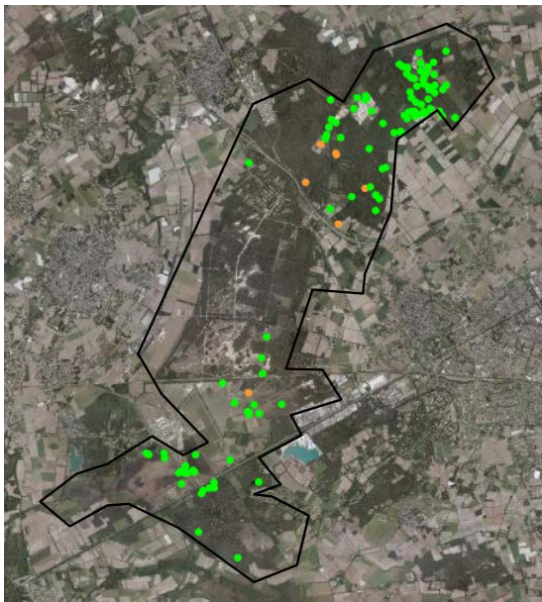
Leefgebied: Boscomplexen met overgangen naar vijvers of graslanden/heiden vormen een goed leefgebied voor de soort. De wespendif is overwegend een bosbewoner, met een voorkeur voor minstens 250 ha grote en minstens 40 jaar oude bossen op zandgrond. De vogel lijkt enige afwisseling met andere gebieden op prijs te stellen. Dat kunnen vennen zijn, stukken heide, beekdalen, natte bosdelen of extensief onderhouden graslanden.⁶⁵ De wespendif komt verspreid voor binnen het Belgisch Vogelrichtlijngebied met zo'n 23—29 broedparen

⁶⁵ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A072.pdf

In het Natura 2000 gebied Weerter- en Budelbergen & Ringelsven worden 145 waarnemingen van de soort Wespendif⁶⁶ waarvan in 1991, 1996 en 2013 broedgevallen gesignaleerd zijn. Voor behoud van de broedvogelpopulatie van de Wespendif zijn populaties nodig die ieder uit tenminste 20 paren bestaan.⁶⁷

Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, Op basis van minimale aantallen broedvogels is aanwijzing mogelijk noodzakelijk . In combinatie met de grensoverschrijdende populatie in het Natura 2000 gebied Hamonterheide vormt deze soort mogelijk een duurzame sleutelpopulatie waardoor aanwijzing aan te raden is.

In onderstaand figuur zijn de waarnemingen (groene en oranje stippen) van de soort visarend van de laatste 10 jaar (NDFF) verbeeld

Figuur 13 Wespendif (bron NDFF)

A119 Porseleinhoen

Leefgebied: De broedbiotoop van het porseleinhoen bestaat uit open moerassige terreinen van minimaal 1-2 ha met matig voedselrijk water. De vogel zoekt een permanent (of periodiek) natte situatie van ongeveer 10 tot 35 cm diep water op met een weelderige vegetatie van biezen, zeggen, lisdodden en andere moerasplanten. Naast moerassen zijn ook laat in het voorjaar geïnundeerde uiterwaarden (graslanden) geschikt als broedbiotoop⁶⁸. Het natura 2000 gebied de Weerter- en Budelbergen zou geschikt kunnen zijn als leefgebied (dit komt overeen met de vereisten van de Roerdomp). **Aanwezigheid:** In het Nederlandse deel zijn geen exemplaren van de soort in het Nederlandse deel waargenomen. In Hamonterheide zijn 1 tot 2 broedparen aanwezig *Geschikt biotoop, geen aanwezigheid van de soort in het gebied, geen aanwijzing noodzakelijk.*

⁶⁶ www.ndff.nl

⁶⁷ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A072.pdf

⁶⁸ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A119.pdf

A192 Dougalls Stern

Leefgebied: Geen geschikt biotoop. In Europa komt de Dougalls stern alleen in het Verenigd Koninkrijk en Ierland voor aan zee-kusten en op begroeide eilandjes⁶⁹. Aanwezigheid: Geen exemplaren van de soort waargenomen in de Nederlandse gebied. In Hamonterheide wordt in de beheerplannen geen melding meer gemaakt (noch waarnemingen aangegeven) over de Dougalls stern. *Geen geschikt biotoop, geen aanwezigheid van de soort in het gebied, geen aanwijzing noodzakelijk.*

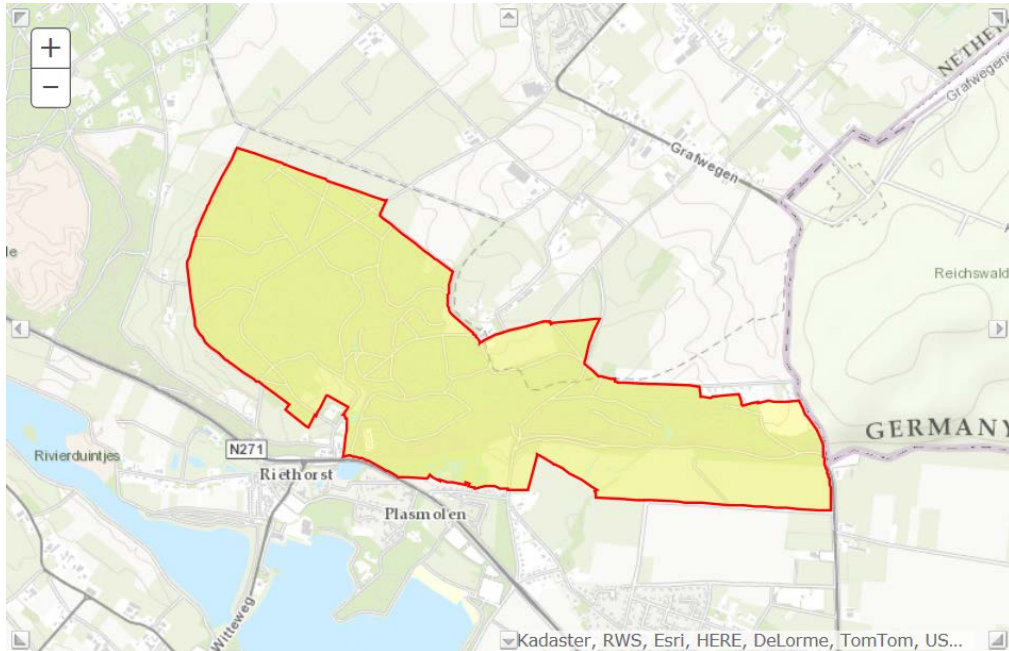
⁶⁹ http://nl.wikipedia.org/wiki/Dougalls_stern

Bijlage 4

Cluster Sint-Jansberg-Reichswald

Cluster Sint-Jansberg-Reichswald

Natura 2000 gebied Sint Jansberg

Figuur 1 Natura 2000 gebied Sint Jansberg (bron: natura 2000 viewer)

Kenschets

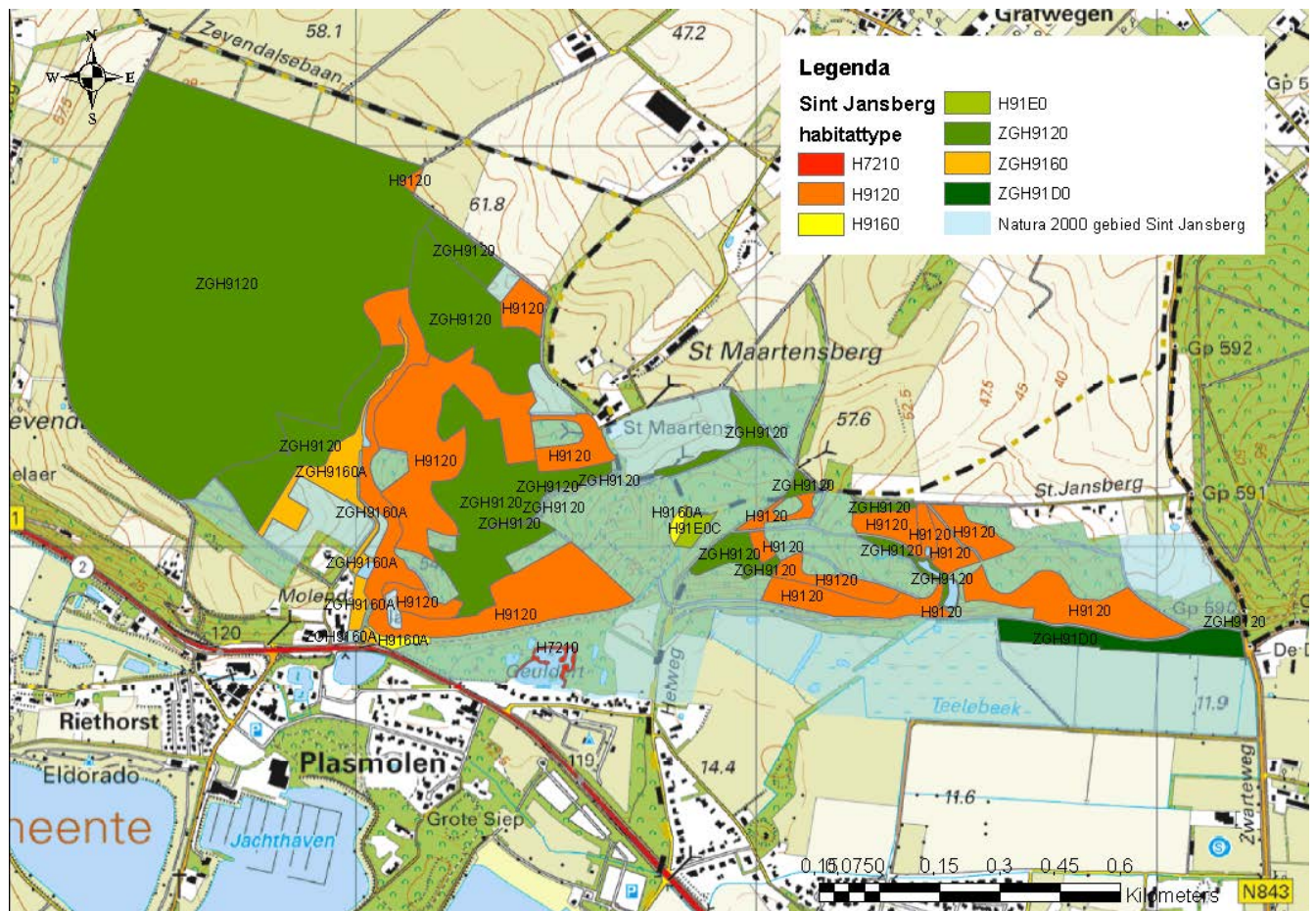
Het Natura 2000-gebied de Sint Jansberg is een voormalig landgoed met hellingbossen, bronnen, beekjes en vijvers en heeft een oppervlakte van 226 ha. Het gebied is in Noord-Limburg gelegen op de overgang van een stuwwal van Nijmegen naar het Maasdal (een klein gedeelte binnen de begrenzing bevindt zich in de provincie Gelderland). Het gebied ligt in drie gemeenten te weten Mook en Middelaar, Gennep en Groesbeek. Het gebied bevindt zich ten noorden van de provinciale weg Venlo - Nijmegen (N271) en het plaatsje Plasmolen. In het oosten grenst het gebied aan het Duitse Reichswald en in het westen aan het Zevendal en de Mookerheide. Ten zuiden van het gebied, ligt de Mookerplas. De stuwwal binnen het Natura 2000-gebied bevat een drietal toppen, van oost naar west Kiekberg (77m), de Jansberg (59m), en de Maartensberg (66m). Aan de voet van Sint Jansberg ligt de Geuldert.

Natuurwaarden

De belangrijkste natuurwaarden van het gebied vormen de bronbossen en de rijkdom aan oud-bossoorten. Anders dan in veel aangrenzende delen van het Duitse Reichswald is de Sint Jansberg vooral bedekt met loofbos. Het overgrote deel van de loofbossen behoort tot het Beuken-eikenbossen met hulst (H9120). De wintereik komt regelmatig voor en is voor bosbouwkundige doeleinden aangeplant. Verder zijn de Beuk, Zomereik, Tamme kastanje en de Mispel ook regelmatig voorkomende soorten.

Aan de voet van de stuwwal ontstonden in de loop van de tijd drassige heide, broekbos en (tril)veenmoerassen die onder invloed stonden van beekwater, grondwater in het Maasdal en kwel

vanuit de stuwwal. In het moerasgebied, waaronder het oostelijk gelegen gebied de Diepen, trad plaatselijk vervening op die inmiddels is ontgonnen. Het habitattype vochtige alluviale bossen (H91E0) komt nog steeds op plekken aan de voet van de stuwwal voor. Dit habitattype vormt het leefgebied voor de zeggekorfslak (H1016). De plas Geuldert is een uitgegraven veenrestant waar het habitattype galigaanmoerassen (H7120) voorkomt. Daarnaast werd in 2005 in de Geuldert de Zeggekorfslak (H1016) gevonden en hebben de hellingbossen potentie als leefgebied voor het Vliegend hert (H1083).

Natura 2000 Sint Jansberg met habitattypen (bron provinciale databestanden).

Abiotiek

Geologie en geomorfologie

De stuwwal van Nijmegen is gedeeltelijk aanwezig in het Natura 2000 gebied en heeft een hoogte van ongeveer 77 meter. Deze stuwwal is ontstaan in de voorlaatste ijstijd. Een gletsjertong heeft vanaf het noordoosten grind, zand en leem in verschillende richtingen afgezet. De drietal toppen, De Jansberg, Kiekberg en Maartensberg behoren tot deze stuwwal. Door het landijs werd de Maas en de Rijn naar het westen afgebogen. In de rivierdalen is destijds grind en zand afgezet. Door het smelten van het ijs en solifluctie (het vloeien van ontdooide grond) zijn diepe droogdalen uitgesleten.

In het Weichselien heeft de wind löss en zand afgezet in de luwte van de heuvels en het reliëf afgevlakt. Door de Maas is nog rivierklei afgezet op de grove zanden. De Maas was toen nog een vlechtende rivier en had talloze geulen met steile randen en plateaus. Over dit geulenpatroon is

rivierzand afgezet, genaamd het rivierstuifzand. Relicten hiervan zijn de terreinen Zevenbergen en Rivierduintjes. Deze relictten behoren niet tot het Natura 2000-gebied. In de geulen achter deze duintjes stagneerde het water en kon er veengroei optreden. De Geuldert en De Diepen zijn overgebleven veenrestanten.

Bodem

De hoogste delen van het gebied hebben een holtpodzolprofiel en een lage grondwater stand. De holtpodzolgrond heeft zich ontwikkeld in grindhoudend, leemarm of zwak- lemig, grof zand. Op die plekken is het habitattype Beuken-eikenbossen met hulst (H9120) te vinden. De lössbodem op de hellingen is plaatselijk nat door de aanwezigheid van een schijngrondwaterspiegel.

Aan de voet van de Sint Jansberg ligt over de hele breedte van het gebied een strook Gooreerdgrond met moerig materiaal beginnend op een diepte van 40 tot 80 cm diepte. De laag moerig materiaal heeft doorgaans een dikte van 15 tot 40 cm. Ten zuiden van deze Gooreerdgrond liggen verschillende bodemsoorten naast elkaar.

Hydrologie

Binnen het Sint Jansberg-complex zelf liggen van west naar oost een drietal brongebieden, het dal van de Molenbeek, de Helkuil met de Helbeek en de Drie Meertjes. Deze meertjes zijn feitelijk gestuwde bronvijvers die in het verleden waarschijnlijk dienden om de watertoevoer voor de watermolens te garanderen. Het water uit de bronnen is afkomstig uit de eerste grondwaterspiegel die bovenop een ondoordringbare leemlaag ligt. Waar de leemlaag door de scheve afzettingen in de stuwwal aan de oppervlakte komt vloeit het water weg uit een bron of spreng (zie hydrologie). Dit zijn gegraven beken voor het aftappen van grondwater ten behoeve van industrieel gebruik of de verfraaiing van landgoederen. De naam van de Molenbeek, de watermolen en molenvijvers bij Plasmolen en het opgestuwde karakter van de Helbeek herinneren aan de vroegere functie van de beekjes.

Karakteristiek van de stuwwallen zijn de scheefgestelde lagen in de bodem. Bij de slechtdoorlatende lagen treedt het afstromende grondwater uit in de vorm van bron- en kwelzones. In het gebied liggen verschillende brongebieden en veenmoerassen. Aan de voet van het gebied, bij Plasmolen, ligt een moerassige laagte. Er zijn veelal steile hellingen en daardoor scherpe overgangen aanwezig van droog naar zeer nat.

Aan de voet van de Sint Jansberg en het Reichswald liggen laagtes met de namen Geuldert, de Diepen en het Koningsven, waar water afkomstig uit de stuwwal uittreedt. Hier kwamen tot aan de Tweede Wereldoorlog voedselarme en botanisch rijke moerassen voor. Hiervan zijn allen nog restanten in de Geuldert aanwezig. Tegenwoordig zijn deze gebieden sterk verdroogd.

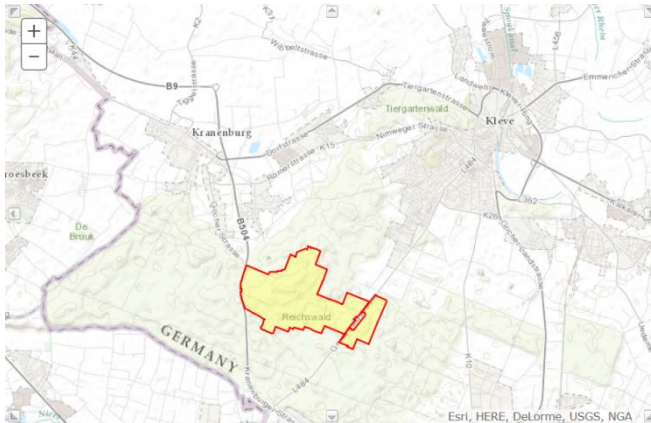
Relatie met buurland

Het Duitse Natura 2000 gebied Reichswald maakt onderdeel uit van een groter boscomplex en ligt ten oosten van het (op ongeveer 8 kilometer gelegen) Limburgse Natura 200 gebied Sint Jansberg. Het aangewezen Natura 2000-gebied Reichswald maakt deel uit van een groter boscomplex dat zich met name uitstrekt naar het zuiden en westen, waar het bos verbonden is met Nederland

Natura 2000 gebied Reichswald

Kenschets

Het 582 hectare grote natuurgebied Reichswald is gelegen in de Kreis Kleve. Het Reichswald is door het westelijk gelegen bosgebied verbonden met Nederland ter hoogte van de

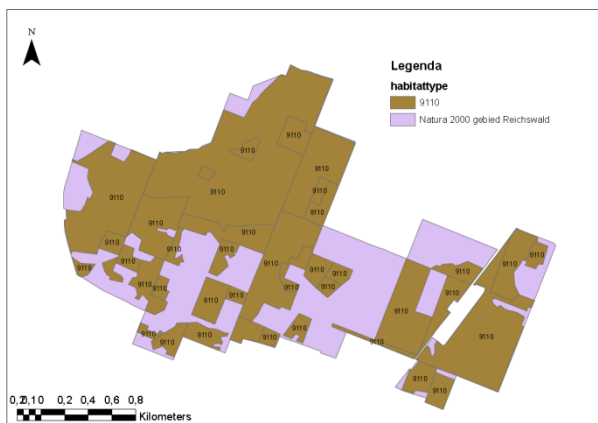

grens tussen de provincies Limburg en Gelderland en ligt ongeveer 8 kilometer ten van het Natura 2000-gebied Sint Jansberg. De aanwijzing van het gebied is er in het bijzonder op gebaseerd dat dit het grootste, overwegend gesloten en voornamelijk door loofbomen gedomineerde oud-bosgebied is in het Klever Reichswald, dat in de NederRijnvallei van grote betekenis is.

[Natura 2000 gebied Reichswald \(bron Natura 2000 viewer\)](#)

Natuurwaarden

Het ten zuidwesten van Kleve gelegen, door loofbomen gedomineerde natuurgebied is gelegen op de

hoge delen van de Neder-Rijnse vallei, op grind en zand gelegen en met zandige löss van glaciële oorsprong. Het centrale of noordelijke deel evenals het oostelijk deelgebied wordt grotendeels door oude Beuken- en Eikenbossen (H9110) ingenomen.

Figuur Natura 2000 Reichswald habitattypen (bron provinciale bestanden)

Het gebied herbergt twee bijzondere bossen "Geldenberg" en "Rehsohl" met een grootte van resp. ongeveer 22 ha en 27 ha. Het zijn overwegend door beuken en eiken gedomineerde loofboscomplexen dat behoort tot de hoge delen van de Neder-Rijn (en met zanderige löss overstoven). Hier ligt het zwaartepunt van de ongeveer 160 tot 200 jaar oude Beuken- en Eikenbossen. Het bosbestand met een variabele leeftijdsopbouw wordt grotendeels overheerst door Beuken, maar in sommige delen is een groot aandeel Zomer- en Wintereiken aanwezig. Daarnaast bevinden zich ook naaldbossen. De vogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen zijn de Zwarte specht (A236) en de Wespendif (A072) en de Wielewaal (A337).

In onderstaande tabel 1 worden de habitattypen van het Nederlandse Natura 2000 gebied Sint Jansberg vergeleken met de aangewezen habitattypen van het aangrenzende Duitse Natura 2000 gebied Reichswald.

habitattypen	Nederlandse naam	Sint Jansberg	Reichswald
H7210	kalkhoudende moerassen	X	
H9110	Veldbies-beukenbossen		X
H9120	Beuken-eikenbossen met Hulst	X	
H91E0	Vochtige alluviale bossen	X	

Tabel 1 habitattypen Sint Jansberg en Reichswald (bron sdf)

Het (enige) habitatype waarvoor het Natura 2000 gebied Sint Jansberg **niet** is aangewezen is

H9110 Veldbies-Beukenbossen

Atlantische referentielijst : het habitatype komt voor op de lijst. Dit habitatype omvat beukenbossen op zure, lemige vaak stenige bodems. De ondergroei wordt gekenmerkt door planten als Witte veldbies en vaak vergezeld door Adelaarsvaren, Gewone bosbes en Bochtige smeie. Het ontwikkelt zich voornamelijk in zones met een koel en vochtig subklimaat en komt wijd verbreid voor in Wallonië, Duitsland en Frankrijk. De associatie is in Nederland gebonden aan vuursteenalluvium dat is ontstaan door verwerking van kalksteen. Het voorkomen van dit bostype in ons land is nagenoeg beperkt tot één type groeiplaats dat vanuit Europees perspectief gezien zeer atypisch is: de vuursteenalluviumgronden die, al dan niet afgedekt met een dun laagje lössleem, te vinden zijn op het plateau van Vijlen en de omgeving van Eperheide.⁷⁰

Uit de provinciale databestanden komt het habitatype H9110 niet voren. Ook de gegevens van de Landelijke vegetatiedatabank geven geen waarnemingen van de kenmerkende plantengemeenschappen weer.

Geen geschikt biotoop vanwege het ontbreken van vuursteenalluvium in de ondergrond, habitatype heeft noordelijk grens in Zuid-Limburg bereikt.

Vergelijking soorten

In onderstaande tabel 2 zijn de soorten van de Natura 2000 gebieden Sint Jansberg vergeleken met het Reichswald.

Soorten		Sint Jansberg	Reichswald
1083	Vliegend hert	X	X
1016	Zeggekorfslak	X	
A236	Zwarte specht		X
A337	Wielewaal		X
A072	Wespendief		X

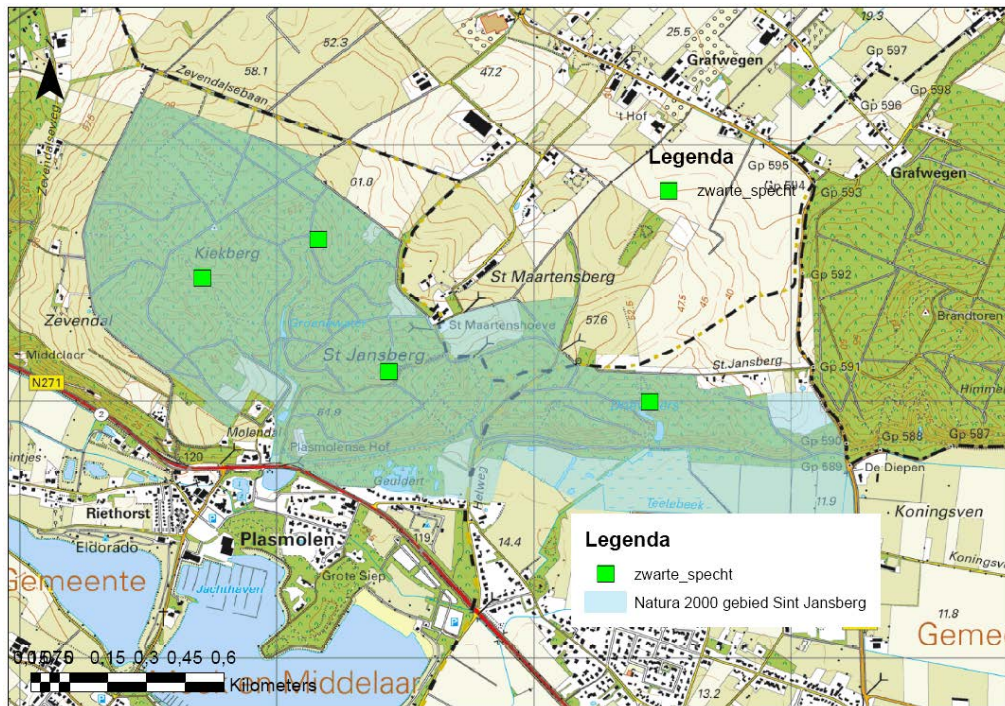
Tabel 2 aanwijzing soorten natura 200 gebieden Sint Jansberg en Reichswald (bron sdf)

De soorten die zijn aangewezen voor Reichswald en **niet** aangewezen zijn voor Sint Jansberg zijn

⁷⁰ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitatype_9110.

N.B. Voor het Duitse gebied Reichswald zijn geen gegevens van aantal exemplaren (broed)vogels bekend .

(A236) Zwarte specht

Figuur Zwarte specht broedgevallen (provinciale broedvogelbestanden)

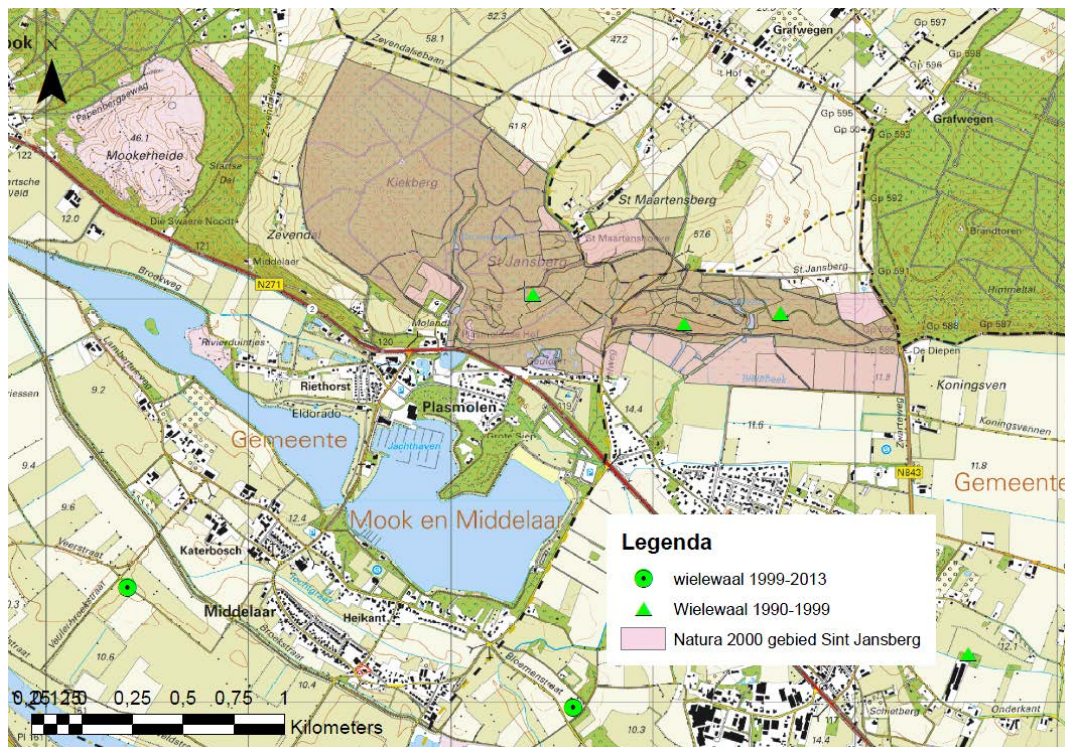
Aanwezig: In de afgelopen 15 jaar zijn 5 broedparen van de Zwarte specht waargenomen ⁷¹. Mogelijk dat het aantal beschikbare territoria in dit gebied voor de soort met 5 broedparen zijn maximum heeft bereikt. Voor een duurzame sleutelpopulatie zijn zo'n 40 broedparen vereist. Aangeraden wordt om een inventarisatie-onderzoek uit te voeren gezamenlijk in het in het Duitse en Nederlandse Natura 2000 gebied om te bepalen of hier sprake is van een populatie die kwalificeert. *Geschied leefgebied, soort is aanwezig, geen data minimale aantallen voor sleutelpopulatie bekend, voorsnog geen aanwijzing, inventarisatie onderzoek aangeraden*

A337 Wielewaal

De Wielewaal is een bosbewoner met een voorkeur voor beboste gebieden met loofbos. Naast voornamelijk insecten eet de Wielewaal ook hoeveelheden vruchten tijdens de broedperiode. Vóór 1950 was de wielewaal een vrij algemene bos vogel. Tussen de jaren 1960 en 2000 waren de aantallen wisselvallig. Het in het verleden rooien van hoogstamboomgaarden had een negatief effect ⁷². Eind jaren 1980 schatte men het aantal op circa 8500 broedvogels. Volgens SOVON daalde het broedvogelbestand in de periode 1990-2007. Rond 2007 broedden er nog ongeveer 4500 paar in Nederland

⁷¹ Provinciale broedvogelbestanden 1999-2013

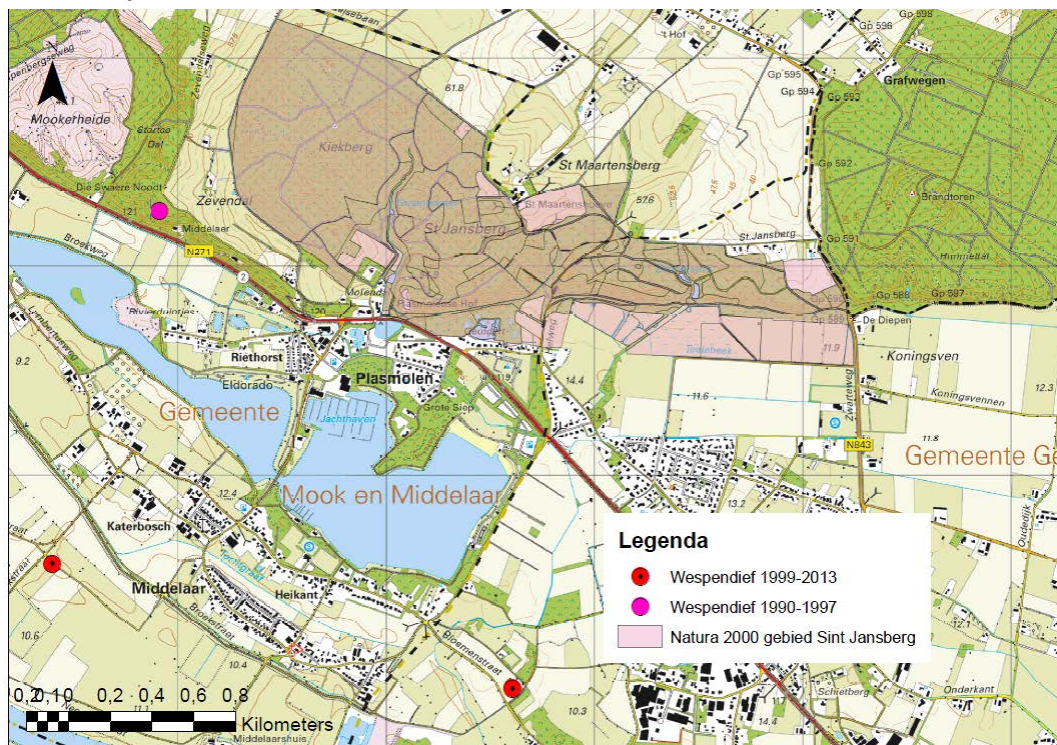
⁷² www.wikipedia.nl/Wielewaal

Figuur Wielewaal (provinciale broedvogelbestanden)

Uit de provinciale (broedvogel)bestanden valt op te maken dat de soort in de jaren 90 regelmatig in het Natura 2000 gebied heeft gebroed. Van 1999 tot 2013 heeft het broeden zich verplaatst naar het zuiden van het Natura 2000 gebied, buiten de begrenzing. Uit de databestanden van NDFF komen in het gebied geen waarnemingen voor in de laatste 3 jaar. Het voorkomen van koppels Wielewalen is zeer bijzonder te noemen, deze soort is in Nederland zeldzaam en staat vermeld op de Nederlandse Rode Lijst (categorie 'kwetsbaar'). *Geschikt biotoop, de soort is aanwezig geweest. Op basis van het voorkomen van minimale aantallen broedvogels, gelegen buiten de begrenzing, is geen aanwijzing noodzakelijk*

A072 Wespendif

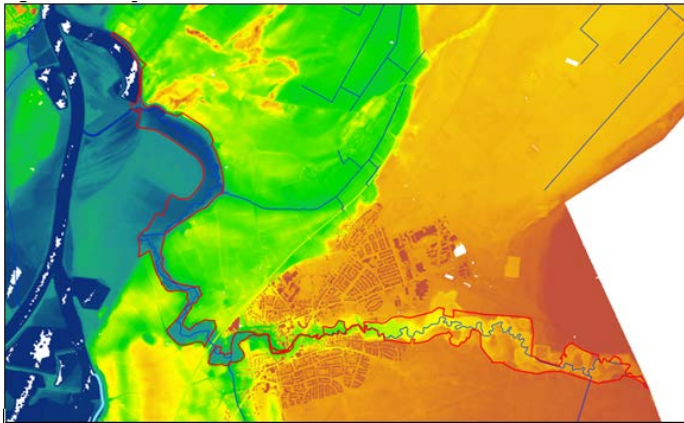
Figuur Wespendif broedgevallen (provinciale broedvogelbestanden)

Uit de provinciale bestanden blijkt dat de Wespendif met name in de directe omgeving ten westen en ten zuiden van het natura 2000 gebied Sint-Jansberg broedplaatsen heeft, allen buiten de begrenzing van het Natura 2000 gebied (zie figuur). Volgens het profieldocument zou een duurzame sleutelpopulatie uit tenminste 20 paren bestaan⁷³. Aangeraden wordt om een inventarisatie-onderzoek uit te voeren gezamenlijk in het in het Duitse en Nederlandse Natura 2000 gebied om te bepalen of hier sprake is van een populatie die kwalificeert. *Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, geen data minimale aantallen voor sleutelpopulatie bekend, vooralsnog geen aanwijzing, inventarisatie onderzoek aangeraden*

⁷³ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A072.pdf

Bijlage 5

Cluster Swalmdal-Elmpter-Schwalmbruch

Figuur 2 Hoogtekaart Swalmdal (bron beheerplan)

Geomorfologie (beheerplan)

De Swalm heeft loodrecht op het terrassenlandschap van de Maas een diep en steil dal laten ontstaan. De beek ligt diep ingesneden in het Maasterrassenlandschap op de overgang van het plateau tussen Maas en Rijn naar het Maasdal. De steilranden van deze terrassen zijn goed herkenbaar aan de hoogteverschillen. Het grofzandige hoogterras ligt op 60-65 m boven NAP. Het dal is hier breed en ongeveer 20 m diep ingesneden. Op de overgang van dit hoogterras naar het middenteras stroomt de Swalm Nederland binnen. Hier snijdt de beek zich steeds dieper in het middenteras op een hoogte van 25-30 m boven NAP. Het dal is hier smaller (< 100 m) en heeft zich zo'n 3-4 m diep ingesneden. De ondergrond bestaat uit zandige Maasafzettingen met grindlagen, leem en veen. Op veel plaatsen zijn de afzettingen overstoven met dekzand. Vanaf Swalmen snijdt de beek zich verder in het zandige en kleiige laagterras in op 20-25 m boven NAP. Uiteindelijk mondt de Swalm uit in een oude Maasarm op zo'n 15-20 meter boven NAP. Het doorsnijden van deze terrassen heeft een grote invloed op het karakter van de beek. Ze wordt daarom beschouwd als een laaglandbeek die plaatselijk het karakter heeft van een heuvellandbeek. Op sommige plaatsen heeft ze een hogere stroomsnelheid, liggen er grindbanken en is de diepte gering⁷⁶.

Het Duitse traject van de Swalm heeft grotendeels een noordwestelijke stromingsrichting. Bij Brüggen buigt de Swalm naar het westen af. Het Nederlandse traject van de rivier heeft grotendeels een oost-westelijke stromingsrichting.

Bodem (beheerplan)

Binnen het Natura 2000-gebied bestaat de bodem bovenstrooms van Swalmen voornamelijk uit kalkloze poldervaaggronden en moerige eerdgronden en daarnaast nog kleine stukjes vorstvaaggronden. De Swalm heeft als bodemsubstraat fijn en grof zand met plaatselijk grind en stenen. Benedenstrooms in het Maas- en Swalmdal bestaat de bodem uit klei- en zandafzettingen van de Maas, zoals kalkhoudende ooivaaggronden en licht zavel. Duinvaaggronden en haarpodzolgronden komen voor in het rivierduin de Donderberg.

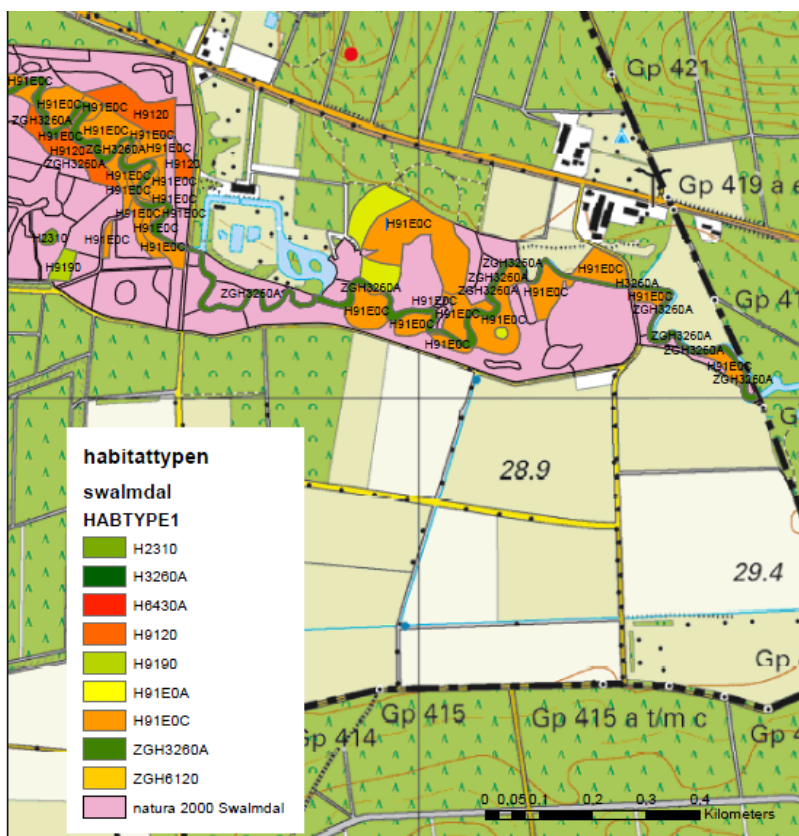
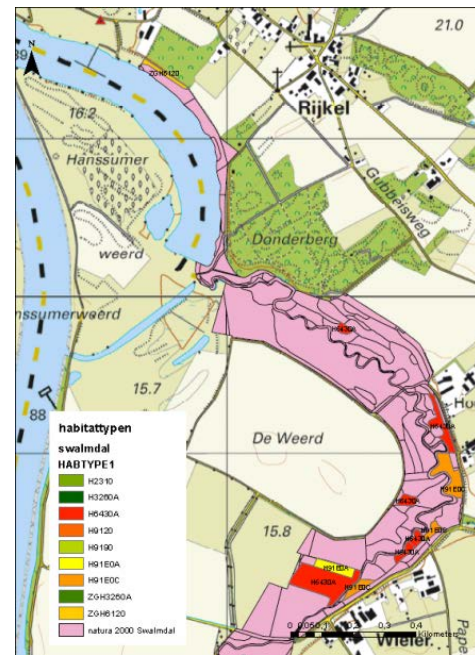
Natuurwaarden⁷⁷

⁷⁶ PAS

⁷⁷ PAS

Het dal van de Swalm betreft een kleinschalig half-natuurlijke rivierdal. Stroomopwaarts van Swalmen is het dal overwegend bebost, waarbij met name aan de voet van de terrassen, bron- en kwelsituaties voordoen. Hier bevinden zich beekbegeleidende broekbossen behorend tot het habitatype vochtige alluviale bossen (H91E0). In deze bosgemeenschap kan Moeraszegge in de ondergroei domineren welk een geschikt leefmilieu biedt voor de Zeggekorfslak (H1016).

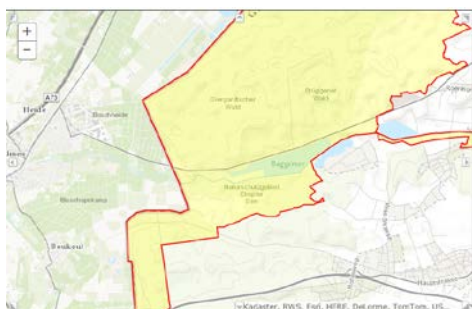
Stroomafwaarts van Swalmen stroomt de beek door een overwegend open landschap, met kwelrijke dotterbloemhooilanden en moerasruigten (Provincie Limburg, 2013). In het Swalmdal komen, naast de bronbossen, botanisch waardevolle natte graslanden en kwelmoerassen voor. Van belang ook is de vegetatie in de Swalm zelf, met soorten als Vlottende waterranonkel en Haaksterrenkroos. Deze soorten zijn kenmerkend voor het verbond van Grote waterranonkel, dat deel uitmaakt van habitatype (H3260) Sinds 1999 behoort de Swalm tot het leefgebied van de bever (H1337).

Figuren 3 en 4 Habitattypen Swalmdal (bron provinciale databestanden)

Van de stroomdalvegetatie (H6120) op de oeverwallen is helaas niet veel meer over. De weinige restanten van schraalland zijn te vinden in de nabijheid van de ruïne van een kasteeltoren, en aan de voet van de Donderberg, een overstoven steile terrasrand op de oostelijke oever van de Maas even te noorden van de monding van de Swalm.

Het Swalmdal grenst aan het Duitse Natura 2000 gebied Elmpter Schwalmbruch die de benedenloop van het riviertje de Schwalm omvat. Het Elmpter Schwalmbruch is als Natura 2000 gebied aangewezen als Habitatrictlijngebied en maakt onderdeel uit van het overkoepelend Vogelrichtlijngebied “Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald und Meinweg”. Het Elmpter Schwalmbruch sluit bovenstreams, oostelijk aan op het Nederlandse Natura 2000-gebied Swalmdal.

Kenschets

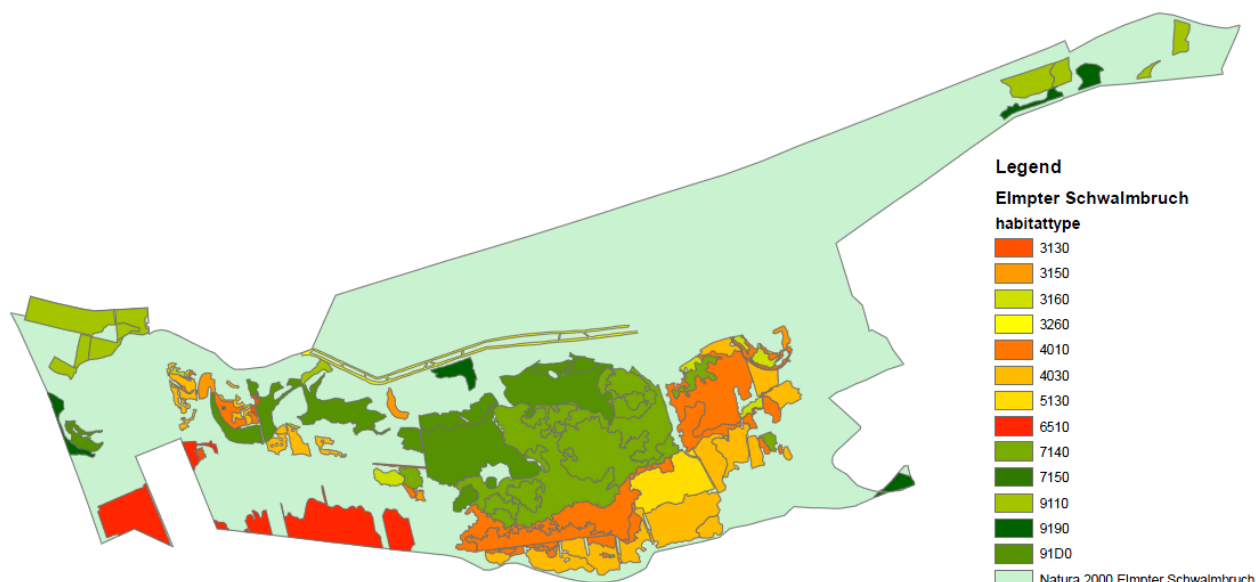
Het 295 ha. Natura 2000 gebied Elmpter Schwalmbruch is gelegen binnen de gemeente Niederkrüchten in de Kreis Viersen, ten zuiden van de provinciale weg van Swalmen naar Brüggen.. Het gebied is in het westen begrensd door de staatsgrens en het oosten begrenst door het (vakantie)dorp Venekoten. De Schwalm is in dit gebied voornamelijk rechtgetrokken. Ten noorden en ten zuiden van de Schwalm bevinden zich drassige, verzandde dode rivierarmen met moerasbossen. In het centrum van dit gebied bevindt zich een 65 ha groot veenmoeras. Dit is het enige restant van de vroegere wijd verspreide veenmoerassen in het dal van de Schwalm.

Ter hoogte van het Elmpter Schwalmburch doorsnijdt de Swalm het hoogterras van de Maas. Op de hoogste delen van het gebied komt droge tot vochtige heidevelden voor met veel jeneverbessen die na een steilrand vrij abrupt overgaan in natte heide en hoogveenachtige vegetaties. In de moerassige laagten wordt veenmos en Gagelstruwelen aangetroffen. Kenmerkend voor de veenmoerassen zijn de vochtige heidevegetaties met Wolgras en Beenbreek. Hier bevinden zich de broedplaatsen van de zeldzame Blauwborst en de Waterral. De omgeving wordt gedomineerd door Eiken-berkenbossen en dennen-sparrenbossen, waarbij de aanwezige vijvers en grotere vergravingsputten de diversiteit aan habitats ten goede komen.

107

aangetroffen. In de wateren komt Kamsalamander voor en verder herbergt het gebied de grootste populatie van de Zeggekorfslak in Noordrein-Westfalen. Een hoge waterstand is in het Elmpter Schwalmbruch voor de flora en fauna dan ook van levensbelang. Het gebied heeft echter te maken met de bedreiging van verdroging door de bruinkoolgroeve Garzweiler op zo'n 30 km afstand.

Figuur 6 habitattypen van Natura 2000 Elmpter Schwalmbruch

Vergelijking habitattypen

In onderstaande tabel zijn de habitattypen van de Natura 2000 gebieden Swalmdal vergeleken met het Elmpter schwalmbruch.

habitattypen	Nederlandse naam	Swalmdal	Elmpter Schwalmbruch
3130	zwak gebufferde vennen		X
3150	meren met krabbenscheer en fonteinkruid		X
3160	zure vennen		X
3260	beken en rivieren met waterplanten (waterranonkel)	X	
4010	vochtige heiden		X
4030	droge heiden		X
5130	jeneverbesstruwelen		X
6120	stroomdalgrasland	X	
7140	Overgangs- en trilveen		X
7150	pioniersvegetaties met snavelbiezen		X
9110	veldbies-beukenbossen		X
9190	oude eikenbossen		X
91D0	hoogveenbossen		X
91E0	Vochtige alluviale bossen	X	

Tabel habitattypen Swalmdal en Elmpter Schwalmbruch (bron SDF)

De volgende habitattypen zijn aangewezen voor het Elster Schwalmbruch en **niet** voor het Natura 2000 gebied Swalmdal:

H3130 zwak gebufferde vennen, H3150 meren met Krabbenscheer en Fonteinkruid en H3160 zure vennen

Atlantische referentielijst: alle habitattypen H3130, H3150 en H3160 komen voor op de Nederlandse lijst. Biotoop: De habitattypen komen resp. voor bij zwak gebufferde wateren (H3130), eutrofe meren (H3150) en natuurlijke poelen en meren (H3160). In het gebied de Swalmdal komen deze wateren niet voor. Aanwezig: In 1970 komt uit de landelijke vegetatiedatabestand een opname voor van het habitatype H3150 (oppervlakte onbekend). Dit type wordt later niet (meer) aangetroffen in de provinciale datagegevens. De overige habitattypen komen niet voor in de provinciale databestanden noch in het landelijk vegetatiedatabank

Geen geschikt biotoop, geen (recente) waarnemingen van de habitattypen, geen aanwijzing noodzakelijk

H4010 vochtige heiden en H4030 droge heiden

Atlantische referentielijst: beide habitattypen komen voor op de Nederlandse lijst. Biotoop: beide habitattypen kunnen voorkomen mits geschikte ondergrond. Aanwezig: Uit de provinciale databestanden zijn geen aanwijzingen voor de habitatype droge en/of natte heide in het Natura 2000 gebied Swalmdal. Daarentegen komt uit de landelijk vegetatiedatabank een opname uit 2007 van de plantengemeenschap klasse 20 Aa als vertegenwoordiger van het habitatype H4030 naar voren. Dit habitatype is echter niet meer op latere data waargenomen

Het type H4010 en H5130 wordt niet aangetroffen in de provinciale databestanden. *Geschikt biotoop, geen waarnemingen van de habitattypen, geen aanwijzing noodzakelijk*

H5130 jeneverbesstruwelen

Atlantische referentielijst: het habitatype komt voor op de Nederlandse lijst. Aanwezigheid: Het type H5130 wordt niet aangetroffen in de provinciale databestanden. Tevens is van het habitatype H5130, struwelen met Jeneverbes (geen opnamen te vinden in de Landelijk databank). *Geschikt biotoop, geen waarnemingen van dit habitattypen, geen aanwijzing noodzakelijk*

(H7140) overgangs- en trilvenen en (H7150) pioniersvegetatie

Van het habitatype H7140 (overgangs- en trilvenen) is in de provinciale databestanden geen habitatype waargenomen. In de landelijke databank is ook geen waarneming gedaan van de plantengemeenschappen. Ook van het habitatype H7150 (pioniersvegetaties met snavelbies) zijn noch in de provinciale databestanden noch in de landelijk vegetatiebank kenmerkende plantengemeenschappen waargenomen. *Geschikt biotoop, geen waarnemingen van dit habitattypen, geen aanwijzing noodzakelijk*

(H9110) veldbies-beukenbossen

Atlantische referentielijst: het habitatype komt voor op de Nederlandse lijst. Biotoop (zie Natura 2000 gebied Weerterbergen). De associatie is in Nederland gebonden aan vuursteenalluvium dat is

ontstaan door verwerking van kalksteen⁷⁸. In het Swalmdal is geen vuursteenalluvium aanwezig. *Geen geschikt biotoop, geen aanwijzing van dit habitatype noodzakelijk*

(H9190) Oude Eiken-berkenbossen

Atlantische referentielijst: het habitatype komt voor op de lijst. Biotoop: het habitatype betreft eiken-berkenbossen op leemarme zandbodems, waarvan de boomlaag en/of de bosgroeiplaats oud is. Een Nederlands selectie criterium houdt in dat het habitatype H9190 voorkomt op leemarme humuspodzolgronden, leemarme vaaggronden of podzolgronden met een zanddek én onderdeel uitmaakt van een minimaal honderdjarige opstand van Zomereik of op een bosgroeiplaats ouder dan 1850. De in de definitie genoemde bosgroeiplaatsen ouder dan 1850 zijn af te lezen van de Topografische kaarten die omstreeks dat jaar zijn gemaakt⁷⁹. Of dit hier het geval is dient dan met een nader onderzoek geïnterpreteerd te worden. Aanwezig: In de landelijke vegetatiedatabank zijn van de kenmerkende plantengemeenschappen van dit habitatype, respectievelijk een opname gevonden in 2007 en in 2009. In de provinciale databestanden komt dit habitatype ook voor. *Geschikt biotoop met een selectie criterium (bos aanwezig in 1850), habitatype is aanwezig, nader onderzoek noodzakelijk of het selectie criterium gehaald wordt.*

H91D0 Hoogveenbossen

Dit habitatype omvat relatief laag blijvende berkenbossen met dominantie van Zachte berk in de boomlaag en een ondergroei die vooral bestaat uit Veenmossen. Het zijn natte bossen ofwel zogenoemde berkenbroekbossen op veenbodems. Deze hoogveenbossen komen hier en daar voor in laagveengebieden, in hoogveengebieden, in beekdalen van de hogere zandgronden en in het rivierengebied⁸⁰. Van het habitatype H9190 zijn noch in de provinciale databestanden noch in de landelijk vegetatiebank kenmerkende plantengemeenschappen waargenomen. *Op basis van het ontbreken van huidige waarnemingen van de habitattypen is geen aanwijzing noodzakelijk*

⁷⁸ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitatype_9110.

⁷⁹ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitatype_9190.

⁸⁰ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitatype_91D0

Vergelijking soorten

In onderstaande tabel zijn de soorten van de Natura 2000 gebied Swalmdal vergeleken met de aangewezen soorten in het natura 2000 gebied Elmpster Schwalmbruch. De in het groen aangegeven regel geeft de overeenkomstige soort tussen de twee gebieden weer.

Soorten		Swalmdal	Elmpster Schwalmbruch
1163	Rivierdonderpad	x	
1337	Bever	x	
A229	IJsvogel		x
A688	Roerdomp		x
A224	Nachtzwaluw		x
A082	Blauwe kiekendief		x
A236	Zwarte specht		x
A246	Boomleeuwerik		x
A612	Blauwborst		x
A094	visarend		x
A072	Wespendief		x
1166	Kamsalamander		x
1016	Zeggekorfslak	x	x

De soorten die zijn aangewezen voor de Elmpster Schwalmbruch en **niet** aangewezen zijn voor het natura 2000 gebied Swalmdal worden hieronder beschreven.

(A229) IJsvogel

De IJsvogel komt voor langs beken en meren, moerasgebieden, plassen, rietland en ruigten, rivieren en vennen. De IJsvogel neemt toe met de toename door opeenvolgende zachte winters. Een strenge winter zal dan weer voor afname zorgen. In totaal zijn 59 waarnemingen van de soort IJsvogel gedaan in het natura 2000 gebied het Swalmdal (NDFF) in de laatste afgelopen 10 jaar. Hiervan zijn 2 broedparen 2 broedparen in 2012. Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van de ijsvogel tenminste 40 paren vereist binnen een termijn van 5 jaren na strenge winters. *Geschikt biotoop, soort is aanwezig. Op basis van het voorkomen van minimale aantallen broedvogels is geen aanwijzing noodzakelijk.*

A236 Zwarte specht

(Voor biotoop beschrijving zie Weerterbergen), Geschikt leefgebied. Aanwezig: In totaal zijn 15 waarnemingen van de soort Zwarte Specht in het gebied Swalmdal de afgelopen 10 jaar. Uit de provinciale bestanden en het NDFF blijkt dat slechts 1 broedpaar in het jaar 1998 is waargenomen. Overigens is ook slechts een broedpaar in het Elmpster Schwalmbruch waargenomen. *Geschikt biotoop, soort is aanwezig. Op basis van het voorkomen van minimale aantallen broedvogels is geen aanwijzing noodzakelijk.*

A246 Boomleeuwerik

Leefgebied: De broedbiotoop van de Boomleeuwerik bestaat uit halfopen heidelandschappen, randen van zandverstuivingen, kapvlakten, naaldbosaanplant tot 4-5 jaar oud en zandige duinheiden. Soms nestelt hij ook op bouwland zoals kale maïsakkers of aspergevelden met wat

bosjes en zandpaden met schrale bermen . Geschikt gebied: aanwezigheid : In totaal 18 waarnemingen en 2 broedgevallen in 1992 en 1998. Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van de boomleeuwerik ten minste 40 paren vereist⁸¹. Dit getal wordt niet gehaald.

Op basis van het voorkomen van minimale aantallen broedvogels is geen aanwijzing noodzakelijk

Van de **A688 Roerdomp**, **A224 Nachtzwaluw**, **A612 Blauwborst**, **A082 Blauwe kiekendief** , **A094 visarend** en de **A072 Wespendif** zijn geen broedgevallen waargenomen in het Natura 2000 gebied (provinciale broedvogelbestanden). In de databestanden van het NDFF komen wel nog gegevens naar voren van de volgende vogels:

Blauwborst

In totaal 15 waarnemingen in de laatste 10 jaar. Opvallend is het groot aantal broedvogels die aanwezig zijn in het Duitse Natura 200 gebied (26 broedparen), *Op basis van het voorkomen van minimale aantallen broedvogels is geen aanwijzing noodzakelijk*.

Wespendif

In totaal nog 5 waarnemingen de laatste 10 jaar. In Duitsland gekarakteriseerd als doortrekker. *Geen aanwijzing noodzakelijk gezien de minimale waarnemingen*

Visarend

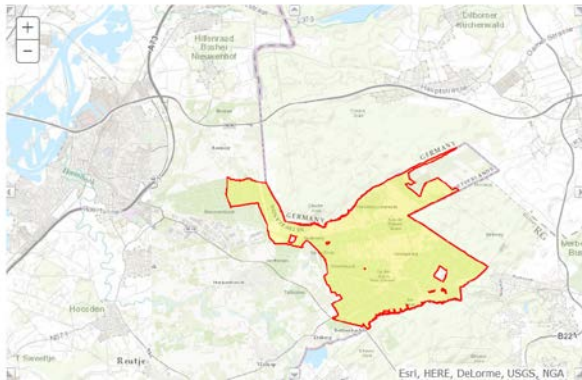
Slechts 1 waarneming in 2013 en geen broedgeval. Ook deze soort is een doortrekker. *Geen aanwijzing noodzakelijk gezien de minimale waarnemingen*

⁸¹ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A246.pdf

Bijlage 6

**Cluster Meinweg-Lüsekamp en Boschbeek-Helpensteiner Bachtal-
Rothenbach- Meinweg mit Ritzroder Dünen-Schaagbachtal**

Natura 2000 gebied Meinweg

Figuur 1 Natura 2000 Meinweg bron: (natura 2000 viewer)

Kenschets:

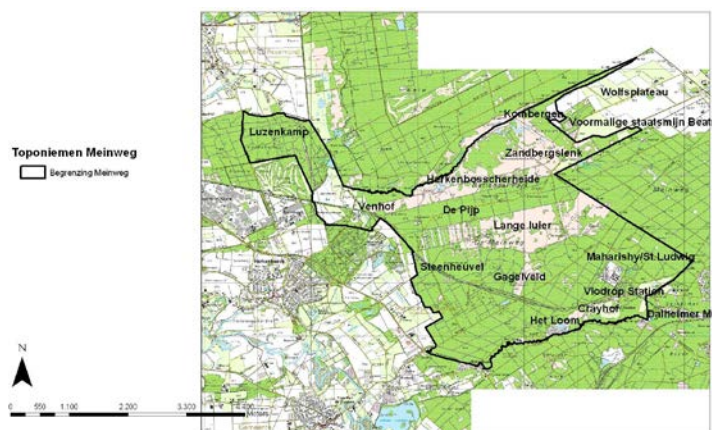
De Meinweg ligt in Midden-Limburg tussen de Maas en de Nederlands-Duitse grens, ten oosten van Roermond. Het gebied heeft een oppervlakte van 1809 ha en ligt binnen de gemeente Roerdalen. In 1807 werd het gebied in verschillende strookvormige eigendommen verdeeld met de beeklopen van de Roode beek en de Boschbeek als landgrens. Dit verklaart de vorm van het gebied.

De Meinweg behoort tot het Natura 2000-landschap 'Hogere Zandgronden'. Het maakt deel uit van het grensoverschrijdende natuurpark Maas-Schwalm-Nette. Het gebied bestaat voornamelijk uit dennen- en loofbossen, gagel- en wilgenstruwelen, droge heide, vochtige heide en vennen.

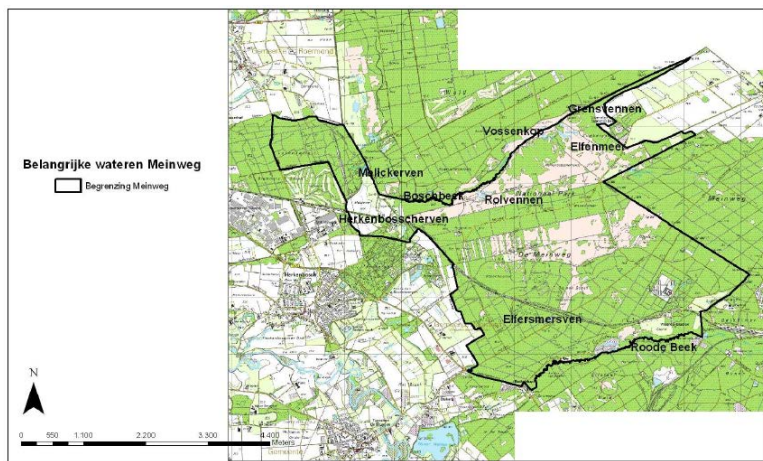
In de Meinweg liggen (loodrecht op de gradiënt met grote hoogteverschillen) de beekdalen van de snelstromende terrasbeken Roode Beek en Boschbeek. De beken hebben nog een vrij natuurlijk verloop met stroomversnellingen, grindbanken en bronbossen. Op Duits grondgebied strekt het natuurgebied zich verder uit in een bosgebied.

Het Meinweggebied wordt door een verharde weg (Meinweg)—met brede bosstroken— in een noordelijk en zuidelijk deel verdeeld. Het noordelijk deel bestaat uit een omvangrijk droog heide gebied waarin diverse vennen zijn gelegen (rolvennen, de Vossekop en Elfenmeertje). Het zuidelijk deel bevat naast een groot heideveld (Lange Luier) ook een deel wat begroeid is met naaldopslag en

eikenhakhout. Onderstaande figuur beschrijft het Meinweg gebied met toponiemen.

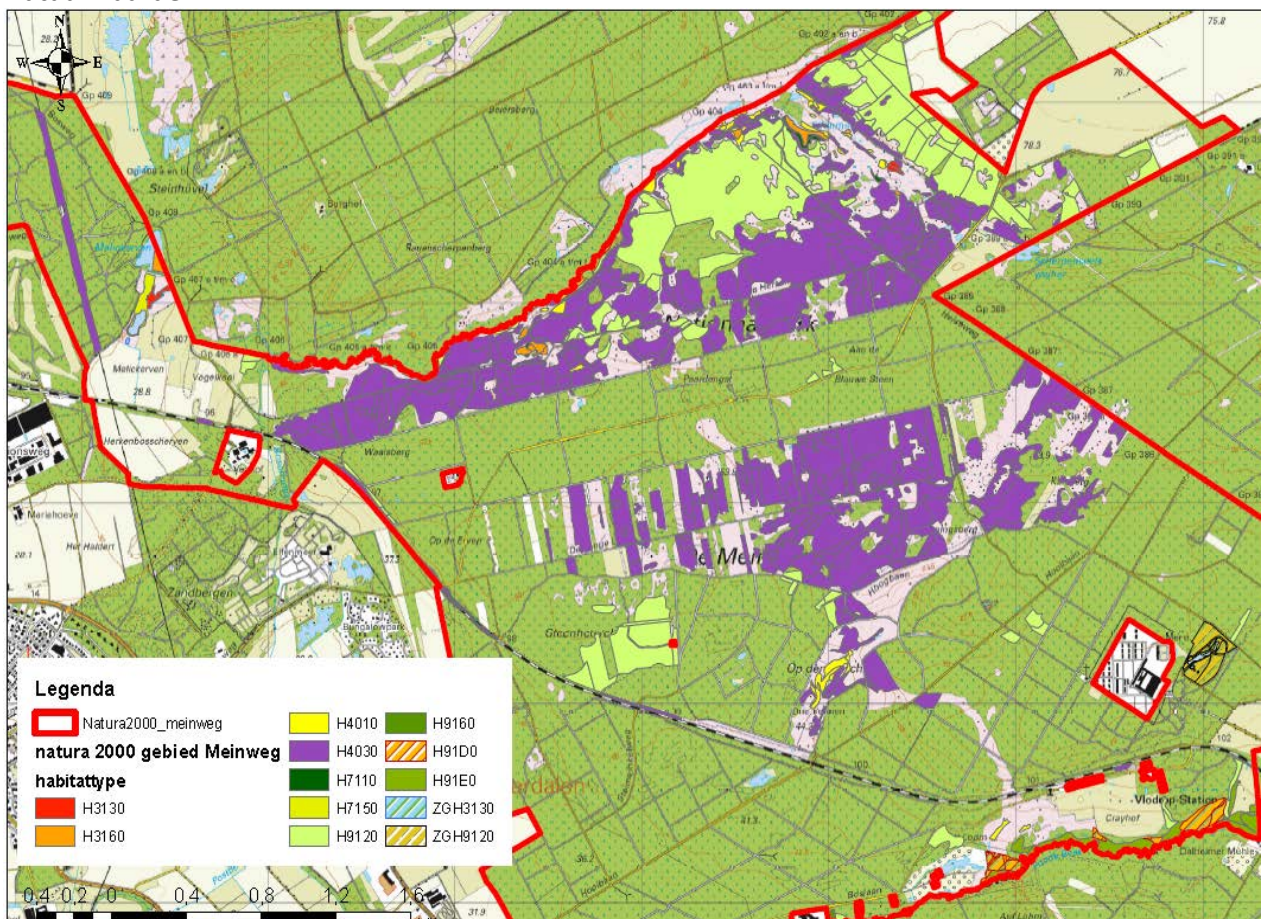

Figuur 2 deelgebieden Meinweg (Bron beheerplan)

Figuur 3 belangrijke wateren Meinweg (Bron beheerplan)

Natuurwaarden

Figuur 4 habitattypen Meinweg (provinciale databestanden)

Een deel van het Meinweg gebied wordt ingenomen door heiden. De heide bestaat uit natte heide (4010) en deels uit droge heide (H4030) en allerlei mengvormen, het reliëf rijke landschap is debet aan de grote verschillen op kleine afstand. De vochtige heiden liggen in de in de Zandbergslenk, langs de bovenloop van de Boschbeek, in de slenk die door het Gagelveld loopt en langs het Nartheciumbeekje.

De bovenloop van de Boschbeek is begroeid met Gagel met een ondergroei van Gewone dophei, veenmossen en Pijpenstrootje. Door het Gagelveld loopt een kwelstroom. Hierlangs groeien Gagel, Gewone dophei, veenmossen en Veenpluis.

Het habitattype natte heide (H4030) is aanwezig rond de vennen van de zandbergslenk, op de flanken van de beekdalen van de Boschbeek en Roode beek.

De vennen in het Meinweg gebied worden voor het overgrote deel door regenwater gevoed en zijn daardoor zuur van karakter (H3160). De meeste hebben een gering oppervlakte zoals de vennen en poelen in de Zandbergslenk. Deze zijn grotendeels met Wilde Gagel omzoomd.

Aan de randen van poelen en vennen komt actief hoogveen (H7110) voor. In de Zandbergslenk, in het oosten van de Herkenbosscherheide en ten zuidoosten van het Elfenmeer komen vennen voor, waar aan de randen, op veenmosondergrond Beenbreek, Gewone dophei, Snavelzegge, Zwarte en Blauwe zegge, Rondezonnedaauw en Veenpluis voorkomen. Actief hoogveen komt hier in mozaïek voor met de habitattypen Vochtige heide en Poniervegetaties met snavelbiezen (H7150).

Het Habitattype oude eikenbossen (H9190) komt voor tussen de Herkenbosscherheide en de Boschbeek en het bosreservaat Kombergen. De Oude eikenbossen in het bosreservaat Kombergen zijn waardevol vanwege het voorkomen van de inheemse Wintereik. De bomen van deze soort worden beschouwd als relict van het bos dat aanwezig was voordat het hele gebied ontbost werd en tot heide was verworpen.

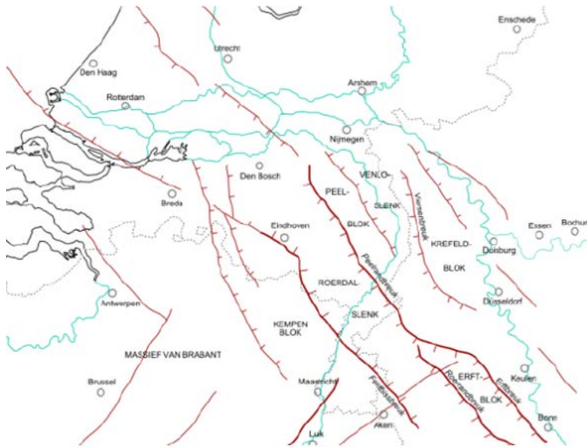
Hoogveenbossen (H91D0) komen voor langs de Roode Beek en in het Loom. Op de eerste locatie betreft het Zachte berk op een dik pakket van veenmossen met Sporkehout, Gagel, Riet, Pijpenstrootje, Moeraszegge en Pluimzegge in de ondergroei. Op de tweede locatie is het aandeel veenmossen lager en wordt de ondergroei gedomineerd door Moeraszegge en Pluimzegge. Op beide locaties wordt de boomlaag gedomineerd door Zachte berk.

Vochtige alluviale bossen (H 91E0) komen zowel langs de Boschbeek als de Roode Beek voor. Langs de Roode Beek groeit dit habitattype langs de gehele beek in het Natura 2000-gebied. Zowel aan Nederlandse als aan Duitse zijde. Langs de Boschbeek is dit habitattype vanaf het westen van het bosreservaat Herkenbosscherheide tot aan de Vogelkooi te vinden. Ook hier groeit het zowel aan Nederlandse als Duitse zijde. Het Natura 2000-gebied aan de Duitse zijde is echter niet aangewezen voor Vochtige alluviale bossen.

De Meinweg is een kerngebied voor aan droge heide met verspreide opslag en open bosranden gebonden vogels zoals de Nachtzwaluw (A224), Boomleeuwerik (A246) en de Roodborsttapuit (A276). De vennen zijn van grote betekenis voor allerlei dieren waarvan amfibieën o.a. kamsalamander (H1166) en libellen het meest opvallend. De Beekprik (H 1096) komt over de hele lengte van de Roode Beek voor.

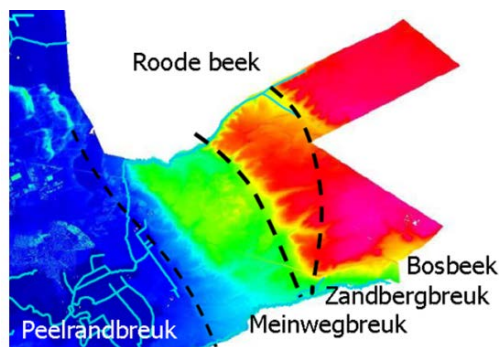
Geologie

Het reliëfrijke landschap van het Meinweggebied is met name gevormd in het Pleistoceen. Toen werd in Midden-Limburg de Centrale Slenk gevormd, die in het noorden (ter hoogte van Roermond) wordt begrensd door de Peelrandbreuk. De Peelrandbreuk is in het Meinweggebied herkenbaar als een twee meter hoog oprijzende rand. Deze breuk vormde later als het ware een epicentrum voor nieuwe tektonische bewegingen, waarbij secundaire breuken optraden. De Peelrandbreuk, verdeelt het gebied in de Roerdalslenk en de Peelhorst en loopt van noordwest naar zuidoost.

Figuur5 Peelrandbreuk (Bron: Stichting Koekeloere)

In het Meinweggebied zijn op deze manier de eveneens noordoost- zuidwest lopende Meinwegbreuk en Zandbergbreuk ontstaan. Door de daaropvolgende erosie zijn de bovenste grondlagen ten dele of geheel verdwenen. Het hoogteverschil tussen de schollen is groot. Het totale hoogteverschil is ongeveer 50 – 55 m.

Figuur6 Breuken Meinweggebied (Bron: Stichting koekeloere)

Hydrologie

Het gebied maakt deel uit van een groter gebied dat een op de Maas gerichte afwatering heeft. Het grootste deel van het grondwater in de Meinweg stroomt in westelijke en zuidelijke richting af naar Roer en Maas. Het oostelijk deel van het Wolfsplateau watert af richting de Swalm. Kenmerkend zijn de diepe grondwaterstanden met plaatselijke stagnatie in vennen en de veelvuldig voorkomende kwel- en bronmilieus aan weerszijden van de beekdalen van de Boschbeek en Roode beek.

Grond- en oppervlaktewaterkwaliteit

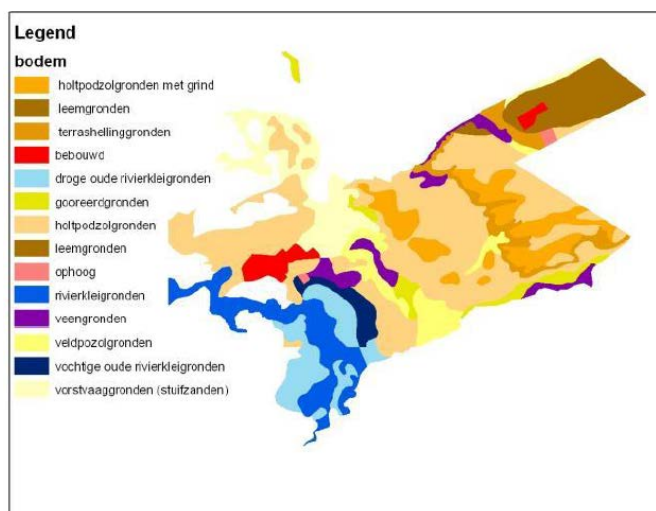
De kwaliteit van het grondwater van de verschillende brongebieden van de Roode beek verschillen sterk. Bij de Meinwegbreuk treedt sterk ijzerhoudend grondwater uit. Stroomafwaarts bij de

Peelrandbreuk wordt het water van de beek gevoed met licht zuur, licht aangerijkt, licht gebufferd water, waardoor de beek meer gebufferd en mineraalrijk karakter krijgt.

De kwaliteit van het grondwater dat in de helling van het Roode beekdal uittreedt varieert met de hoogte in de helling. Boven aan de helling is het water tamelijk zuur en hooguit zwak gebufferd te noemen. Lager op de helling is het kwelwater meer gebufferd maar de bron- en kwelplekken vlak langs de beek zijn het meest gebufferd. In de lagere delen van het dal mixt het water aan maaiveld, maar domineert het relatief basenrijke grondwater de wortelzone. De kwaliteit van de Boschbeek is een afspiegeling van het grondwater dat ze afvoert; licht zuur en hooguit matig gebufferd. De Roode beek ontvangt niet alleen een rijker grondwatertype maar ook het effluent van een bovenstrooms in Duitsland gelegen waterzuivering.

Bodem

De overgang tussen de terrassen wordt gemarkeerd door steilranden. De rivierafzettingen bestaan voornamelijk uit zand en grind en zijn plaatselijk leemhoudend. De bovengrond bestaat vooral uit leemarm en zwak lemig zand. Plaatselijk is dit grof zand met binnen 40 cm grind. In het oostelijk deel is löss afgezet en komt zandig leem voor. In laagten en langs beken bestaat de bodem plaatselijk uit moerige eerdgronden en vlierveengronden.

Figuur bodemkaart Meinweggebied (Bron: Stichting koekeloere)

Relatie met Grenspark Maas-Schwalm-Nette

Het Nederlandse Nationaal Natura 2000 gebied de Meinweg maakt deel uit van grenspark Maas-Schwalm-Nette. De gebieden Lüsekamp und Boschbeek, Meinweg mit Ritzroter Dünen en Helpensteiner Bachtal-Rothenbach zijn de Duitse gebieden van het grenspark. Het grenspark Maas-Schwalm-Nette is 50 km. lang heeft een maximale breedte van 25 km. en behelst een oppervlakte van 80.000 ha. De noordgrens van het Grenspark loopt van Venlo tot Wachtendonk. De Maas vormt de westgrens. In het oosten loopt de grens van Grefath via Mönchengladbach tot Wegberg en in het zuiden loopt deze grens van Echt tot Wassenberg.

In geologisch opzicht maakt het Maas-Schwalm Nette gebied deel uit van de Nederrijnse laagvlakte. Deze laagvlakte ligt ingeklemd tussen de uitlopers van de Ardennen in het zuiden en het

leissteengebergte De aanwezigheid van enkele breuklijnen in de ondergrond en de landschapsvormende werking van de Maas en de Rijn hebben het grenspark in drie geografische deelgebieden ingedeeld. Deze deelgebieden zijn het Maasdal, de terrassen en de beekdalen. Karakteristiek voor het grenspark zijn de Maas, de Maasplassen en de in de Maas mondende zijrivieren Vlootbeek, Roer, Bosbeek en Swalm die allen hun bron hebben in Duitsland. In het noorden is het riviertje de Nette met zijn Netteplassen kenmerkend. Daartussen bevindt zich een ca. 10.000 ha groot bosgebied. Direct aansluitend hieraan bevinden zich aan de Nederlandse kant het nationaalpark De Meinweg en belangrijke natuurgebieden, zoals de Jammerdaalse en de Groote Heide bij Venlo (Natura 2000 grensgebieden).

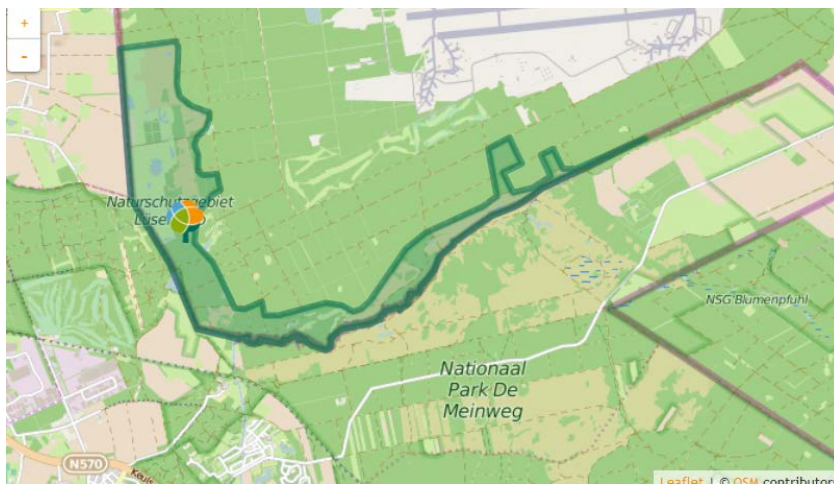
Binnen het grensgebied Maas-Schwalm-Nette zijn een drietal gebieden die direct aan de Meinweg liggen:

- 1) Lüsekamp en Boschbeek
- 2) Helpensteiner Bachtal-Rothenbach
- 3) Meinweg mit Ritzroder Dünen

Deze gebieden zullen vergeleken worden met de natuurdoelen van het natura 2000 gebied Meinweg.

Natura 2000 gebied Lüsekamp en Boschbeek

Het 253 hectare grote natuurgebied Lüsekamp und Boschbeek is gelegen in de gemeente Niederkrüchten in de Kreis Viersen en grenst direct aan de noordzijde van Nationaal Park de Meinweg in Nederland.

Figuur 7 Lüsekamp en Boschbeek (Bron <http://www.natur-erleben-nrw.de/>)

Het Natura 200 gebied Lüsekamp en Boschbeek bestaat uit een groot veen-heide-broekboscomplex op voedselarme bodems, dat langs de natuurlijk meanderende Boschbeek strekt. De Boschbeek vormt de zuidelijke grens met het gebied de Meinweg en markeert de Duits-Nederlandse grens. Het dal van de Boschbeek is gekarakteriseerd door de overgang van hoger en droger naar lager en nat. Met de voortdurende verandering van de loop van de Boschbeek verandert ook de grens tussen Nederland en Duitsland, daar de grens precies in het midden van de Boschbeek gelegen is.

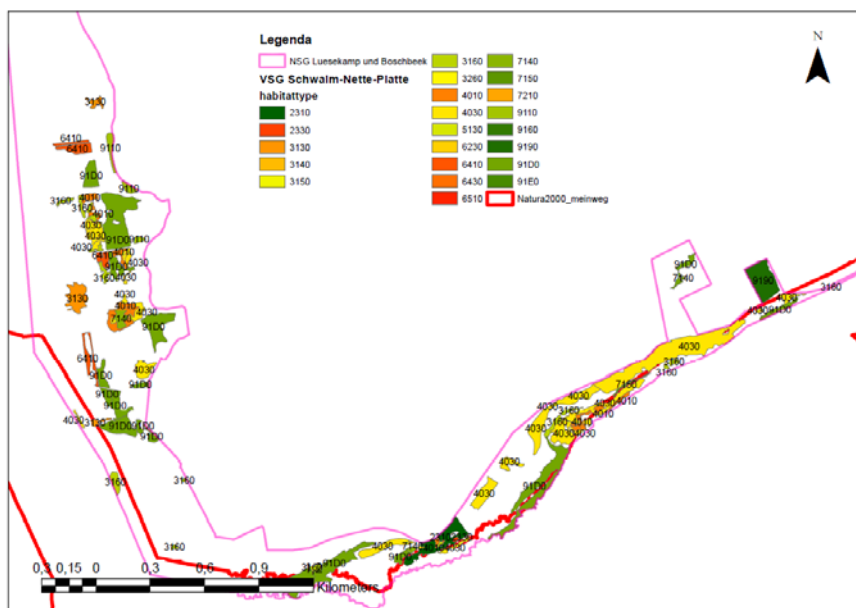
Voor het deelgebied Lüsekamp is de overgang van een hoger gelegen hoogterras met zijn droge

Beuken- en Dennenbossen naar de kwelgebieden onderaan de terrasrand typerend. Naast de Berkenbroekbossen en Gagelmoerassen bevinden zich langs de terrasrand heischrale graslanden en vochtige heiden. De open vegetaties worden door de kudde veenschappen kort gehouden.

Natuurwaarden

In het landschap van de Maasterrassen (Schwalm-Nette-Platte), waar toe het natuurgebied Lüsekamp und Boschbeek behoort, bevindt zich een van de grootste Hoogveen(berken)bossen van Noord-Rijnland Westfalen. Ook de droge en natte heideterreinen van dit Natura 2000-gebied zijn van grote omvang binnen de regio Noord-Rijnland Westfalen, met bovendien één van de grootste overgangsvelden van de omgeving. Andere habitats van communautair belang, met verschillende stadia van ontwikkeling zijn tevens aanwezig in dit natuurgebied, zoals stuifzandheiden en vennencomplexen.

Het natuurgebied Lüsekamp und Boschbeek behoort vanwege zijn onaangetaste veen (H7140), heide (H4010 en H4030)- en broekbosbiotopen (H91E0) en de soortenrijke plant- en diergroepen tot één van de belangrijkste natuurgebieden in Noord-Rijnland Westfalen. Naast de natte graslanden die onderdeel uitmaken van de overstromingsvlakten, zeggesystemen en brongebieden bevinden zich in het gebied standplaatsen van de (bedreigde) Kleinste egelskop-gemeenschap en de Korensla-associatie.

Figuur 8 Habitattypen Lüsekamp en Boschbeek (bron provinciale bronbestanden)

In het natuurgebied bevinden zich grotere complexen van gagelveenmoerassen (H7210) waar Blauwborsten en Roodborsttapuiten broeden. Daarnaast is dit Natura 2000-gebied het broedgebied van de Boomleeuwerik, Nachtzwaluw en Zwarte specht. Voor andere soorten biedt het natuurreservaat rust- en foerageergebieden. In het natuurgebied Lüsekamp und Boschbeek en het aangrenzende Nationaalpark De Meinweg bevindt zich de grootste Adderpopulatie langs de gehele Nederlands-Duitse grens.⁸²

⁸² <http://www.npr-meinweg.eu/Natuur%20en%20Landschap/natuurgebieden.html>

In onderstaande tabel 1 worden de habitattypen die aangewezen zijn voor het Natura 2000 gebied De Meinweg en die voor het Lüsekamp und Boschbeek met elkaar vergeleken.

habitattypen	Nederlandse naam	Meinweg	Lüsekamp
2310	Stuifzandheide met struikhei		X
3130	Zwakgebufferde vennen		X
3160	Zure vennen	X	X
4010	Vochtige heide	X	X
4030	Droge heide	X	X
7110	Actieve hoogvenen	X	
7140	Overgangs- en trilveen		X
7150	Pioniersvegetaties met Snavelbies	X	X
9120	Beuken-eikenbossen met hulst	X	
9190	Oude eikenbossen		X
91D0	Hoogveenbossen	X	X
91E0	Vochtige alluviale bossen	X	

Tabel 1 vergelijking habitattypen Meinweg-Lüsekamp en Boschbeek

Habitattypen die **niet** voor de Meinweg aangewezen zijn maar wel voor de Lusekamp en Boschbeektaal aangewezen zijn:

H2310 Stuifzandheide met struikhei

Habitattype 2310 betreft heide op binnenlandse zandduinen in het Noordwest-Europese laagland. Deze landduinen zijn gevormd door het opstuiven van dekzanden na ijstijden. De bodems zijn uitgesproken voedselarm. De heide wordt gedomineerd door Struikhei, maar ook andere dwergstruiken spelen een belangrijke rol o.a. Kruipbrem en Stekelbrem⁸³. Biotoop: de aanwezigheid van vorstvaaggronden (stuifzanden) vormt in het gebied de Meinweg een gunstige voorwaarde dat dit habitattype kan voorkomen, in het gebied heeft echter weinig verstuiwing plaatsgevonden. Aanwezig: In het Lüsekamp en Boschbeek komt dit habitattype slechts een maal voor langs de grens even ten noorden van de Boschbeek. Uit de provinciale vegetatie bestanden komt in de Meinweg dit habitattype niet naar voren. Uit de gegevens van de Landelijke Vegetatiedatabank komen tussen 2001 en 2010 zeven waarnemingen met kenmerkende plantengemeenschappen (hiervan zijn geen oppervlakte bekend). Minimale oppervlakte: onbekend.

Geschied biotoop, habitattype in het verleden aanwezig (2010), geen actuele waarnemingen bekend, geen aanwijzing noodzakelijk

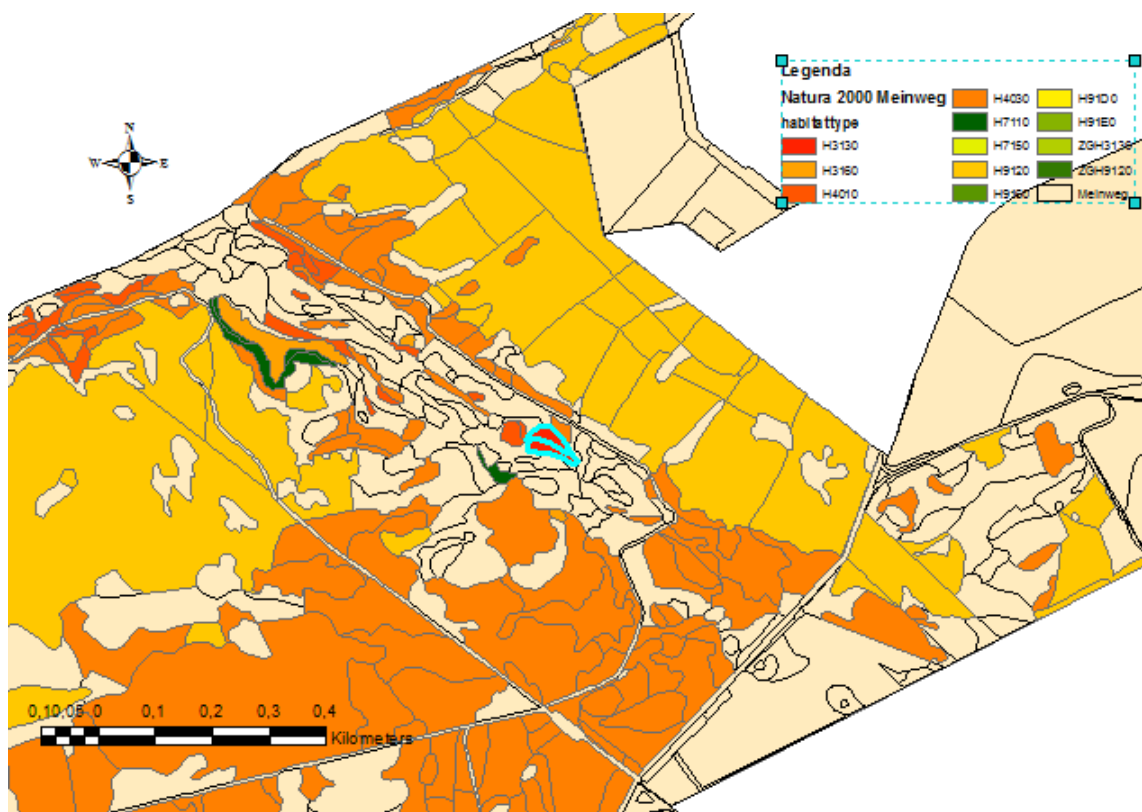
H3130 Zwakgebufferde vennen

Dit habitattype betreft begroeiingen van zwakgebufferde vennen. Zwakgebufferde vennen komen voor als (heide)vennen en onderlopende slenken in de hogere zandgronden en als min of meer geïsoleerde poelen aan de randen van rivier- en beekdalen. Daarnaast komen de kenmerkende vegetatietypen soms voor in leemputten.⁸⁴ Biotoop, zwakgebufferde vennen komen voor in het Meinweg gebied. Aanwezig: Van het habitattype (H3130) is ca. 1,9 ha aanwezig in Lüsekamp en Boschbeek. Uit de provinciale bestanden volgt dat dit habitattype op drie plaatsen in het gebied aanwezig is met een gezamenlijke oppervlakte van maximaal 0,6 ha. Minimale oppervlakte: meer

⁸³ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitatype_2310

⁸⁴ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitatype_3130

dan 100 m². *Geschikt biotoop, habitatype is aanwezig, minimaal aantal oppervlakte is gehaald, aanwijzing is aan te raden.*

Figuur 9 Voorkomen van het habitatype H3130 = blauwe omlijning, (bron provinciale bestanden)

7140 Overgangs en trilvenen

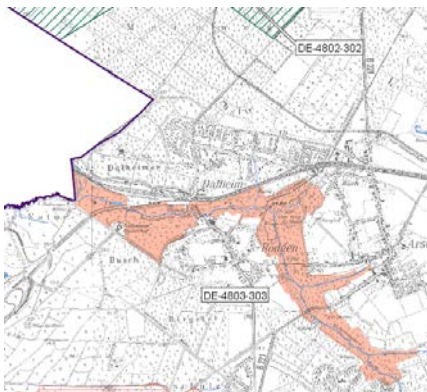
Dit habitatype bevat veenbegroeiingen die voorkomen onder voedselarme tot matig voedselrijke omstandigheden. De plantengroei staat onder invloed van basenrijk grondwater of oppervlakte water dat zich mengt met zuur, voedselarme neerslag. In Nederland worden 2 typen tot dit habitatype gerekend 1) trilveen en 2) veenmosrietland. Deze gemeenschappen vormen een ontwikkelingsstadium van de verlanding van sloten en petgaten in het laagveengebied. Ze worden vooraf gegaan door H3150 Meren met Krabbescheer en Fonteinkruid en worden opgevolgd door struweel of bos, en mogelijk ook door moerasheide. (H4010). Uit de landelijke databestand komt een waarneming voor met de kenmerkende plantengemeenschap RG9 uit 1976. Uit de provinciale databestanden komt geen waarneming van dit habitatype naar voren. *Geen aanwijzing noodzakelijk gezien het ontbreken van waarnemingen van dit habitatype.*

H9190 Oude eikenbossen

Biotoop: In afwijking van de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied niet aangewezen voor het habitatype oude eikenbossen (H9190), omdat het betreffende eikenbos niet voldoet aan de definitie van het habitatype. De bodem bestaat met name uit ooivaaggronden (zandige leem) en holtpodzolgronden (moderpodzol). Bovendien gaat het om beukeneikenbos (*Fago-Quercetum*) in plaats van het voor dit habitatype kenmerkende berken-eikenbos (*Betulo-Quercetum roboris*)⁸⁵. *Geen geschikt biotoop, geen aanwijzing noodzakelijk*

⁸⁵ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/gebieden/149/N2K149_DB%20HVVW%20Meinweg

Natura 2000 gebied Helpensteiner Bachtal-Rothenbach

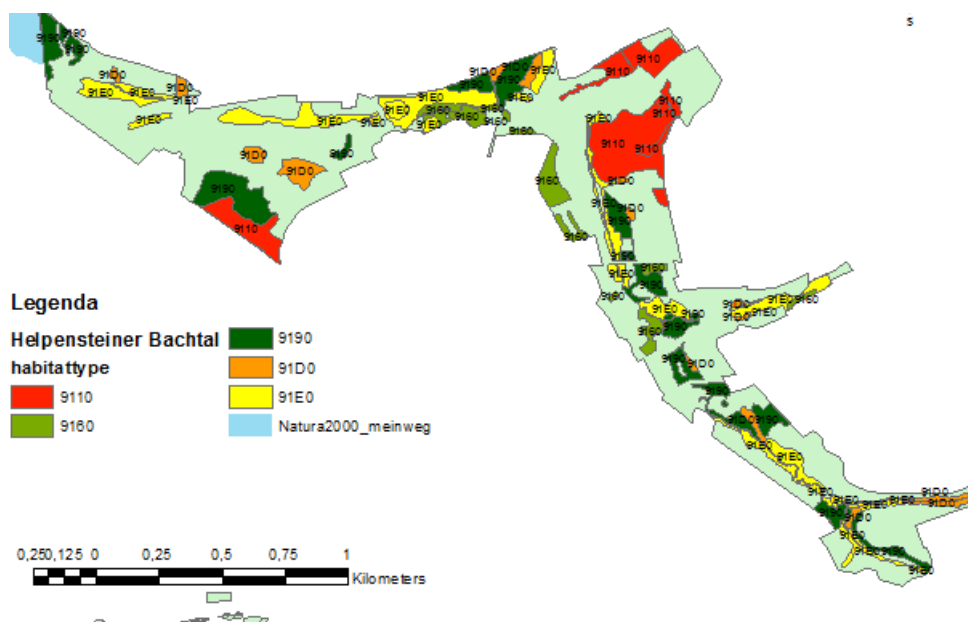
Figuur 10 Natura 2000 gebied Helpensteiner bachtal-Rothenbach (bron www.naturschutzinformationen.de)

Korte kenschets

NSG Helpensteiner bachtal-Rothenbach is een 163 hectare groot rijk gestructureerd alluviaal bosgebied ten zuiden van de Meinweg, met verschillende bosgemeenschappen en doorsneden door een (semi)natuurlijk beekstelsel. Het Natuurgebied Helpensteiner Bachtal-Rothenbach bevindt zich binnen de gemeenten Wegberg en Wassenberg in de Kreis Heinsberg.

Tussen Wildenrath en Dalheim-Rödgen meandert de Helpensteiner Bach nog als vrijwel geheel natuurlijke beek in het noordelijke deel van het natuurgebied. De oevers worden gevormd door vochtige en oude Elzenbroekbossen die op sommige plaatsen het karakter van een oerbos hebben. Het natuurgebied werd in 2003 uitgebreid met het voormalige vliegveld. Hier hadden zich als gevolg van het militair gebruik zeldzame en bedreigde levensgemeenschappen ontwikkeld.

Het Helpsteiner beekdal en Rothenbeek is een beekdal bos complex met grote oppervlakten van prioritaire habitats, zoals oude Elzenbossen en Berken- en Elzenbroekbos, binnen het overkoepelende natuurgebied Schwalm-Nette. Op de hellingen en drogere delen bevinden zich Beuken-eikenbossen. Er is een groot areaal moerasbos dat door de beekdynamiek beïnvloed wordt en bestaat uit kenmerkende vegetaties van natuurlijke beeksystemen en brongebieden. Dit vochtige natuurgebied is van nationale waarde en herbergt bedreigde soorten varen.

Figuur11 Habitattypen Helpsteiner Bachtal (bron provinciale bronbestanden)

Helpsteiner bachtal-Rothenbach is een bovenloopgebied van het beekstelsel en bevat boscomplexen met Elzenbiotopen en loofwoud in waterrijk gebied. Het betreft een relatief vochtig bosgebied waarin verschillende vogelsoorten leven (Ijsvogel en Nachtegaal). In de directe omgeving bevindt zich het leefgebied van de Boomleeuwerik, de Zwarte Specht

Vergelijking habitattypen

In onderstaande tabel worden de habitattypen die aangewezen zijn voor het Natura 2000 gebied De Meinweg en die voor het natura 2000 gebied Helpsteiner Bachtal-Rothenbach met elkaar vergeleken.

habitattypen	Nederlandse naam	Meinweg	Helpsteiner
3160	Zure vennen	X	
4010	vochtige heide	X	
4030	droge Europese heide	X	
7110	actieve hoogvenen	X	
7150	Pioniervegetaties met Snavelbies	X	
9110	Veldbies-beukenbossen		X
9120	Beuken- eikenbossen met hulst	X	
9160	eiken-haagbeukbossen		X
9190	Oude eikenbossen		X
91D0	veenbossen	X	X
91E0	alluviale bossen	X	X

Tabel 2 vergelijking habitattypen Meinweg- Helpsteiner bachtal-Rothenbach:

De habitattypen die **niet** voor de Meinweg aangewezen zijn maar wel voor de Helpensteiner bachtal-Rothenbach:

H9110 Veldbies-beukenbossen

Biotoop: Het voorkomen van dit bosstype is beperkt tot een type groeiplaats in Nederland in de bossen bij Vaals, waar de bodem wordt gevormd door vuursteenalluvium, een zeer zuur substraat. Hoewel dit habitatype in het NSG Helpensteiner Bachtal veel voorkomt (33 ha) is dit habitatype voor de Meinweg niet gekarteerd in de provinciale databestanden. Ook zijn geen kenmerkende plantengemeenschappen van dit habitatype gekarteerd in de landelijke vegetatiedatabank. Daarnaast ontbreekt het vuursteenalluvium in de bodem van de Meinweg voor het zure substraat te verkrijgen noodzakelijk voor het voorkomen van dit habitatype. *Geen geschikt biotoop, vuursteen alluvium ontbreekt in de bodem, geen aanwijzing noodzakelijk.*

H9160 Eiken-haagbeukbossen

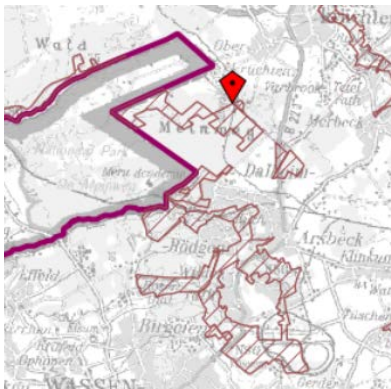
Dit habitatype heeft in ons land betrekking op het Eiken-haagbeukenbos dat wordt aangetroffen op bodems met sterke wisseling in de vochttoestand gedurende het jaar: 's winters treden hoge grondwaterstanden op, terwijl 's zomers uitdroging plaatsvindt. Het betreft veelal slecht doorlatende klei- of leembodems die al dan niet zijn afgedekt door een laag lemig zand. In Zuid-Limburg komt deze bosgemeenschap ook op drogere standplaatsen voor, zoals op mergel. Het betreft doorgaans half natuurlijke – beheerde bossen die tot het *Carpinion* gerekend moet worden. De toedeling van de hier bedoelde bossen tot habitatype 9160 vindt plaats op grond van de totale soortensamenstelling. We sluiten in dat opzicht aan bij de zienswijze in Duitsland. In de boomlaag van deze soortenrijke bossen zijn zomereik, Gewone es, haagbeuk, zoeter kers en gewonde Esdoorn. De struiklaag is goed ontwikkeld, vooral op plaatsen met een hakhoutverleden. De hoofverspreiding van het type in ons land ligt in Zuid-Limburg, waar het bosstype over een relatief grote oppervlakte voorkomt. In het Natura 2000 gebied Helpsteiner Bachtal-Rothenbach komt dit habitatype voor met 7 ha.

Dit habitatype is voor de Meinweg niet gekarteerd in de provinciale databestanden. Bovendien zijn geen kenmerkende plantengemeenschappen van dit habitatype in de Meinweg gekarteerd in de landelijke vegetatiedatabank. *Geen aanwijzing noodzakelijk gezien het ontbreken van waarnemingen van dit habitatype*

H9190 Oude eikenbossen

Zie overwegingen van dit habitatype bij het Natura 2000 gebied Lüsekamp en Boschbeek

Natura 2000 gebied Meinweg mit Ritzroder dünen

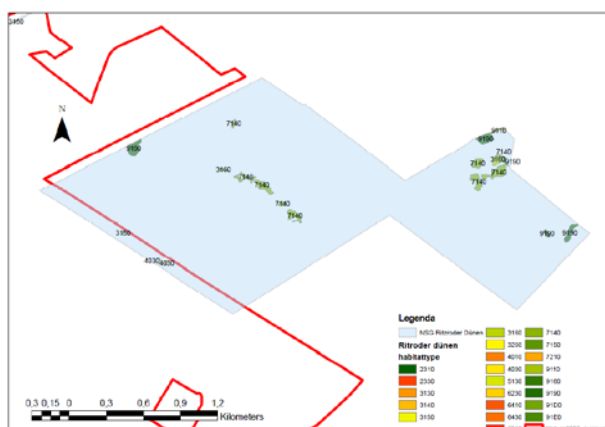
Figuur 11 Meinweg mit Ritzroder dünen (bron Natura 2000 viewer)

Korte kenschets

De Meinweg mit Ritzroder dünen is een 188 hectare groot gebied dat onderdeel uitmaakt van het overkoepelende Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald und Meinweg. Als onderdeel van de het landelijke habitatnetwerk van bosgebieden, moerassen en wetlands is de Meinweg mit Ritzroder dünen een kerngebied. Het gebied speelt een centrale rol in de ecologische as Schwalmvallei, Nederlands Nationaal Park de Meinweg en Boschbeek-Elmpterwoud (laatste wordt niet meegenomen in dit cluster).

De Meinweg mit Ritzroder dünen is een gesloten bosgebied, gevormd in de duinvalleien en depressies in het terrein. Heidevennen, moerassen en natte heideovergangen kenmerken het gebied. Eikenbossen op zure bodems en droge heidegebieden domineren op delen van het Duitse Meinweggebied.

Voor de natuur in de Nederrijnse laaglanden en Kölner Bucht zijn de moerassen van de Meinweg en Ritzroder dünen met hun soortenrijkdom en hun oligotrofe (voedselarm) omstandigheden van bijzondere waarde. Daarnaast vormen de diversiteit van de natuurlijke stadia van ontwikkeling (van de open heidevennen op verschillende vormen van de overgang naar vochtige heide) een andere bijzondere waarde. Op het plateau bestaat de bodem grotendeels uit zand en grind, soms met stuifzanden. Her en der bevinden zich Eikenbossen op de zure gronden, met verder een voor het gebied belangrijk en waardevol areaal droge heide. De vennencomplexen vormen een zeer belangrijk onderdeel van de vochtige natuurwaarden in het natuurgebied.

Als het leefgebied van beschermde soorten zoals Boomleeuwerik, Adder en verschillende soorten libellen is de Meinweg met Ritzroder dūnen van nationaal belang. Tevens maakt dit Natura 2000-gebied onderdeel uit van het leefgebied (en broedgebied) van de Nachtzwaluw, Zwarte specht en Wespendief.

Vergelijking habitattypen

habitattypen	nederlandse naam	Meinweg	Ritzroder dūnen
3160	Zure vennen	X	
4010	Vochtige heide	X	
4030	Droge Europese heide	X	X
7110	actief hoogveen*	X	
7140	Overgangs- en trilveen		X
7150	Pioniervegetaties met Snavelbies	X	
9110	Veldbies-beukenbossen		X
9120	Beuken- eikenbossen met hulst	X	
9190	Oude eikenbossen		X
91D0	Veenbossen	X	
91E0	Alluviale bossen	X	

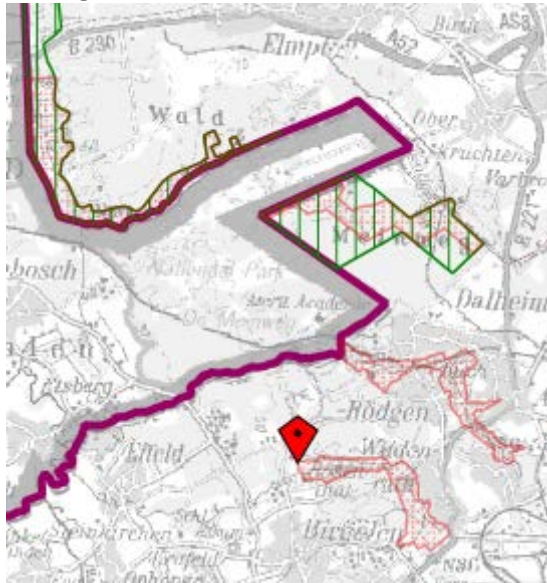
Tabel soorten vergelijking natura 2000 gebieden Meinweg en Maas-Schwalm-Nette

Habitattypen waarvoor het gebied de Meinweg **niet** is aangewezen:

H7140 (overgangs en trilveen), H9110 Veldbies-beukenbossen en H9190 oude eikenbossen

Zie voorgaande overwegingen bij respectievelijk Helpsteiner Bachtal (H9110) en bij Lüsekamp en Boschbeek (H9190).

Schaagbachtal (Natura 2000 Duitsland)

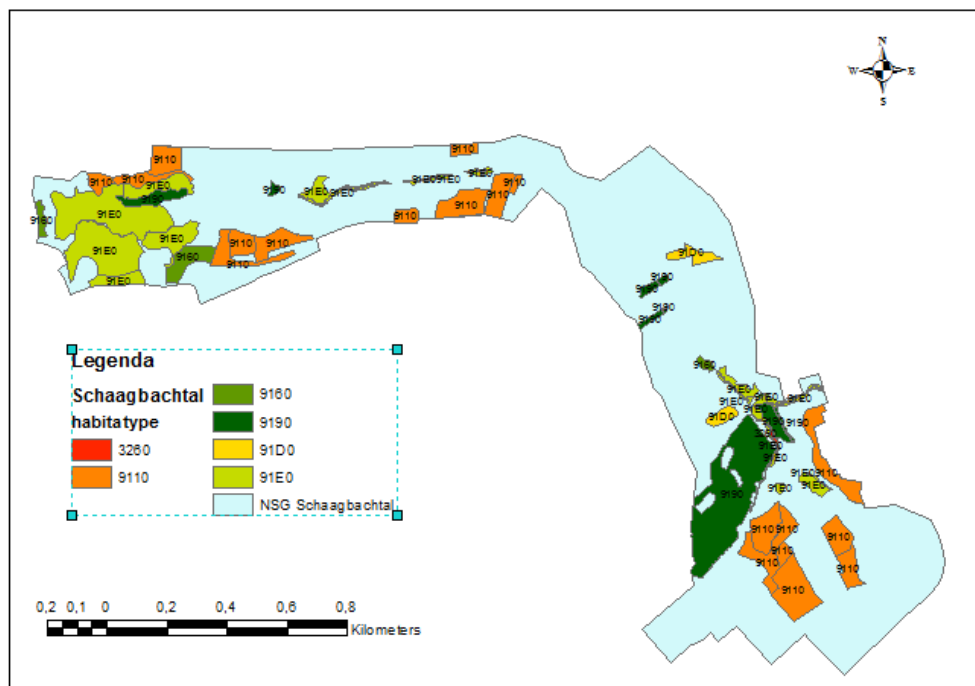

Figuur13 Schaagbachtal (bron Natura 2000 viewer)

Korte kenschets

Het gebied Schaagbeekdal is als Natura 2000 gebied ook onderdeel van het overkoepelende gebied Schwalm-Nette-Platte. Het Schaagbeekdal is als (vrijwel) natuurlijk beekdalsysteem van nationaal belang vanwege de diversiteit en het voorkomen van een complex aan biotopen en leefgebieden met een belangrijk aandeel Elzen- en Essenbos en Berken moerasbos.

Het Schaagbeekdal is een gebied met een oppervlakte van 150 hectare en is gelegen ten westen van Wildenrath in de gemeenten Wegberg en Wassenberg in de Kreis Heinsberg. Ten noorden van dit gebied bevindt zich het Nederlandse Natura 2000-gebied de Meinweg.

Figuur14 habitattypen Schaagbachtal (bron NSK)

Het Schaagbeekdal bestaat voornamelijk uit een (half)natuurlijke beekvallei met brongebieden, beekbegeleidende bossen en vochtige open delen langs de bovenloop van de Schaagbeek ten westen van Wildenrath. Er is een grote diversiteit van biotopen, met grote oppervlakten Elzen- essenbossen en Elzen- berkenbossen in het dal, langs de meanderende beek. Op de hellingen van het beekdal groeien Beuken-eikenbomen.

Het Schaagbeekdal is het broedgebied voor de Zwarte specht en de IJsvogel. Het gebied herbergt grote oppervlakten, soortenrijke, beekbegeleidende Elzenbroekbossen in representatieve ontwikkelingsstadia. Bovendien zijn in het gebied vochtige graslanden en kwelgebieden, maar ook kleinschalige moerassen en Vochtige heide te vinden. Het is het leefgebied van de Beekrombout. Het vrijwel natuurlijke beekdalsysteem in de bovenloop van de Schaagbeek bevat diverse brongebieden (kwel) en aanzienlijke hoeveelheden Elzen-Essenbossen, moerassen en moerasbossen.

habitattypen	Nederlandse naam	Meinweg	Schaagbachtal
3160	Zure vennen	X	
3260	Beken en rivieren met waterplanten		X
4010	vochtige heide	X	
4030	droge Europese heide	X	
7110	actieve hoogvenen	X	
7150	Pioniervegetaties met Snavelbies	X	
9110	Veldbies-beukenbossen		X
9120	Beuken- eikenbossen met hulst	X	
9160	eiken-haagbeukbossen		X
9190	Oude eikenbossen		X
91D0	veenbossen	X	X
91E0	alluviale bossen	X	X

Tabel 3 soorten vergelijking natura 2000 gebieden Meinweg en Maas-Schwalm-Nette

H3260 beken en rivieren met waterplanten

Habitattype H3260 heeft betrekking op stromende beken en rivieren met ondergedoken of drijvende vegetatie met Vlottende ranonkel en/of Grote watterranonkel. Een associatie *Callitrichio hamulatae* – *Ranunculetum fluitans* is gebonden aan snel stromend, helder, matig voedselrijk water. Het zwaartepunt van haar verspreiding ligt in Zuid- en midden Limburg in riviertjes en rivieren als de Geul, Jeker, Voer, Swalm, Roer en Maas. Het type komt in ons land alleen in fragmentaire vorm voor.

Overweging

Dit habitattype komt bij stromende beken moeten voor. De kwaliteit van de Boschbeek is een afspiegeling van het grondwater dat ze afvoert; licht zuur en hooguit matig gebufferd. De Roode beek ontvangt niet alleen een rijker grondwatertype maar ook het effluent van een bovenstrooms in Duitsland gelegen waterzuivering. De Roode beek zal dan waarschijnlijk door de voedselrijkdom en ontbreken van helder water geen goede uitgangspunten hebben voor deze habitattype. De Boschbeek heeft een zuurgraad die lager ligt dan wenselijk voor dit habitattype. Uit de provinciale karteringen komt dit habitattype ook niet naar voren. *Geen geschikt biotoop, geen aanwijzing noodzakelijk mede gezien het ontbreken van waarnemingen van dit habitattype.*

Vergelijking soorten Schwalm-Nette-Platte

In onderstaande tabel zijn de soorten van de Natura 2000 gebieden Meinweg vergeleken met de aangewezen soorten in het natura 2000 gebied -Schwalm-Nette-Platte. De in groen aangegeven regels geven de overeenkomstige soorten tussen de twee gebieden weer.

Soorten	Nederlandse naam	Meinweg	Schwalm-Nette	1994-2010
A297	bosrietzanger		X	2
A229	ijsvogel		X	1
A054	peilstaart		X	*0
A056	slobeend		X	*0
A704	wintertaling		X	1
A055	zomertaling		X	*0
A257	graspieper		X	1
A059	tafeleend		X	*0
A688	roerdomp		X	0
A224	Nachtzwaluw	X	X	
A197	zwarte stern		X	*0
A082	blauwe kiekendief		X	*0
1149	kleine modderkruiper		X	*0
A236	zwarte specht*		X	3
A153	Watersnip		X	*0
1096	Beekprik	X	X	
A653	Klapekster		X	*0
1042	gevekte witsnuitlibel		X	3
A246	Boomleeuwerik	X	X	
A271	Nachtegaal		X	0
A272	Blauwborst*		X	0
A068	Nonnetje		X	*0
A654	grote zaagbek		X	*0
A073	zwarte wouw		X	0
A337	Wielewaal		X	2
A094	Visarend		X	*0
A072	Wespendief*		X	*0
A718	waterral		X	*0
1134	bittervoorn		X	0
A249	oeverzwaluw		X	*0
A276	Roodborsttapuit	X	X	
A155	houtsnip		X	3
A006	dodaars		X	2
A161	zwarte ruiter		X	*0
A164	groenpootruiter		X	*0
A165	witgat		X	*0
1166	Kamsalamander	X	X	

Tabel 4 soorten vergelijking natura 2000 gebieden Meinweg en Schwalm-Nette-Platte

*Uit bovenstaande tabel zijn slechts die (vogel)soorten vergeleken waarvan in de laatste kolom een waarneming is aangeduid. De laatste kolom geeft het resultaat van het aantal broedgevallen in het gebied de Meinweg weer gebaseerd op de provinciale broedvogelbestanden. Vervolgens zijn van de soorten met resultaat nul, de waarnemingen nog gecontroleerd op www.NDFF.nl. Indien hieruit geen waarnemingen naar voren kwamen is de soort niet verder uitgewerkt voor dit gebied. Op basis van “geen waarnemingen in het gebied” komt de soort niet voor aanwijzing in aanmerking.

In het aanwijzingsbesluit van de Meinweg⁸⁶ staan de volgende vermeldingen:

1) van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (1994), maar conform het ontwerpbesluit (2007), zijn 3 vogelsoorten van bijlage I niet meer opgenomen: **(A072)wespendif zwarte specht (A236) en blauwborst (A272)**. De vermelding in het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit stamt uit de periode van voor 2000 waarin de gebiedselectie nog niet werd gebaseerd op aantalscriteria. Het gebied blijkt daaraan na toetsing aan telgegevens niet te voldoen en is daarmee van onvoldoende betekenis voor de instandhouding van de broedpopulatie van de wespendif, de zwarte specht, de blauwborst en de op landelijke schaal.

2) In afwijking van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (1994), maar conform het ontwerpbesluit (2007), is de volgende vogelsoort niet meer opgenomen, omdat deze soorten niet behoren tot de soorten waarvoor Vogelrichtlijngebieden worden aangewezen conform de in 2000 geformuleerde beleidslijn (zie boven): **A155 Houtsnip**

3) In afwijking van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (1994), maar conform het ontwerpbesluit (2007), is de volgende vogelsoort die was vermeld als niet-broedvogel, niet meer opgenomen omdat deze soort alleen als broedvogel kan worden aangewezen conform de in 2000 geformuleerde beleidslijn (zie boven): **Blauwe kiekendief (A082)**

A297 Bosrietzanger

Leefgebied: De habitat van de Bosrietzanger is rietland en ruigte struweel. In moerassige vegetaties met Riet maar altijd nabij struiken en lage bomen. De soort komt ook voor op drogere plaatsen, maar zelden ver van water⁸⁷.

Aanwezig: Volgens de datagegevens van het NDFF zijn broedgevallen van de Bosrietzanger in 1994 (2 broedparen) en 2007 (11 broedparen) rondom de vennen: de Herkenbosscherven, Vossenkop en de beken Boschbeek en Roode Beek.

Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimum aantal; geen profieldocument met minimum aantal beschikbaar , maar actueel oplopend aantal broedparen, vooralsnog geen aanwijzing noodzakelijk

Mogelijk dat hiervoor een inventariserend onderzoek verricht kan worden naar het voorkomen van de soort in het buurgebied Schwalm –Nette Platte . Mogelijk dat de soort een duurzame sleutelpopulatie kan vormen met individuen uit het aangrenzend natura 2000 gebied.

A229 Ijsvogel

Volgens de datagegevens van de NDFF zijn van soort Ijsvogel in 1994 een broedpaar waargenomen en in 2007 nog een broedpaar, in totaal zijn 26 waarnemingen van de soort bekend. De ijsvogel is dan vooral waargenomen langs de Boschbeek en de Roode beek. *Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, geen aanwijzing noodzakelijk vanwege het geringe aantal broedgevallen.*

⁸⁶ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/gebieden/149/N2K149_DB%20HVVW%20Meinweg.

⁸⁷ <http://www.soortenbank.nl/soorten.php?soortengroep=vogels&record=Acrocephalus+palustris>

Figuur 15 Ijsvogel waarnemingen (bron NDFF)

A704 Wintertaling

De wintertaling (eend) is een niet-broedvogel en komt voor in waterrijke gebieden met een welige begroeiing van de oevers, maar alleen op de voorwaarde dat het er rustig is. Watersport en recreatie in 'wintertalinggebied' hebben onherroepelijk hun weerslag op de soort (vogelbescherming). In het gebied de Meinweg met name waargenomen rondom vennen: Vossenkop, Elfenmeer, Rolvennen. Melickerven (79 waarnemingen). *Gezien de geringe aantallen van deze soort in verhouding tot de landelijke instandhoudingsdoelstelling (21.000⁸⁸!) is aanwijzing van deze soort niet noodzakelijk*

A337 Wielewaal

De Wielewaal is een bosbewoner met een voorkeur voor beboste gebieden met loofbos. Volgens de NDFF zijn 19 exemplaren Wielewalen waargenomen, waarvan 3 broedparen in 1994 en 4 broedparen in 2007. De waarnemingen zijn verspreid over het Natura 2000 gebied. *Geschikt biotoop, soort is aanwezig, gering aantal broedgevallen, geen minimale aantallen bekend, geen recent broedgeval, geen aanwijzing noodzakelijk*

A006 Dodaars

Dodaarzen broeden in het hele land op zoetwaterplassen met veel oeverbegroeiing, tot op kleine vijvers en vennetjes. Het leefgebied is beken, meren, moeras en plassen. Aanwezig: Het NDFF geeft 297 waarnemingen aan, met 8 broedparen in 1994, 2 broedparen in 2007 en 2012 en een broedpaar in 2015. De dodaars komt men name voor in de vennen in het gebied de Meinweg. Voor een duurzame sleutelpopulatie van de soort zijn ten minste 40 paren vereist, dit aantal wordt hier niet gehaald. *Geschikt biotoop, soort is aanwezig, minimaal aantal wordt niet gehaald, aanwijzing is niet noodzakelijk.*

Gezien het voorkomen van de Dodaars in het noorden van het gebied vlakbij de Duitse grens is het aan te raden een onderzoek te verrichten of de populatie een duurzame sleutelpopulatie kan vormen met de Duitse populatie.

⁸⁸ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A052.pdf

Figuur 16 waarnemingen Dodaars (bron NDFF)

1042 Gevlekte witsnuitlibel

De gevlekte Witsnuitlibel heeft als habitat laagveenmoerassen en vegetatierijke vennen en duinplassen⁸⁹. Uit de gegevens van de NDFF zijn slechts 3 waarnemingen bekend, twee in 2003 en 1 in 2004. De larven van de gevlekte witsnuitlibel verblijven het gehele jaar, twee jaar zelfs, in het water voordat zij uitsluipen. De adulte dieren kunnen wegtrekken, maar dit gebeurt niet altijd. Gebieden zijn alleen aangewezen als de dieren permanent aanwezig zijn (geen losse zwervende exemplaren). De belangrijkste en grootste populaties van de soort bevinden zich in de Wieden en Weerribben Van hieruit worden andere deelpopulaties bevolkt⁹⁰. *Vanuit dit perspectief gezien is een aanwijzing niet noodzakelijk, de soort is hier niet permanent aanwezig.*

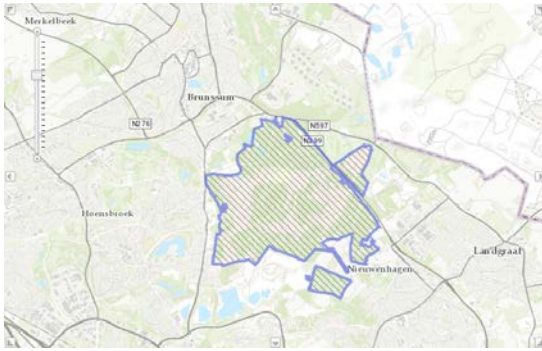
⁸⁹ http://nl.wikipedia.org/wiki/Gevlekte_witsnuitlibel

⁹⁰ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/soorten/Profiel_soort_H1042.pdf

Bijlage 7

**Cluster Natura 2000 gebied Brunssummerheide (NL)-natura 2000 gebied
Teverener Heide(DU)**

Natura 2000 gebied Brunsummerheide

Figuur1 Natura 2000 gebied Brunsummerheide (bron sdf)

kenschets⁹¹

De Brunsummerheide is een gebied in het zuidoosten van Limburg in de Oostelijke Mijnstreek. Het gebied heeft een oppervlakte van ca. 552 ha. Het gebied is een sterk geaccidenteerd heide en bosgebied en bestaat uit droge en natte heide, actief hoogveen, bron- en broekbos en aangeplant Grove dennenbos. Verder bestaat het gebied uit een open zandvlakte (in het centrum ligt een stuifzandgebied), vochtige hooilanden en droge schraallanden. De Roode beek ontspringt op de Brunsummerheide en zorgt voor de afwatering in het gebied. Langs de Roode beek, direct ten noorden van dit stuifzandgebied, bevindt zich een doorstroommoeras, dat vol staat met Snavelbies. Daarnaast zijn nog met löss afgedekte oude zandgroeven aanwezig.

Door het gebied loopt een aantal aardbreuken waardoor grote verschillen zijn ontstaan. Het hoogste gedeelte ligt op circa 130 meter boven NAP en het laagste gedeelte op ongeveer 80 NAP. De hoogste delen liggen op het oude maasterras en bevatten een grofgrindige zandbodem. Lagere delen hebben een unieke bodemopbouw in ons land door de aanwezigheid van tertiair zand dat is afgezet door de zee in een vochtige en warme klimaatperiode. Dit zilverzand is uiterst voedselarm.

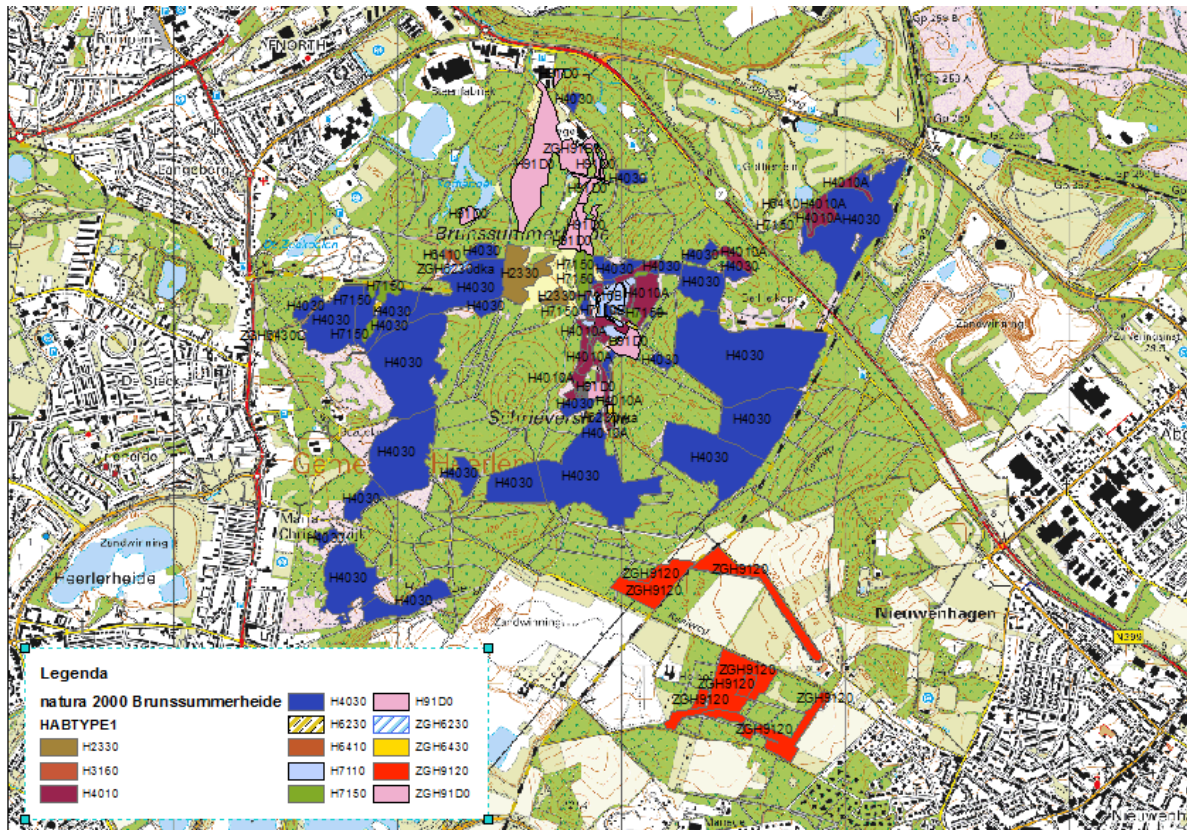
In de oorsprong van de Rode beek en op de 'Brandenberg' zijn doorstroomveentjes aanwezig en een tweetal hellingveentjes op locatie waar aardbreuken liggen (ontwerpbesluit Brunsummerheide, LNV 2006)

De Brunsummerheide is bovenstrooms gelegen van een van de belangrijkste breuklijnen van Nederland, de Feldbiss. De grondwaterstromen en -standen worden in dit gebied sterk door de Feldbiss bepaald. Het grondwater stuit bovenstrooms op de slecht doorlatende breuklijn, waardoor hoge grondwaterstanden kunnen ontstaan. De hoge grondwaterstanden hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van bijzondere natuur. Aan de benedenstroomse zijde zijn vaak duidelijk lagere grondwaterstanden. Op de Brunsummerheide is een sterke afwisseling van zeer natte en zeer droge beekdalen aanwezig.

Vlakbij het deelgebied 'Heikop' bevinden zich twee zure vennetjes temidden van een open vegetatie van natte heide en hoogveen. Op lemige plekken komt heischraal grasland voor.

Natuurwaarden

⁹¹ Voortoets natuurbeschermingswet bestemmingsplan Buitengebied 2013

Figuur 2 Natura 2000 gebied Brunsummerheide habitattypen(bron provinciale data bestanden)

Droge heide komt op grote schaal voor in de Brunsummerheide (H4030). De vegetatie wordt gedomineerd door Struikhei en Gewone dophei en soorten als gewone vleugeltjesbloem en Tormantil. In de natte heide (H4010) rondom de veentjes groeit Veenbies en klokjesgentiaan. Op plagplekken van de natte heide (H7150) bevinden zich Klokjesgentiaan, Bruine savelbies, en Moeraswolfsklauw. Plaatselijk komen in het verleden op natte venige plekken heischrale begroeiingen (H6230) voor met soorten als Gevlekte orchis, Heide kartelblad, en Liggende vleugeltjesbloem. Hiervan resteren enkel nog fragmenten. Hoog in de helling langs de Feldbissbreuk op plekken waar grondwater stagneert, en over de Mioceen kleilagen uittreedt komen open zure vennen (H 3160) voor met klein Blaasjeskruid

Tenslotte wordt op de natte plaatsen langs de Rode beek en op kwelplaatsen Berkenbroekbos (H91D0) aangetroffen en op minder zure bodemovergangen naar elzenbroekbos (H91E0). Langs de Roode beek wordt een stukje open zand aangetroffen betreffende een voormalige stortplaats van Mioceen zilverzand wat zich ontwikkeld heeft tot een stuifzandgebied met bijbehorende begroeiing (H2330). Waar in het gebied grondwater uittreedt wordt natte heide of broekbos aangetroffen. De belangrijkste natte heide betreft het brongebied van de Rode Beek waar diep grondwater uittreedt. Het brongebied is een voorbeeld van een doorstroomveentje (H7110) waarin voedselarme, mineraal grondwater mengt met zuur regenwater. Hier komen hoogveensoorten voor als beenbreek, Wrattig veenmos, Hoogveenmos, Rood veenmos en Lavendelhei.

Geologie

Het reliëfrijke landschap van de Brunssummerheide is ontstaan als gevolg van aardverschuivingen. Binnen een relatief klein gebied liggen hier een aantal breuken dicht op elkaar. Langs de aardbreuken zijn pleistocene afzettingen uit het Mioceen en Pliocene naar de oppervlakte geschoven, waardoor binnen het lössgebied van oostelijk Limburg een zandgebied is ontstaan. In het centrale deel van de Brunssummerheide komt zilverzand aan de oppervlakte. Dit extreem voedselarm zand is tijdens een vochtig en warme klimaatsperiode door de zee afgezet. Het gebied met zilverzand loopt door tot in Duitsland, waar de Teverener Heide eenzelfde bodemopbouw kent. In het Mioceen is in het gebied ook laagveen gevormd, in periode dat de kustlijn verder weg lag. Dit wordt gevonden als bruinkoollagen.

De complexe geologie bepaalt tevens de waterhuishouding in het gebied. De Brunssummerheide is bovenstrooms gelegen van een van de belangrijkste breuklijnen van Nederland, de Feldbiss. De grondwaterstromen en -standen worden in dit gebied sterk door de Feldbiss bepaald. Het grondwater stuit bovenstrooms op de slecht doorlatende breuklijn, waardoor hoge grondwaterstanden kunnen ontstaan. De hoge grondwaterstanden hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van bijzondere natuur. Aan de benedenstroomse zijde zijn vaak duidelijk lagere grondwaterstanden.

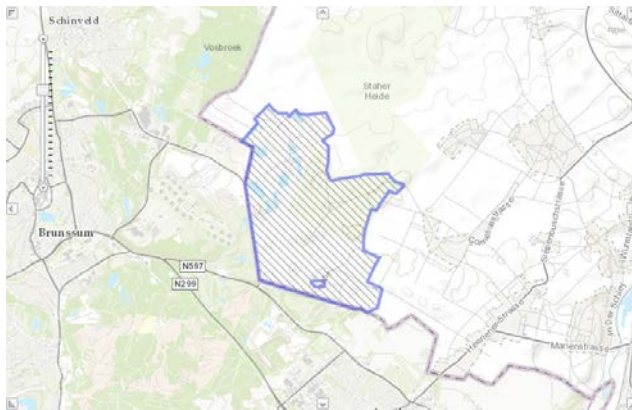
De Brunssummerheide wordt deels begraasd door schapen. Door de begrazingsdruk is de heide zeer open.

Grenst aan Teverener heide

De Brunssummerheide dankt zijn bijzondere karakter deels aan het feit dat in de centrale delen van het gebied zilverzand aan de oppervlakte komt. Dit zilverzand is tijdens een vochtig en warme klimaatperiode door de zee afgezet op substraat dat zeer voedselarm is. Het gebied met zilverzand loopt door tot in Duitsland waar de Teverener heide eenzelfde bodemopbouw kent, maar komt nergens anders in ons land voor. De heide is daarmee wezenlijk anders dan alle overige heideterreinen in ons land, die zijn gebonden aan stuifzand of dekzand. Een plek met open zand heeft het karakter van een zandverstuiving H2330, maar dan op zilverzand. Beide gebieden vormen van oudsher een samenhangend ecosysteem.

In de Teverenerheide zitten wat nattere en basenrijke omstandigheden in bepaalde delen. Vandaar dat ook een habitatype als overgang en trilveen in het gebied voorkomt. Bovendien is open water aanwezig (habitatype oligotrofe en mesotrofe stilstaande wateren). Deze habitattypen worden niet aangetroffen op de Brunssummerheide.

Natura 2000 gebied Teverener Heide

Figuur Natura 2000 gebied Teverener heide (bron sdf)

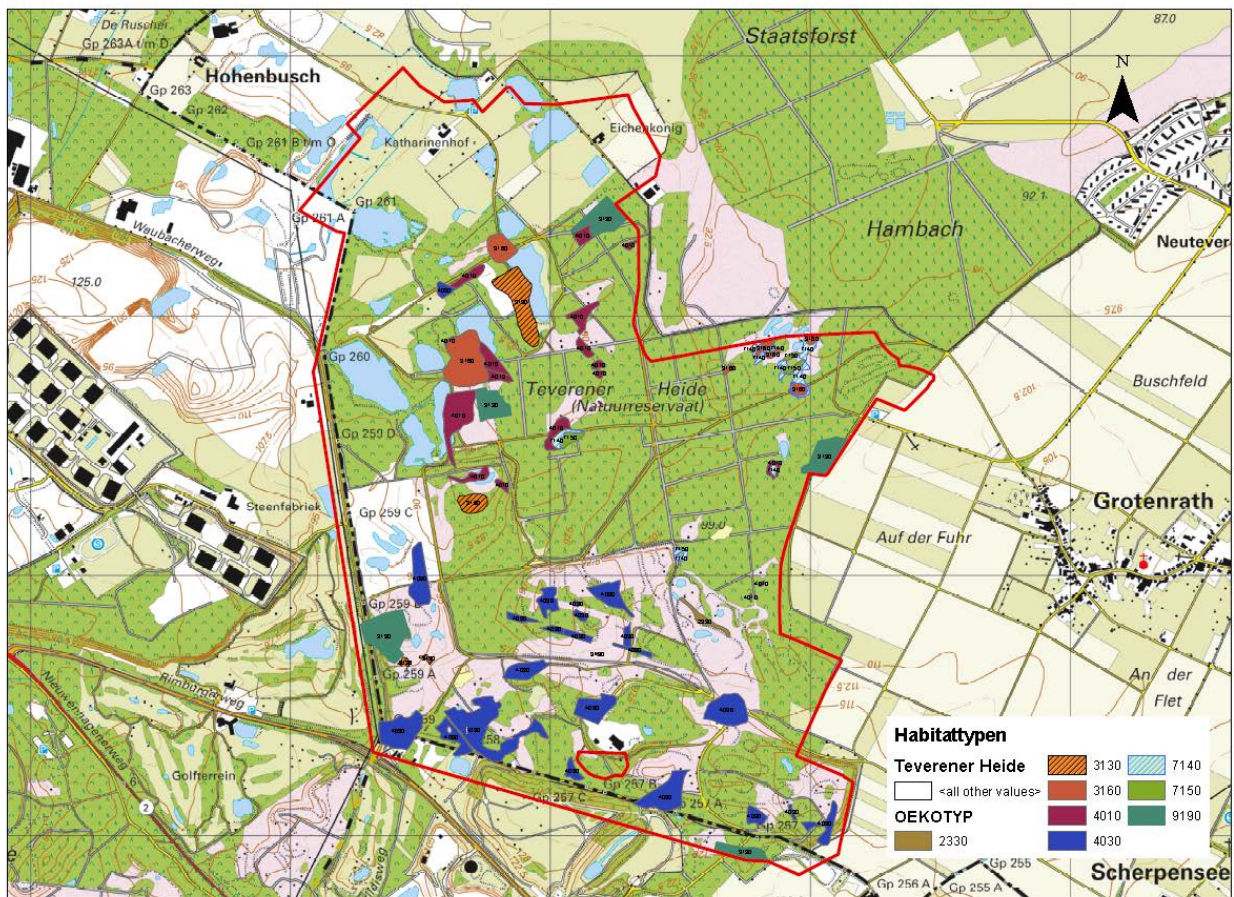
Kenschets

Teverener Heide is een natuurreservaat van ca. 448 ha op Duits grondgebied tussen Brunssum en Teveren. Het gebied bestaat uit vennen, veenrestanten, vijvers en meren gelegen in bos of hei. (Schwalbensee, Christopherussee, Binsensee of Seerosenteich). Het landschap is afwisselend met heidevelden (dophei), graslanden, moerassen en bos bestaande uit loofbomen (eiken, beuken en berken) en naaldbomen. Ook bevinden zich verlaten grind en zandgroeves (o.a. 1938 tot 1999 zandgroeve Borger) op het terrein die ingericht zijn als natuurterrein.

De wateren van de Teverener Heide zijn in twee categorieën in te delen. De vennen (of heideplassen) én wateren die zijn ontstaan ten gevolge van leemafravingen. De vennen waartoe de heideplassen (Wiggelewak, kuhhute en de Flachlöcher behoren liggen allemaal in het oorspronkelijke niet door afgravingen aangetaste natuurreservaat Teverener Heide. Langs de oever van de vennen groeit Pitrus, Veenpluis, Dopheide, Snavelzegge en veelstengelige Waterbies. In het water domineren veenmossen en Knolrus. De vennen zijn over het algemeen betrekkelijk ondiep en vallen gedurende korte of lange tijd droog.

De Seerosenteich, Christopherussee, Kiefernsee en Katharinensee zijn ontstaan nadat voormalige leemafravingen aan hun lot werden overgelaten. Hier vind men soorten als Riet en Grote Lisdodde en Pitrus. Langs de oevers groeien wilgen, Elzen en essen.

Natuurwaarden

Teverener Heide

Figuur4 Natura 2000 gebied Teverener Heide habitattyp (bron NRW)

De Teverener Heide is van ecologische betekenis vanwege het voorkomen van de vochtige heiden, overgangs- en trilvenen, zandverstuivingen (met vegetaties van het Buntgras-verbond), voedselarme vennen en grote droge graslanden. De beschermde status geldt in dit gebied expliciet voor de habitattypen Zandverstuivingen (H2330), Zwakgebufferde vennen (H3130), Zure vennen (H3160), Droge heiden (H4030), Vochtige heiden (H4010), Overgangs- en trilvenen (H7140), Pioniersvegetaties met snavelbiezen (H7150) en Oude eikenbossen (H9190).

Verschil in habitatype

Code	Habitatype	Brunssummerheide	Teverener Heide
2330	Zandverstuivingen	X	X
3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren		X
3160	Zure vennen	X	X
4010	Vochtige heide	X	X
4030	Droge Europese heide	X	X
6230	soortenrijke heischrale graslanden	X	
7110	Actief hoogveen	X	
7140	Overgangs- en trilveen		X
7150	Pioniervegetaties met snavelbies	X	X
9190	Oude eikenbossen		X
91D0	Hoogveenbossen	X	

Tabel 2 vergelijking Habitattypen Natura 2000 gebieden Brunsummerheide en Teverenerheide (bron sdf)

H3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren

Atlantische referentielijst: het habitatype komt voor op de lijst. Dit habitatype betreft begroeiingen van zwakgebufferde vennen. Zwakgebufferde vennen komen voor als (heide)vennen en ondergelopen slenken in hogere zandgronden. Daarnaast komen de kenmerkende vegetatietypen soms voor in leemputten.

Dit habitatype omvat vennen met laagblijvende pioniersvegetaties van voedselarme, zwak gebufferde, gewoonlijk permanente wateren. De vegetatie wortelt in zandige bodems, in de oeverzone van zowel ondiepe plassen als diepere wateren. Veel groeiplaatsen ontstonden na het terug open maken van oude, verlande vennen. Deze vegetaties komen ook voor in oppervlakkige uitgravingen die tot aan het grondwater(tafel)niveau reiken, vooral daar waar het bodemsubstraat lemig is en in de oeverzone van zandwinning. De oeverzone valt jaarlijks meestal gedurende lange tijd droog waardoor afbraak van organisch materiaal mogelijk is.

In de Teverener heide zitten wat nattere en basenrijke omstandigheden in bepaalde delen. Bovendien is open water aanwezig in tegenstelling tot de Brunsummerheide

Geen geschikt biotoop, geen waarnemingen habitatype, geen aanwijzing noodzakelijk

7140 Overgangs- en trilveen

Atlantische referentielijst : het habitatype komt voor op de lijst . Dit habitatype betreft soortenrijke veenbegroeiingen van betrekkelijk voedselarm tot matig voedselrijke omstandigheden. De plantengemeenschappen van overgangs-en trilvenen vormen ontwikkelingsstadia in de verlanding die begint in het open water van sloten, plassen en petgaten. Uitgaande van het verlandingsproces worden de overgangs-en trilvenen van dit habitatype voorafgegaan door begroeiingen van het open water, zoals drijftil en krabbenscheer-gemeenschappen. De overgangs- en trilvenen worden in de successiereeks opgevolgd door struweel of bos, onder bepaalde omstandigheden ook door moerasheiden (H4010). In de provinciale bestanden zijn geen waarnemingen van dit habitatype waargenomen. *Geen geschikt biotoop , weinig geschikt open water aanwezig, geen waarnemingen habitatype bekend, geen aanwijzing noodzakelijk*

H9190 Oude eikenbossen

Atlantische referentielijst : het habitattype komt voor op de lijst. Biotoop: het habitattype betreft eiken-berkenbossen op leemarme zandbodems, waarvan de boomlaag en/of de bosgroeiplaats oud is. Een Nederlands selectie criterium houdt in dat het habitattype H9190 voorkomt op leemarme humuspodzolgronden, leemarme vaaggronden of podzolgronden met een zanddek én onderdeel uitmaakt van een minimaal honderdjarige opstand van Zomereik of op een bosgroeiplaats ouder dan 1850. De in de definitie genoemde bosgroeiplaatsen ouder dan 1850 zijn af te lezen van de Topografische kaarten die omstreeks dat jaar zijn gemaakt⁹². Aanwezig: In de Teverenerheide is zo'n 8 ha van dit habitattype aanwezig⁹³. In de provinciale databestanden komt dit habitattype niet voor.

Geen geschikt biotoop, habitattype niet aanwezig, geen aanwijzing noodzakelijk

Verschil in soorten

Soorten		Brunsummerheide	Teverener Heide
A297	Bosrietzanger		X
A056	Slobeend		X
A257	Graspieper		X
A224	Nachtzwaluw		X
A236	Zwarte specht		X
A246	Boomleeuwerik		X
A271	Nachttegaal		X
A337	Wielewaal		X
A072	Wespendief		X
A099	Boomvalk		X
A249	Oeverzwaluw		X
A276	Roodborsttapuit		X
A690	Dodaars		X
1166	Kamsalamander	X	X
A612	Blauwborst		X
A726	Kleine plevier		X

Tabel 3 vergelijking soorten Natura 2000 gebieden Brunsummerheide en Teverenerheide (bron sdf)

Uit tabel 3 volgt dat: Soorten die zijn aangewezen voor Teverenerheide en niet voor de Brunsummerheide zijn

A297 Bosrietzanger

De Bosrietzanger prefereert een moerassige vegetatie met riet maar is altijd in nabijheid van struiken en lage bomen. De Bosrietzanger komt voor op drogere plaatsen, maar is zelden ver verwijderd van water⁹⁴. De voedsel- en broedbiotoop van de Bosrietzanger zijn natte ruigtevegetaties. In de afgelopen 10 jaar zijn 30 waarnemingen (van de Bosrietzanger gesignaleerd in de Brunsummerheide (www.NDFF.nl). De soort komt verspreid in het natura 2000 gebied voor. Minimale aantallen: geen profiel document van de Bosrietzanger voorhanden. *Geschikt leefgebied, soort is aanwezig , geen aanwijzing noodzakelijk vanwege het geringe aantal waarnemingen.*

⁹² http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/habitattypen/Profiel_habitattype_9190.

⁹³ (www.naturschutzinformationen-nrw.de

⁹⁴ www.soortenbank.nl

A056 Slobeend

Leefgebied: De slobeend heeft zijn biotoop bij vochtige weilanden met plassen, meren en rivierarmen of sloten, gelegen in nat laaglandgebied in het gematigde klimaatgebied. De Slobeend is niet waargenomen als broedvogel in de Brunssummerheide of Teverener heide wel is deze vogel als trekvogel bekend (van de slobeend zijn slechts 5 waarnemingen bekend) ⁹⁵. *Geschikt leefgebied, geen aanwijzing noodzakelijk vanwege het geringe aantal waarnemingen.*

A224 Nachtzwaluw

Leefgebied: Een gevarieerde omgeving bestaande uit structuurrijke (oude) heide met een geleidelijke overgang naar bos, kapvlakten en droge bossen vormen goede leefgebieden voor deze soort⁹⁶. Van de Nachtzwaluw zijn 117 waarnemingen in dit gebied bekend ⁹⁷ en 8 broedgevallen. Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van de nachtzwaluw ten minste 40 paren vereist⁹⁸.

Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantal niet behaald, mogelijk wel in combinatie met Duitse populatie, aanwijzing niet noodzakelijk

(A257) Graspieper

Leefgebied: de Graspieper komt voornamelijk voor in open gebieden met veel lage vegetatie. In de winter ook in andere biotopen, maar altijd in de buurt van voldoende dekking in vorm van lage vegetatie (soortenbank) Is in het Natura 200 gebied alleen als trekvogel aangetroffen in de Brunssummerheide . Van de Graspieper zijn zo'n 650 waarnemingen bekend (NDFF) waarvan geen broedparen .Het is blijkbaar een belangrijk foerageergebied voor deze soort.

Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, aanwijzing aangeraden vanwege het groot aantal waarnemingen

⁹⁵ www.ndff.nl

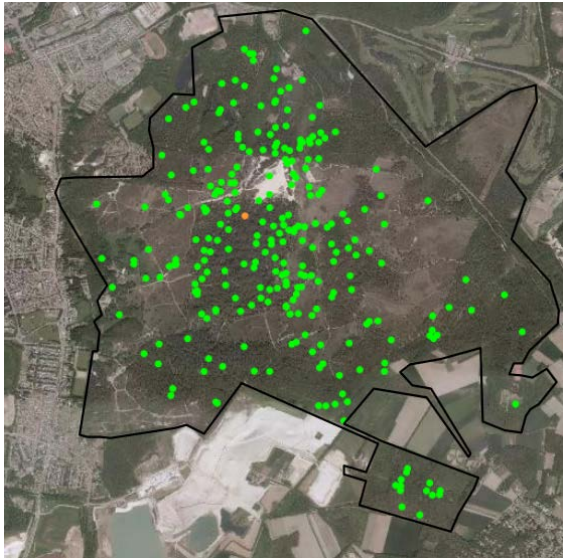
⁹⁶ http://www.vogelbescherming.nl/vogels_kijken/vogelgids/zoekresultaat/detailpagina/q/vogel/148

⁹⁷ www.ndff.nl

⁹⁸ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A224.pdf

A236 Zwarte specht

Leefgebied: Oude bossen met een flink aandeel loofbomen en dode bomen⁹⁹. Van de Zwarte specht zijn 332 waarnemingen in dit gebied bekend¹⁰⁰ en 2 broedgevallen. Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van de Zwarte specht ten minste 40 paren vereist. *Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantal is behaald, aanwijzing aan te raden.*

Figuur 5 waarneming Zwarte specht (bron NDFF)

A246 Boomleeuwerik

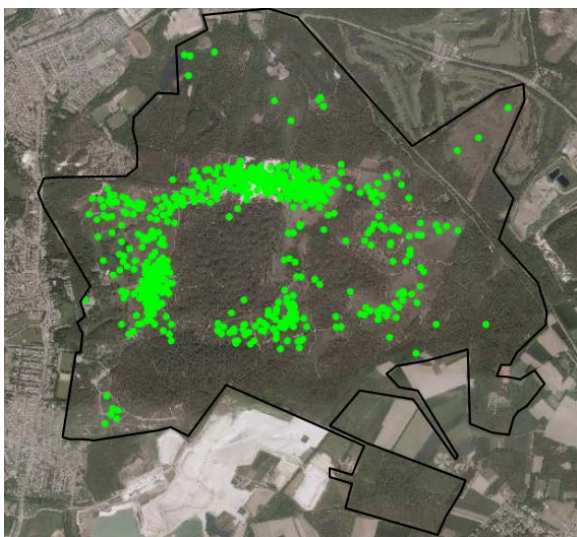
Leefgebied: De broedbiotoop van de Boomleeuwerik bestaat uit halfopen heidelandschappen, zandverstuivingen (zie figuur). Van de Boomleeuwerik zijn 750 waarnemingen bekend¹⁰¹ (NDFF) waarvan broedparen uit 1996, 2010, 2014 en 2015. Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van de boomleeuwerik ten minste 40 paren vereist¹⁰² Minimale aantal is dan gehaald. *Geschikt leefgebied, soort is aanwezig en behaald de minimale aantal. In het Natura 2000 gebied de Maasduinen is een trend waarneembaar van uitbreiding van de soort richting het zuiden, aanwijzing is aangeraden (mondelinge mededeling L. Janssen)*

⁹⁹ http://www.vogelbescherming.nl/vogels_kijken/vogelgids/zoekresultaat/detailpagina/q/vogel/267

¹⁰⁰ www.ndff.nl

¹⁰¹ www.ndff.nl

¹⁰²

Figuur 6 waarneming Boomleeuwerik (bron NDFF)

A271 Nachtegaal

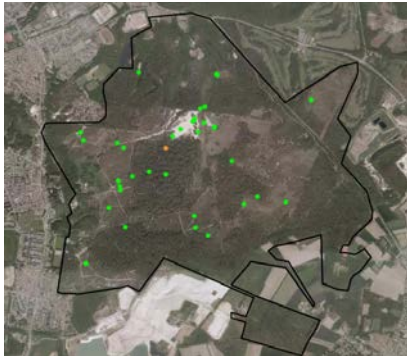
Leefgebied: Een gevarieerde omgeving bestaande uit structuurrijke (oude) heide met een geleidelijke overgang naar bos, kapvlakten en droge bossen vormen goede leefgebieden voor deze soort.(vogelbescherming) . De Nachtegaal is als broedvogel vrij dicht tegen de oostzijde van de Brunssummerheide, op de grens van de Tevener Heide aangetroffen. Van de Nachtegaal zijn slechts twee waarnemingen bekend (NDFF). *Geen aanwijzing noodzakelijk vanwege het geringe aantal waarnemingen.*

(A337) Wielewaal

Van de wielewaal zijn negen waarnemingen bekend (NDFF), een broedpaar in 1996. De soort is een boombewoner met voorkeur voor beboste gebieden met voornamelijk loofbos. Bouwt nest in een takvork (soorten).heeft hoog loofbos nodig, vaak in de buurt van rivieren en meren, maar ook in parken en populierenbossen (vogelbescherming). *Geen aanwijzing noodzakelijk vanwege het geringe aantal waarnemingen.*

(A072) Wespendif

Leefgebied: van de Wespendif zijn 86 waarnemingen bekend (NDFF) waarvan een broedpaar uit 2014. De soort heeft zijn leefgebied in bos, heide en hoogveen, en is afhankelijk van de beschikbaarheid van insecten. *Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, minimale aantal (20) niet behaald, mogelijk wel in combinatie met Duitse populatie, aanwijzing niet noodzakelijk . Inventarisatie-onderzoek wordt aangeraden of de soort gezamenlijk met de Duitse populatie een sleutelpopulatie kan vormen.*

Figuur 7 waarneming Wespendif (bron NDFF)

A099 Boomvalk

Heeft als leefgebied open gebieden met veel variatie en een ruime hoeveelheid prooidieren, omgeven door bos of bosjes. Zowel hoogveengebieden als polders kunnen voldoen, mits ze maar beschutting leveren om te broeden en open gebied om te jagen. Van de boomvalk zijn 41 waarnemingen in het gebied bekend (NDFF) en geen broedgeval . *Geschikt biotoop, soort is aanwezig, geen aanwijzing noodzakelijk vanwege het geringe aantal broedgevallen. Inventarisatie-onderzoek wordt aangeraden of de soort gezamenlijk met de Duitse populatie een sleutelpopulatie kan vormen.*

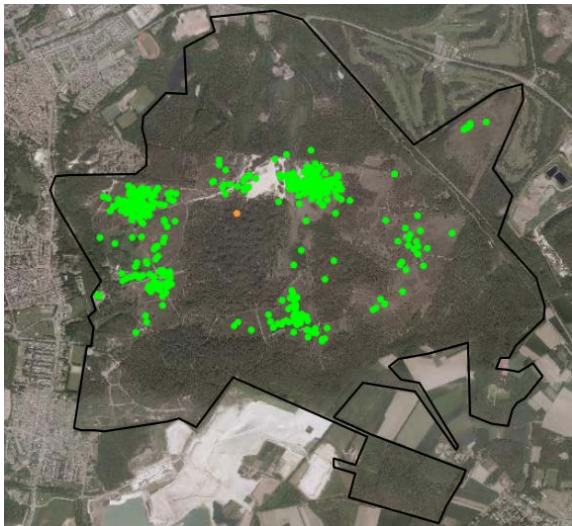
Figuur 8 waarneming Boomvalk (bron NDFF)

A249 Oeverwaluw

Leefgebied: Open terreinen met zand-, leem- of kleiwanden, liefst in de omgeving van zoet water, vormen de broedbiotoop van de oeverwaluw. De nesten worden gegraven in steile afgekalfde oevers van meren, rivieren en beken, maar ook in steilwanden van gronddepots, afgravingen, stuifduinen en greppels. Van de Oeverwaluw zijn 5 waarnemingen in dit gebied bekend (NDFF) en geen broedgeval. Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van de oeverwaluw ten minste 100 paren vereist¹⁰³. *Geschikt leefgebied, soort is aanwezig, geen aanwijzing noodzakelijk vanwege het geringe aantal waarnemingen.*

(A276) Roodborsttapuit

Van de roodborsttapuit zijn 614 waarnemingen bekend (NDFF) waarvan verscheidene broedparen vanaf 1999 tot 2015. *Geschikt leefgebied, aanwijzing aangeraden vanwege het groot aantal waarnemingen.*

Figuur 8 waarneming Roodborsttapuit (bron NDFF)

(A609) Dodaars

Slechts één waarneming bekend van de NDFF. De Dodaars heeft zijn habitat in beken, meren, moerassen en plassen. De dodaars is sterk afhankelijk van zure vennen (H3160) (passende beoordeling). Het nest wordt gemaakt in dichte oevervegetaties en bestaat onder meer uit Zeggen, Rietgras, Lisdodde, Gele lis en andere plantendelen. Het nest drijft meestal op het water. De laatste waarneming in de Brunssummerheide stamt uit 2005 (NDFF). Ook broedt de Dodaars in de Teverener Heide (NABU 2004). Van de Dodaars zijn ook waarnemingen waargenomen aan in de Teverener heide (www.naturgucker.de). *Geen aanwijzing noodzakelijk vanwege het geringe aantal waarnemingen*

¹⁰³ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/profielen/vogels/Profiel_vogel_A249.pdf

A726 Kleine plevier

Van de kleine plevier zijn slechts 5 waarnemingen bekend waarvan geen broedgeval. Deze soort is alleen buiten de Brunssummerheide als broedvogel aangetroffen. In de Teverener Heide zijn geen waarnemingen als trekvogel bekend. Heeft een voorkeur voor zoetwatermilieus in het binnenland zoals slikranden langs grindgaten, tijdelijke plassen bij afgravingen en bouwplaatsen. *Geen aanwijzing noodzakelijk vanwege het geringe aantal waarnemingen*

Bijlage 8

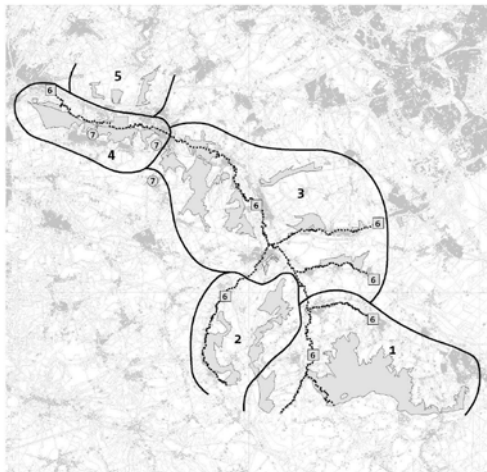
Cluster Geuldal (NL)-Voerstreek (BE)

Natura 2000 gebied Geuldal

Korte kenschets

Het Natura 2000-gebied Geuldal heeft een oppervlakte van ca. 2520 ha en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Gulpen-Wittem, Maastricht, Margraten, Meerssen, Nuth, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal.

Landschapsecologisch gezien kan op hoofdlijnen een aantal deelgebieden worden onderscheiden. De verschillende deelgebieden zijn:

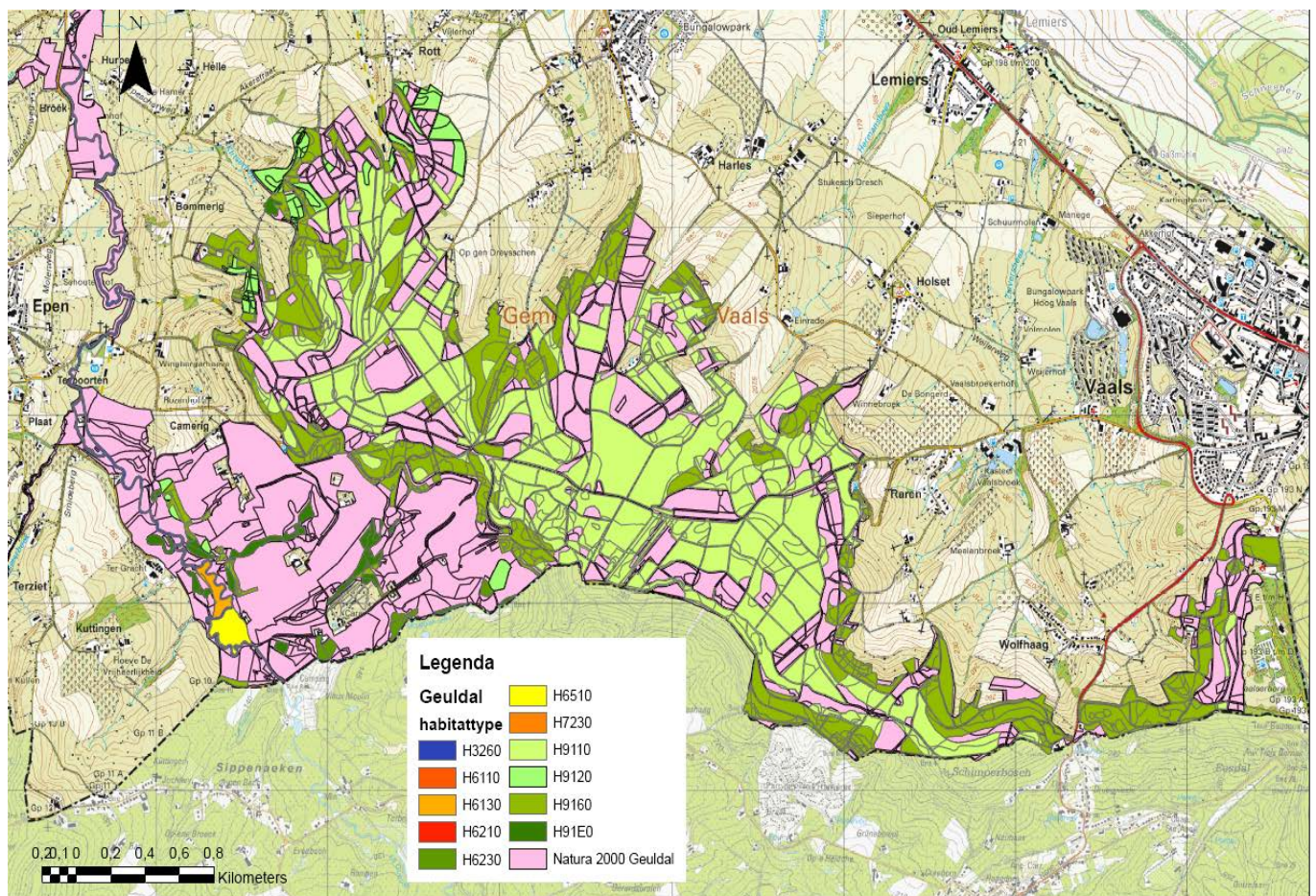

- 1: Vijlenerbosch en Boven Geuldal
- 2: Boven-Gulpdal en het Plateau van Crapoel
- 3: Midden Geuldal, incl. Vrakelberg
- 4: Beneden Geuldal en haar zuidflank
- 5: Bronzones Zuidflank Centraal Plateau
- 6: De Geul en haar zijbeken
- 7: Groeven

Figuur 1 deelgebieden Voerstreek (beheerplan)

Het Geuldal wordt gekenmerkt door grote hoogteverschillen en is mede daardoor bijzonder gradiëntrijk. Het fundament van dit gebied bestaat uit een geleidelijk naar het zuidoosten oplopend plateau, waarin door de Geul en haar zijtakken diepe reliëfrijke dalen zijn ingesleten. Op de plateaus en hellingbossen zijn door afstromend water diepe grubben uitgesleten. Onder in het dal bevinden zich betrekkelijk voedselrijke en natte tot vochtige gronden met een afwisseling van hooilanden en diverse bosgemeenschappen, waaronder bron- en broekbossen. De hoger gelegen hellingen bestaan uit een voedselarme, droge en kalkarme bovenste helft en een wat voedselrijkere, vochtige en kalkrijke onderste helft; een mengsel van naar beneden gegleden kalk en löss. Halverwege de helling kunnen kalkafzettingen dagzomen. Op plaatsen waar kalkgesteente dagzoomt liggen enkele kleine open mergelgroeven of kalksteenwanden waar een bijzonder microklimaat heerst. Op veel plaatsen zijn ook onderaardse mergelgroeven aanwezig. In het zuidelijke deel zijn tevens steengroeven (Cottessen, Onderste en Bovenste Bosch) aanwezig. Tenslotte komen op veel plaatsen bronnen voor op de hellingen, waaruit smalle beekjes ontspringen. De graslanden en bossen die hier voorkomen omvatten orchideeënrijke hellingbossen, kalkgraslanden, heischrale graslanden en begroeiingen op rotsranden.

Natuurwaarden

Figuur 2 Habitattypen Natura 2000 gebied Geuldal (bron provinciale databestanden)

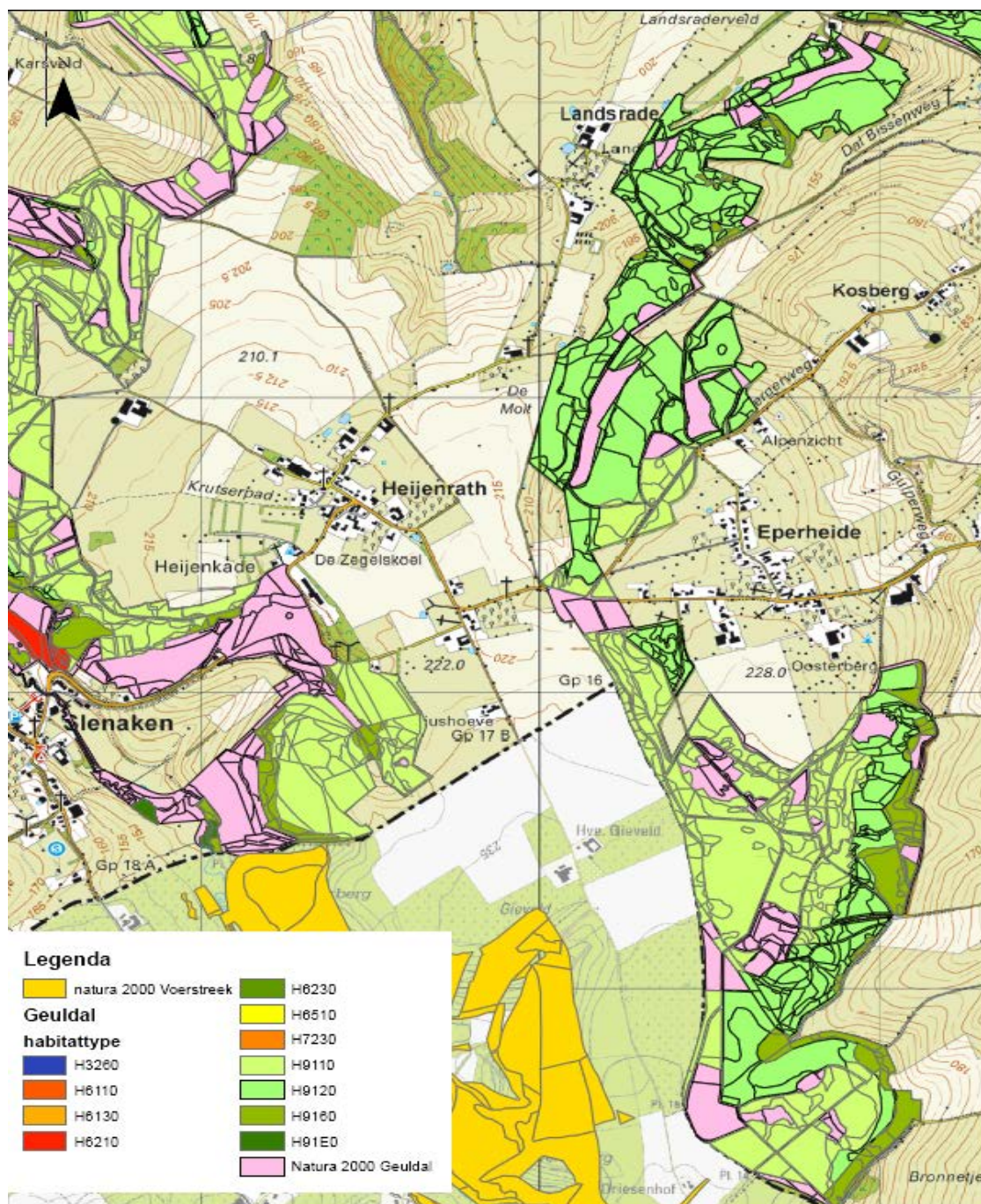
Op de steile hellingen met hun sterke gelaagdheid van de bodem van een kalkrijke ondergrond naar een zwak tot matig zure bovengrond liggen de Heischrale graslanden (H6230). Op de schaarse plekken, waar de kalkondergrond aan of dichtbij de oppervlakte komt, loopt het heischrale grasland veelal in een gradiënt over in het kalkgrasland (H6210). Daar waar op het kalkgesteente nauwelijks bodemvorming heeft plaatsgevonden, groeien soortenrijke pionierbegroeiingen op kalkrijke rotsbodemplaat (H6110). Onder aan de helling heeft zich colluviaal materiaal afgezet; hier kan men het Glanshaver-hooiland (H6510) verwachten. Echte glanshaverhooilanden komen echter sporadisch in het Natura 2000-gebied voor.

In het zuidoosten komen op het plateau uitgestrekte beukenbossen voor waarvan de Veldbies-beukenbossen (H9110) voor Nederlandse begrippen, bijzonder zijn. Nabij de Belgische grens liggen graslanden langs de Geul waar zinkrijke sliblagen zijn afgezet door overstromingen van de Geul. Het hoge zinkgehalte is afkomstig van de zinkindustrie in België. Door deze zinkrijke afzetting komt er op deze plekken bijzondere en zeer zeldzame zinkflora voor.

De aanwezigheid van lössleem is bepalend voor de bovenrand van de hellingbossen. Hier groeit in het algemeen het Eiken-haagbeukenbos (H9160). Daaronder kan Beuken-eikenbossen met hulst (H9120) voorkomen op meestal tertiaire afzettingen of jongere terrasafzettingen. De onderrand van de bossen op de door hellingmateriaal gedomineerd bosgroeiplaatsen zijn eveneens de

standplaatsen van (H9160). Door het voorkomen van verschillende bronniveaus zijn in de onderrand alluviale bossen te vinden (H91E0)

In het zuidoostelijk deel hebben de groeiplaatsen van de bossen een afwijkend karakter. Dit komt doordat op het plateau en op de hellingen vuursteeneluvium voorkomt (meestal voorzien van een dunne lösslaag). Het habitatype dat kenmerkend is voor deze standplaatsen is Veldbies-beukenbos (H9110). Dit type groeit meestal hoog op de plateaus en gaat geleidelijk over in het Eiken-haagbeukenbos. Lager op de helling worden groeiplaatsen meer bepaald door het Vaalser groenzand. Dit deel is rijk aan bronnen en voor het gedeelte dat in bos gelegen is bepalend voor het voorkomen van alluviaal bos.

Figuur 3 Habitattypen Geuldal zuidoostelijk deel (bron provinciale bestanden)

De verschillende bostypen, graften en holle wegen herbergen zeldzame flora (orchideeën, Gevlekte aronskelk, Eenbes) en fauna (Hazelmuis, Eikelmuis, Das, Spaanse vlag, Vliegend hert). Daarnaast zijn poelen in de (voormalige) dagbouwgroeven belangrijke voortplantingsplaatsen voor Vroedmeesterpad, Geelbuikvuurpad en Kamsalamander. De beken zelf in het Geuldal herbergen bijzondere stroomminnende vissoorten als de zeldzame Elrits, Barbeel, Kopvoorn, Beekdonderpad en Beekprik. De ondergrondse groeven in het Geuldal zijn belangrijk voor Ingekorven vleermuis, Vale vleermuis en Meervleermuis

Vergelijking habitattypen:

habittattypen	nederlandse naam	Geuldal	Voerstreek
3260	Submontane en laaglandrivieren met vegetaties behorende tot het <i>Ranunculion fluitans</i> en het <i>Callitriche-Batrachion</i>	X	X
4030	Droge Europese heide		X
6110	Pioniersbegroeiingen op rotsbodem	X	
6130	Grasland op zinkhoudende bodem behorend tot het <i>Violetalia calaminariae</i>	X	
6210	Droge half-natuurlijke graslanden en struikvormende-facies op kalkhoudende bodems (<i>Festuco Brometalia</i>)	X	X
6230	Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)	X	X
6410	Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (<i>molinion caeruleae</i>)		X
6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van montane en alpiene zones		X
6510	Laaggelegen schraal Hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)		X
7220	Kalktufbronnen en tufsteenformatie (<i>Cratoneurion</i>)	X	X
7230	Alkalisch laagveen	X	
9110	Beukenbossen van het type <i>Luzulo-Fagetum</i>	X	X
9120	Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei	X	X
9130	Beukenbossen van het type <i>Luzulo-Fagetum</i>		X
9150	Midden-Europese kalkminnende beukenbossen behorend tot het <i>Cephalanthero-Fagion</i>		X
9160	Subatlantische en midden-Europese wintereikbossen of eik-haagbeukbossen behorend tot <i>Carpinion-betuli</i>	X	X
9,10E+01	Bossen op alluviale grond met <i>Alnus Glutinosa</i> en <i>Fraxinus Excelsior</i>	X	X

Tabel 1 habitattypen Natura 2000 gebieden Voerstreek versus Geuldal (bron sdf)

Habitattypen waarvoor het Natura 2000 gebied Geuldal **niet** is aangewezen ten opzichte van het natura 2000 gebied de Voerstreek worden hieronder besproken.

H4030 droge heide

Biotoop: Het habitatype betreft struikheibegroeiingen, gedomineerd door Struikhei al dan niet gecombineerd met dwergstruiken, grassen en mossen. Droge heides komen in Nederland voor op matig droge tot droge kalkarme zure bodems waarin zich meestal een podzolprofiel heeft gevormd. Het meest komt het type voor op (lemige dekzanden en stuwwallen. In de Voerstreek komt dit maar in een deelgebied voor ongeveer 5 ha. Geconcludeerd wordt dat deze in slechte staat is vanwege het ontbreken van sleutelsoorten (S-IHD) en de keline oppervlakte. Aanwezig: in de provinciale bestanden zijn geen waarnemingen van dit habitatype bekend.

Geschikt biotoop, habitatype niet aanwezig geen aanwijzing noodzakelijk

H6410 Blauwgrasland

Biotoop: Het habitatype betreft hooilanden op voedselarme, basenhoudende bodems die 's winters plasdras staan en zomers oppervalkkg uitdrogen. De naam Blauwgrasland is afgeleid van de blauwe kleur van soorten die het aanzien bepalen (o.a. Spaanse Ruiter, blauwe Zegge en Tandjesgras. In de Voerstreek slechts 0,5 ha aanwezig in gedegradeerde staat aanwezig omwille van de beperkte oppervlakte en de aanwezige verstruweling en strooisellaag. In de provinciale bestanden zijn geen waarnemingen van dit habitatype in dit gebied bekend. *Geschikt biotoop, habitatype niet aanwezig, geen aanwijzing noodzakelijk.*

De volgende bossen H9130 en H9150 staan niet op de Atlantische referentielijst waardoor geen aanwijzing gegeven hoeft te worden:

H9130 Beukenbossen van het type Asperrulo fagetum

Dit habitatype is in Vlaanderen zeldzaam en wordt vaak benoemd als Parelgras-Beukenbos. Dit bostype komt slechts in de Voerstreek over enige oppervlakte voor, met name in de kalkrijke colluvia en bosranden van de Voerense bossen.

H9150 Midden-Europese kalkrijke beukenbossen behorend tot het Cephalanthero fagion

Kalkrijk beukenbos komt maar op weinig plaatsen in Vlaanderen in goed ontwikkelde vorm voor, waaronder het Veursbos in de Voerstreek. Door een gericht hakhoutbeheer is het een zeer open en lichtrijk bostype waar tal van zeldzame soorten voorkomen. Dit type komt voor op warme droge plaatsen met zeer ondiepe bodems waar kalksteen dagzoomt (< 60 cm), er is geen invloed van het grondwater, terwijl neerslag veelal oppervlakkig afspoelt. Het habitatype H9150 komt in de Voerstreek voor in deelgebieden, 3, 4 5 en 6 en bedraagt in totaal 3 ha. De potentie van verder voorkomen van dit habitatype is beperkt aangezien de dagzomende kalklagen niet vaak voorkomt.

Verschil soorten

In de onderstaande tabel zijn de volgende natuurdoelen uitgewerkt

Soorten		Geuldal	Voerstreek
1078	Spaanse vlag	X	
1083	Vliegend hert	X	X
1096	Beekprik	X	X
1106	Zalm		X
1163	Rivierdonderpad	X	X
1166	Kamslamander	X	X
1193	Geelbuikvuurpad	X	
1304	Grote hoefijzerneus		X
1318	Meervleermuis	X	
1321	Ingekorven vleermuis	X	X
1324	Vale vleermuis	X	X

Tabel 2 vergelijking soorten natura 2000 gebieden Voerstreek versus Geuldal

Soorten die zijn aangewezen voor het natura 2000 gebied de Voerstreek en niet voor het Geuldal zijn:

1304 Grote hoefijzerneus

Atlantische referentielijst: soort komt niet voor op de lijst voor Nederland, aanwijzing niet noodzakelijk.

1106 Zalm

Leefgebied: Na een verblijf van 1 tot 3 jaar in de bovenlopen van grote rivieren met zuurstofrijk, helder water van uitstekende kwaliteit, trekken de jongere dieren naar zee. Na minstens een winter op zee worden de vissen geslachte en trekken ze in de herfst terug naar hun geboortegronden om hoofdzakelijk in december te paaien en te sterven. Optimale paaigronden omvatten ondiepe slibvrije grondbanken met een matige stroomsnelheid. De eieren worden in ondiepe kuiltjes in de grindbodem afgezet en vervolgens afgedekt. Afhankelijk van de watertemperatuur duurt het 2 tot 6 maanden voor de eieren uitkomen.

Sinds 1984 hebben herintroducties van de Zalm plaatsgevonden, waarbij eieren zijn uitgezet in zijriviertjes van de Maas (Belgie, Ardennen, Duitse, Roer Eifel) en de Rijn (Sieg, Ahr). In de Voerstreek wordt de soort als doortrekker waargenomen in de Berwinne, voornamelijk stroomopwaarts in het Waalse gedeelte. De Berwinne is vrij optrekbaar voor de soort maar fungeert niet als voortplantingsgebied. Vooralsnog zijn geen waarnemingen van de Zalm in de Geul waargenomen. Dit is mogelijk te wijten dat de doorgang belemmerd wordt door obstakels als stuwen en een slechte waterkwaliteit (overstorten vanuit België beïnvloeden de kwaliteit).

Nog geen geschikt leefgebied, geen waarnemingen, aanwijzing vooralsnog niet noodzakelijk

Bijlage 9

Cluster Noordbeemden & Hoogbos versus de Voerstreek

Noordbeemden & Hoogbos

Figuur 1 Natura 200 gebied Brunsummerheide (bron sdf)

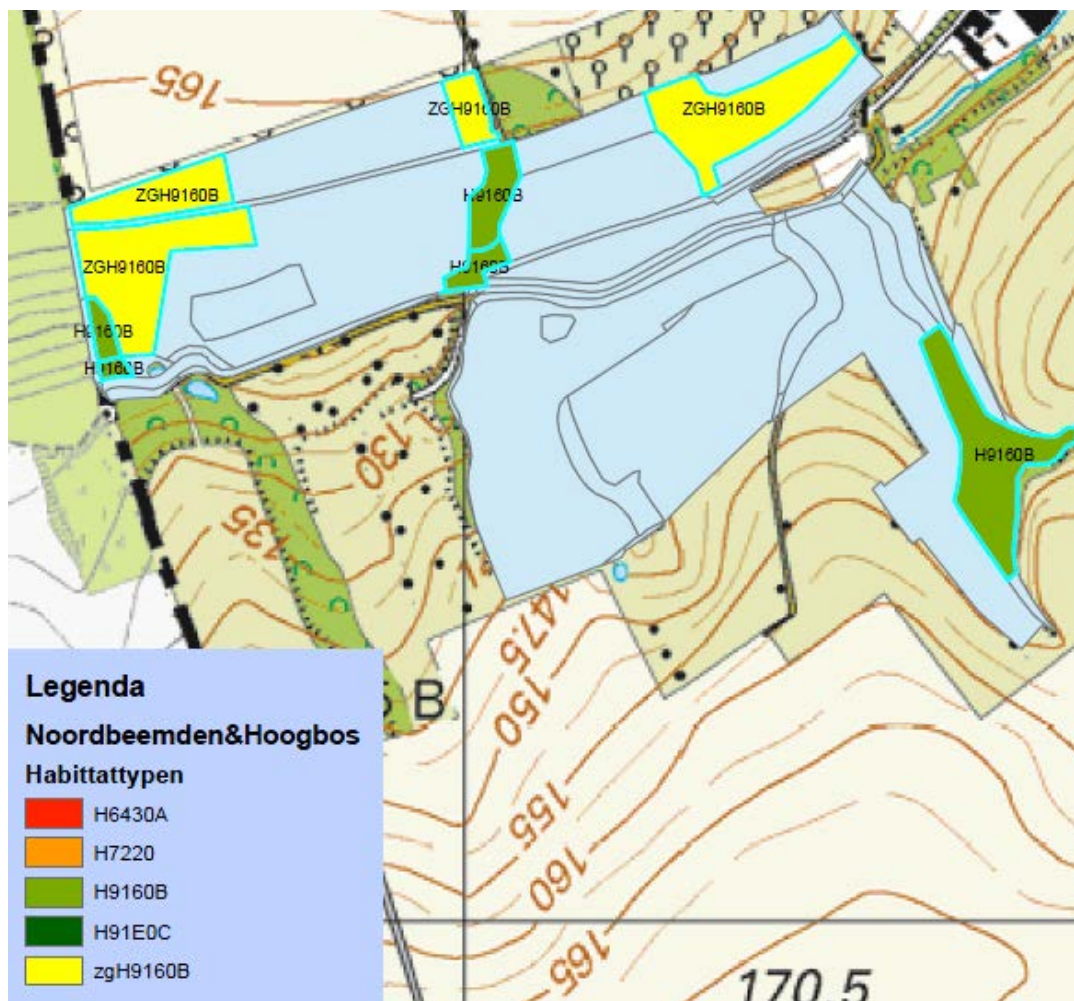
Korte kenschets

Het Natura 2000 gebied Noordbeemden & Hoogbos behoort tot het Natura 2000 landschap Heuvelland en beslaat een oppervlakte van ongeveer 67 ha. Het Natura 2000 gebied bestaat uit twee los van elkaar gelegen gebieden. Het noordelijk gebied “Hoogbos” ligt ten zuiden van het dorp Mheer en grenst in het westen direct aan de grens met België. Het zuidelijk gebied “Noordbeemden” ligt ten westen van het dorp Noorbeek. Beide gebieden zijn vlakbij het Vlaamse Natura 2000 gebied “Voerstreek” gelegen.

In het gebied Noordbeemden & Hoogbos ligt een permanent watervoerende beek genaamd “de Noor”. De Noor is een beek in het zuidwesten van het Mergelland, die in zuidelijke richting naar België stroomt en, even voorbij de grens, in de Voer uitmondt, een zijrivier van de Maas.

In de Noorbeemden ontspringen meer dan twintig bronnen. In het beekdal komen natte en droge bosgemeenschappen voor, waaronder diverse typen Elzen- en essenbossen (bronbos) in de lagere delen van het dal en Eiken-haagbeukenbossen hoger op de helling. Tussen de bossen liggen kleinschalige landbouwgronden met plaatselijk soortenrijke natte hooilanden. De noordelijke helling is rijk aan heggen, holle wegen, hoogstamboomgaarden en graften. In het Hoogbos komt plaatselijk Eiken-haagbeukenbos voor, dat doorloopt in het Belgische deel van het gebied. Het Hoogbos is doorsneden door drie oude, beboste holle wegen en heeft uitlopers in een aantal grubben. Hier liggen enkele soortenrijke, kalkrijke graslandjes op de helling.

Natuurwaarden

Figuur Habitattypen Noordbeemden (bron provinciale bestanden)

In het gebied Hoogbos komt het habitattype Eiken-haagbeukbossen (H9160) voor dat doorloopt in het Belgische deel van het gebied. In heuvelachtige gebieden zijn in vroegere tijden aan de bovenrand van de plateaus plaatselijk diepe erosiegeulen ontstaan door het water dat van de plateaus naar de dalen stroomde. Deze natuurlijke insnijdingen in de plateaurand worden grubbën genoemd. Het zijn smalle, relatief diep ingesneden, meestal V-vormige dalen. De diepte kan verscheidene tot enkele tientallen meters bedragen. Het Hoogbos is doorsneden door drie oude beboste holle wegen en heeft uitlopers in een aantal grubbën. Daarnaast liggen enkele soortenrijke, kalkrijke graslandjes op hellingen die van belang zijn voor het Vliegend hert (H1083)

Figuur 3 Hoogbos-habitattypen (bron sdf)

De vegetatie van de Noordbeemden bestaat uit zowel uit hooilanden als uit struweelrijke bossen. In het beekdal komen een aantal natte- en droge bosgemeenschappen voor. In de lagere gedeelten van het dal komen diverse soorten elzen- en essenbossen (H91E0) voor (bronnetjesbos). Plaatselijk doet zich kalktufvorming* (H7220) voor.

Het habitattype komt binnen de Noordbeemden slechts in een deel van het daar aanwezige Vochtig alluviaal bos voor. De Kalktufbronnen liggen hier ingebed in dit habitattype. Het zwaartepunt van de kalktufbronnen in Noordbeemden ligt nabij de Belgische grens. Ze hebben een beperkte omvang omdat de tufvorming na enkele meters tot tientallen meters ophoudt Hoger op de helling zijn Eiken-haagbeukbossen (H9160) aanwezig. Tussen de bossen liggen kleinschalige landbouwgronden met plaatselijk soortenrijke natte hooilanden.

De (grensoverschrijdende) bronnetjesbossen in het beekdal behoren tot de vochtige alluviale bossen, beekgeleidende bossen (subtype c) met een soort als de reuzenpaardestaart. Het grootste gedeelte van het habitattype is matig ontwikkeld door verdroging en eutrofiering

Het vliegend hert komt voor in het hele Natura 2000-gebied. Beide deelgebieden sluiten aan op het Belgische Natura 2000-gebied Voerstreek dat eveneens is aangewezen voor deze soort. Zuid-Limburg vormt een van de kernverspreidingsgebieden van deze soort.

*Volgens de definitie van het habitatype (profieldocument) kan een bron alleen aanspraak maken op kwalificatie als habitatype Kalktufbron (H7220), wanneer voldaan is aan de volgende voorwaarden: de bron heeft een oppervlakte van minimaal 10 m²; er is minimaal één van de volgende bladmossoorten aanwezig: Beekdikkopmos, Gewoon diknerfmos en Geveerd diknerfmos

Hydrologie

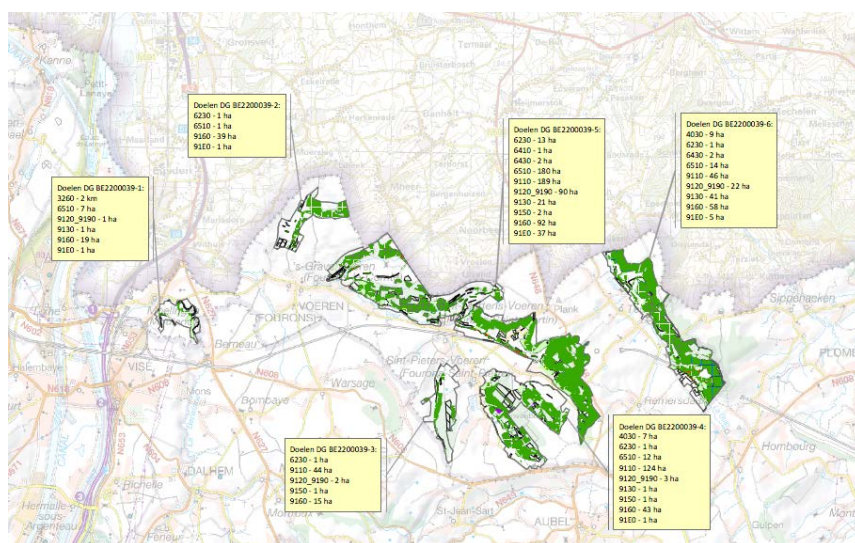
Door regelmatig voorkomende piekafvoeren heeft de beek de Noor zich diep ingesneden in het landschap. De aanwezigheid van de beek is van belang voor de vegetatiesamenstelling van het gebied. Verspreid langs de Noor liggen drassige hooilanden (beemden), bronbossen, hoogstamboomgaarden en droge hellingen.

Het grootste gedeelte van het Natura 2000 gebied is een infiltratiegebied waaronder ook de omliggende gronden van de Noor. In Noordbeemden ontspringen talloze bronnen. Hier komt het grondwater plaatselijk aan de dag en stroomt dan over een slecht doorlatende laag (het Vaalsergroenzand) dat onder de kalksteenformaties aanwezig is.

Bodem

De bodem in het Hoogbos, de Noorbeemden en omgeving varieert als gevolg van de geologische ontstaansgeschiedenis van plek tot plek. Op het plateau ten noorden van het Hoogbos en het plateau tussen de Horstergrub en de Noor wordt maasafzettingen (grind en zand) bedekt door een dikke laag löss. De afzettingen overdekken op hun beurt een dik kalksteenpakket. Daar waar het lössdek verdwenen is komt zand en grind aan de oppervlakte. De bodem wordt op deze plateaus gerekend tot de radebrikgronden (weinig geërodeerde brikgronden) op de vlakkere delen en bergbrikgronden (matig geërodeerde brikgronden) op de flauwe hellingen (UVA, 1984). De beekdalen zijn opgevuld met verspoelde löss- en beekleemafzettingen

Relatie met de Voerstreek

Figuur4 deelgebieden Voerstreek (bron managementplan)

Verskil in habiattype

De onderstaande tabel geeft de aangewezen verschillen in habitattypen weer van de Natura 2000 gebieden Noordbeemden en Hoogbos versus Voerstreek

Tabel 1 vergelijking habitattypen Natura 2000 gebieden Noordbeemden en Hoogbos versus Voerstreek

Code	Nederlandse naam	Noorbeemden & Hoogbos	Voerstreek
3260	Beken en rivieren met waterplanten		X
4030	Droge heiden		X
6210	Kalkgraslanden		X
6230	Heischrale graslanden		X
6410	Blauwgraslanden		X
6430	Ruigten en Zoomen		X
6510	Glanshaver-en vossenstaarthooilanden		X
7220	Kalktufbronnen	* X	X
9110	Veldbies-beukenbossen		X
9120	Beuken-eikenbossen met Hulst		X
9130	Beukenbossen van het type <i>Asperulo Fagetum</i>		X
9150	Kalk-beukenbossen (<i>Cephalanthero-Fagetum</i>)		X
9160	Eiken-haagbeukbossen	X	X
91E0	Vochtige alluviale bossen	*X	X

De habitattypen waarvoor het Natura 2000 gebied Noordbeemden & Hoogbos in vergelijking met het aangrenzend gebied de Voerstreek **niet** is aangewezen:

Beken en rivieren met waterplanten H3260

Biotoop: beken en rivieren met waterplanten van belang. Dit subtype omvat kleinere heldere stromende wateren zoals langzaam stromende beken, met ondergedoken en drijvende waterplanten met name Waterranonkels.

Aanwezig: Volgens het IHD rapport komt dit habitatype plaatselijk voor op de Berwijn, op de “Voer” van het Nederlandse grondgebied tot in Sint Pieters Voeren en op beperkte trajecten van de Noorbeek. In het manageplant (beheerplan Voerstreek) staat als doel opgenomen in de vallei van Berwijn en Fliberg (deelgebied 1) de komende jaren 2 ha te realiseren. Uit de provinciale databestanden zijn geen habitattypen in dit gebied waargenomen. In de landelijke vegetatie databank is geen kenmerkende plantengemeenschap waargenomen.

Geschikt biotoop, aanwezigheid habitatype niet aangetoond, geen aanwijzing noodzakelijk

Droge Europese heide H4030

Het habitatype is slechts beperkt aanwezig in de Voerstreek (ca. 6 ha). Vanwege de beperkte oppervlakte bevindt het zich in een gedeeltelijk gedegradeerde staat van instandhouding door het ontbreken van een aantal sleutelsoorten (S-IHD). Een bedreiging voor dit habitatype vormt de verdere verbossing en verruiging in de streek.

Geen geschikt biotoop, gezien de bodem, aanwezigheid habitatype niet aangetoond, geen aanwijzing noodzakelijk

Kalkgraslanden H6210

In het algemeen vindt men in Voeren veel kalkgraslandsoorten zoals Bergdravik en Gevinde kortsteel in wegbermvegetaties. Kalkgraslanden komen meestal voor als kleine relicten op steile hellingen in de Voerstreek. Het habitatype H6210 komt in huidige vorm in mozaïek voor met de kalkrijke variant van H6510 in deelgebied 1. De oppervlakte is echter maar een halve hectare. Het type bevindt zich in een gedegradeerde staat van instandhouding vanwege de beperkte oppervlakte en het ontbreken van orchideeënsoorten.

Geen geschikt biotoop, vanwege ontbreken kalkbodem, aanwezigheid habitatype niet aangetoond, geen aanwijzing noodzakelijk

Heischrale graslanden H 6230

Biotoop: Dit habitatype zijn halfnatuurlijke graslanden op betrekkelijke zure, gebufferde zand en grindbodems. Goed ontwikkelde heischrale graslanden die rijk zijn aan allerlei grassoorten, kruiden en paddestoelen. In het heuvelland is het te vinden langs de bovenranden van kalhelingen waar de bodem bedekt is met een laag kalkarm materiaal. In de Voersstreek bevinden zich enkele ha van deze habitattypen (s-ihd)

Geschikt biotoop, aanwezigheid habitatype niet aangetoond, geen aanwijzing noodzakelijk

H6410 Blauwgraslanden

Biotoop: Het habitatype betreft hooilanden op voedselarme, basenhoudende bodems die 's winters plasdras staan en zomers oppervlakkig uitdrogen. De naam Blauwgrasland is afgeleid van de blauwe kleur van soorten die het aanzien bepalen (o.a. Spaanse Ruiter, blauwe Zegge en Tandjesgras. In de

Voerstreek slechts 0,5 ha aanwezig in gedegradeerde staat aanwezig omwille van de beperkte oppervlakte en de aanwezige verstruweling en strooisellag. In de provinciale bestanden zijn geen waarnemingen van dit habitatype in dit gebied bekend.

Geen geschikt biotoop, habitatype niet aanwezig, geen aanwijzing noodzakelijk

Ruigten en Zoomen H6430

Dit habitatype is gebonden aan de bronbeken, soortenrijke natte ruigten die zich op natuurlijke wijze langs de oevers van het dynamisch beekstelsel in stand kunnen houden. Dit habitatype is hier sterk gedegrademd aanwezig vanwege de beperkte oppervlakte, de hoge versnipperingsgraad en een onvoldoende kwaliteit. De verrijking (eutrofiering) van de beken ten gevolge van de erosie en/of het ontbreken van riolering vormt een bedreiging. Voor dit habitatype is de Voerstreek de toplocatie in Vlaanderen en als zeer belangrijk gekwalificeerd.

Geschikt biotoop, aanwezigheid habitatype niet aangetoond, geen aanwijzing noodzakelijk

H9110 Veldbies-beukenbossen

In de Voerstreek neemt dit habitatype de grootste oppervlakte in, hier is zo'n 296 ha aanwezig. Veldbies-beukenbossen zijn loofbossen op hoog gelegen plateaus boven de 150-200 meter NAP. In ons land beperkt dit habitatype zich tot één groeiplaats de vuursteeneluviumgronden die al dan niet afgedekt met een dun laagje lössleem te vinden zijn op het plateau van Vijlen en de omgeving van Eperheide.

Geen geschikt biotoop, afwezigheid van vuursteenalluvium in ondergrond, geen aanwijzing noodzakelijk

H9120 Beuken-eikenbossen met hulst

Dit habitatype betreft bossen met meestal beuk in de boomlaag en veel Hulst en/of Taxus in de struilaag. Het is te vinden op voedselarme tot licht vrij voedselrijke zand en leemgronden. De ondergroei is spaarzaam maar wel divers met soorten van vrij zure, zwak gebufferde standplaatsen. Het habitatype komt voor op zowel de hogere zandgronden als in het heuvelland toe 150-200 meter NAP. Hogerop wordt de standplaats ingenomen door het habitatype H9110.

Geen geschikt biotoop, afwezigheid van hoogte voor het voorkomen van dit habitatype, geen aanwijzing noodzakelijk

*De volgende bossen **H9130** en **H9150** staan niet op de Atlantische referentielijst waardoor geen aanwijzing gegeven hoeft te worden*

Voerstreek (BE-2200039)

Het Natura 2000 gebied Voerstreek heeft een oppervlakte van ca. 1600 ha. en ligt in het zuidoosten van Vlaanderen. Het gebied bestaat uit 6 deelgebieden die in de Vlaamse gemeente Voeren zijn gelegen. In tegenstelling tot andere Natura 2000 gebieden in Vlaanderen behoort de Voerstreek niet tot de Atlantische zone maar wordt tot de Continentale zone gerekend.

Figuur 5 Kaartje biogeografische gebieden

Het landschap van de Voerstreek kan ingedeeld worden in de volgende eenheden: 1) boslandschap, 2) kleinschalige landschappen met soortenrijke graslanden en heide relictten 3) beekvalleien

Ad 1) Een groot aandeel van het gebied (ca 825 ha.) bestaat uit bos. Het gaat om zuurminnende tot kalkrijke beuken- en eikenbossen en alluviale bossen, met grote oppervlakten Eiken-Haagbeukbos. Daarnaast komen ook nog naalddhoutaanplanten en populierenbossen voor.

Voor boshabitattypen (H9110, H9120, H9130, H9150, H9160 en H91E0) wordt het gebied als belangrijk beschouwd. Deze habitattypen komen vaak, gezien de uitgesproken topografie en abiotiek, voor in versnipperde complexen met diverse overgangen tussen de verschillende bostypes. In vochtige tot natte bostypes (H9160 en H91E0) komen goed ontwikkelde “kalktufbronnen” (H7220) voor. In de overgang tussen bos- en grasland habitats komen smalle tot brede zones voor met plaatselijk het uiterst zeldzame “kalkrijk doornstruweel” (H6210). Daarnaast zijn ook kleinere, meer geïsoleerde bossen aanwezig zoals bos dat is teruggedrongen tot graften, holle wegen of langs beken.

Ad2) het kleinschalig landschap bestaat in hoofdzaak uit het graslandhabitat (H6510). De grootste oppervlakte en best ontwikkelde voorbeelden van het subtype kalkrijk kamgrasland (6510-huk) komt hier voor. Lokaal komen relictten (overblijfselen) voor van droge heide (H4030), heischraal grasland (H6210), blauw grasland (H6230) en kalkgrasland (H6410) voor. Plaatselijk gaan deze graslanden over in doorstruwelen en andere landschapselementen (zoals graften, houtkanten, oude knotbomen, mergelputten en poelen). In de nattere valleigronden vinden we overgangen naar natte ruigten (H6430).

Actueel zijn deze habitattypes allen gedeeltelijk gedegradeerd vanwege de beperkte oppervlakte, de hoge versnipperingsgraad en onvoldoende kwaliteit.

Ad 3) De Voerstreek bevat verschillende beekvalleien: De Berwijn, de Voer, de Noorbeek, de Veurs en de Gulp stromen door het gebied met daarnaast nog tal van bronhoofden die uitmonden in bronbeken. Twee habitattypes zijn verbonden aan deze bronbeken. Vegetaties behorende tot beken en rivieren met waterplanten H3260 en soortenrijke natte ruigten (H6430) die zich op natuurlijke wijze langs oevers van het dynamische beeksysteem in stand kunnen houden.

Momenteel ontbreken de beide habitattypes langs grote delen van de beekvalleien. Actueel komen beide habitattypes en de kenmerkende flora en fauna die eraan gebonden zijn slechts beperkt voor door eutrofiering van de beken

Soorten		Noorbeemden	Voerstreek
1016	Zeggekorfslak	X	
1163	Rivierdonderpad		X
6199	Spaanse vlag		X
1096	Beekprik		X
1083	Vliegend hert	X	X
1321	Ingekorven vleermuis		X
1324	Vale vleermuis		X
1304	Grote hoefijzerneus		X
1106	Zalm		X
1166	Kamsalamander		X

Tabel 2 Vergelijking soorten Natura 2000 gebieden Noordbeemden en Hoogbos versus Voerstreek

Conclusie soorten:

Uit de tabel 2 blijkt dat de volgende soorten voor de Voerstreek aangewezen zijn 1163 rivierdonderpad, 6199 Spaanse vlag, 1096 beekprik, 1321 ingekorven vleermuis, 1324 vale vleermuis, 1304 grote hoefijzerneus, 1106 Zalm en 1166 kamsalamander

Geen van de in de Voerstreek aangewezen soorten komen volgens de NDFF voor in het Natura 2000 gebied Noordbeemden en Hoogbos. De enige soort die in de nabijheid van het Natura 2000 gebied is waargenomen is een nachtvlinder: de Spaanse vlag H 6199. (zie figuur)

Figuur 6 waarnemingen Spaanse vlag (groene stippen)(bron ndff)

Leefgebied: De soort komt voor in vochtige bossen en struwelen in de directe omgeving van warme (kalk) graslanden. De imago's zijn warmteminnende insecten die kunnen profiteren van een warmer wordend klimaat. Daarentegen hebben de rupsen een relatief koel microklimaat nodig zodat de voorkeursbiotoop van de Spaanse vlag een mengeling vormt van op korte afstand van elkaar voorkomende deelbiotopen. De Spaanse vlag zoekt voor de voortplanting relatief koele en beschaduwde plaatsen waar groenblijvende kruiden groeien, terwijl de vlinders zelf op zoek gaan naar zonnige, warme en beschutte bosranden op zoek naar nectar. Deze combinatie wordt gevonden in kalkgroeves, hellinggraslanden, hellingbossen en beekdalen

De waarnemingen van de soort bij het dorpje Mesch (tijdens een warme zomer in 2003) hoeven niet onmiddellijk op een populatie te duiden maar zijn wellicht zwervers uit naburige Belgische populaties. Ook uit aangrenzende gebieden in België (Teuven en Remersdael) zijn namelijk populaties bekend. Vooralsnog is de soort niet in het Natura 2000 gebied Noordbeemden en Hoogbos waargenomen. De soort profiteert van de aanwezigheid van gradiënten en door de zon beschenen vochtige- en droge grasland- en boshabitats in het gebied. Met name de habitattypes H6430, H6510 en 9160 zijn voor de Spaanse vlag van belang. Alleen het habitatype H6430 komt in dit gebied voor in beperkte mate. Vooralsnog is een aanwijzing van de soort de Spaanse vlag voor dit gebied niet noodzakelijk.

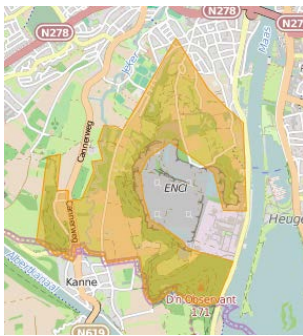
Vervolgens is voor de Spaanse vlag in Limburg een soortbeschermingsplan geschreven. Hierin staan de belangrijkste natuurgebieden vermeld waar deze soort bescherming wordt. Het Natura 2000 gebied Noordbeemden & hoogbos behoort niet tot deze gebieden (mondelinge mededeling L. Janssen)

Geen aanwijzing noodzakelijk geen prioritair gebied

Bijlage10

Landelijk vegetatiedatabank

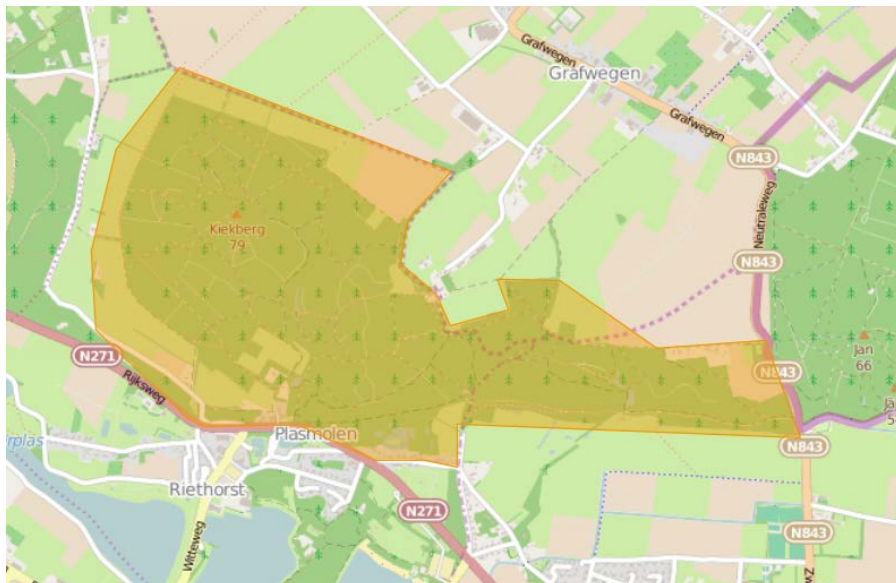
Natura 2000 gebied Sint Pieter & Jekerdal)

Geselecteerd aantal opnamen: 40

▼ Opnamenr.	Bronhouder	Jaar	Code pg.	Naam plantengemeenschap	Resolutie
66320	Alterra	2009	16BB01B	Arrhenatheretum festucetosum arundinaceae	Punt
66321	Alterra	2009	17AA01A	Rubo-Origanetum typicum	Punt
66322	Alterra	2009	17AA01A	Rubo-Origanetum typicum	Punt
66323	Alterra	2009	13AA01	Cerastietum pumili	Punt
66435	Alterra	2011	31CA01B	Echio-Melilotetum typicum	Punt
66436	Alterra	2011	17AA01A	Rubo-Origanetum typicum	Punt
66594	Alterra	2011	31AB03C	Balloto-Arctietum verbascetosum	Punt
86513	Alterra	2005	31AA01	Bromo-Corispermetum	Decameterhok
86570	Alterra	2004	17AA01A	Rubo-Origanetum typicum	Punt
86584	Alterra	2006	21RG02	RG Cymbalaria muralis-[Tortulo-Cymbalarietalia]	Punt
86619	Alterra	2007	33AA04B	Alliario-Chaerophylletum galeopsietosum	Decameterhok
86620	Alterra	2007	33AA04A	Alliario-Chaerophylletum geetosum	Decameterhok
86621	Alterra	2007	31AA02B	Erigeronto-Lactucetum erysimetosum	Decameterhok
86622	Alterra	2007	17AA01A	Rubo-Origanetum typicum	Decameterhok
86623	Alterra	2007	43AA01B	Violo odoratae-Ulmetum inops	Decameterhok
86624	Alterra	2007	43AA01B	Violo odoratae-Ulmetum inops	Decameterhok
86662	Alterra	2007	43AB01C	Stellario-Carpinetum typicum	Punt
340288	Alterra	2005	21AA02	Asplenio-Cheiranthetum cheiri	Decameterhok
340289	Alterra	2005	14CA03B	Tortello-Bryoerythrophyllletum encalyptetosum	Decameterhok
343551	Alterra	2009	16BC02	Galio-Trifolietum	Decameterhok
343552	Alterra	2009	16BC02	Galio-Trifolietum	Decameterhok
343553	Alterra	2009	16BC02	Galio-Trifolietum	Decameterhok
343554	Alterra	2009	13AA01	Cerastietum pumili	Decameterhok
343555	Alterra	2009	13AA01	Cerastietum pumili	Decameterhok
343556	Alterra	2009	17AA01A	Rubo-Origanetum typicum	Decameterhok
343557	Alterra	2009	17AA01A	Rubo-Origanetum typicum	Decameterhok
344915	Alterra	2010	21RG02	RG Cymbalaria muralis-[Tortulo-Cymbalarietalia]	Decameterhok
394040	Alterra	2010	05RG01	RG Myriophyllum spicatum-[Potametea]	Punt
473953	Alterra	2007	17AA01A	Rubo-Origanetum typicum	Punt
473954	Alterra	2007	15AA01	Gentiano-Koelerietum	Decameterhok
473955	Alterra	2007	17AA01A	Rubo-Origanetum typicum	Punt
473956	Alterra	2007	15AA01	Gentiano-Koelerietum	Punt
473957	Alterra	2007	17AA01A	Rubo-Origanetum typicum	Punt
473958	Alterra	2007	15AA01	Gentiano-Koelerietum	Punt
473959	Alterra	2007	15AA01	Gentiano-Koelerietum	Punt
473960	Alterra	2007	19AA04	Betonico-Brachypodietum	Punt
473961	Alterra	2007	19AA04	Betonico-Brachypodietum	Punt
473962	Alterra	2007	15AA01	Gentiano-Koelerietum	Punt
473963	Alterra	2007	16BC02	Galio-Trifolietum	Punt
473964	Alterra	2007	17AA01A	Rubo-Origanetum typicum	Punt

Sint Jansberg-Reichswald

Vegetatieopnamen

U kunt onderstaande tabel sorteren op verschillende criteria. Kies uit de kopregel een aspect waarop u de tabel wilt sorteren. Kies het opnamennummer voor gedetailleerde informatie.

Geselecteerd aantal opnamen: **63**

▼ Opnamenr.	Bronhouder	Jaar	Code pg.	Naam plantengemeenschap	Resolutie
819	Alterra	1941	43AA04	Carici remotae-Fraxinetum	Decameterhok
53184	Staatsbosbeheer	1967	09RG02	RG Carex nigra-Agrostis canina-[Caricion nigrae]	Decameterhok
53186	Staatsbosbeheer	1967	16RG04	RG Juncus effusus-[Molinietalia/Lolio-Potentillion]	Decameterhok
53187	Staatsbosbeheer	1967	08BD01	Cladietum marisci	Decameterhok
53188	Staatsbosbeheer	1967	12AA01B	Plantagini-Lolietum juncetosum tenuis	Decameterhok
87188	Alterra	2011	41RG03	RG Pteridium aquilinum-[Dicrano-Pinion]	Punt
87210	Alterra	2012	42RG02	RG Rubus fruticosus-[Quercion roboris]	Punt
87227	Alterra	2012	41RG03	RG Pteridium aquilinum-[Dicrano-Pinion]	Punt
101716	Prov. Gelderland	1981	18AA02	Hieracio-Holcetum mollis	Decameterhok
327010	Alterra	2000	43AA04	Carici remotae-Fraxinetum	Decameterhok
327011	Alterra	2000	39AA02B	Carici elongatae-Alnetum cardaminetosum amarae	Decameterhok
327012	Alterra	2000	43AA04	Carici remotae-Fraxinetum	Decameterhok
340242	Alterra	2004	18AA02	Hieracio-Holcetum mollis	Decameterhok
340243	Alterra	2004	31CA03A	Tanaceto-Artemisietum agrostietosum	Decameterhok
341944	Alterra	2007	07AA02A	Pellio epiphyllae-Chrysosplenietum inops	Decameterhok
341945	Alterra	2007	40AA02B	Carici curtae-Betuletum typicum	Decameterhok
341946	Alterra	2007	42AA03A	Deschampsio-Fagetum leucobryetosum	Decameterhok
341948	Alterra	2007	41RG02	RG Eurhynchium praelongum-Pseudoscleropodium purum-[Vaccinio-Piceetea]	Decameterhok
341949	Alterra	2007	36AA01	Salicetum auritae	Decameterhok
341950	Alterra	2007	42AA03A	Deschampsio-Fagetum leucobryetosum	Decameterhok
341952	Alterra	2007	40AA02A	Carici curtae-Betuletum peucedanetosum	Decameterhok
341953	Alterra	2007	23AB01B	Elymo-Ammophiletum festucetosum	Decameterhok
341954	Alterra	2007	43AA04	Carici remotae-Fraxinetum	Decameterhok
341955	Alterra	2007	18AA01	Hyperico pulchri-Melampyretum pratensis	Decameterhok
343458	Alterra	2009	39RG03	RG Carex acutiformis-[Alnion glutinosae]	Decameterhok
343459	Alterra	2009	08RG08	RG Carex acutiformis-[Phragmitetalia]	Decameterhok
343461	Alterra	2009	08RG08	RG Carex acutiformis-[Phragmitetalia]	Decameterhok
343462	Alterra	2009	08RG08	RG Carex acutiformis-[Phragmitetalia]	Decameterhok
343465	Alterra	2009	21AB02	Filici-Saginetum	Decameterhok

345370	Alterra	2011	21AB02	Filici-Saginetum	Punt
345371	Alterra	2011	42AA03C	Deschampsio-Fagetum isopterygietosum	Decameterhok
345372	Alterra	2011	20AA01B	Genisto anglicae-Callunetum typicum	Punt
345373	Alterra	2011	28AA04A	Digitario-Illecebreum digitarietosum	Decameterhok
345374	Alterra	2011	42AA03B	Deschampsio-Fagetum typicum	Punt
345375	Alterra	2011	11AA01	Lycopodio-Rhynchosporietum	Punt
345376	Alterra	2011	39AA02B	Carici elongatae-Alnetum cardaminetosum amarae	Decameterhok
345377	Alterra	2011	07AA02B	Pellio epiphyllae-Chrysosplenietum pellietosum	Decameterhok
345378	Alterra	2011	21AB01	Asplenietum ruto-murario-trichomanis	Decameterhok
345379	Alterra	2011	13AA02	Saxifrago tridactylitis-Poetum compressae	Decameterhok
592358	Alterra	1969	42AA03C	Deschampsio-Fagetum isopterygietosum	Decameterhok
592467	Alterra	1997	42AA03C	Deschampsio-Fagetum isopterygietosum	Decameterhok
592469	Alterra	1997	42AA03C	Deschampsio-Fagetum isopterygietosum	Decameterhok
620259	Alterra	2001	42AA02B	Fago-Quercetum pteridietosum	Punt
620948	Alterra	2002	42AA03B	Deschampsio-Fagetum typicum	Punt
970000	LMF	2001	39AA02B	Carici elongatae-Alnetum cardaminetosum amarae	Decameterhok
970170	LMF	2002	42AA02B	Fago-Quercetum pteridietosum	Punt
970463	LMF	2003	40AA02A	Carici curtae-Betuletum peucedanetosum	Punt
970699	LMF	2005	42AA02C	Fago-Quercetum convallarietosum	Punt
979338	LMF	2006	43AA04	Carici remotae-Fraxinetum	Decameterhok
982368	LMF	2007	41RG03	RG Pteridium aquilinum-[Dicrano-Pinion]	Punt
984873	LMF	2008	36AA02A	Salicetum calamagrostietosum canescentis	Punt
987691	LMF	2009	42AA03C	Deschampsio-Fagetum isopterygietosum	Punt
990538	LMF	2010	39AA02B	Carici elongatae-Alnetum cardaminetosum amarae	Decameterhok
995176	LMF	2011	42AA02B	Fago-Quercetum pteridietosum	Punt
995265	LMF	2012	36AA02A	Salicetum calamagrostietosum canescentis	Punt

Swalmdal

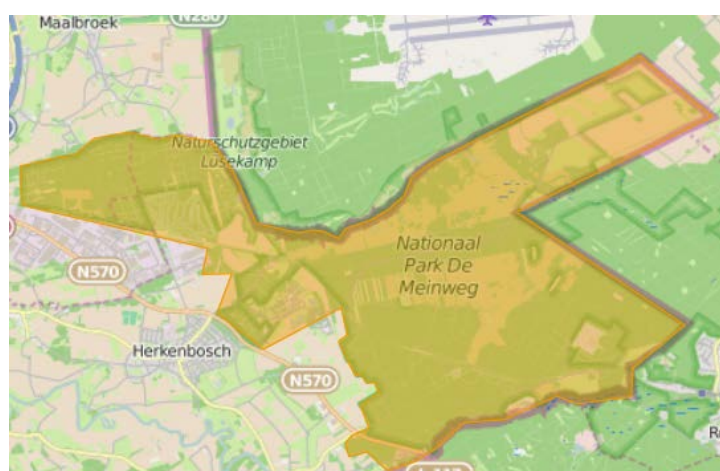
Plantengemeenschappen

Code	Naam	Periode	Aantal
05CA04	Callitricho hamulatae-Ranunculetum fluitantis	(1970 - 2007)	4
06RG02	RG Potamogeton polygonifolius-[Littorelletea]	(2007)	1
06RG04	RG Juncus bulbosus-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzerietea]	(2007)	1
08RG01	RG Glyceria maxima-[Phragmitetea]	(2007 - 2008)	9
08RG05	RG Glyceria fluitans-[Nasturtio-Glycerietalia]	(2007)	1
08RG09	RG Phalaris arundinacea-[Phragmitetalia]	(2007)	2
12BA01C	Ranunculo-Alopecuretum equisetetosum palustris	(2012)	1
14BA01	Ornithopodo-Corynephorretum	(2005)	1
14BB02B	Festuco-Gallietum trifolietosum	(2005)	1
16RG01	RG Holcus lanatus-Lolium perenne-[Molinio-Arrhenatheretea]	(2001 - 2006)	2
16RG02	RG Holcus lanatus-Lychnis flos-cuculi-[Molinietalia]	(2007)	1
16RG04	RG Juncus effusus-[Molinietalia/Lolio-Potentillion]	(2007 - 2010)	3
20AA01B	Genisto anglicae-Callunetum typicum	(2007)	1
29AA01	Polygono-Bidentetum	(2007)	1
31AB03C	Balloto-Arctietum verbascetosum	(2002)	1
31CA03A	Tanaceto-Artemisietum agrostietosum	(2005)	1
31RG04	RG Elymus repens-[Artemisietea vulgaris]	(2007)	1
32AA01B	Valeriano-Filipenduletum holcetosum	(2007)	1
33RG01	RG Urtica dioica-[Galio-Urticetea]	(2007)	2
35AA02	Rubetum silvatici	(2007 - 2009)	2
37AB01C	Pruno-Crataegetum viburnetosum opuli	(2005)	1
38RG01	RG Urtica dioica-[Salicion albae]	(2007)	1
39AA02B	Carici elongatae-Alnetum cardaminetosum amarae	(1997)	1
41DG02	DG Rubus fruticosus-[Dicrano-Pinion]	(2009)	1
42AA01B	Betulo-Quercetum deschampsietosum	(2007)	1
42AA02B	Fago-Quercetum pteridietosum	(2009)	1
42DG02	DG Quercus rubra-[Quercion roboris]	(2009)	1
Totaal aantal opnamen toegewezen aan een plantengemeenschap			44

Habitattypen

Code	Naam	Periode	Aantal
3150	Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	(1970)	1
3260A	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitantis en het Callitricho-Batrachion (subtype A)	(1970 - 2007)	3
3270	Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.	(2007 - 2012)	7
4030	Droge Europese heide	(2007)	1
6120	*Kalkminnend grasland op dorre zandbodem	(2005)	2
6430A	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones (subtype A)	(2007)	4
91E0A	*Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) (subtype A)	(2007)	5
91E0C	*Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) (subtype C)	(1997)	3
Totaal aantal opnamen toegewezen aan habitattypen			26

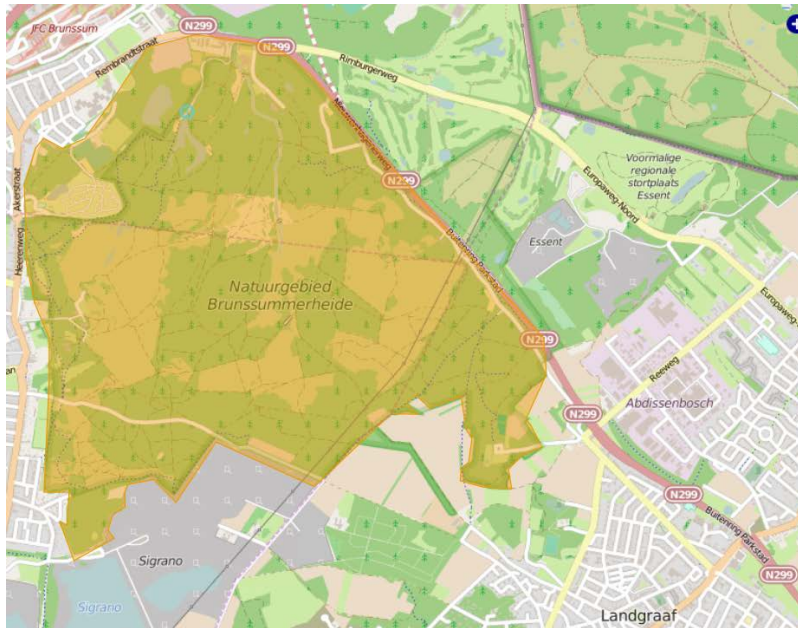
Meinweg landelijke vegetatie databank

Plantengemeenschappen

Code	Naam	Periode	Aantal
05RG08	RG Callitriche platycarpa-[Callitriche-Potametalia]	(1985)	1
09RG04	RG Myrica gale-[Caricion nigrae]	(1976)	1
11AA01	Lycopodio-Rhynchosporietum	(2001 - 2010)	3
11AA02C	Ericetum tetralicis typicum	(2001 - 2010)	3
11RG02	RG Molinia caerulea-[Oxycocco-Sphagnetum]	(2001 - 2010)	9
11RG03	RG Myrica gale-[Oxycocco-Sphagnetum]	(2006 - 2010)	2
16AA01B	Cirsio dissecti-Molinietum typicum	(2001)	1
19AA02	Gentiano pneumonanthes-Nardetum	(2006 - 2010)	2
19RG02	RG Deschampsia flexuosa-[Nardetea/Calluno-Ulicetea]	(2001)	1
20AA01B	Genisto anglicae-Callunetum typicum	(2001 - 2010)	7
39AA02B	Carici elongatae-Alnetum cardaminetosum amarae	(2006)	2
40AA02A	Carici curtae-Betuletum peucedanetosum	(2006)	1
40RG02	RG Molinia caerulea-[Betulion pubescentis]	(2001 - 2010)	4
41AA03A	Leucobryo-Pinetum deschampsietosum	(2001 - 2010)	3
41AA03D	Leucobryo-Pinetum molinietosum	(2003 - 2012)	3
41DG01	DG Prunus serotina-[Dicrano-Pinion]	(2001)	1
41RG03	RG Pteridium aquilinum-[Dicrano-Pinion]	(2002)	1
42AA01B	Betulo-Quercetum deschampsietosum	(2002 - 2003)	2
42AA01D	Betulo-Quercetum molinietosum	(2008 - 2012)	3
42AA02B	Fago-Quercetum pteridietosum	(2001 - 2006)	2
42AA02E	Fago-Quercetum holcetosum	(2001)	1
42DG01	DG Prunus serotina-[Quercion roboris]	(2002 - 2011)	3
43AA04	Carici remotae-Fraxinetum	(2006)	2
Totaal aantal opnamen toegewezen aan een plantengemeenschap			58

Brunssummerheide

Databank binnen een door u aangegeven gebied.

1. Klik op de kaart om het startpunt van het te doorzoeken gebied aan te geven.
2. Geef met het zoveel punten als nodig is de grenzen van het te doorzoeken gebied aan.
3. Sluit de omgrenzing van het gebied af door te dubbelklikken.
4. Selecteer de maximale resolutie en de jaargrenzen waarop u de gegevens wilt opvragen.
5. Voer de selectie uit.

Minimale resolutie

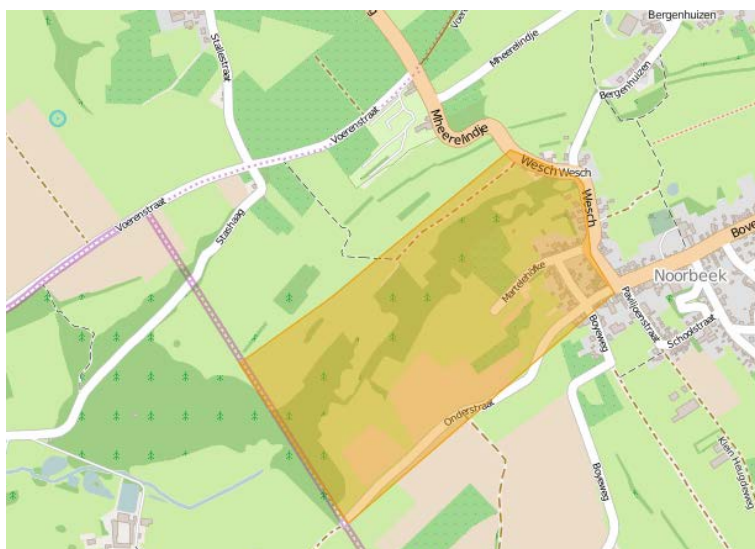
- ☐ Punt
- ☒ Decameterhok (10x10 m)
- ☐ Hectometer (100x100 m)
- ☐ Kilometerhok (1x1 km))
- ☐ Uurhok (5x5 km)

Jaargrenzen Min: Max:

Sorry, er zijn geen opnamen beschikbaar van het geselecteerde gebied.

Zoek een locatie a.d.v. adres of toponiem

Noordbeemden en Hoogbos: Landelijke Vegetatie databank

Noorbeemden

Geselecteerd aantal opnamen: 22

▼ Opnamenr.	Bronhouder	Jaar	Code pg.	Naam plantengemeenschap	Resolutie
66133	Alterra	2006	07AA02C	Pellio epiphyllae-Chrysosplenietum cratoneuretosum	Decameterhok
75055	Alterra	1994	07AA03B	Pellio-Conocephaletum mnietosum marginati	Decameterhok
206144	Alterra	1996	21AB01	Asplenietum ruto-murario-trichomanis	Decameterhok
341101	Alterra	2006	36AA02A	Salicetum calamagrostietosum canescentis	Decameterhok
341102	Alterra	2006	43AA05	Pruno-Fraxinetum	Decameterhok
341856	Alterra	2007	21AB01	Asplenietum ruto-murario-trichomanis	Decameterhok
341859	Alterra	2007	21AB02	Filici-Saginetum	Decameterhok
341861	Alterra	2007	07AA02C	Pellio epiphyllae-Chrysosplenietum cratoneuretosum	Decameterhok
347127	Alterra	2014	07AA03B	Pellio-Conocephaletum mnietosum marginati	Decameterhok
347128	Alterra	2014	07AA02C	Pellio epiphyllae-Chrysosplenietum cratoneuretosum	Decameterhok
347129	Alterra	2014	07AA02C	Pellio epiphyllae-Chrysosplenietum cratoneuretosum	Decameterhok
347131	Alterra	2014	16RG02	RG Holcus lanatus-Lychnis flos-cuculi-[Molinietalia]	Decameterhok
347132	Alterra	2014	16AB06	Angelico-Cirsietum oleracei	Decameterhok
347133	Alterra	2014	16BC01B	Lolio-Cynosuretum lotetosum uliginosi	Decameterhok
347134	Alterra	2014	16AB05	Scirpetum sylvatici	Decameterhok
347135	Alterra	2014	16AB06	Angelico-Cirsietum oleracei	Decameterhok
347136	Alterra	2014	16AB05	Scirpetum sylvatici	Decameterhok
347137	Alterra	2014	16AB05	Scirpetum sylvatici	Decameterhok
347138	Alterra	2014	16AB06	Angelico-Cirsietum oleracei	Decameterhok
969927	LMF	2001	43AA04	Carici remotae-Fraxinetum	Punt
969928	LMF	2001	32AA01B	Valeriano-Filipenduletum holcetosum	Punt
969929	LMF	2001	37AB01A	Pruno-Crataegetum typicum	Punt

Hoogbos

Geselecteerd aantal opnamen: 6

▼ Opnamenr.	Bronhouder	Jaar	Code pg.	Naam plantengemeenschap	Resolutie
86453	Alterra	2001	16BC01B	Lolio-Cynosuretum lotetosum uliginosi	Punt
86542	Alterra	2006	37AB01A	Pruno-Crataegetum typicum	Punt
86543	Alterra	2006	21AB02	Filici-Saginetum	Punt
970267	LMF	2002	16RG01	RG Holcus lanatus-Lolium perenne-[Molinio-Arrhenatheretea]	Punt
970268	LMF	2002	34AA01C	Senecioni-Epilobietum inops	Punt
970277	LMF	2002	33AA04A	Alliario-Chaerophylletum geetosum	Punt

Geuldal

Habitattypen

Code	Naam	Periode	Aantal
6210	Droge halfnatuurlijke graslanden en struikvormende facies op kalkhoudende bodems (Festuco-Brometalia) (*gebieden waar opmerkelijke orchideeën groeien)	(2007 - 2013)	6
6230	*Soortenrijke heischrale graslanden, op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)	(2013)	1
6510A	Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) (subtype A)	(2002 - 2013)	6
9110	Beukenbossen van het type Luzulo-Fagetum	(2003)	1
9120	Zuurminnende Atlantische beukenbossen met ondergroei van Ilex of soms Taxus (Quercion robori-petraea of Ilici-Fagion)	(1965 - 2003)	4
9160B	Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het Carpinion betuli (subtype B)	(1965 - 2014)	30
91E0C	*Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) (subtype C)	(1965 - 2014)	19
Totaal aantal opnamen toegewezen aan habitattypen			67

Bijlage 11

Atlantische referentielijst (verschil aanwijzing landen)

Atlantische referentie lijst

code	habitattypen	belgie	duitsland	nederland
1150	kustlagune		x	
1160	grote ondiepe krek en baaien		x	x
1210	eenjarige vloedmerkvegetatie		x	
1220	meerjarige vegetatie van keienstranden		x	
1230	klifvegetatie van de Atlantische kust en Oostzeekust		x	
1340	* Zoutmoerassen in het binnenland		x	
2140	*vastgestelde ont kalkte duinen met <i>Empetrum nigrum</i>		x	x
2320	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Empetrum nigrum</i>		x	x
5110	Stabiele xero-thermofiele formaties met <i>Buxus sempervirens</i> op rotschellingen	x		
6110	*kalkminnend of basifiel grasland op rotsbodem behorend tot het <i>Alyso-Sedion albi</i>		x	x
6130	grasland op zinkhoudende bodem behorend tot het <i>Violetalia calaminariae</i>		x	x
6240	* sub-pannonische steppengraslanden op loess		x	
6440	periodiek overstroomd alluviaal grasland van <i>Chidion dubii</i>		x	
8230	Kiezelhoudende rotsen met pionierformaties van het <i>Sedo-Scleranthion</i> of <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i>		x	
8310	Thermofiel puinhellingen van het westelijk Middelandse zee gebied	x		
9130	Beukenbossen van het type <i>Luzulo-Fagetum</i>	x	x	
9150	Midden-europese kalkminnende beukenbossen behorend tot het <i>Cephalanthero-Fagion</i>	x	x	
9170	eiken-haagbeukbossen behorend tot het <i>Galio-Carpinetum</i>		x	
9180	*hellingbossen of ravijnbossen behorende tot het <i>Tilio-Acerion</i>	x	x	
code	zoogdieren	be	du	nl
1303	Kleine hoefijzerneus	x		
1304	Grote hoefijzerneus	x		
1308	mopsvleermuis/dwarsoorvleermuis	x	x	
1323	Bechsteins vleermuis (langoorvleermuis)	x	x	
1340	Noordse woelmuis			x
code	amfibie	be	du	nl
1188	Roodbuikvuurpad		x	
1193	Geelbuikvuurpad		x	x

code	vis	be	du	nl
1095	Zeeprik		x	x
1102	Elft (meivis)		x	x
1106	Atlantische zalm		x	x
1113	Houting		x	
1130	Roofplei		x	
code	ongewervelden	be	du	nl
1032	Bataafse stroommossel	x	x	
1037	Gaffellibel			x
1044	Mercure waterjuffer		x	
1059	Pimpernelblauwtje			x
1060	Grote vuurvinder		x	x
1061	Donker pimpernelblauwtje		x	x
1065	Moerasparelmoervinder		x	
1081	Brede geelgerande watertor			x
1082	Gestreepte waterroofkever		x	x
1084	Eremit		x	
1088	Heldenbok (grote eikenbok)		x	
4045	Vogelwaterjuffer		x	
code	planten	be	du	nl
1383	Dichelyma capillaceum		x	
1387	Tonghaarmuts			x
1419	Klein maanvaren		x	
1437	Thesium ebracteatum		x	
1601	Oenanthe conioides		x	
1805	Sand-Silberscharte		x	
1902	Vrouwenschoentje		x	

Bijlage 12

Stroomdiagram Selectiecriteria Natuurdoelen

Stroomdiagram selectie natuurdoelen

